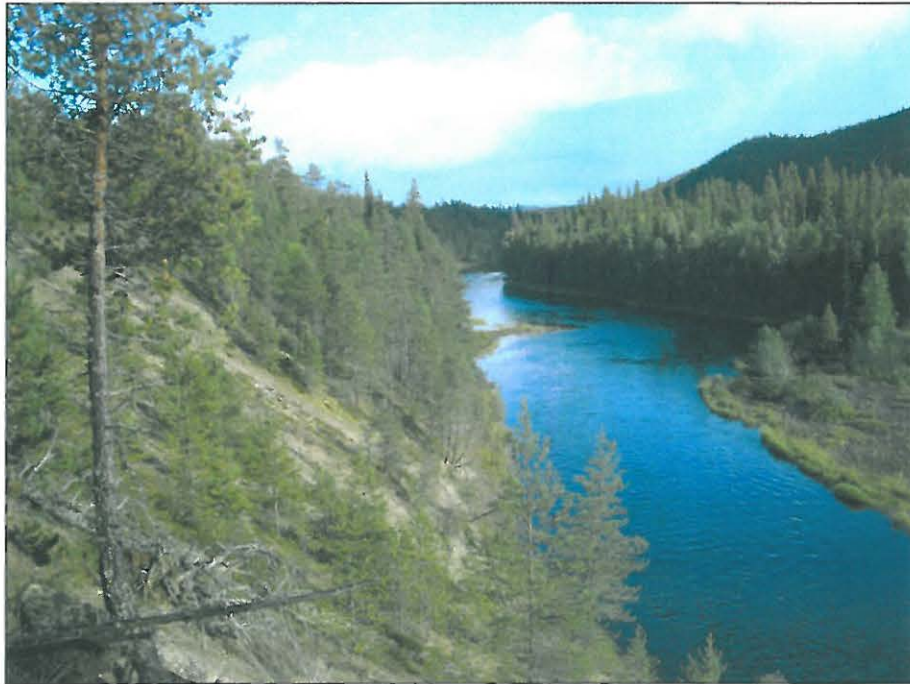

Kuusamo-Salla Oulangan kansallispuiston ja Natura-alueen muinaisjäännösinventointi 2008

Timo Jussila ja Hannu Poutiainen

Kustantaja: Metsähallitus

Sisältö:

Perustiedot	3
Inventointi	5
Yleisesti.....	5
Metodi	5
Tutkitut alueet.....	6
Oulankajoki	7
Yhteenveto	9
Mitä pitäisi vielä tehdä	10
Raportista.....	11
Kirjallisuutta.....	11
Yleiskartat	13
Tutkimusalue.....	13
Muinaisjäännökset.....	14
Kohdenumerot, pohjoisosa.....	15
Kohdenumerot keskiosa.....	16
Kohdenumerot, eteläosa	17
Muinaisjäännökset	18
1 KUUSAMO KIUTAKÖNGÄS.....	18
2 KUUSAMO HAARALAMMINKANGAS.....	21
3 KUUSAMO HAARALAMMINKANGAS, MATARANIEMI	23
4 KUUSAMO KIUTAKANGAS 1	24
5 KUUSAMO SAARIPURO	25
6 KUUSAMO TAIVALKÖNGÄS.....	28
7 KUUSAMO PATONIVA N.....	29
8 KUUSAMO SAVILAMPI 1.....	33
9 KUUSAMO SAVILAMPI 2.....	35
10 KUUSAMO SAVILAMPI 3.....	37
11 KUUSAMO AVENTOLAMPI	38
12 KUUSAMO MATARANIEMI 1	41
13 KUUSAMO MATARANIEMI 2.....	42
14 KUUSAMO MATARANIEMI 3.....	43
15 KUUSAMO MATARNIEMI 4	45
16 KUUSAMO KIUTAKANGAS N.....	46
17 KUUSAMO HUOTINNIEMI 1	48
18 KUUSAMO HUOTINNIEMI 2.....	51
19 KUUSAMO HUOTINNIEMI 3.....	52
20 KUUSAMO HUOTINNIEMI 4.....	53
21 KUUSAMO HUOTINNIEMI 5.....	54
22 KUUSAMO TAIPALEENNIVA.....	55
23 KUUSAMO HEIKKISENNIVA	58
Muut havainnot	60
1000 KUUSAMO OULANKAJOEN POHJOISOSA	60
1001 KUUSAMO KOURULAMMENKANGAS.....	62
1002 KUUSAMO KOURUNIITTY E	65
1003 KUUSAMO TALASSUO	66
1004 KUUSAMO SAVILAMPI.....	67
1005 KUUSAMO SAVILAMMENNIEMI	69
1007 KUUSAMO KIUTAKANGAS 2.....	70

1008 KUUSAMO PATOKANGAS 1	71
1009 KUUSAMO PATOKANGAS 2	72
1010 KUUSAMO SAARIPURO 2	72
1011 KUUSAMO RUVANNIEMI	73
1012 KUUSAMO HARRIHAUTA	75
1013 KUUSAMO HEIKINNIEMI	77
1014 KUUSAMO KOURULAMPI 1	77
1015 KUUSAMO KOURULAMPI 2	78
1016 KUUSAMO SAVIKOSKI S	79
1017 KUUSAMO ELIJOKI 1	80
1018 KUUSAMO ELIJOKI 2	82
1019 KUUSAMO LAUTINKILAMPI	83
1020 KUUSAMO PERUORPERÄVAARAN NW-PUOLI	83
1021 KUUSAMO NURMISAAREN Rinne W	85
1022 KUUSAMO PUTAANKOSKI E	87
1023 KUUSAMO MARJONIENTYVI	88
1024 KUUSAMO KITKAJOKI	90
1025 KUUSAMO RYTISUO	91
1026 KUUSAMO KETTUKURU	92
1027 KUUSAMO KETTUKURUSTA ETELÄÄN	94
1028 KUUSAMO UOPAJANNIEMI	94
1029 KUUSAMO UOPAJANNIEMI SW	94
1030 KUUSAMO TULILAMPI W	96
1031 KUUSAMO TULILAMPI S	97
1032 KUUSAMO PUTAANOJA 1	98
1033 KUUSAMO PUTAANOJA 2	100
1034 KUUSAMO PUTAANOJA 3	100
1035 KUUSAMO PUTAANOJA 4	100
1036 KUUSAMO PUTAANOJA 5	102
1037 KUUSAMO ANSAPURO	102

Perustiedot

- Alue:** Oulangan kansallispuisto ja natura-alue. Ks. yleiskartta.
- Tarkoitus:** Tarkistaa riittävässä määrin, tihein pistokokein ja maastoltaan muinaisjäännoiksi otollisilla alueilla kattavasti onko alueella muinaisjäännoiksiä. Etsiä uusia muinaisjäännoiksiä – kaiken ikäisiä. Alustavasti rajata muinaisjäännökset niin, että ne voidaan asianmukaisesti merkitä kartoille. Tarkistaa ennestään tunnetut muinaisjäännökset. Havainnoida kulttuurihistoriallisia jäännoiksiä, jotka eivät muinaisjäännoiksiä. Ehjät ja entisöidyt niityladot ja muut vanhat ehjät tai käytössä olevat tai entisöidyt rakenteet eivät kuuluneet inventoinnin piiriin.
- Työaika:** Kenttätyöaika: 18.8. – 13.9.2008, kaikkiaan 400 hlö-työtuntia maastossa sisältäen päivittäiset matkat majapaikasta (15 km) kansallispuistoon ja takaisin, n. 50 hlö. työpäiv. (vastaa n 2,3 kk).
- Kustantaja:** Metsähallitus.
- Tekijät:** Mikroliitti Oy, maastotyö Timo Jussila ja Hannu Poutiainen. Valmistelu ja raportti T. Jussila, esiraportti myös H. Poutiainen.
- Aiemmat tutkimukset:** Oulun yliopiston tutkimusryhmän inventointi v. 1998, Tero Pitkänen inventointi kesällä 2008 (Pitkäsen havaitsemat paikat mukana tässä raportissa).

Tulokset: Alueelta tunnettiin ennen v. 2008 inventointeja kaksi mahdollista ja yksi varma kivikautinen asuinpaikka (tämän raportin paikka nro:t 1, 2 ja 7) ja yksi kuoppa jonka funktio epäselvä mutta joka voidaan katsoa toistaiseksi muinaisjäännökseksi (nro 3). Tässä inventoinnissa löytyi **14** ennestään tuntematonta kivikautista asuinpaikkaa ja voitiin todeta aiemmin tunnetut mahdolliset kaksi asuinpaikkaa varmoiksi ”hyviksi” kivikautisiksi asuinpaikoiksi. Lisäksi löytyi yksi kivikautinen paikka joka löytöjen vähyyden takia jäi löytöpaikaksi – mahdollisesti tuhoutunut asuinpaikka. Historiallisen ajan muinaisjäännökseksi katsottuja jäänteitä löytyi tässä inventoinnissa kaksi: tervahauta ja pirtinpohja.

Kaikkiaan muinaisjäännökseksi katsottavia paikkoja tuli esiin **16 + 2**. Näiden lisäksi kolme metsähallituksen rekisterissä olevaa jäännöstä on sellaisia, jotka kuvauksensa puolesta saattavat olla muinaisjäännöksiä – näitä ei nyt tarkastettu. Kaikkiaan kansallispuistossa on **23 kiinteää muinaisjäännöstä + 3 mahdollista**, vielä tarkastamatonta paikkaa. Tero Pitkäsén kesällä 2008 havaitsemista 12:sta uudesta havainnosta katsoimme mahdollisiksi muinaisjäännökseksi kolme kohdetta muiden tulkitsemme olevan ikänsä tai epämääräisyytensä takia ns. muita jäännöksiä. Muinaisjäännosten lisäksi todettiin tässä inventoinnissa ennestään rekisteröimättömiä historiallisen ajan muita jäännöksiä **11** kpl jotka ikänsä tai epämääräisyytensä puolesta eivät ole muinaisjäännöksiä – tässä mukana ovat muutamat kuoppakohteet voivat olla luontaisia. Pitkäsén havaitsemien **9** ”muun jäännöksen” lisäksi tunnettiin ennestään v. 1998 inventoinnissa havaitut **2** ihmistekoista ”muuta jäännöstä”. Metsähallituksen rekisterissä on lisäksi **10** ihmistekoisen rakenteen jäännöstä tai rauniota (tässä raportissa ei käsitellä ehjiä, entisöityjä, kunnostettuja tms. tai käytössä olevia rakenteita). Näitä **kulttuurihistoriallisiksi jäänteiksi** katsottavia ns. muita havaintopaikkoja on alueella kaikkiaan **33** kpl joista osa kuoppakohteista voi olla luontaisia. Kaikkiaan tässä raportissa kuvataan 56 havaintopaikkaa.

Muinaisjäännosrekisterissä olevista v. 1998 inventoinnissa raportoiduista muinaisjäännöksistä **20 kohdetta (26 eri paikkaa) todettiin olemattomiksi**: niitä ei ole olemassa. Usein ilmoitetulla havaintopaikalla voitiin todeta vain selvästi luontaisia enemmän tai vähemmän epämääräisiä, alueelle luonteenomaisia valjeja, kuoppanteita ja painanteita ja joissain paikoin ei havaittu mitään maastosta erityisesti erotuvaa raportissa mainittua maastonmuotoa. Lähes kaikki poistettavat muinaisjäännöspaikat ovat erilaisia ns. ”kuoppakohteita”. Kaksi v. 1998 ilmoitettua kvartsinlöytöpaikkaa, rekisterissä kivikautista asuinpaikkaa, todettiin olemattomiksi – näillä paikoilla ei ole mitään merkkejä esihistoriasta tms.. V. 1998 raportoidut paikat tutkittiin lähiympäristöineen perusteellisesti kahden (parissa tapauksessa kolmen) arkeologin yhteisvoimin koska haluttiin olla täysin yksiselitteisen varmoja kunkin paikan laadusta. Tähän tarkastustyöhön kulutettiin aikaa arviolta runsaat 140 työtuntia joka oli n. 60 maastotyötuntia arvioitua ja suunniteltua enemmän verrattuna siihen jos paikat olisivat olleet ns. normaaleja, selvästi havaittavia kohteita ja tarkastustapahtuma tavanomainen, jolloin olisi voitu noudattaa suunniteltua logistiikkaa. Tilanne oli inventoinnin tekijöille yllättävä ja ennustamaton, minkä takia joistain tavoitteista jouduttiin hieman tinkimään. Näistä poistettavista ”muinaisjäännöksistä” on erillinen raportti tämän raportin liitteenä.

Inventointi

Yleisesti

Inventointi oli osa metsähallituksen Kulma-projektia. Inventointityö suoritettiin kahden arkeologin voimin 18.8. – 13.9.2009 välisenä aikana. Suurimman osan ajasta inventoijat kulkivat tutkittavaksi otetulla alueella kumpikin omaa reittiään n. 50-500 m etäisyydellä toisistaan. Yhteyttä pidettiin radiopuhelimilla ja tarvittaessa kokoonnuttiin yhteen silloin kun epäselvissä tilanteissa haluttiin paikasta toinen mielipide tai tarvittiin raakaa koekuopitusvoimaa erityisen lupaavalla, mutta haluttomasti havaintoja antavalla paikalla. V. 1998 inventoinnissa havaitut paikat tarkastettiin lähes kaikki kahden arkeologin voimin perusteellisesti ympäristöineen. Pääosin alueella kuljettiin jalan – autolla ajettiin ensin niin pitkälle kohti tutkittavaa aluetta kuin mahdollista. Muutaman päivän aikana siirtymätaipaleet kuljettiin omalla pienellä kumiveneellä, jossa 2 hv:n perämoottori. Alavirtaan matka sujui joutuisasti, ylävirtaan verkkaisesti ja vähäistenkin nivojen kohdalla etanan vauhtia (kirjaimellisesti), koskipaikoilla matka tyssäsi kokonaan ja aikaa kului. Koska jokivarret pyrittiin tutkimaan kattavasti ei vene loppujen lopuksi osoittautunut kovinkaan käteväksi kuin muutamalla pidemmällä siirtymätaipaleella koskipaikkojen välillä tai vastarannalle oikaistaessa joen yli. Kävellessä siirtymällä, päivämatkan säteellä, näki enemmän ja jokivartta tuli katsottua perusteellisemmin. Savilammella lainattiin yhtenä päivänä metsähallituksen venettä jolla siirryttiin järven itärannalle.

Metodi

Maastotyössä noudatettiin hyväksi havaittua metodia jossa maastoon mentiin ja siellä kuljettiin selkeän kysymyksenasettelun ja mietityn hypoteesin perusteella, systemaattisesti. Tutkittavat alueet ja maastonkohdat sekä niiden tutkimusintensiiteetti valittiin ja asetettiin hypoteesin mukaan: etsimme (asutus-) jäänteitä joiden sijainnin ja sijoittumiskohdan voi kokemus- ja tietoperäisesti päätellä, ennustaa tai arvioida – siis luodun hypoteesin perusteella. Jos hypoteesi ei näyttänyt toimivan jollakin alueella, se mietittiin pidemmittä puheitta uusiksi. Inventointi on siis jatkuvaa hypoteesien luomista, testaamista ja hyväksi havaitun soveltamista eri maastoissa ja olosuhteissa. Hypoteesia päivitettiin koko ajan uusien kokemusten ja havaintojen mukaisesti. Maastoon ei lähdetty harhailemaan päämäärättömästi. Siten ei (kuten muissakaan inventoinneissamme) etsitty erityisesti sellaisia jäännöksiä joiden sijoittuminen maastoon on sattumanvaraista ja ennustamatonta vaan keskityttiin siihen mitä katsottiin voitavan löytää. Sattumalöydöt tulevat siten vastaan työn ohessa jos ovat tullakseen – parhaassa tapauksessa ne laukaisevat uuden hypoteesin kehittelyn. "Harhailuinventory" jossa pääasiallisena kysymyksenasetteluna on "kunhan kuljen siellä sun täällä jos jotain vastaan tulisi" ei ole missään tuloksellista. *Inventointi on siten aina subjektiivista.* Vaarana on fakkiintuminen. Sen välttämiseksi asenne työhön pitää olla mitä suurimmassa määrin luovaa - on esitettävä uusia, epäsovinnaisiakin kysymyksiä hypoteesia muovattaessa eikä saa takertua ennakkokäsityksiin ja vahvatkin sellaiset on uskallettava muita mutkitta hylätä heti kun epäily herää – ja epäiltävä on aina. Inventointi on valintojen tekemistä siitä mitä tehdään, miten ja missä – itsenäisiä valintoja ja päätöksiä on uskallettava tehdä (pelko lamaannuttaa) muuten työ menee kaavamaiseksi "zombeeraamiseksi" ja se on tulosten ja alan kehityksen kannalta tuhoisaa.

Maastotyö on syytä lopettaa (tai pitää siinä pitkä tauko) siinä vaiheessa kun työ menee harhailuksi tai varmisteluksi ja jo tutkittujen alueiden toiseen kertaan katsomiseksi – kun into hiipuu eikä keksi enää mitään järkevää tekemistä eikä uutta hypoteesia testattavaksi. Niin tehtiin nytkin – joskin jälkepäin tarkastellen aikaa olisi pitänyt käyttää vielä muutama päivä joidenkin tunnettujen paikkojen tarkastamiseen. Siihen ei ollut nyt mahdollisuutta kun maastotyöhön kulutettiin aikaa ja resursseja aiottua enemmän ja katsottiin hyödyllisemmäksi käyttää aika viimeistä minuuttia myöten 1) v.1998 löydettyjen paikkojen tarkastamiseen ja niiden tilalle 2) uusien muinaisjäännösten löytämiseen, muodostuneen hypoteesin puitteissa ja sen testaamiseksi, jotta

”oikeille” muinaisjäänöksille potentiaalisin alue saataisiin mielestämme edes välttävän riittävästi tutkittua ja alueen muinaisuuden pääpiirteet selvitettyä.

Maastotyön aikana koekuopitettiin satunnaisesti – paikoin varsin tiheästi – nyt löydettyjen asuinpaikkojen liepeitä, sekä hyvältä asuinpaikkamaastolta vaikuttaneita maastonkohtia – jota alueella on erittäin runsaasti Oulankajoen varsilla valtakunnan rajalta Savijärvelle ja Kitkajoen varrella sen alajuoksulla. Paikoin koekuopitus oli lähes systemaattista usean sadan metrin matkalla lukuisilla, muinaisilla ja otollisen oloisilla rantatörmillä.

Koekuopilla tarkoitetaan tässä n. 15-40 cm läpimittaista epäsäännöllisen muotoista (pyöreä-soikea / kolme-useampisivuinen) kuoppaa, josta maa kaivettiin esiin 1-4:llä n. 20-30 cm syvyyteen ulottuvalla ison soralapion rouhaisulla ja maa-aines joko seulottiin tai pöyhittiin lastalla kuopan vieressä. Tarvittaessa kuoppien seinämiä ja pohjaa vielä pengottiin lastalla. Tarvittaessa koekuoppa saattoi ulottua syvemmälle kuin 30 cm. Jos löytäjä tuli esiin jo pintamaasta saattoi koekuopan syvyys jäädä alle 20 cm. Hyvin kivisessä tai tiheä- ja paksujuurisessa maaperässä koekuoppa saattoi jäädä pieneksi näverretyksi koloksi.

Tutkitut alueet

Suurin muinaisjäänöspotentiaali osoittautui jo työn alkuvaiheissa olevan Oulankajoen varsilla. Pääosa inventointiajasta vietettiin Savijärven ja valtakunnan rajan välisellä alueella Oulankajokilaaksossa, sekä myös Kitkajoen alajuoksun alueella Kitkajokilaaksossa. Muualla maastoa tutkittiin pistokokein ja jos tulosta syntyi – näkemys alueesta – pistokoealuetta laajennettiin tai supistettiin sen mukaan miltä alue muinaisjäänösten löytämisen kannalta vaikutti (sillä hetkellä – myöhemmin näkemys saattoi muuttua uusien kokemusten myötä, minkä takia tutkimuksi katsottu alue ei ehkä olekaan hyvin tutkittu, jos sinne ei uudestaan palattu). Oulankajoen laakson länsipuoli em. välillä katsottiin parhaiten. Lähes koko matkaltaan ja usealla korkeustasolla. Muutamien paikoin koekuopitus oli liki systemaattista jollain muinaisrantatasolla, kuten tutkimusaseman ja Paatamankankaan välillä joen molemmin puolin, Sekä Kitkajoen ja Oulankajoen yhtymäkohdan tienoilla joen kaikilla rannoilla.

Oulankajokilaakson joen itäpuoleisella osalla ei maastoa tutkittu aivan yhtä kattavasti kuin länsipuolella. Vähälle katsomiselle (vain joitain pistokokeita) jäi itärannan alue Jäkälämutkan ja Ansalaminmutkan/vaaran välinen alue. Tämä alue ei vaikuttanut maastotyövaiheessa samalla tavalla arkeologin kannalta otolliselta kuin joen länsirannan puoli. Ylipäätään jokilaakson itäranta vaikutti monin paikoin ”kylmemmältä” ja ”varjoisemmalla” kuin länsiranta ja että sen potentiaali ei olisi sama kuin länsirannalla. Vähälle katsomiselle jäi myös Aventojärven itäranta ja siitä Taivalkönkäälle, jossa tosin tiesimme Tero Pitkäsen kulkeneen. Maasto Taivalkönkään ja Savijärven välillä on topografialtaan arkeologin näkökulmasta selvästi kehnompaa kuin Taivalkönkäältä etelään.

Kitkajokilaaksoa tutkittiin tarkemmin sen alajuoksun suu-alueella ja yläjuoksun suu-alueella, sekä pistokokein muualla. Aventojoivartta tutkittiin tässä inventoinnissa vain Ristikallion ympäristössä ja siitä kilometrin suuntaansa pohjoisrannalla. Savinajokivartta tutkittiin sen alajuoksulla laajemmalla alueella ja pistokokeena pieneltä alalta pohjoisosassa. Joki on vuolas ja koskinen. Sen rannat maaperältään ja maastoltaan arkeologin kannalta kehoja. Oulankajokivartta Savilammesta luoteeseen ei tutkittu juuri lainkaan kuin alkupäästä. Jyrkkää ja kallioista rantaa.

Alueen (eteläosan) pienjärvien rantoja – lähes kaikkia isompia järviä tutkittiin pistokokein, mutta missään ei herännyt mielenkiintoa tutkia järviä tarkemmin – hyvilläkään, suppea-alaisilla maastonkohdilla ei mitään mainittavaa havaittu ja erillisjärvet jätettiin näillä kokemuksilla sikseen.

Alueen pohjoisosassa Liikasenvaaran pohjoispuolella ja Savinajoen eteläpuolella on soista lettoa ja nevaa, pieniä järven riekaleita, ei läpikulkuvesireittejä vaan pieniä jokipahasia, eikä karttatarkastelun perusteella siellä näyttänyt olevan mitään mielenkiintoista ehkä Karvastekemänjärven eräitä rantapaikkoja lukuun ottamatta (muiden vastaavan kokoisten järvien tarkastelu ei kyllä ennakoisi tällä järvelle mitään mielenkiintoista). Katsottiin, että hyvin epävarmaan etsimiseen kului siellä kohtuuttomasti aikaa. Alue jäi vähäisen tarkastelun varaan. Elijoen vartta katsottiin sen pohjoispäästä Lautinkilammen tienoille mutta siitä Kerojärvelle inventointi jäi huitaisuksi satuneesta ennakoimattomasta ja työkykyä rajoittaneesta syystä. Alue ei vaikuttanut kiinnostavalta.

Aventojoella, Ristikallion autiotuvan kohdalla on joen leventymään lounasta kurottuva kallioniemi jonka kohdalla on kapea salmi. Niemen avoin kalliopinta yhtä "kvartsiittirakkaa" (kuvat oik.). Kallion pinta on kvartsiitinpalasten ja säleiden peitossa. "Kvartsiittirakka" koostuu nyrkinkokoisista sormenpään kokosiin paloista, pitkulaisista liuskoista. Ne olisivat sellaisenaan oivaa raaka-ainetta ja kvartsin korviketta kivikauden ihmiselle. Veneellä ohi kulkiessa ei olisi tarvinnut kuin käden ojentaa ja kahmaista pussin täyteen puolivalmiita esineen aihioita, ytimiä. Kuitenkaan millään alueen asuinpaikalla ei ole havaittu kvartsiittia. Sen sijaan jokilaakson asuinpaikoilta löydetty kivimateriaali on kauttaaltaan hyvälaatuista, usein lähes kristallimaista kvartsia. Miksi tämän luontaisen "avolouhoksen" materiaali ei näytä kelvanneen kivikauden ihmisille?

Ristikallion läheisyydessä olevilla poluilla havaitsimme paikoin siellä täällä rikkinäistä kvartsia (ei kvartsiittia) pieninä paloina, mutta se selvästi luontaista, ei ihmisen iskemää.

Oulankajoki

Mannerjäätkö sulii alueelta n. 9 000 eKr. (cal.). Sen jälkeen Vienanmeri ulottui alueelle pitkänä kapeana vuonona, jonka perukka oli Kiutakönkään tasalla. Vedentaso oli tuolloin n. 20-25 m nykyisen Kitka- ja Oulankajoen yläpuolella ja jokilaakson pohjoisosassa arviolta n. 20 m korkeammalla. Jokilaakso oli jäätikön kasaaman hiekan (tai erilaisten sedimenttien) peittämänä. Vienanmerivaiheen jälkeen (koska?), Oulankajoen synnyttyä alkoi joki kuluttamaan laakson sedimenttipatjaa. Maan kallistumisesta johtuen (joki virtaa runsaamman maankohoamisen alueelta hitaan maankohoamisen alueella, maaperän kallistuma-akselia vastaan) joen virtauksen energia on ollut aina ja on edelleen suuri. Joki on pehmeässä maaperässä kovertanut uomaansa vähitellen syvemmälle ja samalla "elänyt" koko ajan sivusuunnassa, meanderoiden, uoman paikkaa jatkuvasti muuttaen kolmiulotteisesti (xyz-suunnissa). Joki on vuosituhansien aikana siirtänyt laaksosta pois suunnattoman maamäärän. Leo Koutaniemen tutkimusten mukaan jokiuoma siirtyy toista metriä vuodessa Jäkälämutkan alueella. Jokivarret ovat ja ovat aina olleet jatkuvan eroosion ja deposition alaisina. Rantatörmää tuhoutuu jatkuvasti ja toisaalla syntyy. Tulvat ja virtaus kasaavat joen rannoille ja uomaan särkkiä jotka ovat jatkuvassa muutostilassa. Jokiuoman siirtyessä ja syventyessä särkkiä fossiloituu "sellaisena kun se oli ennen edellistä

tulvaa”. Nyt muinaisia jokiuoman pätkiä, meanderin osia, särkkiä ja törmäitä on fossiloituneena eri korkeustasoilla jokilaakson reunoilla.

Pyöreitä, säännöllisen muotoisia kuoppia särkillä, vasemman halkaisija on n. 3 m oikean 4. Vasemman puolen kuvan soraisella särkällä näitä kuoppia on kauniissa rivissä useita.

Oikealla rantaan muodostumassa kuoppa jossa ”oviaukko”, vasemmalla ”fossiloitumisen aloittanut” isohko kuoppa.

Muinainen (ehkä 200-800 vuotias) särkkäkuoppa, pitkulainen kuopanne, jossa pohjalla maannoksen alla tummamineraalinen lähes musta kerros.

Joen virtaukset ja siinä tapahtuvat erilaiset häiriöt muovaavat särkkiä. Niillä on runsaasti erilaisia kuoppia ja painanteita sekä valleja. Kuopat voivat olla säännöllisen pyöreitä ja suppilomaisia tai säännöllisen pyöreitä, soikeita tai epämuotoisia, eri syvyisiä. Joskus niitä ympäröi korkeat

vallit, matalat vallit tai ei valleja ollenkaan. Usein kuopissa on aukko joen suuntaan. Kuoppia voi särkillä olla riveissä tai vieri vieressä kymmeniä. Kun särkkä fossiloituu jäävät kuopat jäljelle. Joki kasaa rantavalleja jotka voivat monin paikoin olla aivan toisissaan kiinni ja välillä erkaantua toisistaan. Tällöin vallien väliin saattaa jäädä pitkulaisia soikeita laaksoja. Sedimentoituminen ja vallien muodostuminen ym. voivat kasata ja saostaa eri mineraaleja ja orgaanista ainesta pintaamaan jotka fossiloiduttuaan näkyvät nyt maannoksessa erilaisina, eri tavoin kerrostuneina värjäytyminä, paikoin hyvin voimakkaina maannoksen väreinä: tummia, lähes mustia kerroksia vallien välisten laaksojen pohjilla, paikoin hyvin punaista huuhtoutumiskerrosta jne. Totutusta poikkeavat maannoksen huuhtoutumiskerroksen alapuoliset värjäntymiset ovat useimmiten luonnollisia ja ne pitää erottaa kriittisesti ihmisen aiheuttamasta ns. kulttuurikerroksesta (joka sävyltään yleensä "samea" kun luontainen on "kirkas").

Vallinneissa oloissa jokirannassa sijainneet muinaiset asuinpaikat (nykykäsityksen mukaan kivikautiset pyyntikulttuuri asuinpaikat ovat sijainneet lähes poikkeuksetta aivan rantaviivan tuntumassa) ovat saattaneet tuhoutua jo asumisen aikana tai hyvin pian sen jälkeen. Asuinpaikat ovat olleet ilmeisesti hyvin lyhytaikaisia. Pitkäaikaisia, monisatavuotisia, asuin- tai leiripaikkoja ei voi alueella olla. Ennuste esihistoriallisten asuinpaikkojen löytämiselle jokilaaksosta ei ollut hyvä. Jokilaaksossa on kuitenkin voinut olla kohtia, jossa virtaus on ollut heikko – kuten järviäلتaita ja niiden rannoilla on saattanut säilyä asuinpaikkoja paremmin ja ne voivat olla pitkäikäisempiä.

Jokilaakson eri tasojen, terassien ja muinaisuumien, ajoitus on epätarkka ja viitteellinen (Koutaniemi, pers. comm. 2008, Ajoituksista ks. Koutaniemen artikkelit, erityisesti Fennia 165:1, 1987). Arkeologinen materiaali, lähinnä asuinpaikoilta löydetty palanut luu, voisi antaa eksaktia tietoa jokilaakson kehityshistoriasta.

Yhteenveto

Inventoija on viisaimmillaan raportintekovaiheessa – silloin kokonaisuus "lämpimässä toimistossa" usein avautuu toisella tavalla kun maastotyövaiheessa. Laajojen alueiden inventoinnissa joutuu aina jälkeinpäin harmittelemaan: "miksi en käynyt tuolla?", "tuolla olisi pitänyt etsiä tarkemmin" jne. Koska aika ja resurssit ovat rajalliset on tehtävä valintoja missä kulkee ja missä ei. Onnella ja sattumalla on inventoinnissa vankka osuus, halusimme tai emme. Sadan prosentin kattavuuteen maaston tarkastelussa ei päästä koskaan, eikä siihen pyrkiminen ole järkevää. Kaikkia muinaisjäännöksiä (edes löydettävissä olevia) ei tulla ikinä löytämään olipa resurssit kuinka suuret tahansa, on tyydyttävä siihen että kyseessä on aina (subjektiivinen) otos. Inventointi on loppumaton työ.

Inventoinnin tietynlaista sattumanvaraisuutta (jota kokemus ja hyvä hypoteesi pienentää) kuvaa tapaus Huotinniemiessä. Hannu Poutiainen koekuopitti 10-20 m välein Huotinniemen pohjoispuolella olevan laakson pohjoisrinteen tasannetta. Hän löysikin laakson – muinaisen lahden – suusta pari kivikautista asuinpaikkaa, mutta ei mitään lahden länsiosasta jossa maasto vaikutti tosi hyvältä. Seuraavana päivänä – odotellessani Poutiaista tulevaisuuteen retkiltään kun jo itse olin autolle ennättänyt ennen häntä – menin piruuttani (hypoteesini usuttamana) vielä em. lahden pohjoisrannalle ja tein yhden koekuopan kahden Poutiaisen tekemän kuopan väliin, n. 5 m niistä. Kuopasta paljastui runsaasti palanutta luuta, kvartseja ja mehevä kulttuurikerros... Paikka nro 21. Tapahtuma ei ollut mitenkään harvinaisen, niitä sattuu usein puolin ja toisin. Tämä kertoo sen, että "perusteellisesti" tutkitulta alueelta voi löytyä myöhemmin ravakka muinaisjäännös.

Esihistorialliset asuinpaikat näyttävät sijainneen Oulankajokilaaksossa ryppäinä ja jokireitin päissä isompien järvien rannoilla (tutkimusalueen ulkopuolella). Ryppäät sijoittuvat jokilaaksossa olevien laajentumien – pienten järvien ja lahdekkeiden kohdalle missä virtaus on (ollut) hidas. Onko kyseessä alueen muinaisen asutuksen sijoittumisstrategia vaiko se, että tämän kal-

taisilla suojaisilla paikoilla, missä joen virtaus on (ollut) hidasta paikat ovat säilyneet eivätkä sortuneet jokeen? Ensimmäisen vaihtoehdon puolesta puhuu se, että ylipäätään maastamme tunnetaan vain harvoja (jos ollenkaan) joen rannalla sijainneita kivikautisia asuinpaikkoja – jokisuissa ja merkittävillä koskipaikoilla (jotka yleensä olleet jokisuussa) ja jokien järvikohdilla niitä tunnetaan runsaasti juuri kuten Oulangassakin. Kiutakönkään luona olevat paikat voivat joiltain osin liittyä laakson Vienanmerivaiheeseen – jokisuupaikkoina lahden pohjukassa.

Alueen kivikautiset asuinpaikat saattavat painottua vanhempaan kivikauteen, nuorempien ja pronssi-rautakautisten paikkojen ollessa sijoittuneena korkeustasoille lähelle nykyisiä rantoja jotka edelleen erodoituvat ja tuhoutuvat – ovat ehkä suuremmassa määrin tuhoutuneet kuin vanhemmat paikat. Joen nykyrannoilta ei esihistoriaa kannata etsiä – uskoisin.

Vaikka joissain teoksissa mainitaan, että kansallispuistossa tai sen tienoilla on runsaasti tervahautoja, havaittiin sellaisia vain yksi ja sekin suhteellisen pieni. Terva- ja hiilihautoja ei alueella näytä juurikaan olevan. Samaan seikkaan kiinnitti huomiota myös Tero Pitkänen inventoinnissaan. Ehkäpä tervahautoja on enemmän seudun järvireittien varsilla, jotka laskevat pohjanlahteen. Vienan suuntaan ei näytä tervaa ”teollisessa mittakaavassa” alueelta viedyn ja kotitarvepolttokin näyttää ainakin puiston alueella olleen vähäistä.

Alueella ei ole havaittu pyyntikuoppahankaita, ei pieniä eikä suuria. Yksi ehdokas on (paikka 5) mutta epäilen sitäkin luontaiseksi. Miksi niitä yleensäkin pitäisi alueella olla suhteellisen hankalien yhteyksien takana verrattuna koko seutukuntaan laajemmin? Yksittäistä kuoppaa on hyvin uskallettua väittää pyyntikuopaksi ilman kaivaustutkimusta (jos sen jälkeenkään).

Oulanka- ja Kitkajokialueella on oltava erityisen kriittinen ja tarkkaavainen erilaisten kuoppien ja maarakenteiden suhteen. Niitä on verrattava nykyisten särkien luontaisiin, virtausten tekemiin kuoppiin, valleihin ym. muotoihin joita särkillä – uusilla ja vanhoilla – on runsaasti. Kun kuoppa tai jokin muu maarakenne havaitaan on sen tulkinnassa lähdeittävä ensin siitä että se on luontainen. Ennen alueella toimimista on arkeologin käytettävä päivä tai pari särkkien koluamiseen, luontaisten kuoppien kirjoon ja genetiikkaan perehtyen. Aiheesta on runsaasti myös kirjallisuutta (ks. kirjallisuusluettelo).

Mitä pitäisi vielä tehdä

Joitain paikkoja tekisi mieli tutkia lisää ja tarkemmin. Näitä ovat Aventolammen rannat. Muodostuneen hypoteesimme perusteella siellä pitäisi olla enemmän asuinpaikkoja kuin yksi. Jälkeenpäin ajateltuna Kiekerönjoen alajuoksun alue, Kiekerönlampien alue jäi liian vähälle tutkimiselle – sieltä voisi ehkä vielä löytää kivikautta tarkemmalla etsimisellä. Tutkimusaseman kaakkoispuolella Paatamankankaan länsireunalla on muinainen lahdeke, jossa tervahauta nro 22. Lahdekkeessa ”pitäisi” olla kivikautinen asuinpaikka. Alueen koekuopitimme varsin harvakseltaan – voisi kuopittaa intensiivisemmin. Putaankönkään suualueen laaksoa, muinaista lahtea, Paatamankankaan länsipuolella koekuopitettiin kyllä kohtuullisessa määrin, mutta alue jäi silti ”kaivelemaan mieltä”. Ehkä se kuitenkin jokiristeyksessä on ollut liaksi virtausten kaluama alue ja ”huoli” turhaa. Siellä täällä Oulanka- ja Kitkajokilaaksossa on yksittäisiä pieniä maastonpätkiä joiden tarkempi tarkastelu ei olisi haitaksi. Kansallispuiston koko pohjoisosan jättäisin viimeiseksi jos jotain alueella vielä joskus tehdään. Muutama hist. ajan tunnettu paikka pitäisi tarkastaa.

Oulankajokilaakso saattaa olla Suomen varhaisasutuksen tutkimisen kannalta erittäin mielenkiintoinen alue. Pidemmällä tähtäyksellä olisi syytä kaivaa jokin vanhimmaksi epäilty asuinpaikka. Vienanmeren rantoja – alueen korkeinta rantaa – Oulankajokilaaksossa, Kiutakönkään ja rajan välillä, n. 170-160 m tasoilla (hyvin paljon kallistunut rantataso, ehkä 40-50 cm / km länneistä itään) voisi tutkia erikseen ja tarkemmin. On kuitenkin varauduttava siinä vesiperään, mut-

ta "isoa kalaa kannattaa pyytää vaikka ei saisikaan". Paikoin korkein ranta erottuu maastossa hyvin joen koillispuolella, mm. pallekivikkona Nurmisaarenniemen länsipuolella n.165 m tasolla.

Raportista

Tässä raportissa käytetty paikkojen **numerointi** (numero kohteen nimen edessä – raportin muinaisjäännökset -luvun numero) on ainoastaan tätä raporttia varten tehty juokseva numerointi jonka tarkoituksena on toimia viitteenä karttoihin merkittyihin kohteisiin. Mitään muita merkityksiä numeroilla ei ole. Numerot 1000-1037 ovat muita havaintoja, eivät muinaismuistolain mukaisia muinaisjäännöksiä.

Raporttiin liittyy CD jossa alkuperäiset valokuvat. Kuvatiedoston nimen alussa on raportin kohdenumero. Lisäksi yleiskuvia alueelta jotka eivät suoranaisesti liity mihinkään muinaisjäännöksen. Raporttiin on sijoitettu vain osa kuvista, pienennettynä ja alkuperäistä runsaammin kompressoituna. Kuvista on CD:llä erillinen lista (txt, xls ja html tiedostomuodoissa) jossa kuvatiedoston nimi (tiedostonnimenä kuvan kohde ja aihe) ja kuvan ottopaikan xy ja pi koordinaatit (karkeasti n. $\pm 5-20$ m tarkkuudella). Kuvauspaikan koordinaatit on talletettu myös kuvan EXIF-tietoihin. Raportti CD:llä on raportin kartat ja ilmakuvat erillisinä orginaalitiedostoina (tif) sekä maastokarttojen ja ilmakuvien asemointitiedot (tfw ja ase) kkj-koordinaatiston. Osa ilmakuvista on väärävärivina milloin mustavalkoinen kuva on ollut syystä tai toisesta epäselvä tai huonolaatuisempi kuin mustavalkokuva. Kartat ja ilmakuvat on tulostettu maanmittauslaitoksen karttatietokannasta kesällä 2008 ja talvella 2009 Mikroliitti Oy:n ostamalla Mml:n kopiointiluvulla 99/KP/07. Tällä luvulla ei raportin karttoja voi monistaa, levittää tai asettaa julkisesti nähtäväksi internetissä tms. CD:llä on tässä raportissa käsiteltyjen kohteiden paikkatiedot teksti-, html ja xls –muotoisissa listoissa sekä MapInfon siirtotiedostomuodossa (mif-mid) xy ja pi koordinaatistossa, AutoCad dxf muodossa, shp "shape" formaatissa, Google Earth paikkatietodatana (kml - xml) ja Magellanin upt –formaatissa (wgs-84 koordinaatit) ja gpx-formaatissa (gps-exchange datatiedosto – xml muotoinen, jota mm. uudet Garmin gps-laitteet käyttävät).

Porvoossa 28.2.2009

Timo Jussila

Kiitän Leo Koutaniemeä Oulankajokea ja sen historiaa koskevista avartavista tiedoista jotka sain kun minulla oli tilaisuus keskustella hänen kansaan Oulangan biologisella asemalla eräänä iltana inventoinnin aikana. Kiitokset myös Biologisen aseman muulle henkilökunnalle avustuksen kirjaston penkomisessa. Suuret kiitokset paikallisille, Metsähallituksen kansallispuiston valvojille ja työntekijöille avusta ja vihjeistä!

Kirjallisuutta

Aluetta kuvaavaa, arkeologeille ja muinaisjäänöstutkimukselle hyödyllistä kirjallisuutta

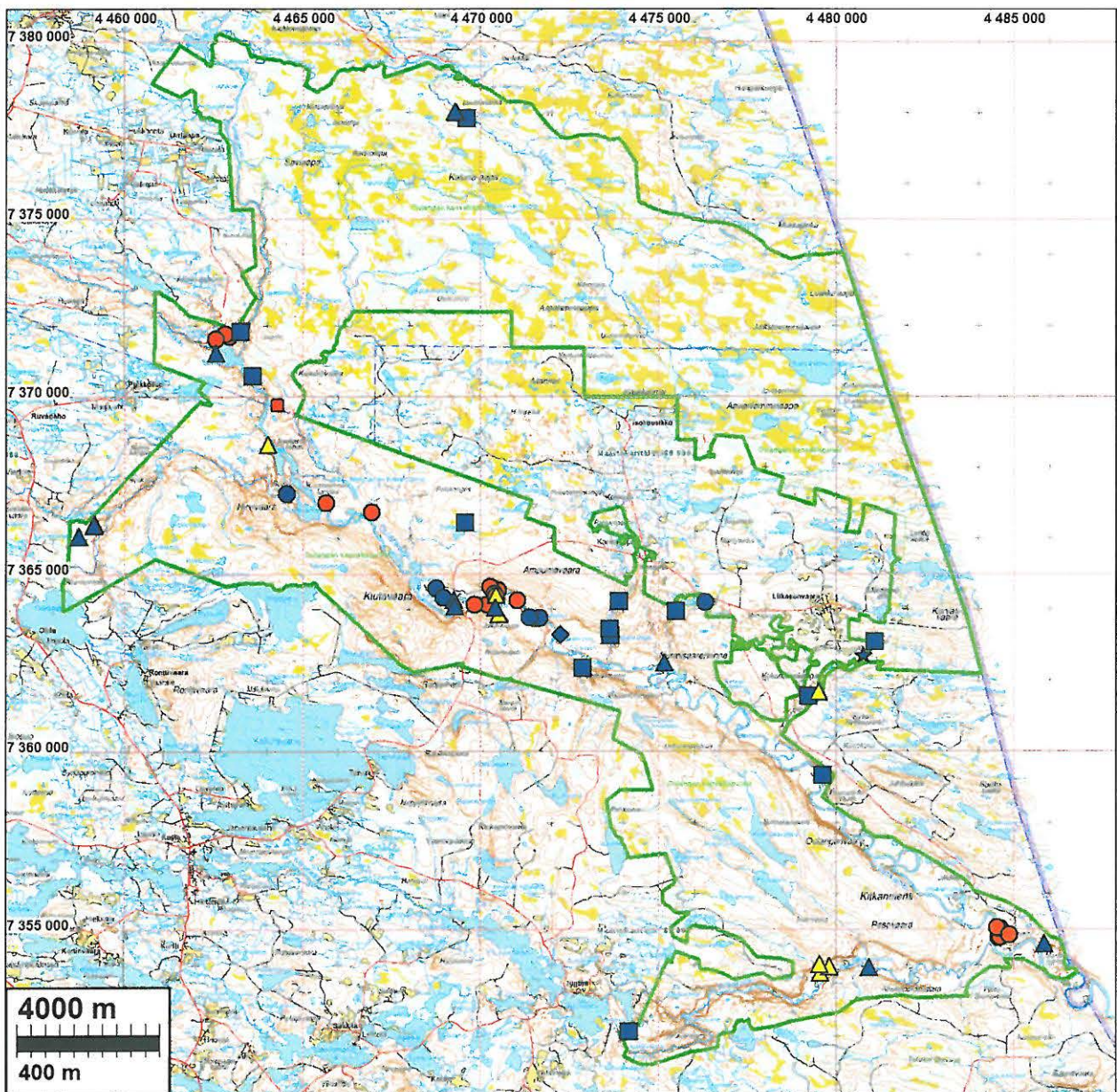
Koutaniemi, Leo 1979. Late-glacial and post-glacial development of the valleys of the Oulanka river basin, north-eastern Finland. Fennia 157 (1), 13-67.

- Koutaniemi, Leo 1979. Virtaavan veden toiminnasta Oulankajoen laaksossa. Abstract: On flowing water action in the Oulanka River Valley. In: Kuusamon alueen luonnosta, Oulankalla 7.-9.3.1977 pidetty symposium : esitelmät. Acta Universitatis Ouluensis. Series A, Scientiae Rerum Naturalium 68. Biologica 4. Oulu: Oulun yliopisto, 49-70.
- Koutaniemi, Leo 1980. On fluvial activity and palaeohydrological questions in the main rivers of the Oulanka basin (North-eastern Finland) in the light of C-14-dating and floodplain deposits. In: Symposium Franken, 25th-30th August 1980, Lichtenfels and Staffelstein (West Germany) : abstracts of lectures, 16.
- Koutaniemi, Leo 1981. Kuusamon ja Oulankajoen laakson pinnanmuotojen erikoispiirteistä. Summary: Characteristics of the relief of the Kuusamo uplands and the Oulanka region. Nordia tiedonantoja 7. Oulu: Pohjois-Suomen Maantieteellinen Seura r.y. 17 p.
- Koutaniemi, Leo 1983. Paleohydrological questions in relation to C-14 dating and floodplain deposits of the main rivers of the Oulanka Basin. Geologisches Jahrbuch. Reihe A 71, 187-208.
- Koutaniemi, Leo; Ronkainen, Raimo 1983. Palaeocurrents from 5000 and 1600-1500 B. P. in the main rivers of the Oulanka basin, north-eastern Finland. Quaternary studies in Poland (4), 145-158.
- Koutaniemi, L. 1987. Characteristics of a high-latitude fluvial environment : the river Oulankajoki, NE Finland. In: International Geomorphology 1986 : proceedings of the First International Conference on Geomorphology, 15-21 September 1985, Manchester, England. Chichester: John Wiley & Sons, 571-574.
- Koutaniemi, Leo 1987. Little Ice Age flooding in the Ivalojoiki and Oulankajoki valleys, Finland. Geografiska annaler. Series A, Physical geography 69 A (1), 71-83.
- Koutaniemi, Leo 1987. Palaeohydrology of the rivers Ivalojoiki and Oulankajoki, Finland. Fennia 165 (1), 89-132.
- Koutaniemi, Leo; Koponen, Raimo; Rajanen, Kyösti 1988. Podzolization as studied from terraces of various ages in two river valleys, northern Finland. Tiivistelmä: Podsolisaatio kahden jokilaakson eri-ikäisissä terasseissa Pohjois-Suomessa. Silva Fennica 22 (2), 113-133.
- Koutaniemi, Leo 1991. Glacio-isostatically adjusted palaeohydrology, the rivers Ivalojoiki and Oulankajoki, northern Finland. In: Temperate palaeohydrology: fluvial processes in the temperate zone during the last 15 000 years. Chichester: John Wiley & Sons, 65-78.
- Koutaniemi, Leo 1982. The relationship between relative height and microrelief : three case studies from northern Finland. Fennia 160 (2), 277-294.
- Koutaniemi, Leo 1999. Physical characteristics and palaeogeography of the Oulanka-Paanajärvi region on the Finnish-Karelian border. Fennia 177 (1), 3-9.
- Koutaniemi, Leo 2000. Meanderointi ja sen yhdentoista vuoden seuranta Oulankajoella Kuusamossa. Abstract: Meandering, and eleven years of its monitoring on the River Oulankajoki, Finland. Terra 112 (4), 217-228.
- Johansson, Peter 2006. Stop 10. Kiutaköngäs and Oulanka River valley, Kuusamo [Electronic resource]. In: Late Pleistocene glacial deposits in the central part of the Scandinavian ice sheet : the INQUA Peribaltic Group Field Symposium in Finland, September 11.-15.2006 : excursion guide. Rovaniemi: Geological Survey of Finland, 29-30. Electronic publication.
- Myllymäki Sami 2004: Oulangan kansallispuiston esi- ja kulttuurihistoriallisten kohteiden selvitys. Metsähallitus.
- Niemelä Marika 1999: Oulangan kansallispuiston perinnemaisemakohteiden hoitosuunnitelma. Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja, Sarja B, No 52.
- Nunez, Ylimaunu, Zubrow 1999: Searching for northern culture and identity in space and time. Oulanka Reports 20, 1999. Oulanka Biological Station, University of Oulu.

- Oulangan kansallispuiston hoito- ja käyttösuunnitelma, 2003. Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja, Sarja B, No 70.
- Ruuttula-Vasari A & Juvonen Sanna-Kaisa (toim.) 2006: Oulanka – kuohujen keskeltä kansallispuistoksi. Metsähallitus, Pohjanmaan luontopalvelut.
- Winkelmolen, Antonius M.; Koutaniemi, Leo 1986. Post-glacial history of the Oulankajoki valley, NE Finland, studied by size, shape and density sorting. *Nordia* 20 (3), 183-213.
- Zubrow, Nunez, Daly, Frachetti, Trella, Chesnut, Mitchell, Niskanen, Rajala, Thurston 1999: Archaeological Survey of the Finnish-Russian Border and the Oulanka River Valley. *Oulanka Reports* 20, 1999. Oulanka Biological Station, University of Oulu.
- Zubrow E. 2000: Prehistoric Adaptation on the Finnish Russian Area in Koillismaa. *Oulanka Reports* 23, 2000. Oulanka Biological Station, University of Oulu.

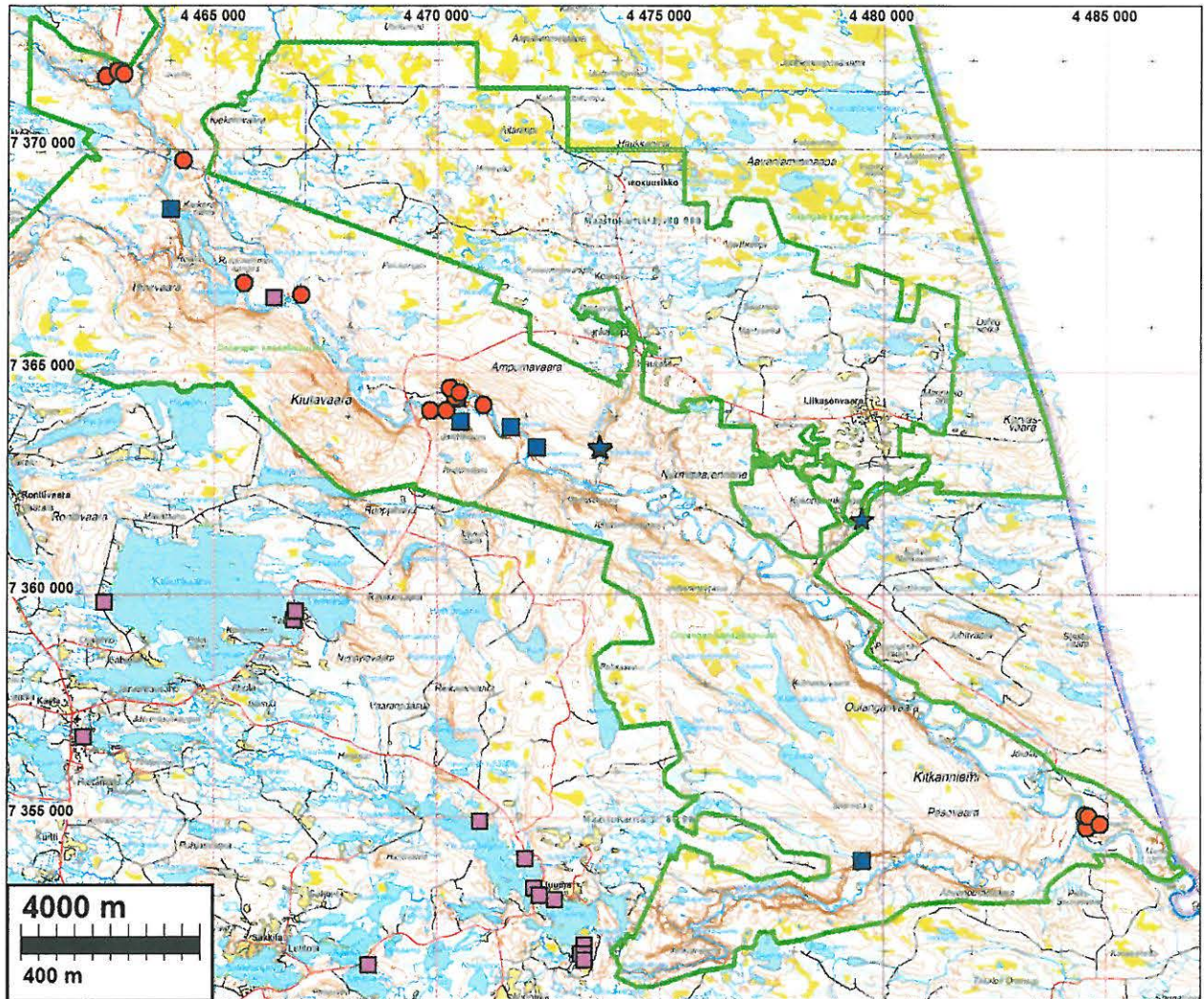
Yleiskartat

Tutkimusalue

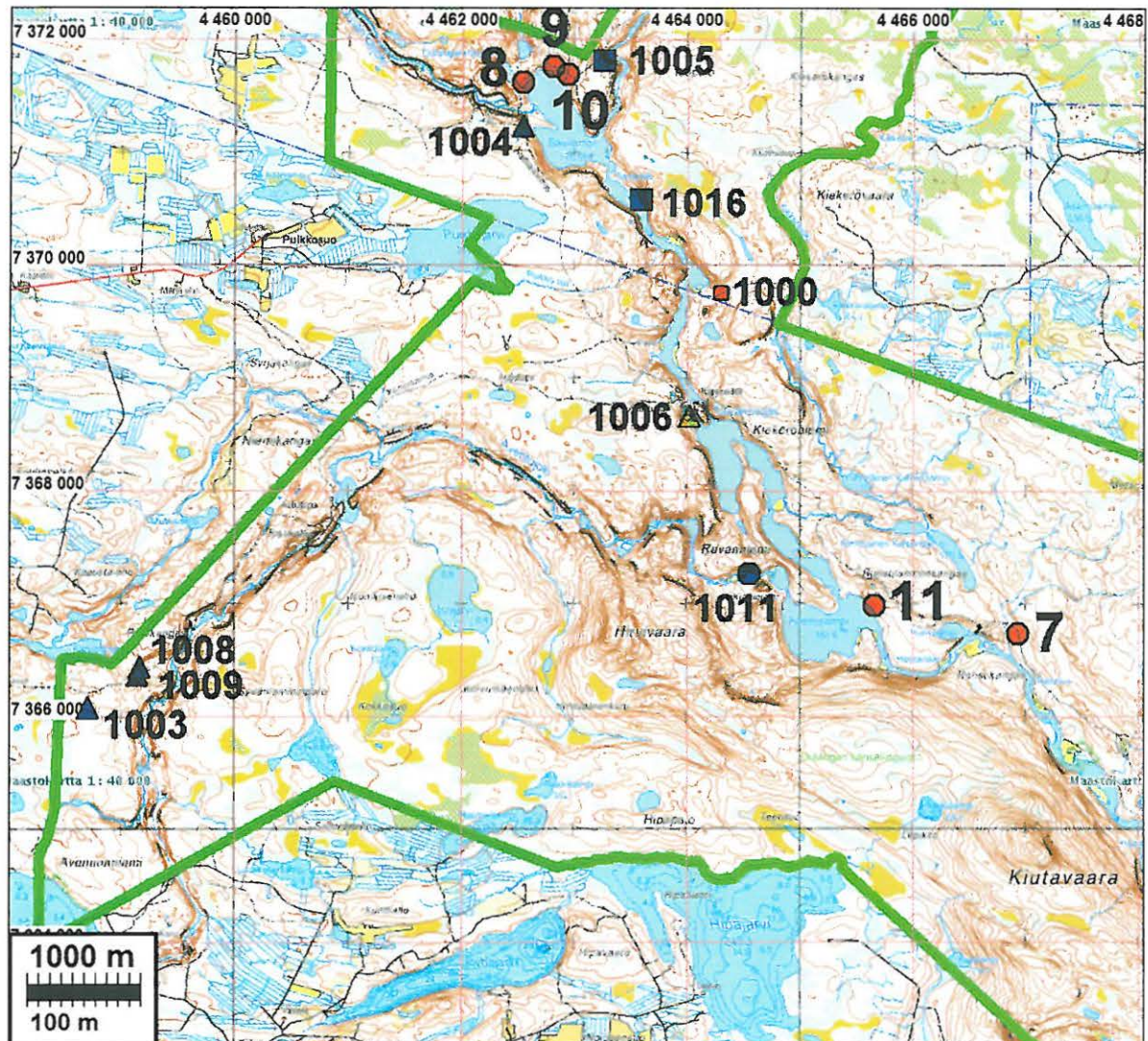
Tutkimusalue rajattu vihreällä viivalla. Muinaisjännökset ja muut havaintopaikat eri symbolein: punaiset kivikautisia asuinpaikkoja, siniset historiallisen ajan paikkoja, keltaiset ajoittamattomia paikkoja.

Muinaisjännökset

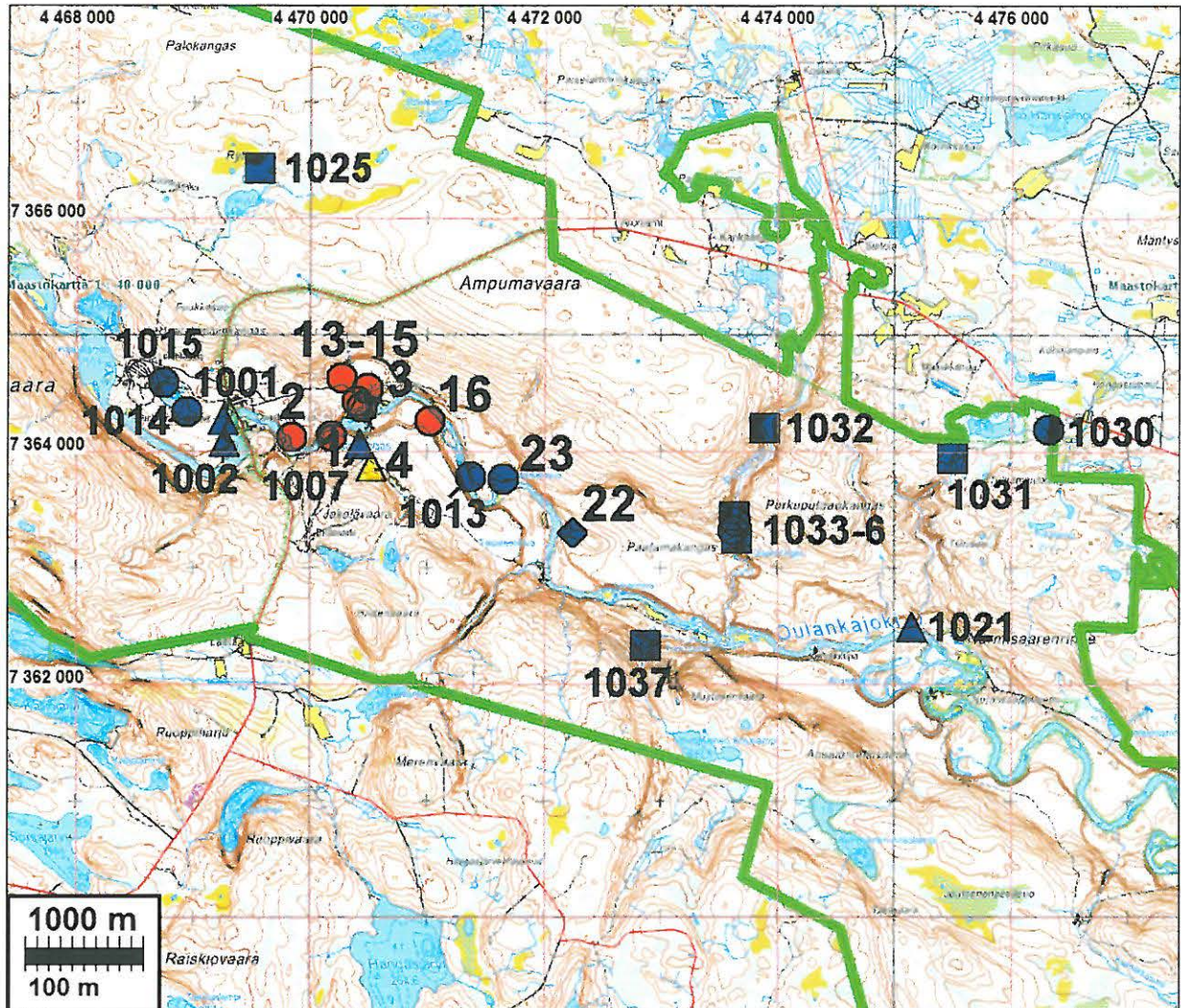
Punaiset pallot kivekautisia asuinpaikkoja, siniset historiallisen ajan muinajännöksiä, tähdet varmistamattomia hist. ajan jännöksiä. Sinipunaiset neliöt tutkimusalueen ulkopuolisia kivekautisia asuinpaikkoja.

Kohdenumerot, pohjoisosa

Numerot 1-23 ovat muinaisjännöksiä. Numerot > 1000 ovat muita havaintopaikkoja.

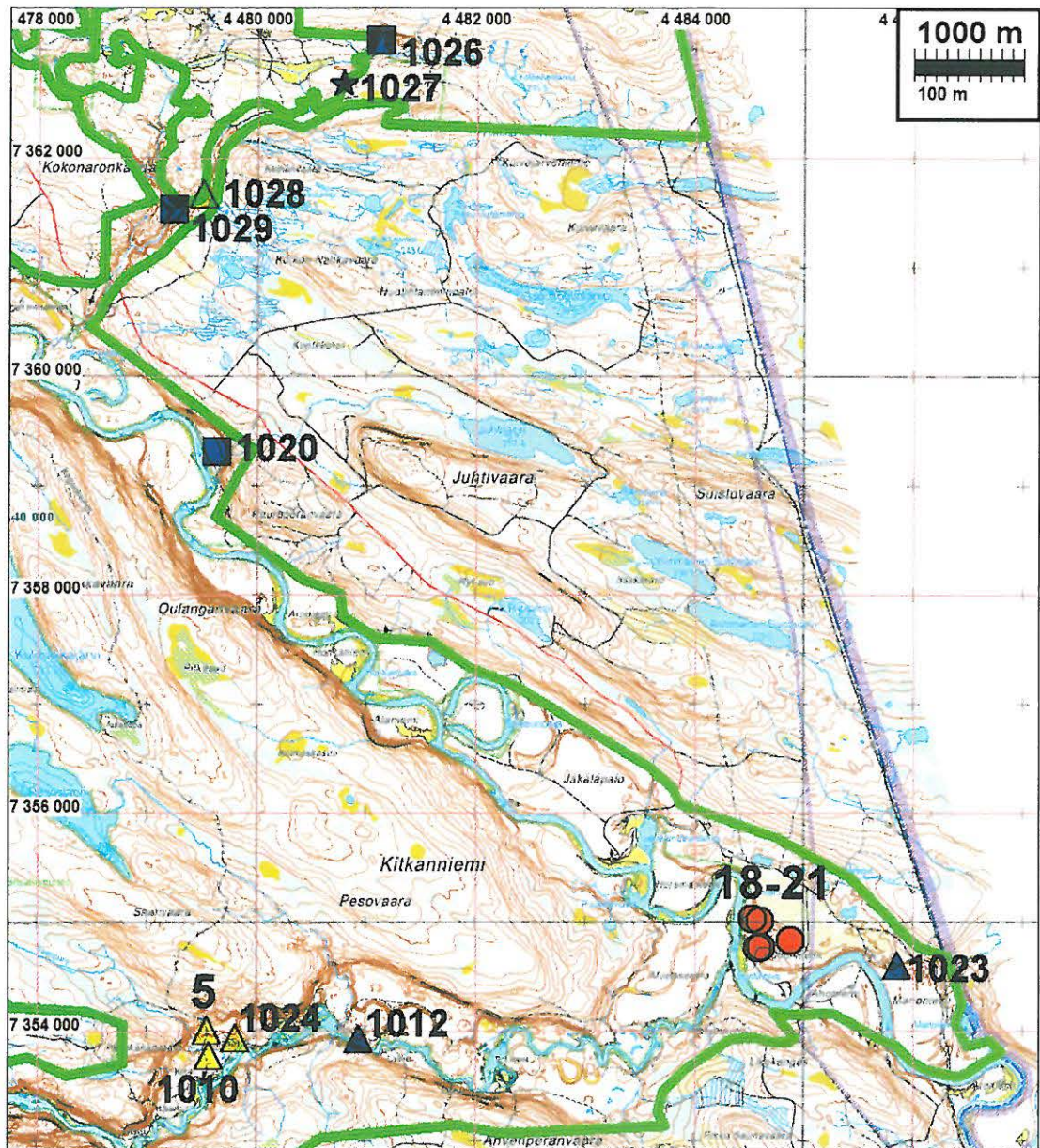
Kohdenumerot keskiosa

Numerot 1-23 ovat muinaisjännöksiä. Numerot > 1000 ovat muita havaintopaikkoja.

Kohdenumerot, eteläosa

Numerot 1-23 ovat muinaisjännöksiä. Numerot > 1000 ovat muita havaintopaikkoja.

Muinaisjäänökset

Muinaisjäänösten ”Huomiot” –kappaleessa on 1. rivillä Pohjois-Pohjanmaan kiinteät muinaisjäänökset luettelon muinaisjäänösnumero ja sen perässä Museoviraston (vanha) luettelonumero: **P-PKM** = *Pohjois-Pohjanmaan kiinteät muinaisjäänökset, osa 4. Pohjois-Pohjanmaan Liitto, 2003.*

Samassa paikassa on metsähallituksen Reiska-tietokannan tunnusnumero, mikäli paikka on kyseisessä tietokannassa (sikäli kun tunnus on tiedossamme): Esim: MH 47444.

Muinaisjäänösten kuvausten yhteydessä on myös Tero Pitkäsen raportista (raportin raakaversio joulukuussa 2008) kuvaustekstit sellaisenaan, sekä em. P-PKM teoksen kuvausosa. Nämä kuvaukset on erotettu omista kuvausteksteistämme ja merkitty tekijän nimi lainauksen alkuun. Mikäli kuvaustekstin tekijää ei ole mainittu on se Jussila & Poutiainen 2008.

Tässä raportissa käytetty paikkojen **numerointi** (numero kohteen nimen edessä – raportin muinaisjäänökset -luvun numero) on ainoastaan tätä raporttia varten tehty juokseva numerointi jonka tarkoituksena on toimia viitteenä karttoihin merkittyihin kohteisiin. Mitään muita merkityksiä numeroilla ei ole. Numerot 1000-1037 ovat muita havaintoja, eivät muinaismuistolain mukaisia muinaisjäänöksiä.

1 KUUSAMO KIUTAKÖNGÄS

Rauh.lk: 2
Ajoitus: kivikautinen
Laji: asuinpaikka

Kartta: x: 7364 130 y: 4470 187 z: 163 ±2 m
p: 7365 920 i: 3604 427

Tutkijat: A. Erä-Esko 1971 inventointi, Jussila & Poutiainen 2008 inventointi
Löydöt: KM 16301, kvartsi-iskoksia ja esineitä, Erä-Esko A 1971.

Sijainti: Paikka sijaitsee Oulangan luontokeskuksesta 0,7 km itään, Kiutaköngään kosken eteläpuolella n. 300 m matkalla.

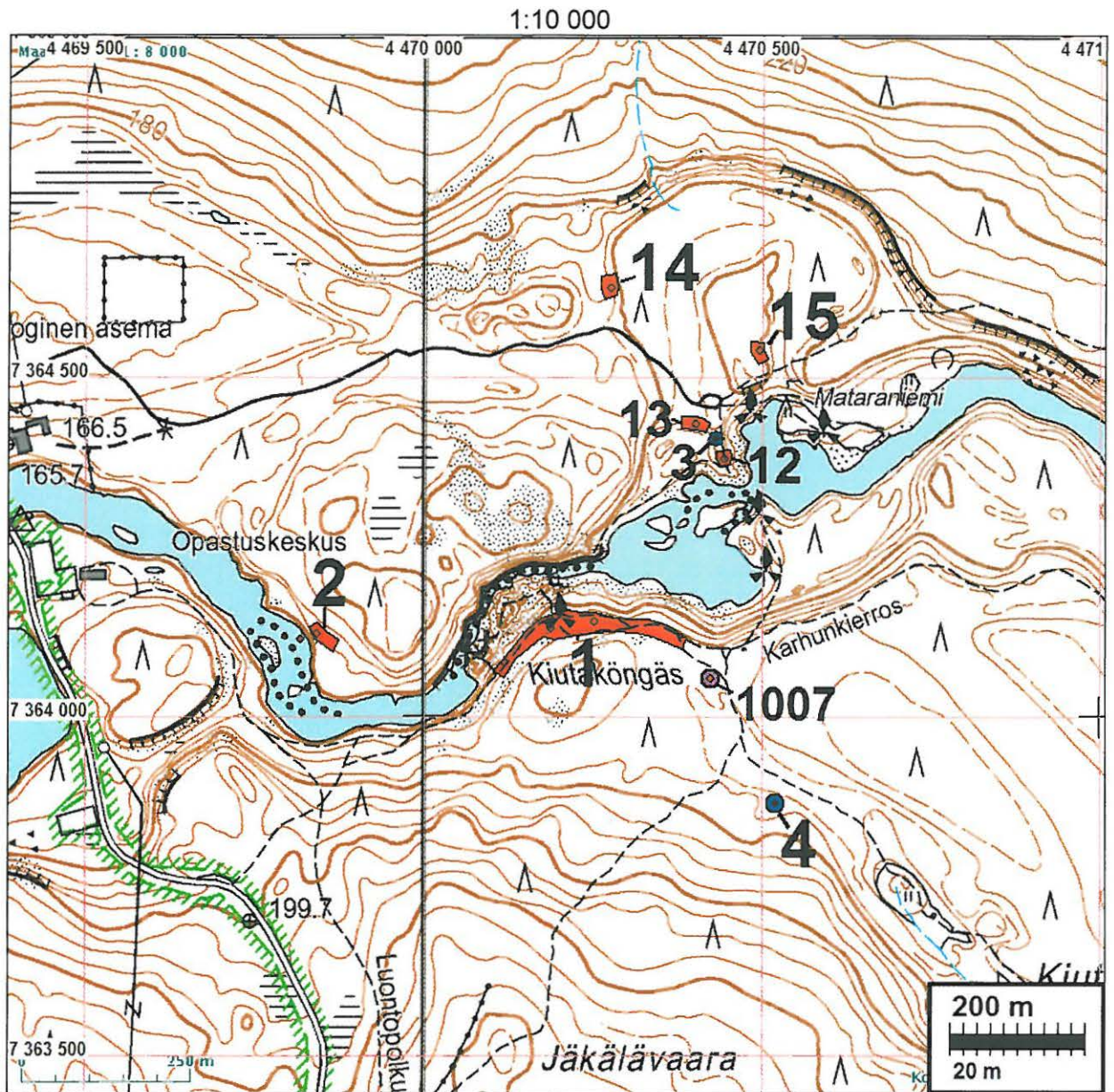
Huomiot: P-PKM 158 (50,51). MH 48122 ja 48123.

Laaja kivikautinen asuinpaikka Kiutaköngään eteläpuolella, köngkääseen laskevan törmän hiekkapohjaisella ja tasaisella laella. Mäntymetsää, jyrkänne kosken suuntaan pohjoisessa. Karhunkierroksen polulla havaittiin kvartsi-iskoksia lähes 300 m matkalla yhtäjaksoisesti. Paikka aiemmin jaettu useaksi asuinpaikaksi (nro 50 ja 51). Löytöalue on lähes täysin yhtenäinen. Länsipää: 7364070, 4470117, itäpää 7364123, 4470371.

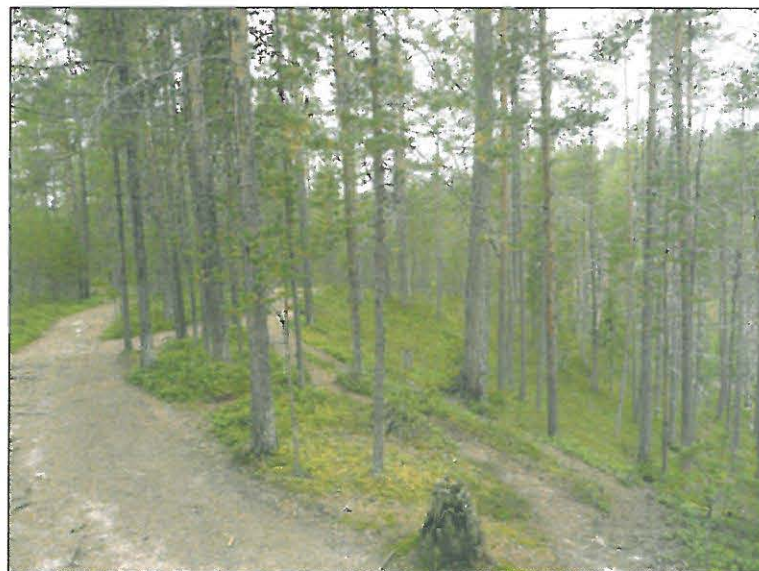
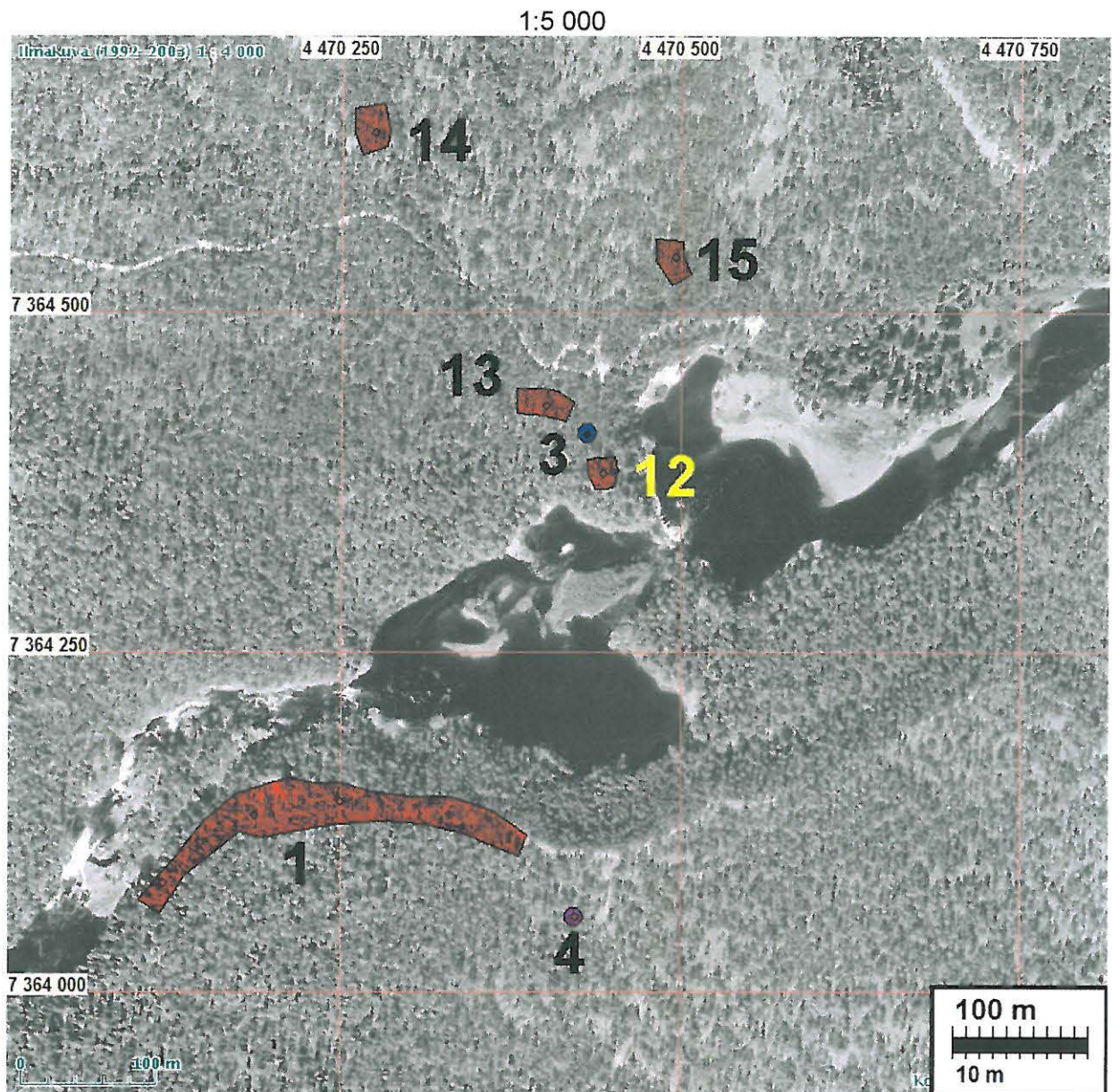
Kartta seur. sivulla.

Oik: kvartsi-iskos polulla.

Asuinpaikan länsipää. Kvartseja polulla. Kuvattu koilliseen.

Asuinpaikan itäpäätä, kuvattu länteen.

2 KUUSAMO HAARALAMMINKANGAS

Rauh.lk: 2
 Ajoitus: kivikautinen
 Laji: asuinpaikka

3050102

Kartta: x: 7364 122 y: 4469 841 z: 165
 p: 7365 895 i: 3604 081

Tutkijat: Chesnut, Decker ym. 1998 inventointi, Jussila & Poutiainen 2008 inventointi
 Löydöt: KM 37807, 7 g, 5 kpl, kvartsi-iskoksia, Jussila T 2008, diar. 16.2.2009, polulta ja koekuopasta.

Sijainti: Paikka sijaitsee Oulangan luontokeskuksesta 0,3 km itään, joen pohjoispuolella, aivan koillisrannan tuntumassa.

Huomiot: P-PKM 150 (217). MH 48124.

Inv. 1998 Chesnut, Decker, Niskanen, Nunez, Rioux, Maijanen, Ylimaunu ja Wasilewski:

Kohde, asuinpaikka(?), maakuoppa, kivipato sijaitsee Kuusamon kirkolta n. 45 km pohjoiseen, Biologisesta tutkimusasemasta n. 500 kaakkoon, joen pohjoisrannalla. Rannasta n. 10 m päästä on tavattu kvartsi-iskoksia. Löytöpaikalta n. 40 m itään ylempänä kankaalla on maakuoppa. Löytöpaikasta n. 100 m länsiluoteeseen on joessa kivistä koottu pato.

Jussila & Poutiainen 2008:

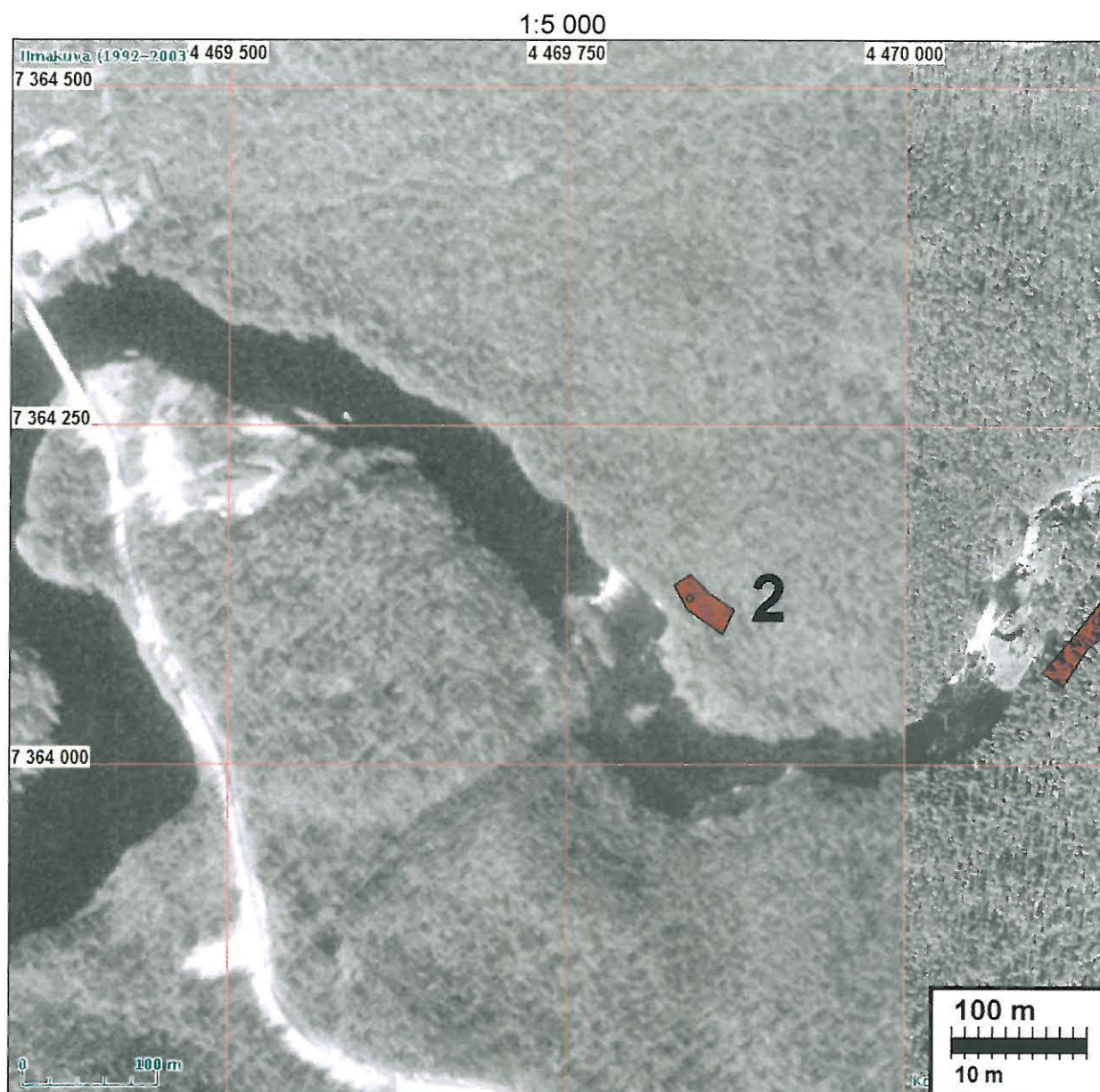
Paikalla havaittu aiemmin polulla kvartsi-iskoksia. Niin myös nyt v. 2008. Polun varteen kaivetussa koekuopassa kvartseja ja palaneita kiviä. Selvä asuinpaikka, hiekkaisella tasanteella lähellä nykyistä rantaa, hieman sen yläpuolella olevan matalan muinaistörmän päällä. Törmä kaartuu pois rannasta etelämpänä ja tasanne jatkuu sen päällä kapeampana. Asuinpaikka on täysin ehjä ja kajoamaton.

1998 inventoinnissa mainittua maakuoppaa emme havainneet tarkasta etsinnästä huolimatta n. 150 m säteellä asuinpaikasta. Asuinpaikan pohjoispuolella kivinen ja jyrkkenevä rinne. Mitään ihmisen tekemään kuoppaan viittaavaa emme laajalla alueella huomanneet. Emme havainneet joessa v. 1998 inventoinnissa mainittua patoa - vesi oli nyt syyskuussa varsin korkealla ja kosken kivien seasta patokiveyksen erottaminen ei onnistunut maalta käsin.

Kartta s. 19, ilmakuva seur. sivulla

Hannu Poutiainen tutkii koekuoppaa asuinpaikalla. Asuinpaikan maastoa kuvassa törmän äärellä. Kuvattu luoteeseen.

Asuinpaikan maastoa, kuvattu luoteispäästä kaakkoon.

3 KUUSAMO HAARALAMMINKANGAS, MATARANIEMI

Rauh.lk: 2 / 3
 Ajoitus: ajoittamaton
 Laji: tunnistamaton: kuoppa

Kartta: x: 7364 410 y: 4470 431 z: 175
 p: 7366 211 i: 3604 657

Tutkijat: Chesnut, Decker ym. 1998 inventointi, Jussila & Poutiainen 2008 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Oulangan luontokeskuksesta 0,9 km itään, Mataraniemen länsipuolella olevan kanootinlaskupaikan paikoitusalueen eteläpuolella.

Huomiot: P-P KM 159 (217), sen y koordinaatissa virhe. korjattu tässä. MH 48146.

Inv. 1998 Chesnut, Decker, Niskanen, Nunez, Rioux, Maijanen, Ylimaunu ja Wasilewski:

Kohde sijaitsee Kuusamon kirkolta n. 45 km pohjoiseen, Kiutakönkään ja sen koillispuolisen Mataraniemen välisellä niemellä Oulankajoen pohjoisrannalla. Paikalla on maakuoppa, jonka halkaisija on n. 8 m ja syvyys n. 1,5 - 2 m.

Jussila & Poutiainen 2008:

Paikalla iso kuoppa niemen tyvessä harjanteen tasaisella laella. Kuoppa lähes niemen lakitasanteen levyinen, muutama metri jyrkanteen reunoihin, halk. n. 10 m. ja n. 1,7 m syvä. Vaikuttaa ihmistekoiselta. Sen funktio epäselvä. Kuopassa ei hiiltä ja hyvin ohut maannos. Ei mitään vallia - kaikki kaivettu maa on täytynyt viedä pois. Olisiko maanottokuoppa? Miksi sellainen olisi tässä? Olisiko otettu maata veneenlaskupaikan ja parkkipaikan pohjustukseen? Voisiko olla kuitenkin luontainen virtauksen kaluama särkkäkuoppa?

Maannoksesta päätellen ei kovin vanha. Sopisi kokonsa puolesta isoksi ns. vuomenkuopaksi mutta rakenne ja ikäarvio puhuvat sitä vastaan. Epäilen kyseessä olevan johonkin viime vuosisadan toimintoihin liittyvä kuoppa ellei luontainen.

Kartta s. 19, ilmakekuva s. 20.

4 KUUSAMO KIUTAKANGAS 1

Rauh.lk: 2
 Ajoitus: ajoittamaton
 Laji: tunnistamaton: kuoppa

ei ny.-rek.

Kartta: x: 7363 873 y: 4470 519 z: 177 ±2 m
 p: 7365 679 i: 3604 771

Tutkijat: Tero Pitkänen 2008 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Oulangan luontokeskuksesta 1,1 km itään.

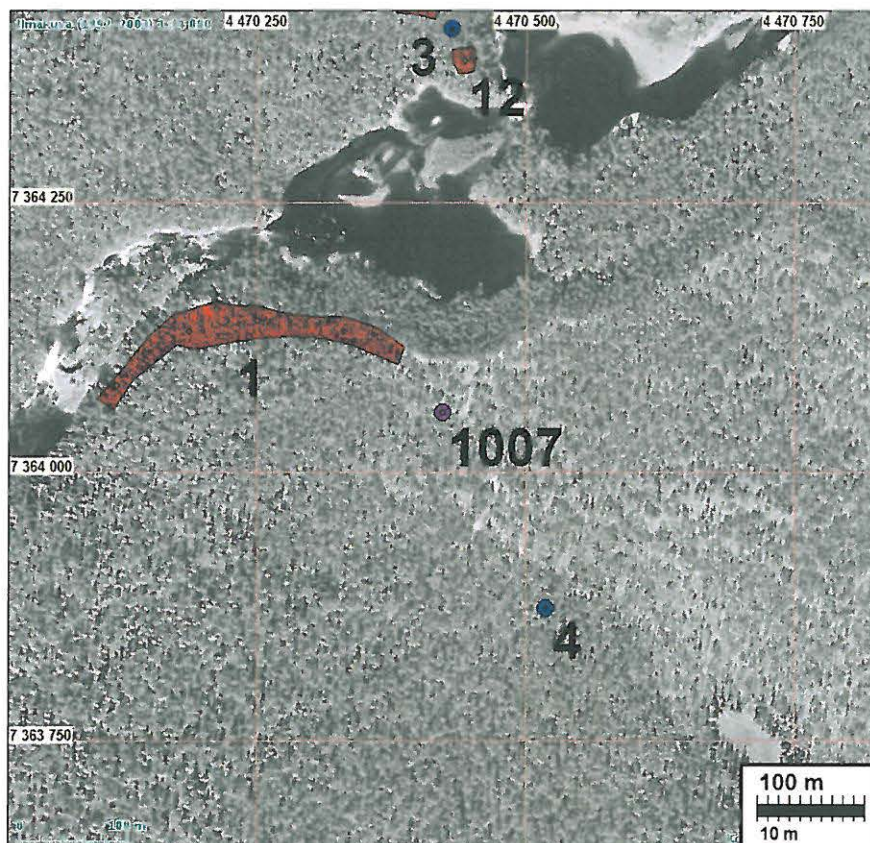
Huomiot: **Pitkänen 2008, 4:**

Maakumpu sijaitsee 450 metriä Kiutakönkäältä kaakkoon. Hiidenlammin luontopolku kulkee 35 metrin päässä kohteen koillispuolella. Kumpu on Jäkälävaaran juurella loivassa rinteessä. Maasto on mäntymetsää. Maakummun reunoilta näkyy osittain kummun sisällä olevia kiviä, mutta keskellä kumpua kiviä ei koepistossa tullut vastaan. Reunoilta näkyviä kiviä lukuun ottamatta kumpu on sammaleen peitossa. Kummun keskelle tehdystä koepistosta selvisi, että pintaturpeen alla oli noin 10 cm kerros hiekkaa, josta alimmat 1–2 cm oli punaiseksi palanutta. Hiekkakerroksen alla oli 1–5 cm epätasainen kerros hiiltä, jonka alla oli vanha huuhtoutumiskerros. Alimmaisena oli hiekkainen pohjamaa. Yhdellä kummun sivulla oli pieniä painautumia, jotka luultavasti ovat syntyneet kun paikalla olleet kivet on nostettu/käännetty kummun kehäksi.

Jussila & Poutiainen 2008:

Emme havainneet kumpua, osaksi koska GPS:iimme oli erehdyksessä laitettu tämä paikka kuopaksi - emme kyllä sellaistaakaan alueella havainneet. Kuvauksesta päätellen ei kovin vanha. Olisiko sota-ajan tuotteita?

Kartta s. 19

5 KUUSAMO SAARIPURO

mahdollinen nro
10000 16558

Rauh.lk: 2 (0)
Ajoitus: ajoittamaton
Laji: tunnistamaton: kuoppa

Kartta: x: 7354 010 y: 4479 541 z: 170 ±2 m
p: 7356 259 i: 3614 256

Tutkijat: Jussila & Poutiainen 2008 inventointi, Tero Pitkänen 2008 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Oulangan luontokeskuksesta 14,3 km kaakkoon, Kitkajoen pohjoispuolella, 4,8 km länteen Kitkajoen ja Oulankajoen yhtymäkohdasta.

Huomiot: **Pitkänen 2008, 8:**
9 maakuoppaa/pyyntikuoppaa. Halkaisija 2-3 metriä ja syvyys 40-60 cm. Karhunkierroksella, levähdyspaikan ympärillä. Hieman etelään kohdasta, josta lähtee polku itään. Harjanteen päällä.

Jussila & Poutiainen 2008:

Kuopat selvästi havaittavia, pyöreitä, "maljamaisia", melko matalia. Kuopat suppealla, n. 40 x 25 m alueella hajan hajan - ei selkeää ryhmittelyä. Kuopat jyrkässä rinneessä olevan tasanteen länsipäässä jossa maasto hieman harjannemainen. Maaperä alueella hiekkaa. Kuoppien koillispuolella muinainen jokiuoman matala raviini ja nyt soistunut matala lampi. Koillispuoleisin ja muita hieman isompi kuoppa raviini äärellä vaikuttaa aika selvästi luontaiselta. Kuoppa voisivat ehkä kokonsa puolesta olla pieniä peuranpyyntikuoppia mutta hankaalta tämä sekainen "kuopasto" ei vaikuta. Kuoppien funktio ja ajoituskin on siis epäselvä. Ei mitään vihjettä tai syytä sanoa niitä esihistoriallisiksi. Kuopissa ei valjeja, mikä herättää epäilyksen luontaisuudesta. On mahdollista että kuopat ovat luontaisia muinaiselle särkälle (jollaisesta tässä on kysymys) virtauksen tekemiä kuopanteita joita ne suuresti muistuttavat.

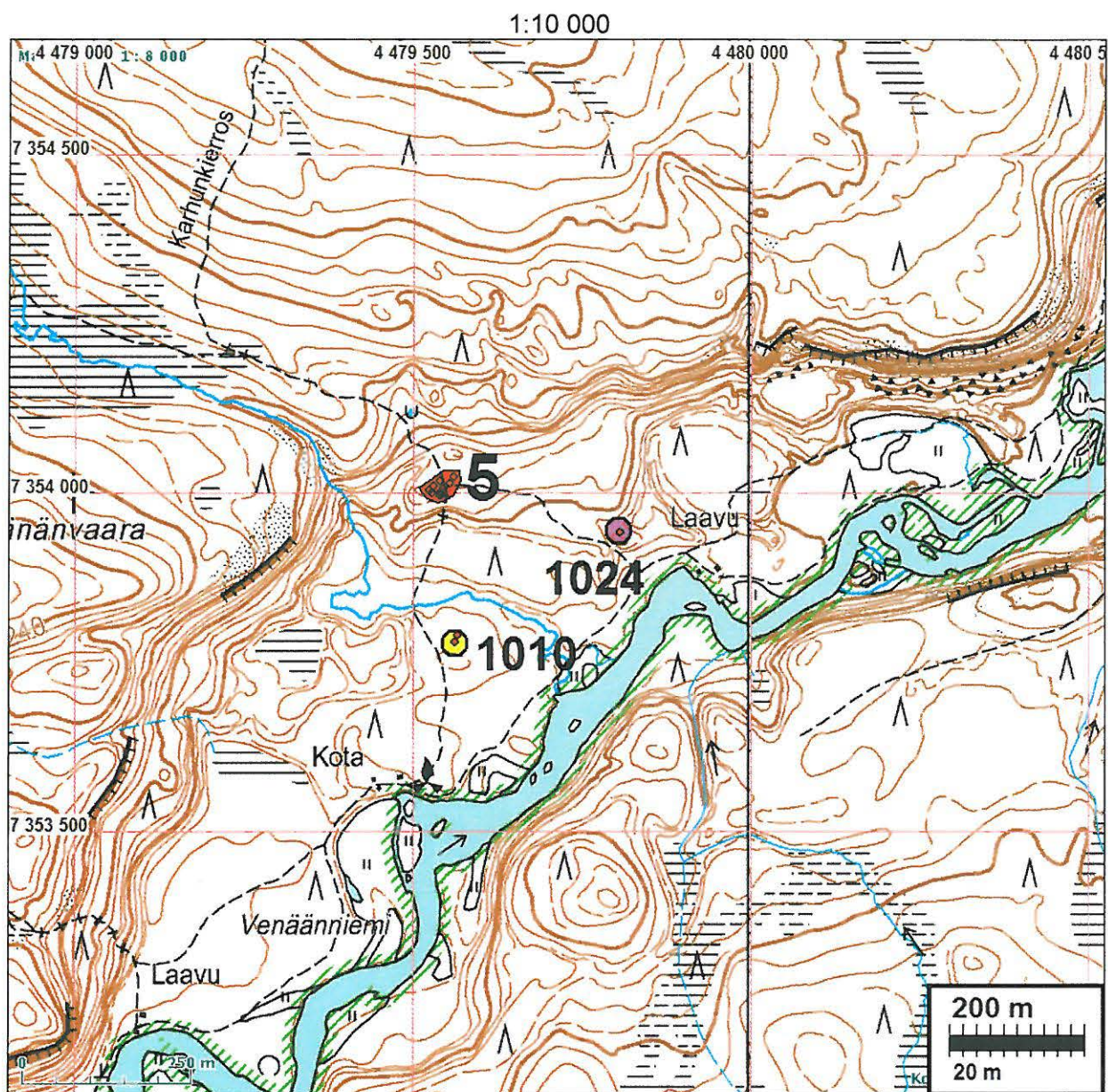
Kuoppien koordinaatit n. +-4 m tarkkuudella:

7354004 4479526,	7356252	3614242
7354000 4479528,	7356249	3614244
7354010 4479531,	7356258	3614246
7354000 4479540,	7356249	3614256
7353998 4479543,	7356247	3614259
7354006 4479546,	7356255	3614261
7354017 4479542,	7356266	3614257
7354015 4479555,	7356265	3614270
7354024 4479560,	7356274	3614275

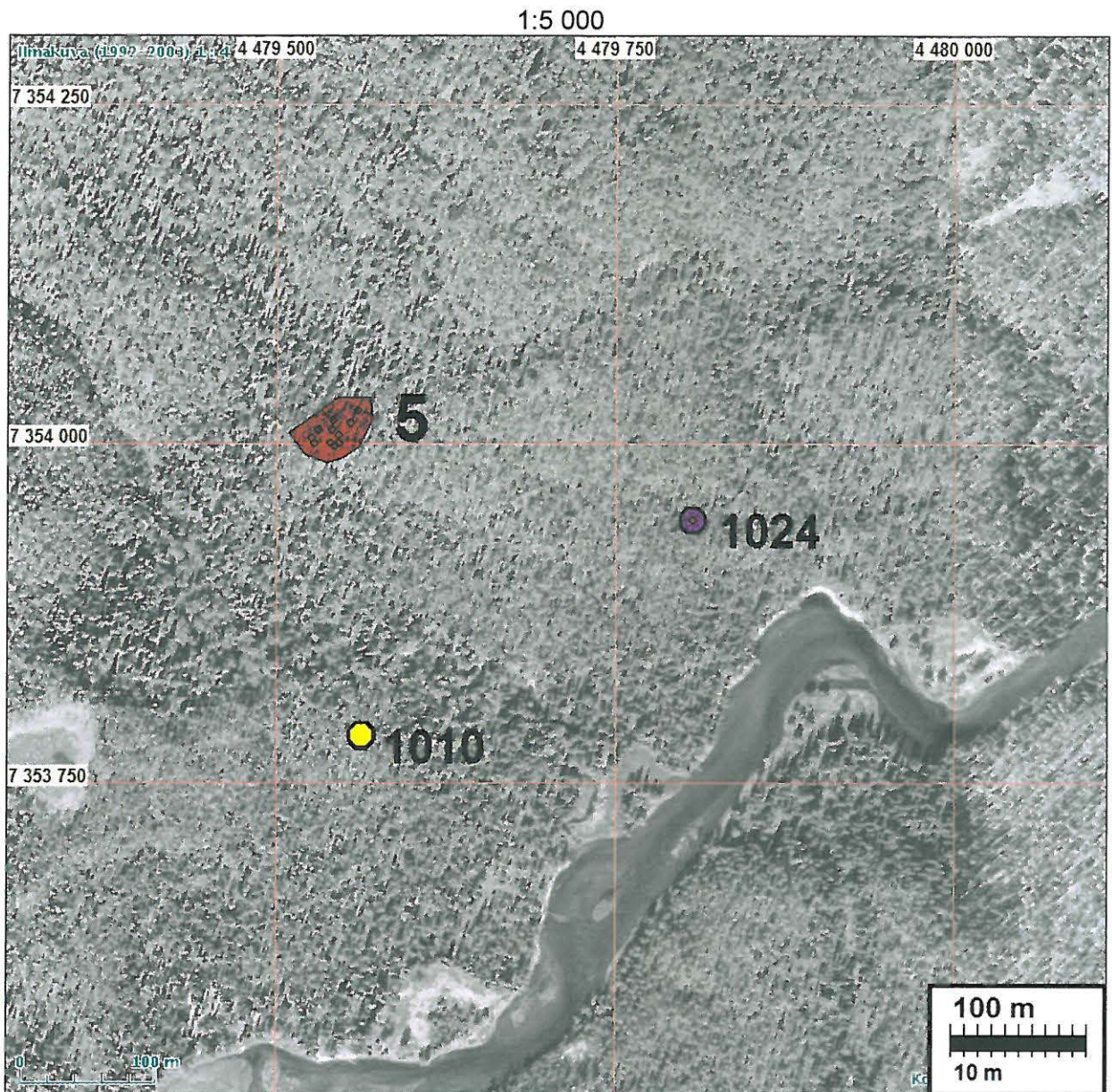
Kartta seur. sivulla. Ilmakuva s. 27.

Oik: eräs kuopista lapion oikealla puolella.

Koillisin kuoppa, takana raviinin jatkeena oleva soistunut suppamainen painanne.

Kuvan keskellä yksi kuoppa.

6 KUUSAMO TAIVALKÖNGÄS

1000016559

Rauh.lk: 2
 Ajoitus: ajoittamaton
 Laji: tunnistamaton: rökkiö

Kartta: x: 7368 656 y: 4464 019 z: 175 ±2 m
 p: 7370 145 i: 3598 048

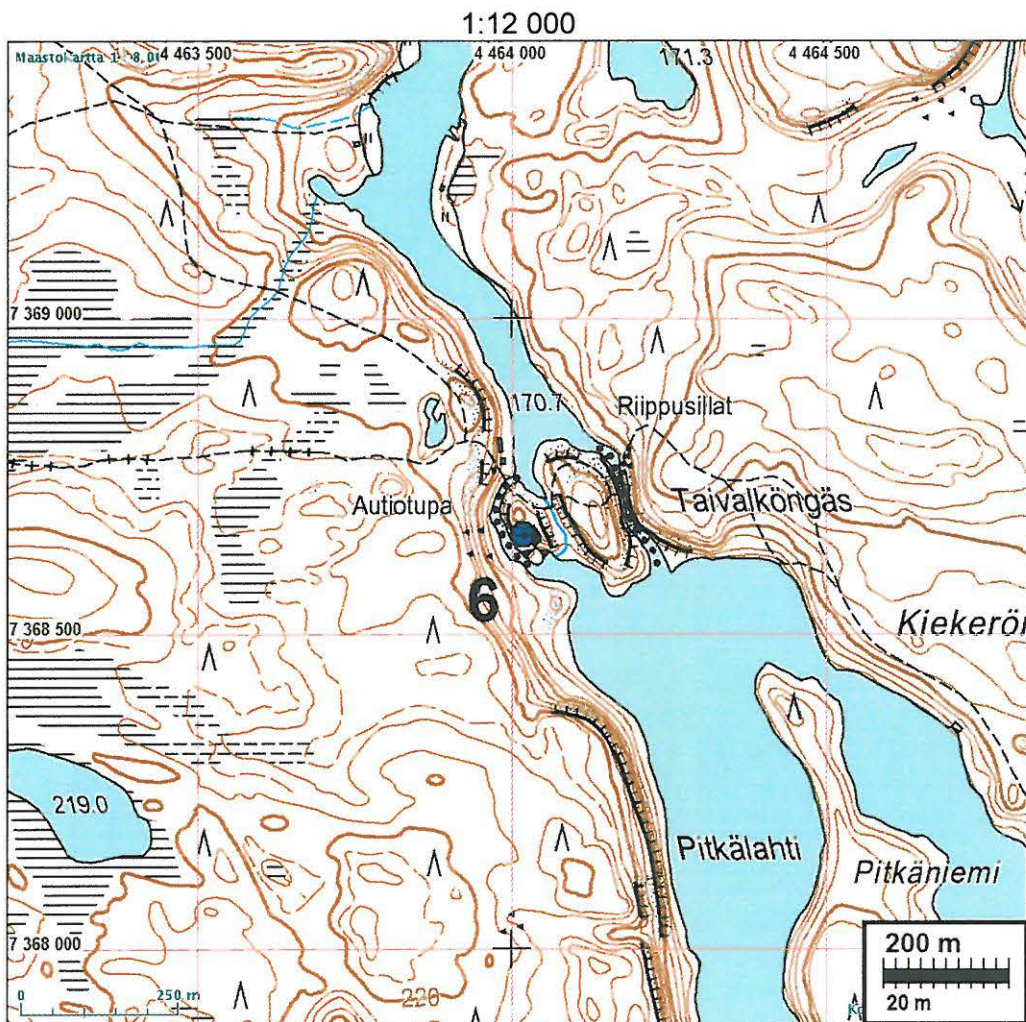
Tutkijat: Tero Pitkänen 2008 inventointi

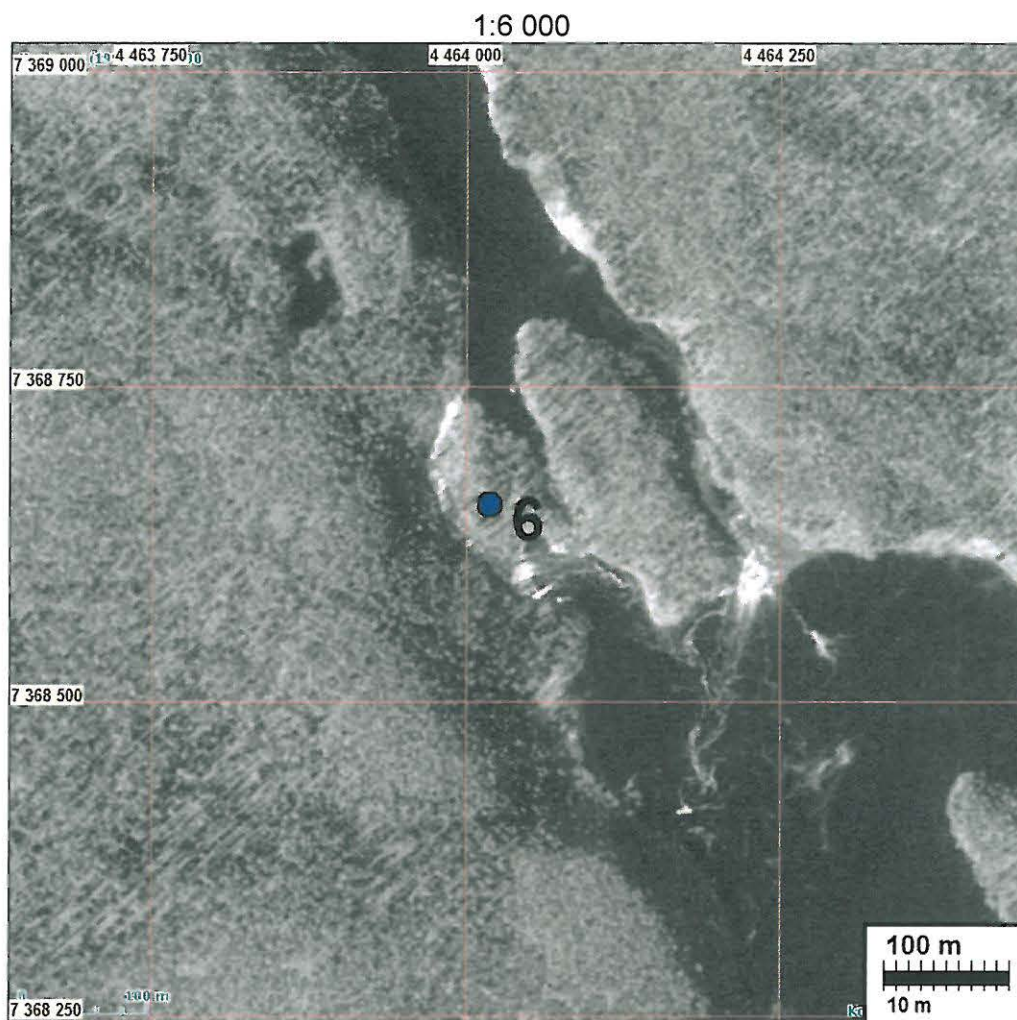
Sijainti: Paikka sijaitsee Oulangan luontokeskuksesta 7,1 km luoteeseen.

Huomiot: Pitkänen 2009, 10:

Kivirökkiö. Halkaisija 2 metriä, korkeus n. 40 cm. Pienemmässä saassa Taivalkängäällä, veneenvetoreitin länsipuolella etelärinteessä olevalla pienellä tasanteella. Rinteessä on myös luonnollisesti vierineitä kiviä, mutta tämä kivikasa näyttää ihmisen tekemältä. Kivet ovat sammaleen peitossa. Rinteen alla on tässä kohdassa nuotiopaikka rannalla. Pyöreä kivirökkiö koostuu erikokoisista luonnonkivistä, joista isoimmat olivat alimmaisina ja pienimmät päällimmäisinä. Rökkiö on lähes kokonaan sammaleen peitossa.

Ilmakuva seur. sivulla

7 KUUSAMO PATONIVA N

Rauh.lk: 2
 Ajoitus: kivikautinen
 Laji: asuinpaikka

Kartta: x: 7366 725 y: 4466 936 z: 175
 p: 7368 356 i: 3601 055

Tutkijat: Chesnut, Decker ym. 1998 inventointi, Jussila & Poutiainen 2008 inventointi
 Löydöt: KM 37808, 7 g, 9 kpl, kvartsi-iskoksia, Jussila T 2008, diar. 16.2.2009, polulta.
 :1, 10 g, 70 kpl, palanutta luuta, yhdestä koekuopasta.

Sijainti: Paikka sijaitsee Oulangan luontokeskuksesta 3,6 km luoteeseen, Joen pohjoispuolella, Runsunlammesta ja Hepokoskesta n. 470 m itään joesta 130m kaakkoon.

Huomiot: P-PKM 144 (230).

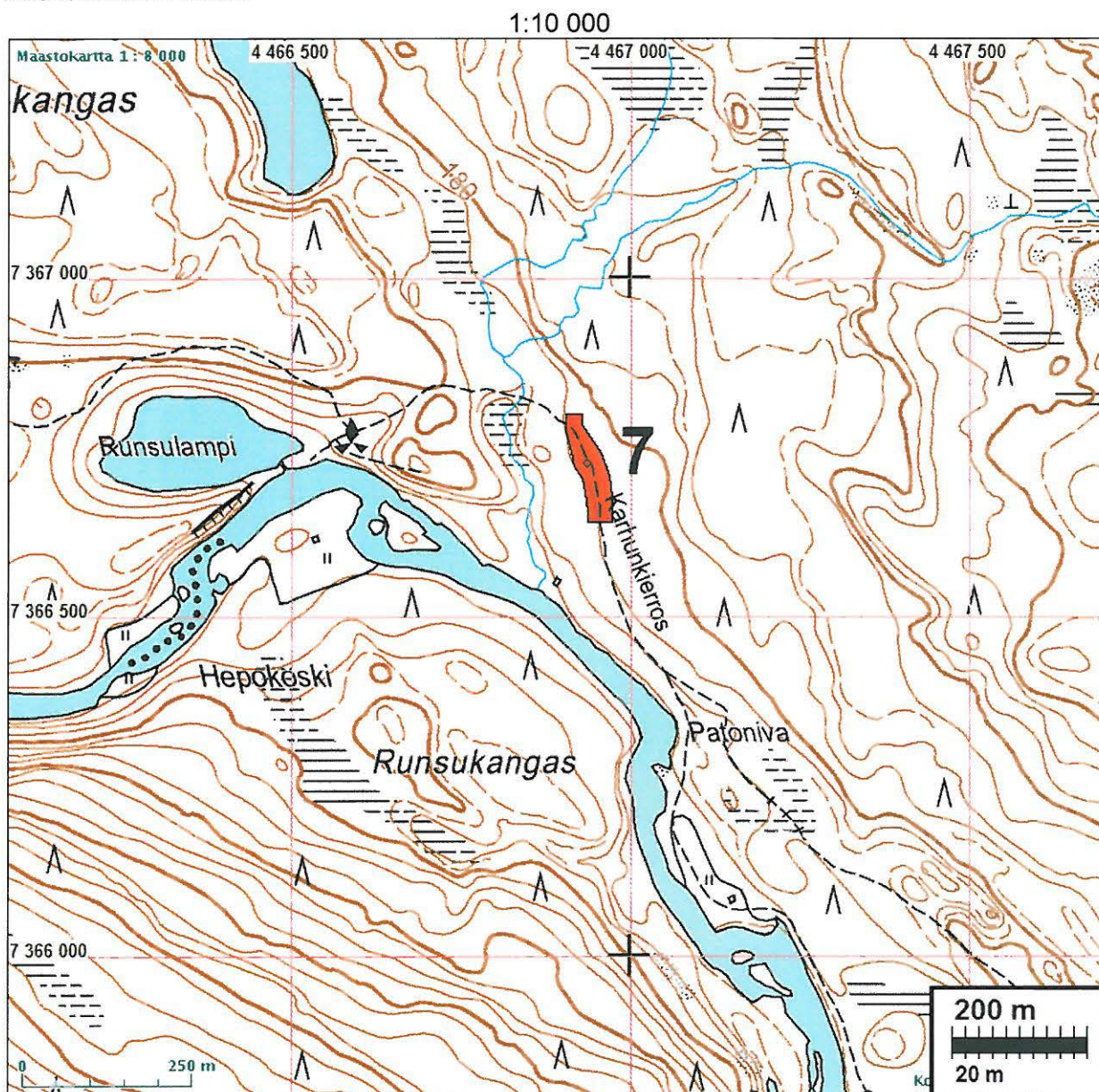
Inv. 1998 Chesnut, Decker, Niskanen, Nunez, Rioux, Maijanen, Ylimaunu ja Wasilewski:

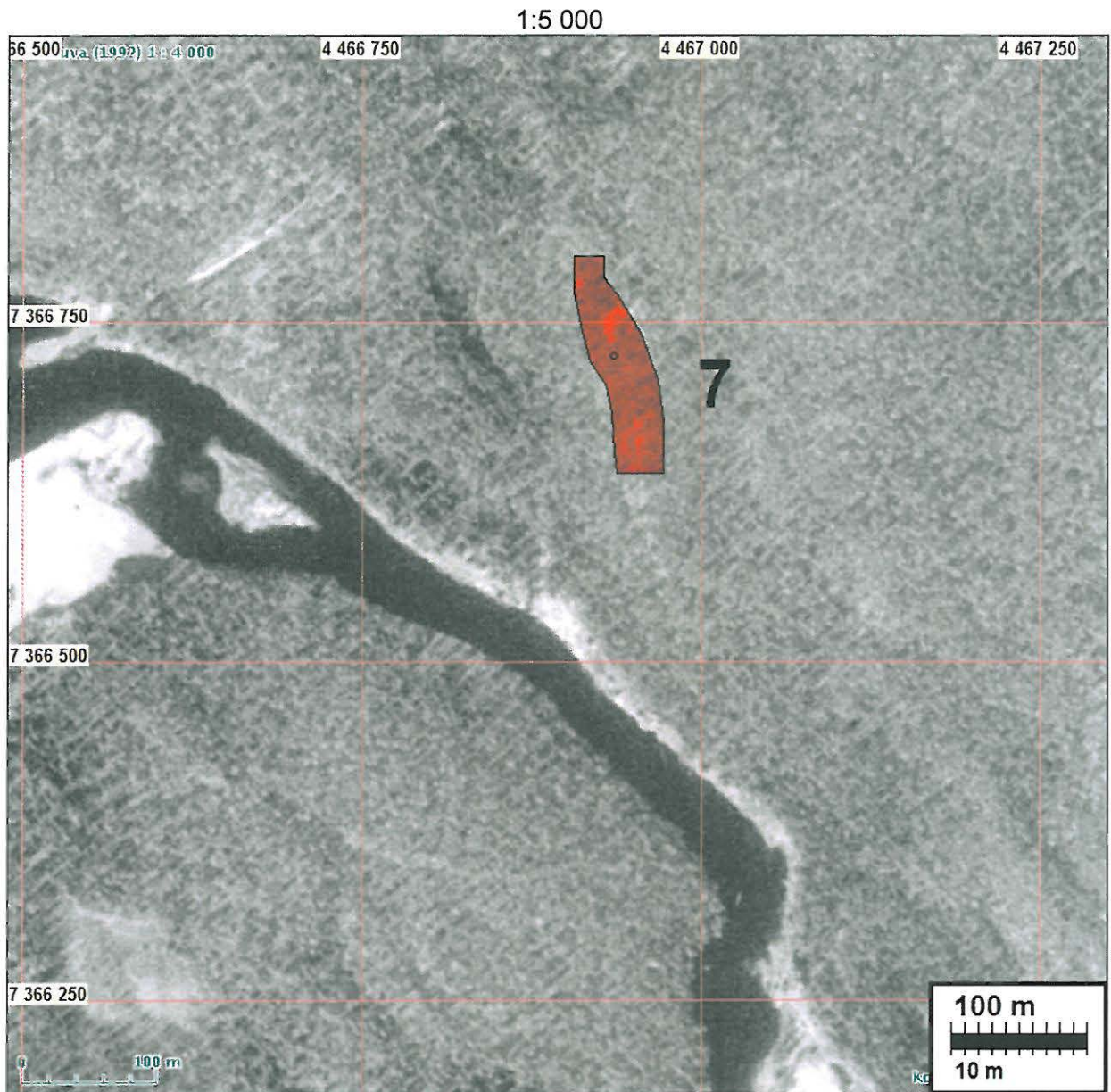
Kohde, kvartsilöytöpaikka/-asuinpaikka(?) sijaitsee Kuusamon kirkolta n. 47 km pohjoiseen, Oulankajoen koillisrannalla Patonivasta n. 400 m pohjoiseen. Joen vartta noudattavalta polulta on tavattu kaksi kvartsi-iskosta n. 50 m päässä toisistaan.

Jussila & Poutiainen 2008:

V. 2008 havaittiin polulla 115 m matkalla runsaasti kvartsi-iskoksia. Polun varteen, polun länsipuolelle, alueen eteläpäässä tehdyssä koekuopassa runsaasti palanutta luuta ja vahva, paksu kulttuurikerros (koord. 7366669, 4466954 n. +5 m tarkkuus). Tasainen hiekkakangas, hyvin karu jäkäläinen maasto. Paikka on muinaisen rantatörmän äärellä ja siten selkeästi ajoittuu aikaan, jolloin vedentaso on ollut n. 172-174 m eli nykyisestä joesta n. 10-13 m. ylempänä. Tämä viittaa hyvin vanhaan ajoitukseen. Paikka on täysin ehjä ja kajoamaton.

Ilmakuva seur. sivulla

Asuinpaikan eteläpäästä pohjoiseen, vasemmalla muinaisrantatörmä.

Asuinpaikkaa kuvan oikeassa puoliskossa, polulla rantatörmän päällä. Kuvattu pohjoiseen.

Luulöytökuoppa. Valkoiset papanat seulalla ovat palanutta luuta.

T. Jussila seisoo luulöytökuopan kohdalla alueen eteläosassa, kuvattu luoteeseen.

Palla
8 KUUSAMO SAVILAMPI 1

1000016560

Rauh.lk: 2
 Ajoitus: kivikautinen
 Laji: asuinpaikka

Kartta: x: 7371 621 y: 4462 549 z: 175 ±1 m
 p: 7373 037 i: 3596 437

Tutkijat: Jussila & Poutiainen 2008 inventointi
 Löydöt: KM 37809:1, 32 g, 26 kpl, kvartsi-iskoksia, Jussila T 2008, diar. 16.2.2009, koe-
 kuopista. :2, 6 g, 25 kpl, palanutta luuta, koe-kuopista.

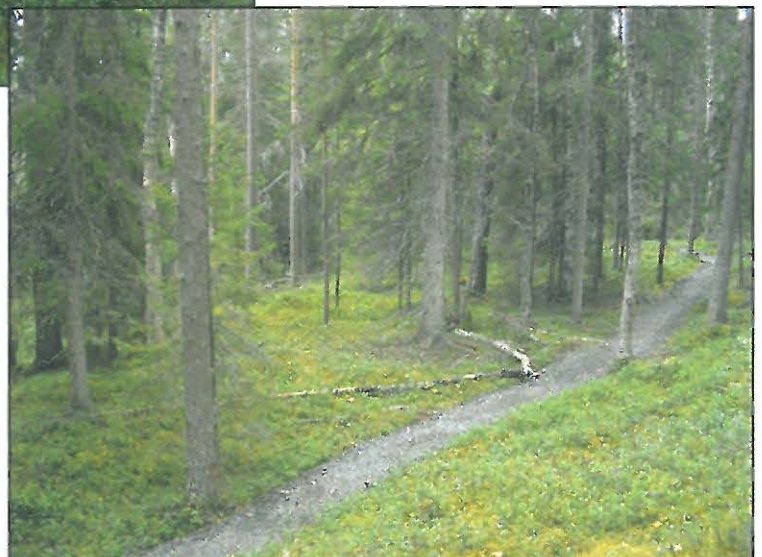
Sijainti: Paikka sijaitsee Oulangan luontokeskuksesta 10,2 km luoteeseen, Savilammen luoteisrannalla, lammesta laskevan puron suun koillispuolella.

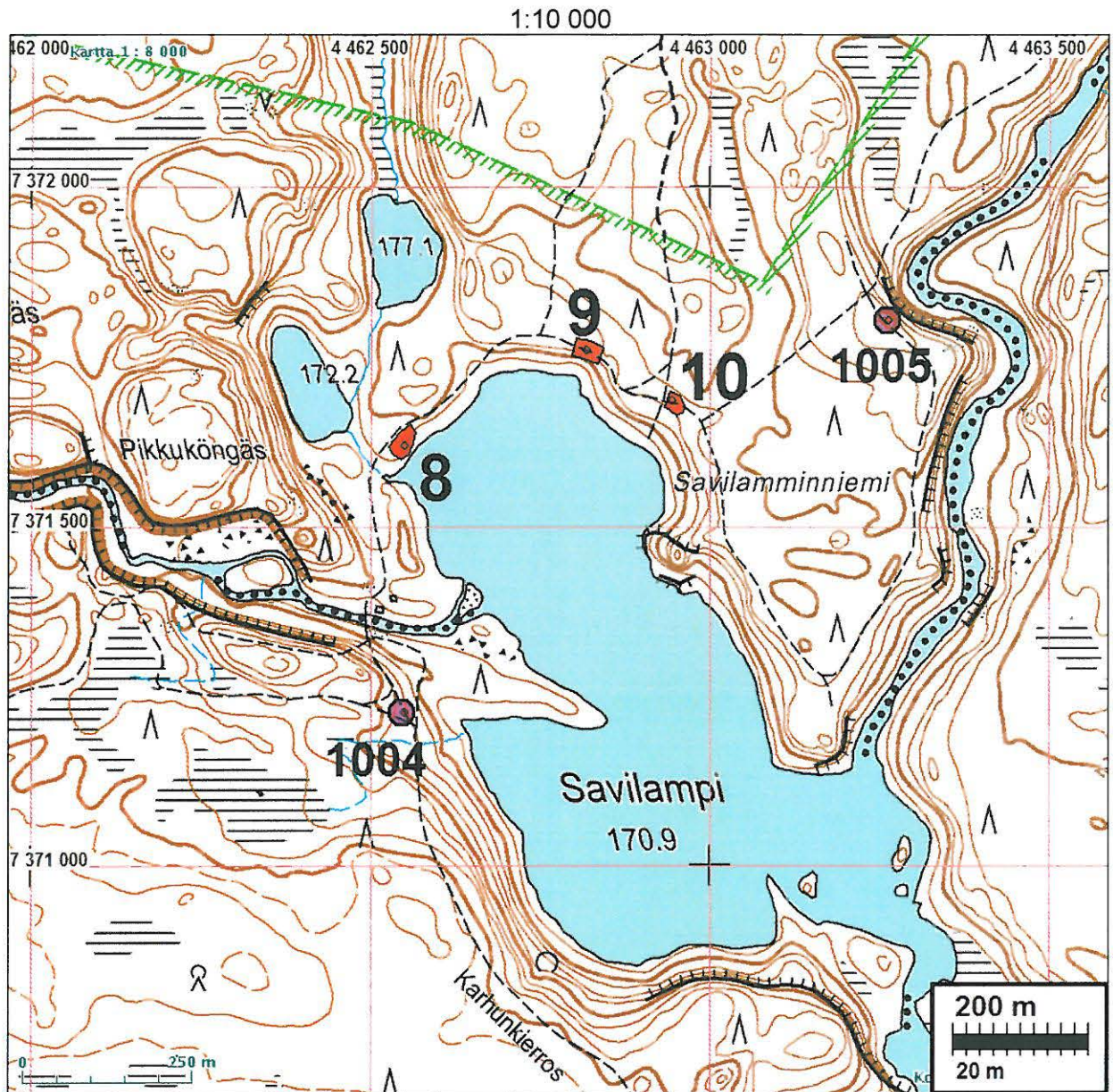
Huomiot: Tasanne muinaisessa niemikkeessä, Savilammen NE-rannalla. Karhunkierros-
 polun varrella, polun ja rannan välisellä alueella. Kvartsia ja palanutta luuta, pala-
 neita kiviä koe-kuopista. Palanut luu syvempänä jossa palanutta maata. Maaperä
 hiekkainen moreeni, melko kivinen. Kuusivaltainen sekametsä. Asuinpaikka rajau-
 tuu selkeästi topografian perusteella. Niemekkeen lounaisosa, puron äärellä, on
 hyvin kivistä ja matalammalla, eikä asuinpaikka ulotu sinne. Paikka on täysin ehjä
 ja kajoamaton

Kartta seur. sivulla, ilmakekuva s. 35.

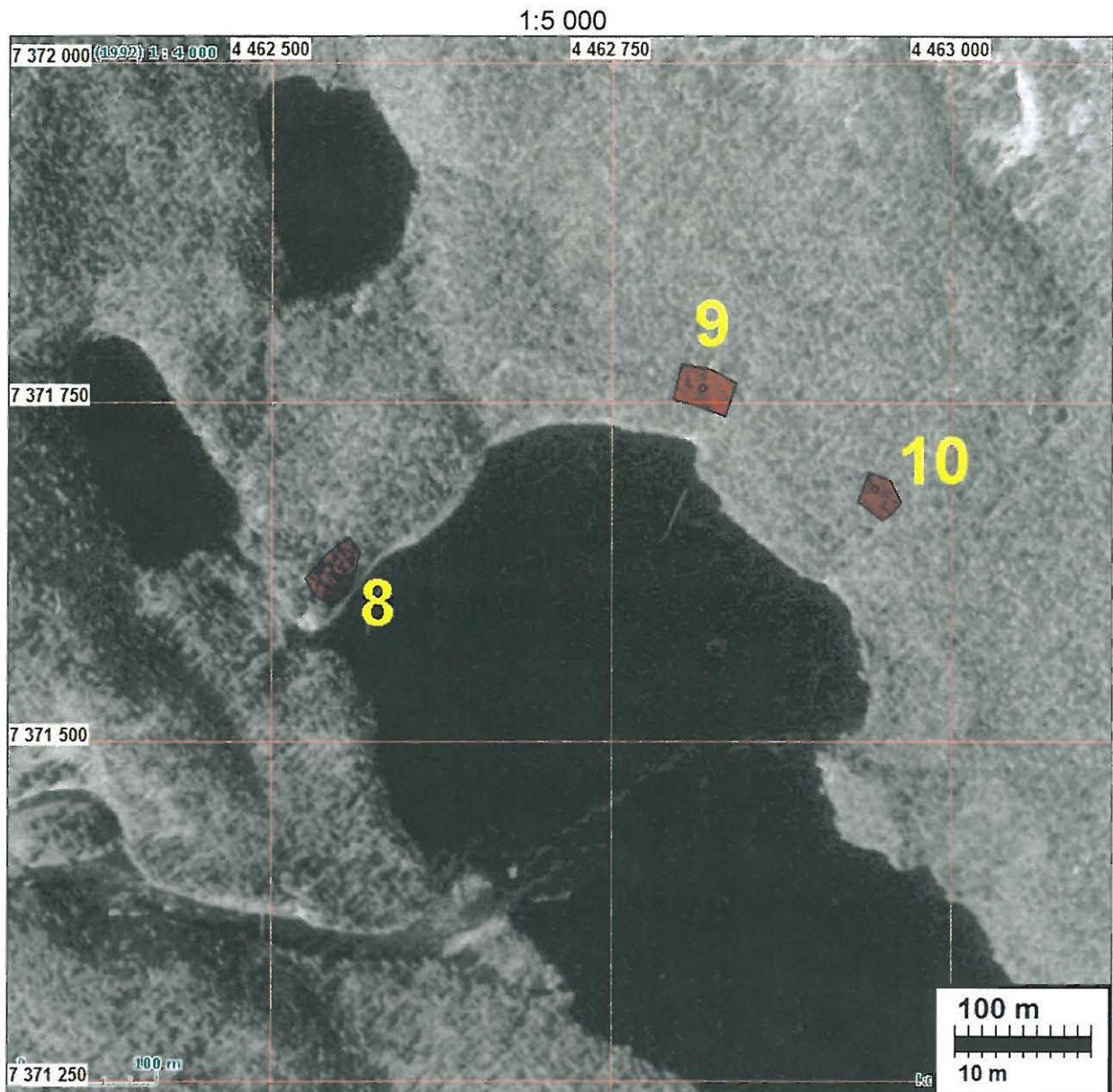

Yllä: Asuinpaikkaa kuvattuna
 kaakkoon. Oik: Asuinpaikka polun
 takana, sen ja törmän välillä. Ku-
 vattu paikan koillispuolelta ete-
 lään.

Asuinpaikka polun takana kuusikossa. Kuvattu itään.

Salla

9 KUUSAMO SAVILAMPI 2

1800016562

Rauh.lk: 2
Ajoitus: kivikautinen
Laji: asuinpaikka

Kartta: x: 7371 760 y: 4462 817 z: 185 ±1 m
p: 7373 189 i: 3596 698

Tutkijat: Jussila & Poutiainen 2008 inventointi

Löydöt: KM 37810, 5 g, 9 kpl, kvartsi-iskoksia, Jussila T 2008, diar. 16.2.2009, pieniä mutta selviä iskoksia, pari polulta ja loput koekuopista.

Sijainti: Paikka sijaitsee Oulangan luontokeskuksesta 10,1 km luoteeseen, Savilammen pohjoisrannalla, Savilammenniemestä 280 m pohjois-luoteeseen.

Huomiot: Jyrkän ja n. 15 m korkean, veteen laskevan törmän reunalla havaittiin Karhunkierroksen polulla pari kvartsi-iskosta ja viereen tehdystä koekuopasta iskoksia. Paikalla tasainen hiekkakangas ja sen reunalla hyvin jyrkkä ja korkea järveen laskeva

törmä. Vaikuttaa siltä, että kyseessä olisi asuinpaikan rippeet. Suurin osa paikasta lienee sortunut veteen rinteiden erodoituessa sinä aikana kun vesi ollut ylempänä ja lähellä törmän reunaa. Paikka on korkeussijaintinsa perusteella hyvin mielenkiintoinen - miten se ajoittuu? Paikan rajaus jäi epäselväksi ja toistaiseksi sitä pidettävä hyvin suppea-alaisena. Maaperä hiekka ja kasvillisuus mäntymetsää.

Kartta s. 34, ilmakehu s. 35.

Asuinpaikkaa taustalla missä polku tulee törmän reunalle, kuvattu länteen.

Hannu Poutiainen pöimii kvartseja koekuopasta nostetusta maasta. Kuvattu itään.

10 KUUSAMO SAVILAMPI 3

Rauh.lk: 2
 Ajoitus: kivikautinen
 Laji: asuinpaikka

1000016569

Kartta: x: 7371 686 y: 4462 944 z: 185 ±1 m
 p: 7373 121 i: 3596 829

Tutkijat: Jussila & Poutiainen 2008 inventointi

Löydöt: KM 37811, 48 g, 13 kpl, kvartsi-iskoksia, Jussila T 2008, diar. 16.2.2009, isoja hie-
 noja iskoksia - vaikuttavat (varhais-) mesoliittisilta.

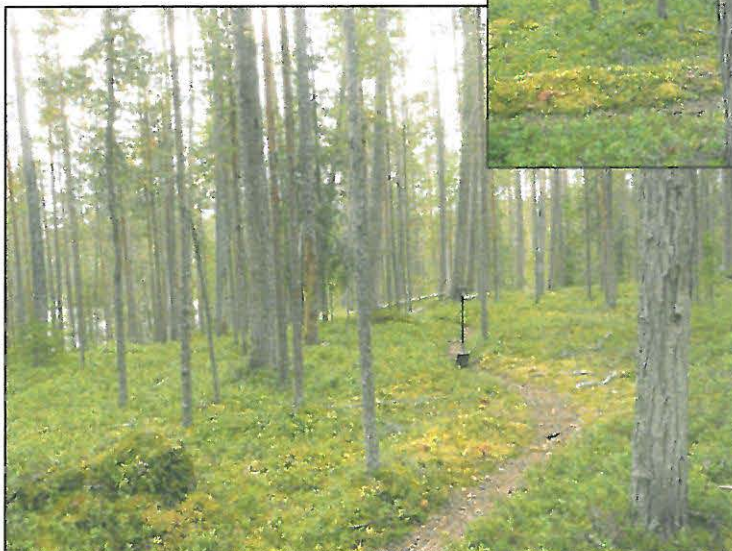
Sijainti: Paikka sijaitsee Oulangan luontokeskuksesta 10,0 km luoteeseen., Savilammen
 koillisrannalla, rantatörmän päällä rannasta n. 70 m, Savilammenniemestä n. 190 m
 pohjoiseen.

Huomiot: Jyrkän ja n. 15 m korkean, veteen laskevan törmän reunalla havaittiin Karhunkier-
 roksen polulla pari kvartsi-iskosta ja viereen tehdyistä koekuopista useita iskoksia.
 Paikalla tasainen hiekkakangas. Törmä löytöpaikan kohdalla on yläosastaan loi-
 vempi kuin paikassa 8, joka tästä 150 m luoteeseen. Paikka vaikuttaa kohtuullisen
 hyvin säilyneeltä mutta osa siitä lienee sortunut rinteeseen. Paikan alapuolelta, rin-
 teessä olevalta rantaan menevän polun lounaispuolelle tehdystä koekuopasta tuli
 kvartsi-iskos, joka lienee peräisin laen asuinpaikalta. Paikan rajaus on arvio. Paikka
 on ehjä ja kajoamaton.

Korkeussijaintinsa perusteella erittäin mielenkiintoinen paikka. Topografian perus-
 teella arvioituna paikan täytyy olla peräisin ajalta, jolloin vedentaso on ollut lähellä
 törmän laen reunaa. Maaperä hiekkaa.

Kartta s. 34, ilmakekuva s. 35.

Kuvissa asuinpaikan maas-
 toa. Kuvattu lounaaseen (oik)
 ja länteen (alh)

11 KUUSAMO AVENTOLAMPI

1000016564

Rauh.lk: 2
 Ajoitus: kivikautinen
 Laji: asuinpaikka

Kartta: x: 7366 982 y: 4465 659 z: 170 ±1 m
 p: 7368 552 i: 3599 767

Tutkijat: Jussila & Poutiainen 2008 inventointi

Löydöt: KM 37812:1, 22 g, 70 kpl, palanutta luuta, Jussila T 2008, diar. 16.2.2009, koekuopista. :2, 9 g, 2 kpl, kvartsi-iskoksia, koekuopista.

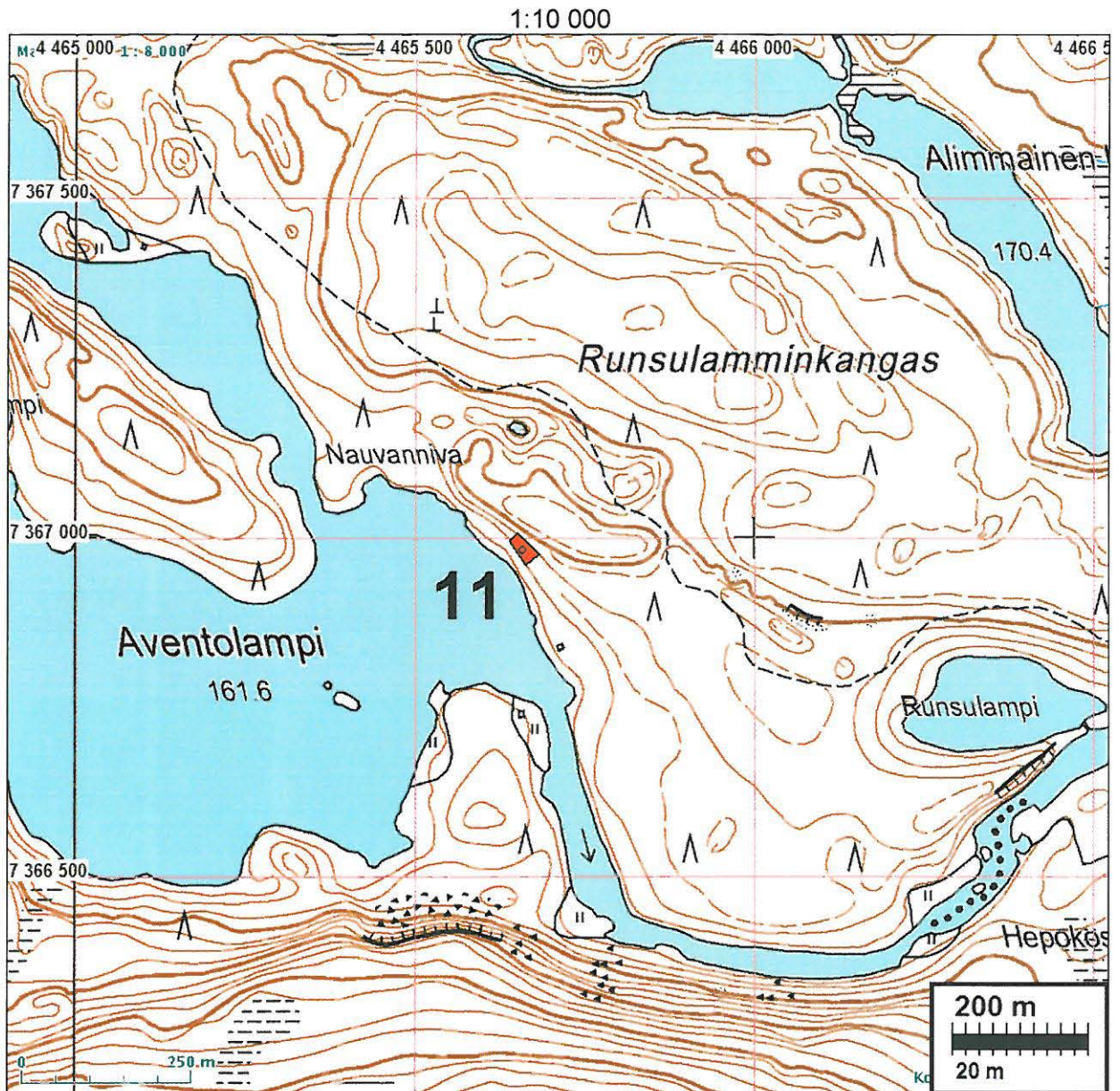
Sijainti: Paikka sijaitsee Oulangan luontokeskuksesta 4,8 km luoteeseen. Aventolammen eteläpään länsirannalla, korkean harjanteen juurella, lähellä rantaa olevalla hiekkaisella tasanteella.

Huomiot: Rannasta n. 30 m, muinaisen matalan rantatörmän äärellä. Paikan takana olevan jyrkän rinteen ja törmän reunan välisen tasanteen leveys n. 20 m. Koekuopista runsaasti palanutta luuta ja muutama kvartsi-iskos. Luut ja kulttuurikerros n. 10 cm syvyydeltä alkaen n. 25 cm syvyydelle. Tasainen hiekkakangas (hienoa hiekkaa). Paikan rajausta on arvio.

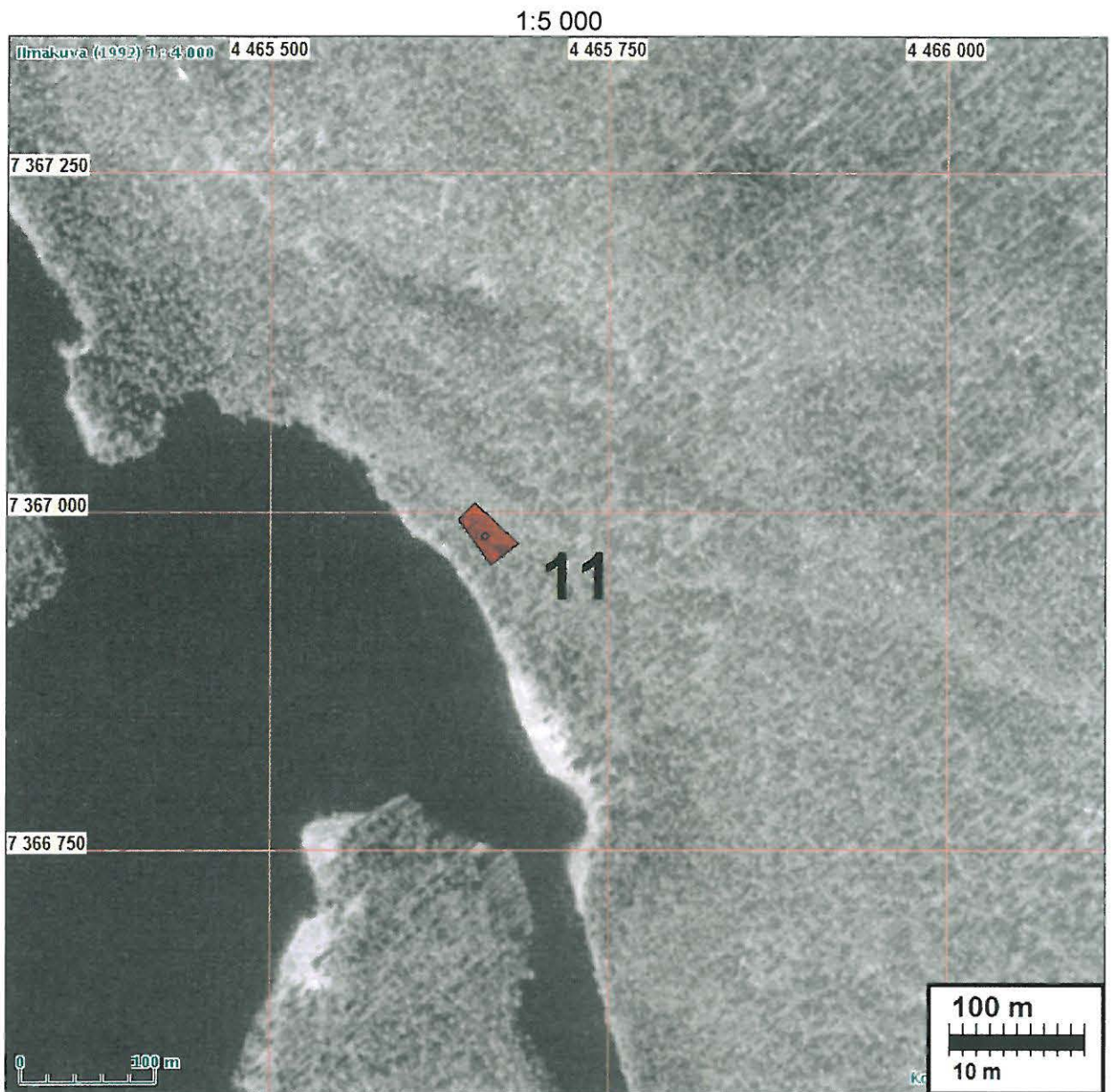
Kartta seur. sivulla, ilmakuva s. 40.

Asuinpaikkaa rinteen alla olevalla tasanteella. Kuvattu etelään.

Koekuopasta nostettu maapaakku, jonka pohjassa palaneen luun könttejä – kuvassa kellan vaaleat kappaleet. Tällä paikalla myös selvä värjäätynyt kulttuurikerros, joka erottuu lähiympäristön "puhtaasta" maannoksesta.

Asuinpaikkaa rinteessä alla. kuvattu länteen.

12 KUUSAMO MATARANIEMI 1

10000/6565

Rauh.lk: 2
 Ajoitus: kivikautinen
 Laji: asuinpaikka

Kartta: x: 7364 381 y: 4470 443 z: 152 ±1 m
 p: 7366 183 i: 3604 670

Tutkijat: Jussila & Poutiainen 2008 inventointi

Löydöt: KM 37813:1, 22 g, 36 kpl, kvartsi-iskoksia, Jussila T 2008, diar. 16.2.2009, pinnasta ja koekuopista.

Sijainti: Paikka sijaitsee Oulangan luontokeskuksesta 0,9 km itään, Kiutakönkään itä- ja alapuolella olevan luusuan koillispuolella olevan kallioisen niemen kärkitasanteella.

Huomiot: Kiutakönkään koillispuolella olevan kapean niemen kärjessä, veteen laskevan loivahkon kallion päällä hiekkainen tasanne josta kvartseja koekuopista. Tasanteen laajuus n 30 x 20 m. Tasanne alempana kuin niemen tyviosa. Ehjä paikka.

Kartta s. 19, ilmakekuva s. 20.

Yllä: asuinpaikka alhaalla olevalla tasanteella, etelään. Alla: asuinpaikkatasannetta.

Kalliopohjainen niemi, jonka kärkiosan laella asuinpaikka on kuvassa keskellä, kosken oikealla puolella.

13 KUUSAMO MATARANIEMI 2

10000 16666

Rauh.lk: 2

Ajoitus: kivikautinen

Laji: asuinpaikka

Kartta: x: 7364 431 y: 4470 401 z: 156 ±1 m
p: 7366 231 i: 3604 626

Tutkijat: Jussila & Poutiainen 2008 inventointi

Löydöt: KM 37814:2, 5 g, 21 kpl, palanutta luuta, Jussila T 2008, diar. 16.2.2009, koekuopista.

Sijainti: Paikka sijaitsee Oulangan luontokeskuksesta 0,9 km itään, Kiutakönkään koillispuolella olevan kapean niemen luoteispuolella, jyrkän, etelään ja vanhaan meandriin laskevan jyrkän ja korkean muinaistörmän päällä, veneenlaskupaikan paikoitusalueesta n. 30-40 m lounaaseen.

Huomiot: Törmän reunalle tehdyistä koekuopista runsaasti palanutta luuta ja jokunen kvartsi (joita ei otettu talteen). Paikka tasaista hiekka- (osin sorainen) kangasta. Paikka vaikuttaa osin sorteuneelta törmän erodoituessa - ehkäpä suurimmilta osin ja jäljellä on rippeet. Havaintoja vain aivan törmän ääreltä. Paikan rajaus on arvio.

Kartta s. 19, ilmakekuva s. 20.

Asuinpaikka törmän reunalla kuvien keskellä, molemmat kuvattu länteen.

14 KUUSAMO MATARANIEMI 3

10000 16657

Rauh.lk: 2
Ajoitus: kivikautinen
Laji: asuinpaikka

Kartta: x: 7364 632 y: 4470 275 z: 165 ±1 m
p: 7366 426 i: 3604 491

Tutkijat: Jussila & Poutiainen 2008 inventointi

Löydöt: KM 37815:1, 6 g, 1 kpl, kvartsi-iskoksia, Jussila T 2008, diar. 16.2.2009, koekuopasta. :2, 3 g, 20 kpl, palanutta luuta, koekuopasta.

Sijainti: Paikka sijaitsee Oulangan luontokeskuksesta 0,9 km koilliseen, Kiutakönkään alapuolelta 380 m pohjoiseen, tiestä 60 m, muinaisen meanderin länsirannalla olevan niemekkeen eteläkärjessä, rantatörmän päällä tasaisella laella (törmä matala etelään ja korkeampi isoon meanderiin itään).

Huomiot: Parista koekuopasta kvartsia ja luuta pinnasta n. 15 cm syvyyteen. Ei mitään havaintoa "värillisestä" kulttuurikerroksesta. Paikka pienen muinaisen niemennokassa. On mahdollista että osa paikasta sortunut jokeen ja jäljellä on rippeet. Paikka vaikutti suppea-alaiselta. Maaperä ja maasto hyvin karua hiekka/sora kangasta, nuorta mäntymetsää ja jäkälää. Korkeussijaintinsa puolesta voisi olla (varhais-) mesoliittinen.

Kartta s. 19, ilmakekuva s. 20.

Yllä: asuinpaikkaa muinaisen niemekkeen kärjessä, kuvattu etelään. Alla: asuinpaikka taustalla matalan törmän päällä, jyrkempi muinaisen meanderin törmä oikealla. kuvattu pohjoiseen.

15 KUUSAMO MATARNIEMI 4

Rauh.lk: 2
 Ajoitus: kivikautinen
 Laji: asuinpaikka

180 00 16674

Kartta: x: 7364 540 y: 4470 496 z: 162 ±1 m
 p: 7366 344 i: 3604 716

Tutkijat: Jussila & Poutiainen 2008 inventointi

Löydöt: KM 37822:1, 5 g, 4 kpl, kvartsi-iskoksia, Jussila T 2008, diar. 16.2.2009, koekuopasta. :2, 2 g, 12 kpl, palanutta luuta, koekuopasta.

Sijainti: Paikka sijaitsee Oulangan luontokeskuksesta 1,0 km itään, Biologisesta asemasta 1050 m E, veneenlaskupaikasta n. 90 m NE, muinaisen ison meanderiuoman keskellä olevassa saarella, sen eteläosan itärannalla, muinaisrantatörmän äärellä.

Huomiot: Koekuopista palanutta luuta ja kvartsia. Muinaisen rantatörmän äärellä ilmeisesti suppea-alainen paikka josta osa saattaa olla sortunut jo asumisaikanaan jokeen. Karu nuori mäntymetsä ja ohut jäkäläkuntta. Mitään värjäätynyttä kulttuurikerrosta ei havaittu. Paikan rajaus on arvio.

Kartta s. 19, ilmakuva s. 20.

Yllä: asuinpaikkaa kuvan alalla, kuvattu itään. Oik: Asuinpaikkaa törmä reunaan, kuvattu etelään. T. Jussila tutkii koekuoppaa.

16 KUUSAMO KIUTAKANGAS N

*pohjoinen (mi-relieftierve
10000 16675)*

Rauh.lk: 2
Ajoitus: kivistä
Laji: asuinpaikka

Kartta: x: 7364 259 y: 4471 029 z: 155 ±1 m
p: 7366 089 i: 3605 262

Tutkijat: Jussila & Poutiainen 2008 inventointi

Löydöt: KM 37816, 12 g, 7 kpl, kvartsi-iskoksia, Jussila T 2008, diar. 16.2.2009, koekuopasta.

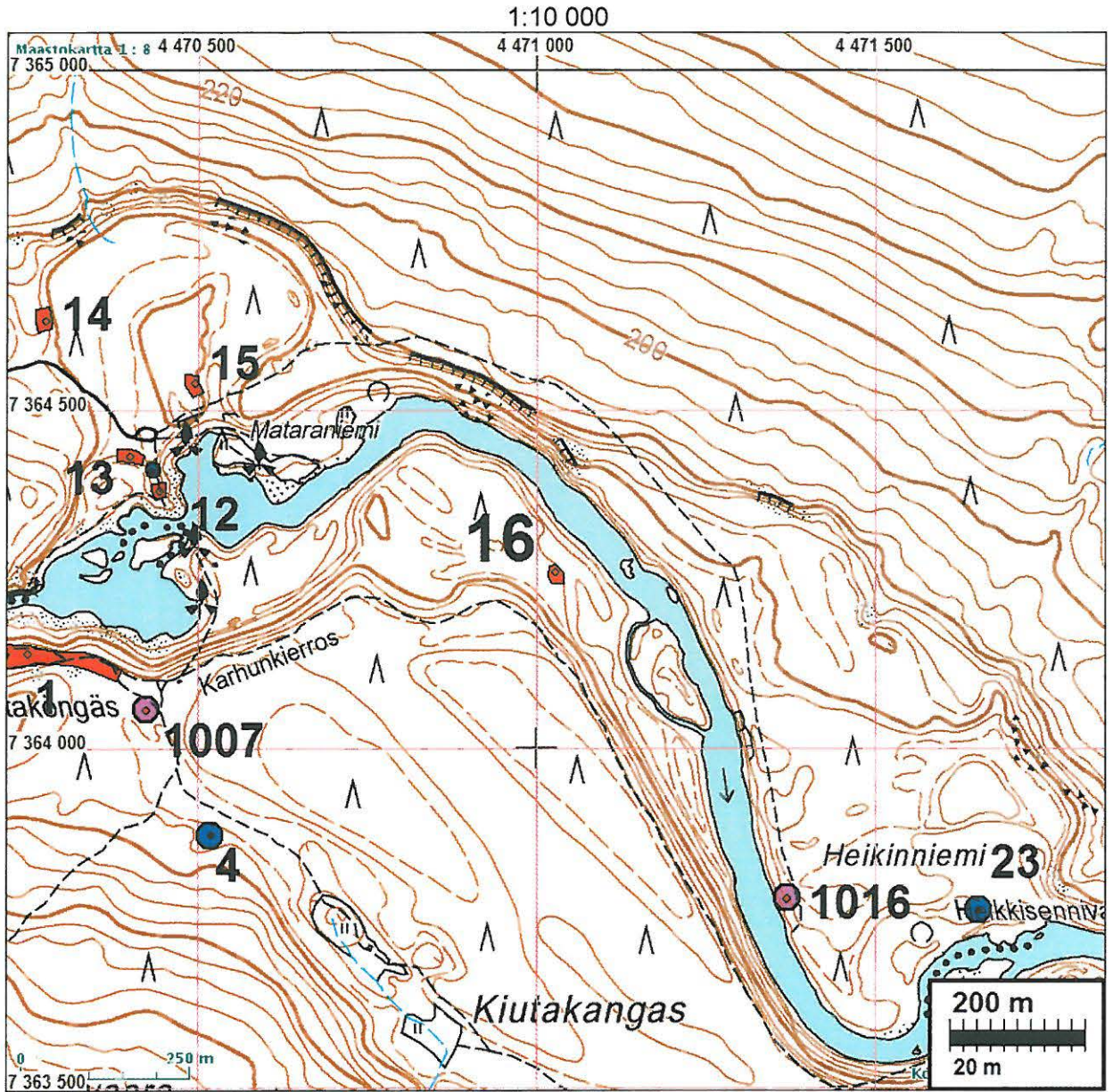
Sijainti: Paikka sijaitsee Oulangan luontokeskuksesta 1,5 km itään, Kiutaköngästä 770 m itään, joen etelärannalla, joen mutkan luoteispuolella, rannasta 60 m ja paikan luoteispuolella olevasta jyrkästä ja korkeasta rinteestä 40 m, muinaisen rantatörmän (särkän törmän) päällä.

Huomiot: Koekuopista kvartseja ja palanutta kiveä. Alue hiekkakangasta - kivetöntä hiekkakerrostumaa. Paikalla muinainen N-S suuntainen särkkäharjanne jonka itäreunan törmän äärellä paikka sijaitsee. Palanutta kiveä (muuten täysin kivetöntä maata ja maastoa lähialueella) n. 10 m etäisyydelle törmän reunasta. Ei mitään värillistä kulttuurikerrosta. löydöt n. 2-10 cm kivennäismaan pinnasta. On mahdollista, että suurin osa paikasta on ehjänä jäljellä. Hyvin karu kangas, jäkäläinen kunta.

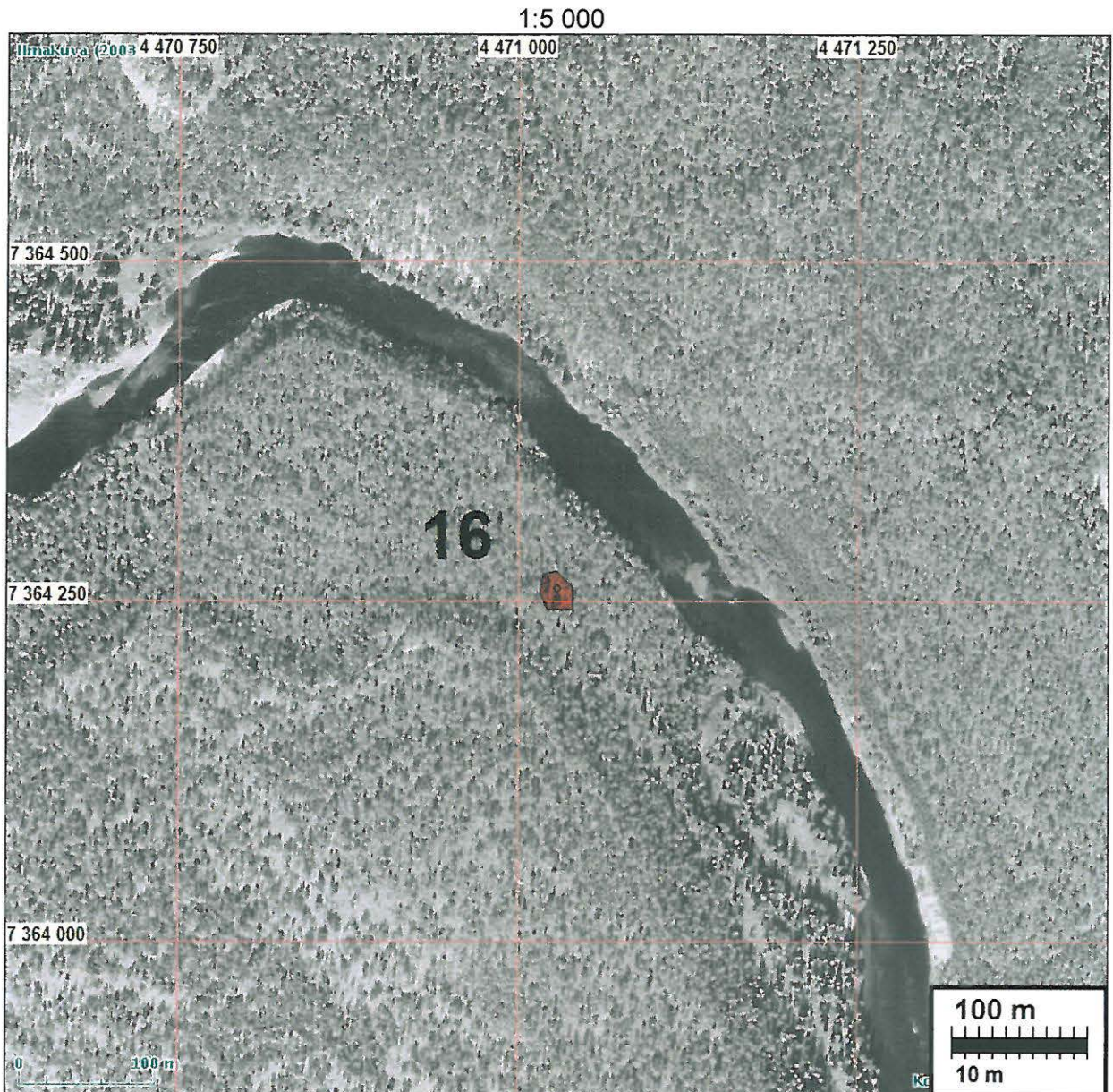
Kartta seur. sivulla, ilmakekuva s. 48.

Asuinpaikkaa kuvan alalla. löytökoekuopassa lapio. Kuvattu itään.

Kuvattu itään. Asuinpaikan maastoa.

17 KUUSAMO HUOTINNIEMI 1 - 2 1000016676

Rauh.lk: 2
 Ajoitus: kivikautinen
 Laji: asuinpaikka

Kartta: x: 7354 772 y: 4484 612 z: 151 ±1 m
 p: 7357 263 i: 3619 286

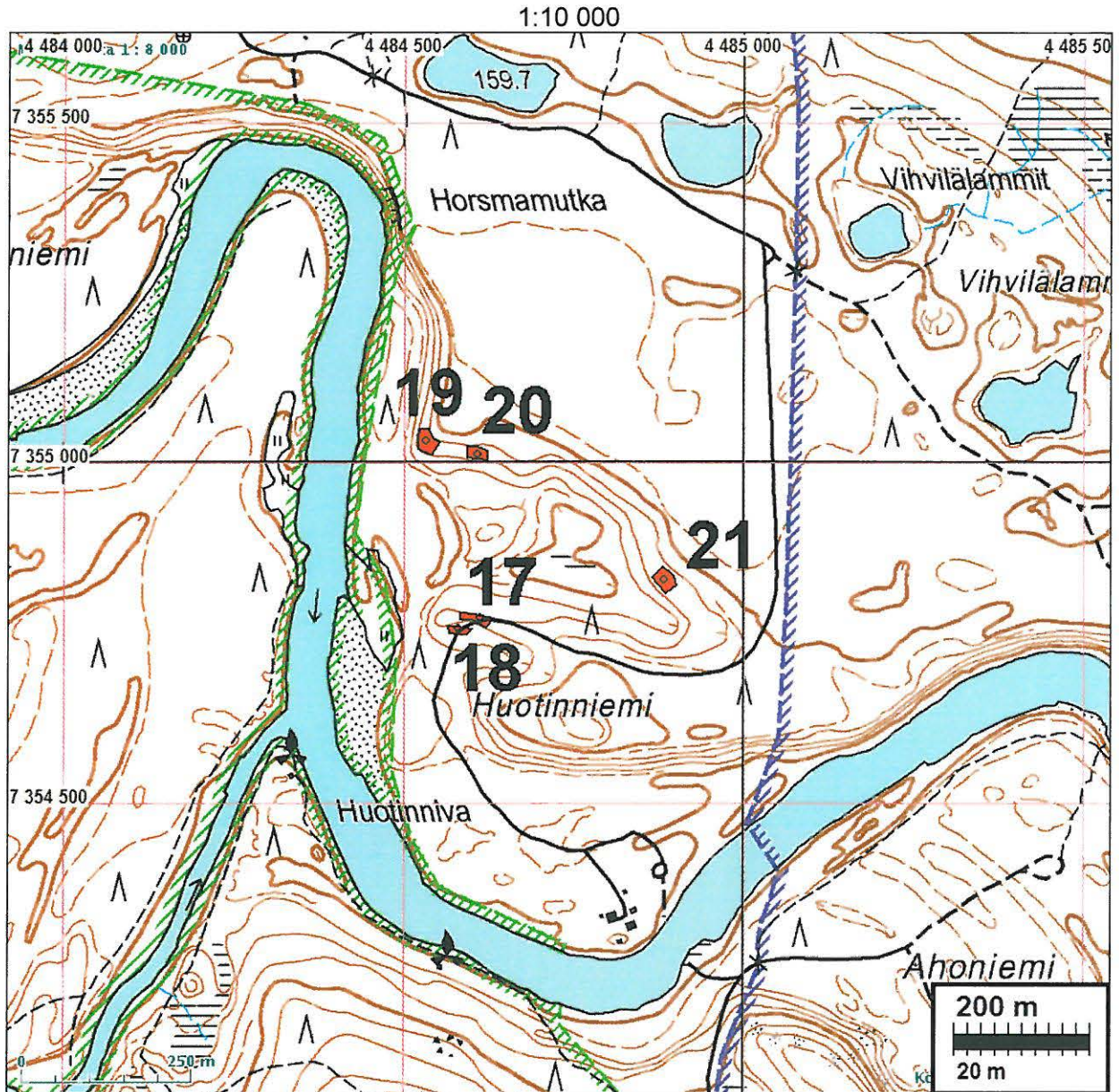
Tutkijat: Jussila & Poutiainen 2008 inventointi
 Löydöt: KM 37817:1, 34 g, 11 kpl, kvartsi-iskoksia, Jussila T 2008, diar. 16.2.2009, tieleikkauksesta. :2, 8 g, 41 kpl, palanutta luuta, tieleikkauksesta.

Sijainti: Paikka sijaitsee Oulangan luontokeskuksesta 17,8 km kaakkoon, Huotiniemeen menevän tien länsireunalla mutkan kohdalla, jossa tie leikkaa W-E suuntaisen kaupan harjanteen laen.

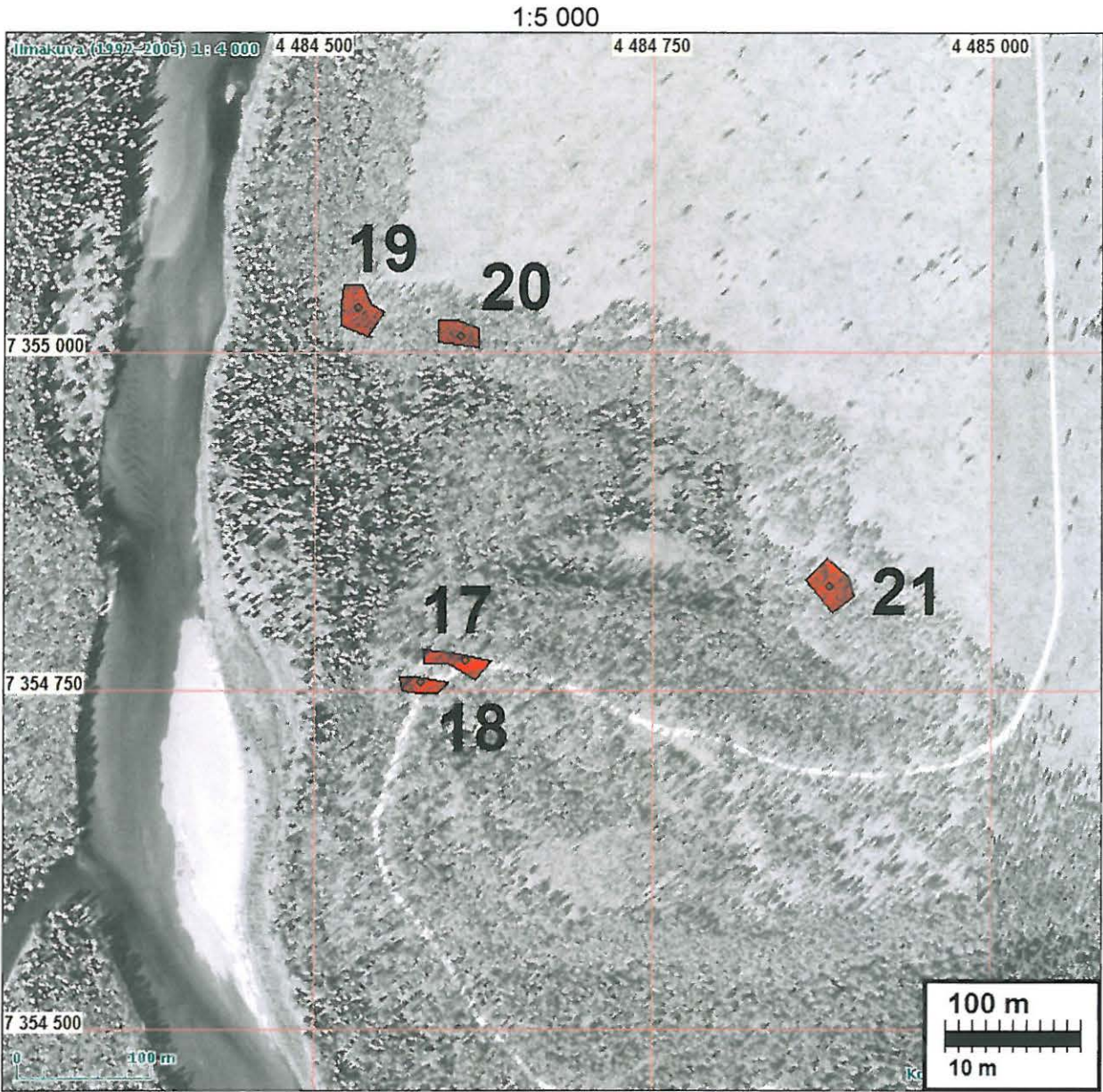

Huomiot: Huotinniemen menevän tien laidalla runsaasti palanutta luuta ja kvartseja josta vain osa otettiin talteen. Hyvälaatuista kvartseja ja kauniita "tyylipuhtaita" tasoiskoksia. Paikka kapean länteen kurottuvan harjanteen laella, matalan ja loivahkon muinaistörmän päällä. Paikka vaikuttaa ehjältä - tien aiheuttamaa runtelua lukuun ottamatta - ja säilyneeltä tien länsipuolella. Mäntykangas, hiekkamaa.

Ilmakuva seur. sivulla

Kvartsi-iskoksia ja palanutta luuta tieleikkauksessa

Tieleikkaus josta löytöjä, kuvattu länsi-lounaaseen.

Asuinpaikka harjanteen – punkkamaisella (punka = sian selkä) laella, kuvattu länteen.

18 KUUSAMO HUOTINNIEMI 2

1-2

1000016676

Rauh.lk: 2
Ajoitus: kivikautinen
Laji: asuinpaikka

Kartta: x: 7354 756 y: 4484 579 z: 146 ±1 m
p: 7357 245 i: 3619 254

Tutkijat: Jussila & Poutiainen 2008 inventointi

Löydöt: KM 37818, 13 g, 56 kpl, palanutta luuta, Jussila T 2008, diar. 16.2.2009, tieleikkauksesta.

Sijainti: Paikka sijaitsee Oulangan luontokeskuksesta 17,8 km kaakkoon, Huotiniemeen menevän tien länsireunalla mutkan kohdalla, jossa tie leikkaa W-E suuntaisen kaapean harjanteen laen eteläpuolisella ja alapuolisella tasanteella, jyrkkään ja korkeamman etelätörmän äärellä, tien länsipuolella.

Huomiot: Huotinniemeen menevän tien laidalla runsaasti palanutta luuta ja kvartseja. Paikka ei ole aivan törmän reunan äärellä vaan n. 10-20 m siitä pohjoiseen, mikä viittaa siihen, että paikka on ollut asuttuna kun vedentaso on ollut (nykyisen) törmän yläreunalla ja törmän muodostus on alkanut vasta asumisen jälkeen ja kauempana paikasta. Tämän ansiosta paikka on säilynyt. Paikalla ollut palanut luu isokokoista. Paikan rajausta länteen on arvio.

Kartta s. 49, ilmakuva s. 50.

19 KUUSAMO HUOTINNIEMI 3- 4
1800016677

Rauh.lk: 2
Ajoitus: kivikautinen
Laji: asuinpaikka

Kartta: oul 016 x: 7355 033 y: 4484 532 z: 151 ±1 m
p: 7357 520 i: 3619 194

Tutkijat: Jussila & Poutiainen 2008 inventointi

Löydöt: KM 37819:1, 72 g, 36 kpl, kvartsi-iskoksia, Jussila T 2008, diar. 16.2.2009, koekuopista. Hyvälaatuista kvartssia, paljon tasoiskentää.

Sijainti: Paikka sijaitsee Oulangan luontokeskuksesta 17,6 km kaakkoon, Huotinniemen pohjoisosassa, muinaisen lahden suun luoteispuoleisen niemekkeen kärjessä, Kitkajoen suusta n. 450 m NNE.

Huomiot: Paikalla on hyllymäinen, kapeahko tasanne jyrkäkässä rinteessä. Palaneen luun löytökohta tasanteen "kulmassa", josta 2 ja 4 m törmän reunaan, josta alkaa loivasti viettävä rinne. Löydöt heti turpeen alta jatkuen 10 – 15 cm syvyyteen. Maalaji lajitunut lähes kivetön hiekka. Selvä, suhteellisen ohut podsoli, huuhtoutumiskerros 3-5 cm. Luulöytökohdan kahdesta viereisestä koekuopasta löytyi kvartsi-iskoksia, toisesta 2 kpl ja toisesta 34 kpl (tässä koekuopassa myös nokea ja hiiltä löytökerroksessa). Hyvin karu hienohiekkainen maaperä. Ohut kunta. Paikka lienee melko hyvin säilynyt niemennokassa. Kvartsi "haiskahtaa" (varhais-) mesoliittiselta.

Kartta s. 49, ilmakekuva s. 50.

Asuinpaikka alla olevalla tasanteella. kuvattu lounaaseen

Asuinpaikkaa taustalla rinteellä. Kuvattu länteen.

J-4

20 KUUSAMO HUOTINNIEMI 4

10000 16677

Rauh.lk: 2
Ajoitus: kivikautinen
Laji: asuinpaikka

Kartta: x: 7355 012 y: 4484 608 z: 151 ±1 m
p: 7357 503 i: 3619 270

Tutkijat: Jussila & Poutiainen 2008 inventointi

Löydöt: KM 37820, 12 g, 10 kpl, kvartsi-iskoksia, Jussila T 2008, diar. 16.2.2009, koekuopasta. :2, 2 g, 3 kpl, palanutta luuta, koekuopasta.

Sijainti: Paikka sijaitsee Oulangan luontokeskuksesta 17,7 km kaakkoon. Huotinniemen pohjoisosassa, muinaisen lahden länsiosan pohjoisrannalla, etelään laskevan rinteeseen tasanteella, muinaisrantatörmän äärellä.

Huomiot: Muinaisen lahden suun pohjoisrannalla rinteessä loivasti etelään viettävä tasanne jyrkemmän törmän äärellä. Löytöjä koekuopista. paikka lienee hyvin säilynyt. Maaperä hyvin karu. Paikan rajausta on arvio.

Kartta s. 49, ilmakekuva s. 50.

Yllä: asuinpaikkaa kapealla tasanteella. kuvattu itään.
Kuvassa H. Poutiainen.

Oik: Asuinpaikkatasanne rinteeseen juurella, kuvattu etelä-kaakkoon.

21 KUUSAMO HUOTINNIEMI 5

18000 16678

Rauh.lk: 2
 Ajoitus: kivikautinen
 Laji: asuinpaikka

Kartta: x: 7354 827 y: 4484 881 z: 151 ±1 m
 p: 7357 331 i: 3619 552

Tutkijat: Jussila & Poutiainen 2008 inventointi

Löydöt: KM 37821:1, 13 g, 10 kpl, kvartsi-iskoksia, Jussila T 2008, diar. 16.2.2009, koe-
 kuopasta ja tuulenkaadosta. :2, 5 g, 38 kpl, palanutta luuta, koe-kuopasta.

Sijainti: Huotinniemen pohjoisosassa, muinaisen lahden itäosan pohjoisrannalla, etelään laskevan rinteän leveällä tasanteella, muinaisranta-
 törmän äärellä. Koe-kuopista kvartseja ja luuta. Tuulenkaadoissa kvartseja.

Huomiot: Muinaisen lahden pohjukkaan laskevassa rinteessä leveä tasanne jonka reunan tuntumaan (reunalta n. 10 m) tehdystä koe-kuopasta löytöjä, sekä myös kauempaa reunasta, takarinteän juurella olevasta tuulenkaadosta. Paikka vaikuttaa hyvin säilyneeltä. Sen rajaus on arvio. Maasto hyvin karua mäntykangasta, kunta ohut jäkäläinen.

Kartta s. 49, ilmakuva s. 50.

Yllä: asuinpaikkatasannetta, etelään.

Oik: asuinpaikkatasannetta kaakkoon.

Asuipaikkatasannetta itään. Lapio repsottaa löytökoekuopan kohdalla.

Kulma projektin johtaja Leena Lehtinen (vas) ja Timo Jussila (oik) asuinpaikan keskellä.

22 KUUSAMO TAIPALEENNIVA

10000 16679

Rauh.lk: 2
Ajoitus: historiallinen
Laji: valmistus: tervahauta

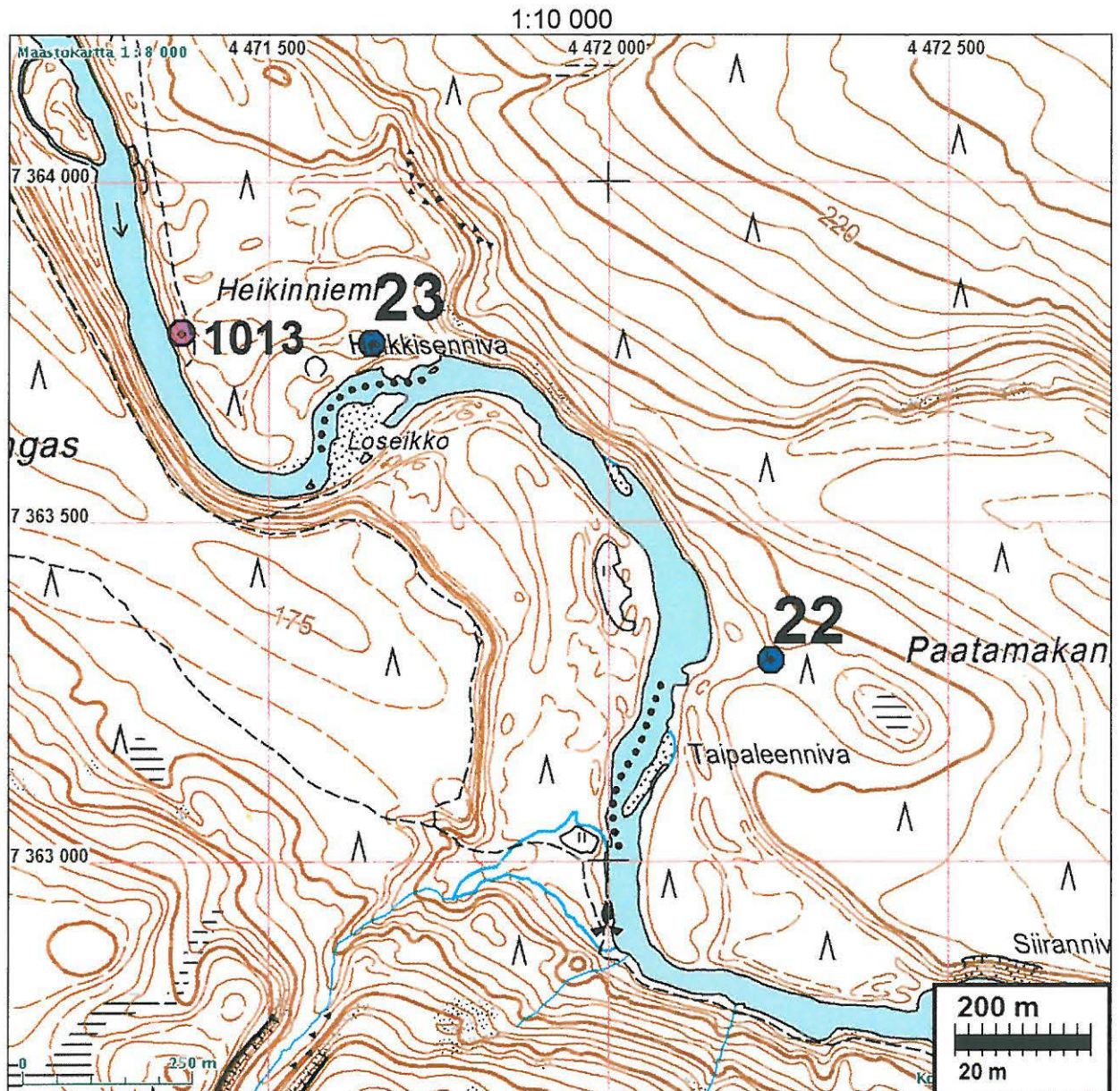
Kartta: x: 7363 297 y: 4472 240 z: 150 ±1 m
p: 7365 186 i: 3606 518

Tutkijat: Jussila & Poutiainen 2008 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Oulangan luontokeskuksesta 2,9 km itään, Paatamankankaan länsipäässä olevan muinaisen lahdekkeen suussa, Taipaleennivan koillispuolella, joen rannasta n. 90 m itään.

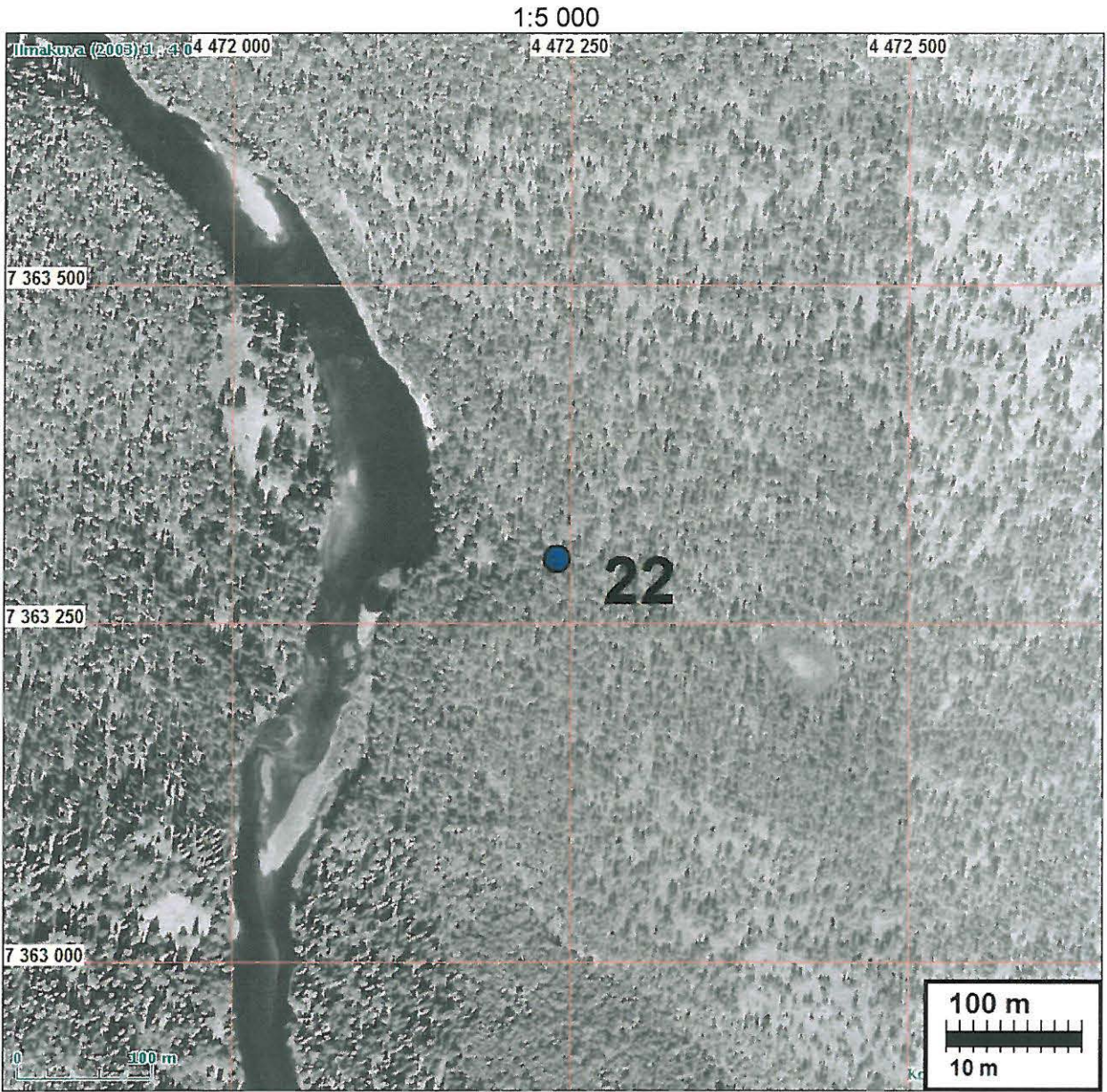
Huomiot: Pieni ehjä tervahauta laskuränneineen muinaisranta-törmän reunalla. Haudan halkaisija n. 6 m, laskuränni joen puolella törmässä. Hauta pusikon peitossa. Maaperä hieno hiekka.

Ilmakuva seur. sivulla.

Vas. haudan laskurännin kuoppa törmässä. Oik: tervahaudan pohjalla on aina runsaasti hiiltä.

23 KUUSAMO HEIKKISENNIVA

10000 16681

Rauh.lk: 2
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: asuinpaikka: kaivanto

Kartta: x: 7363 760 y: 4471 651 z: 145 ±1 m
 p: 7365 621 i: 3605 907

Tutkijat: Jussila & Poutiainen 2008 inventointi

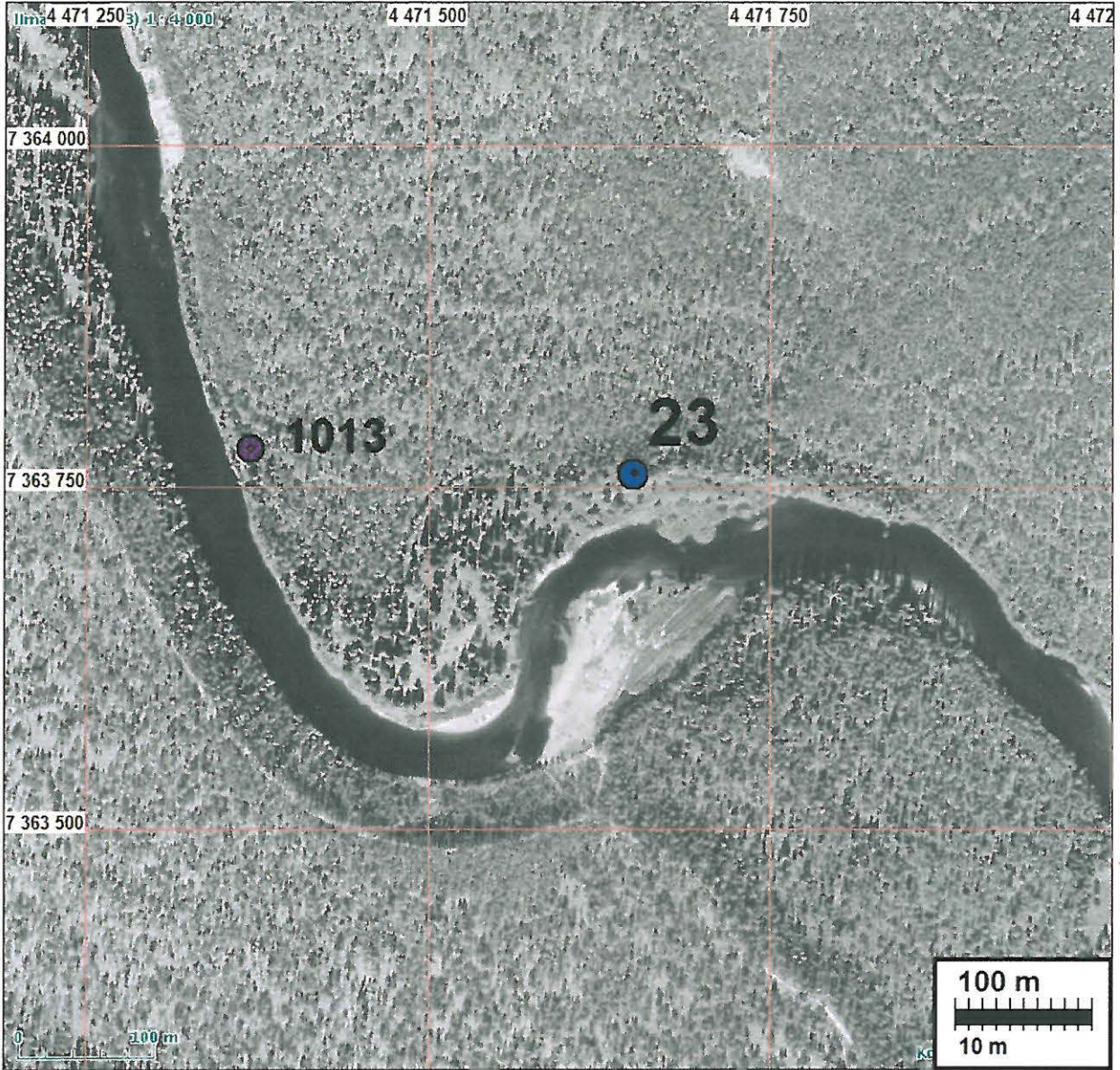
Sijainti: Paikka sijaitsee Oulangan luontokeskuksesta 2,2 km itään, Heikkisennivan pohjoisrannalla jokitörmässä, nykyisestä uoman rannasta n. 40 m.

Huomiot: Jyrkkään, n. 3 m korkeaan vanhaan rantatörmään on rakennettu korsu - kaivanto, kooltaan n. 3 x 4 m, nelisivuinen. Sen kaakkoiskulmassa on kivistä ladotun uunin jäännös, joka on kaivannon pohjalla. Muistuttaa Länsi-Lapin ns. pirtinpohjia. Tilapäinen asumus suhteellisen nuorella rannalla. Oletettavasti viimeisen 200 vuoden ajalta. Tämän törmän äärellä vielä vetinen kosteikko vanhan uoman jäljiltä.

Kartta s. 56, ilmakekuva seur. sivulla.

1:5 000

Muut havainnot

Nämä havaintopaikat eivät ole muinaismuistolain tarkoittamia kiinteitä muinaisjäännöksiä.

1000 KUUSAMO OULANKAJOEN POHJOISOSA

Ei myöskään.

Rauh.lk: 3
Ajoitus: kivikautinen
Laji: löytö

Kartta: x: 7369 752 y: 4464 303 z: 180 ±2 m
p: 7371 254 i: 3598 279

Tutkijat: Jussila & Poutiainen 2008 inventointi

Löydöt: KM 37822:3, 4 g, 4 kpl, kvartsi-iskoksia, Jussila T 2008, diar. 16.2.2009, polulta.

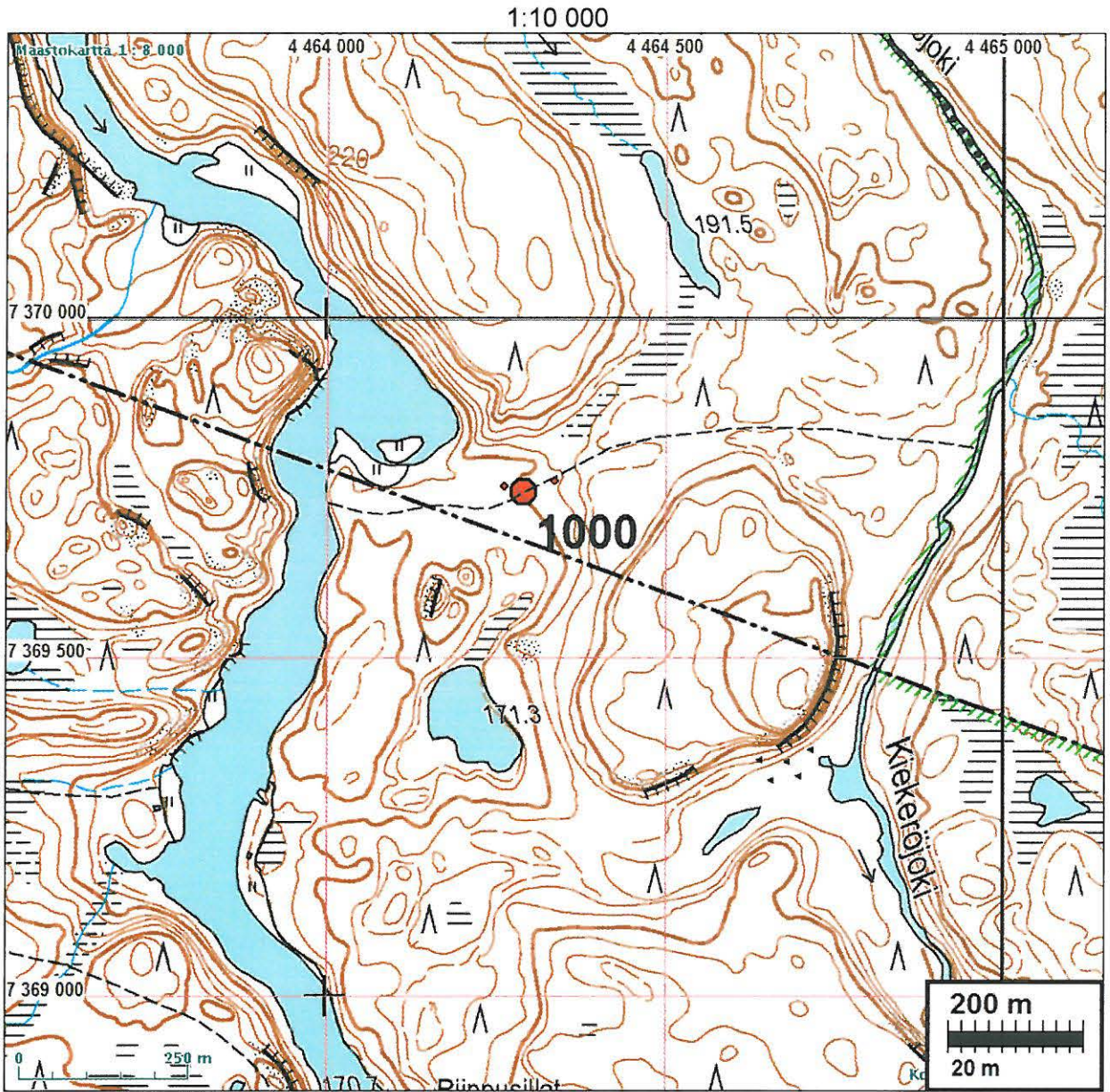
Sijainti: Paikka sijaitsee Oulangan luontokeskuksesta 7,6 km luoteeseen., Taivalkönkästä n. 950 m pohjoiseen ja Savilammesta 1500 m kaakkoon, Oulankajoen rannasta itään, Kiekerönjoelle menevän polun kohdalla, missä polku nousee niemekkeelle, joen lahdekkeesta n. 130 m itä-kaakkoon.

Huomiot: Paikalla on muinainen länteen kurottuva niemeke jonka molemmin puolin muinaiset raviinit. Kyseessä on särkkä. Sen länsirinteestä, polulta löytyi n. 20 m matkalta neljä kvartsi-iskosta joista yksi on epämääräisempi muut kolme kohtalaisen uskottavia iskoksia. Paikka sopisi hyvin kivikautisen asuinpaikan sijaksi. Alueelle tehtiin muutama kymmenen koekuoppaa ja polku kontattiin pariin kertaan läpi, mutta mitään esihistoriaan viittaavaa ei havaittu. Niemekkeessä on eteläisen raviinin päässä kuoppa - selvästi luontainen ja pohjoisen raviinin äärellä toinen, sekin vaikutti selkeästi luontaiselta "särkkäkuopalta". Kyseessä saattaa olla täysin pian asumisen jälkeen pois huuhtoutuneen asuinpaikan jäännökset. Löytöjen vähäisyys ja hienoinen epämääräisyys ei salli muinaisjäännöksen statusta paikalle.

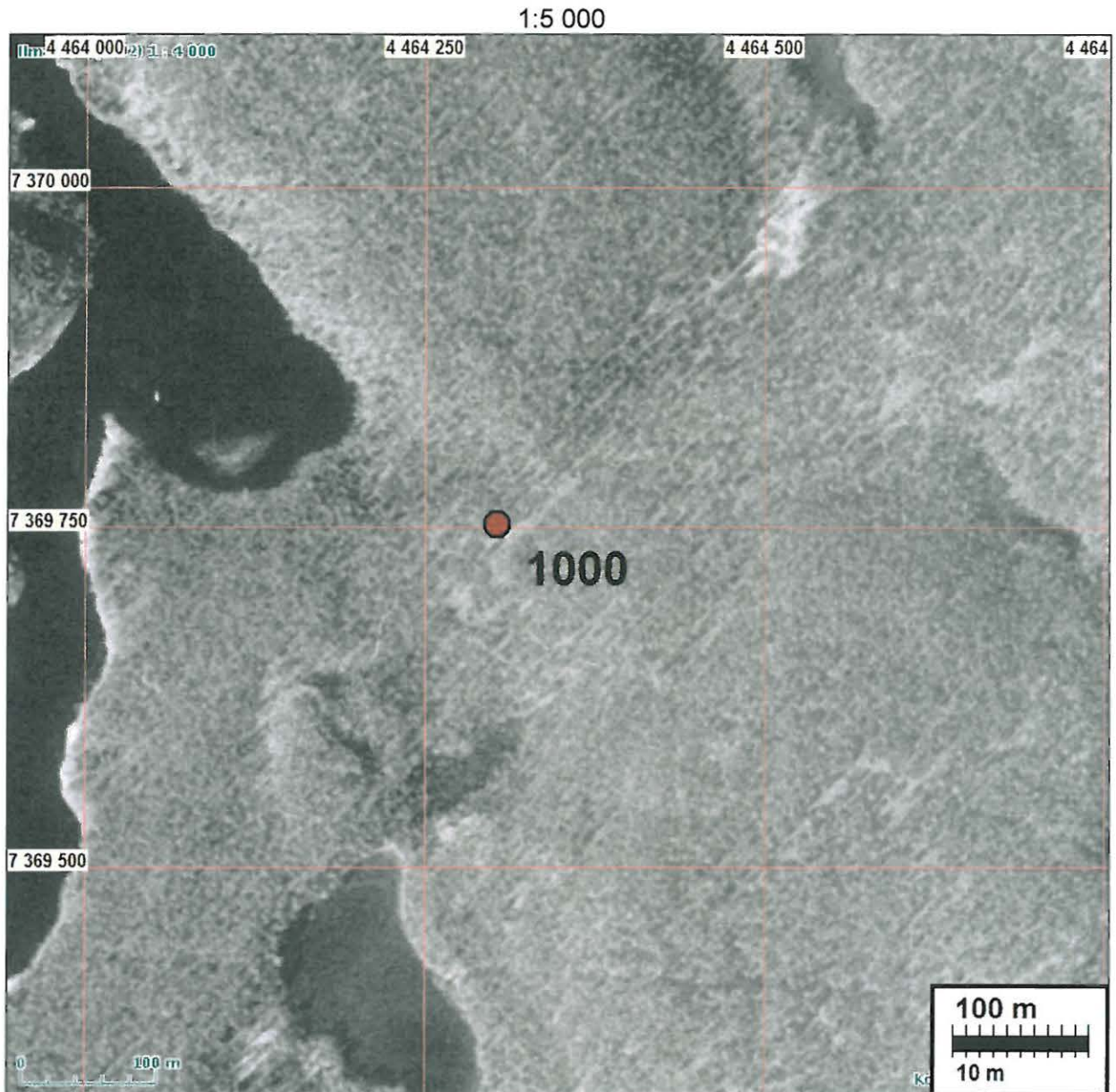
Kartta seur. sivulla, ilmakuva s.

Polku jolta iskoksen tapaisia kvartseja. Kuvattu länteen.

Luontainen kuopanne.

1001 KUUSAMO KOURULAMMENKANGAS

305010223

Ajoitus: historiallinen: nykyaika
Laji: tunnistamaton: kuoppa

Ei ny!-rek.

Kartta: x: 7364 274 y: 4469 257 z: 172,5
p: 7366 019 i: 3603 491

Tutkijat: Chesnut, Decker ym. 1998 inventointi, Jussila & Poutiainen 2008 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Oulangan luontokeskuksesta 0,3 km länteen, Oulankajoen sillasta 100 m länteen.

Huomiot: P-PKM 149 (223).

Inv. 1998 Chesnut, Decker, Niskanen, Nunez, Rioux, Maijanen, Ylimaunu ja Wasilewski:

Kohde sijaitsee Kuusamon kirkolta n. 45 km pohjoiseen, Oulankajoen tutkimus-
aseman luona ylittävästä sillasta n. 100 m länteen joen pohjoispuolisella kankaalla.

Paikalla on kaksi soikeata maa-/pyyntikuoppaa. Toisen kuopan halkaisija on n. 4 m ja toisen n. 2 m. Syvyyttä kuopilla on n. 1,2 - 1,5 m.

Jussila & Poutiainen 2008:

Ihmisentekemiä kuoppia 2 kp), funktio epäselvä. Nuoria.

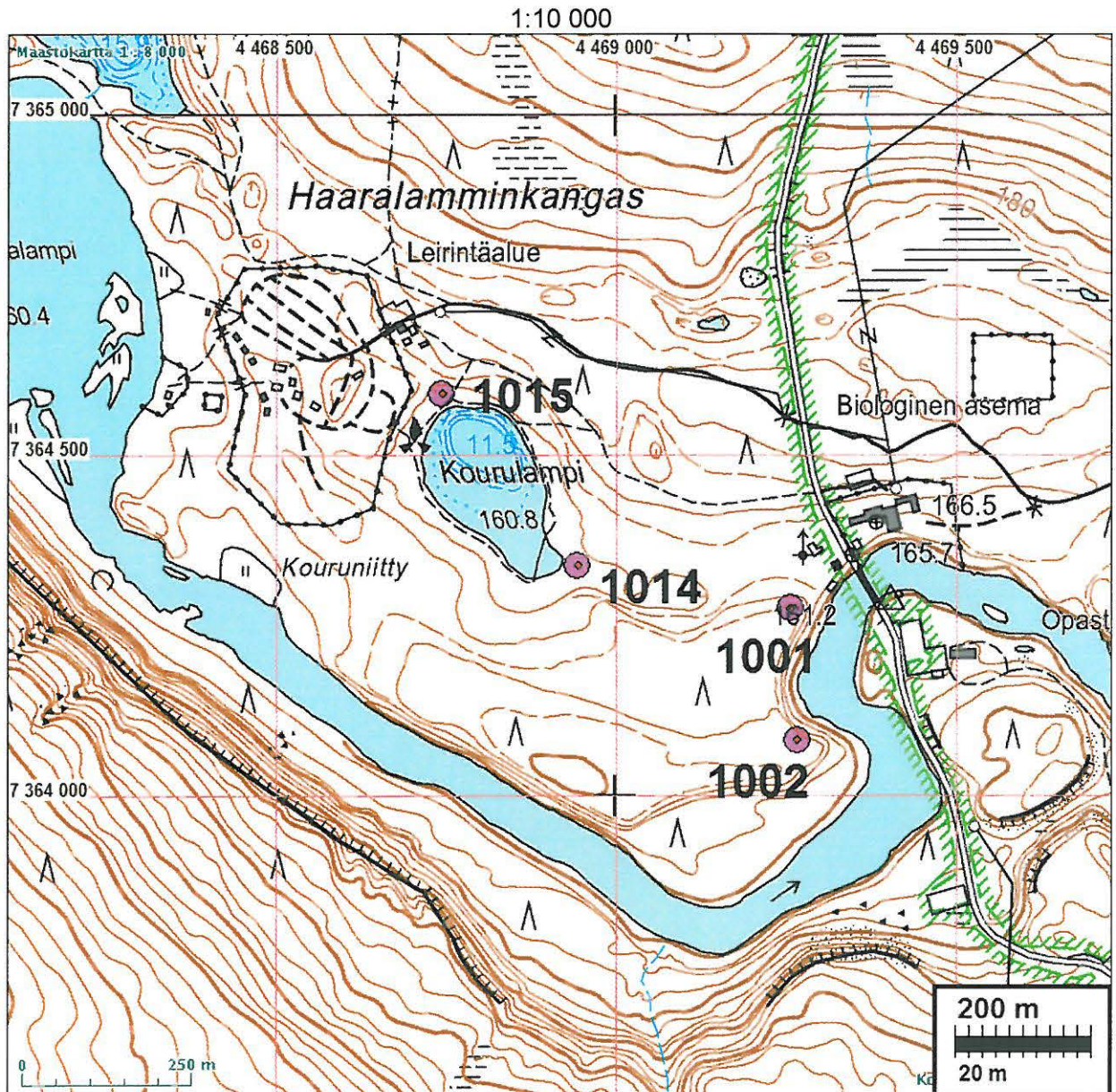
Kuoppa A

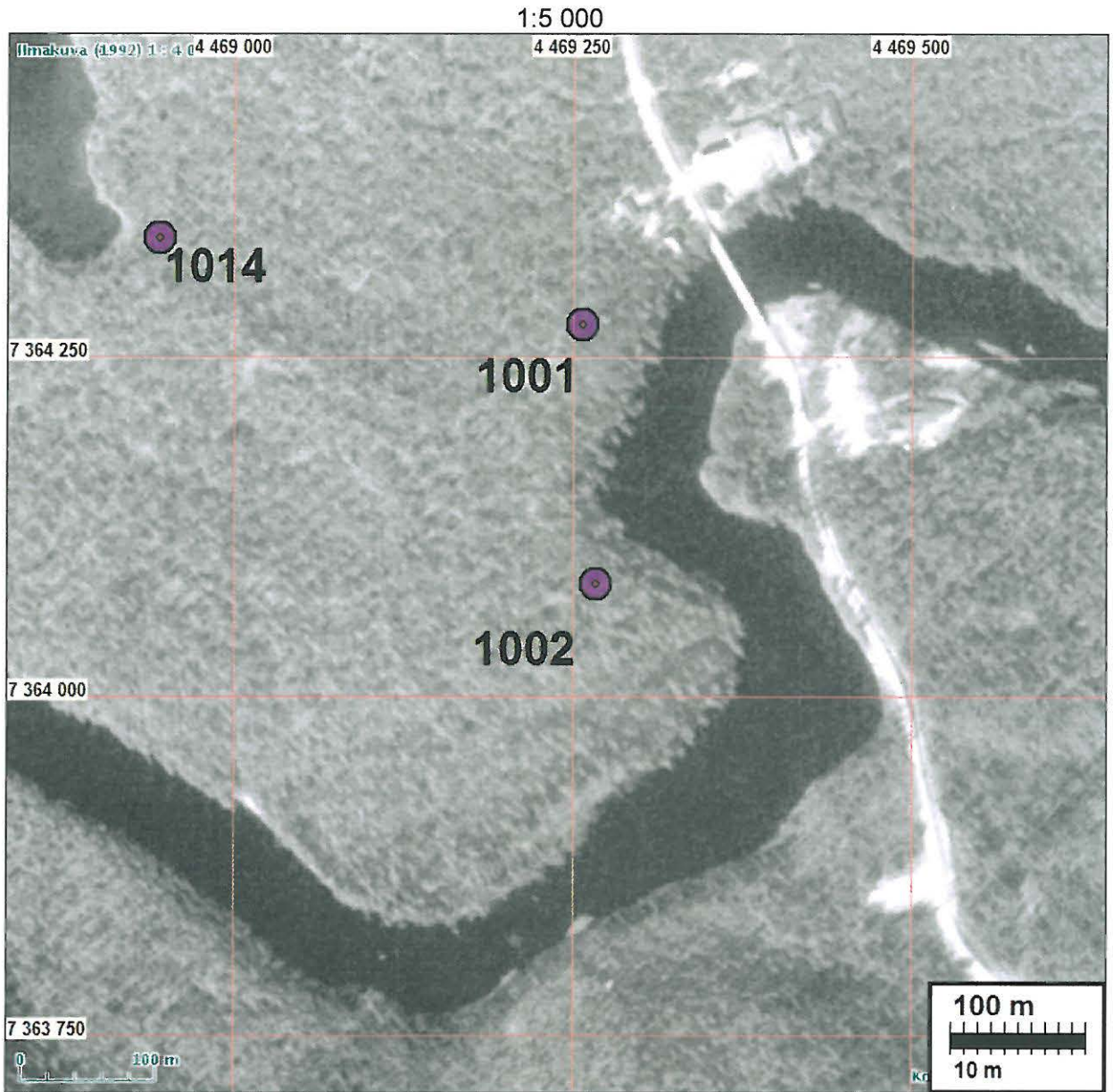
Kuoppa 3,5 x 3,5 m. Selvät vallit, suhteellisen matalat ja 1 m leveät. Pohja 1,2 x 1,2 m, neliömäinen. Reunoilta kulmikkaan pyöreähkö. Syvyys noin 1,2 m. Kairauksessa ei pohjalla normaalia podsolia, ei huuhtoutumiskerrosta eikä hiiltä tai kulttuurikerrosta. Vertailuna ympäristössä selvä podsoli ja huuhtoutumiskerros. Tervahautamainen mutta ei hiiltä ei siis tervahauta. Ilmeisen nuori, mahd. kellarikuoppa tai kämpän pohja. Voi olla jonkin hyvin nykyaikaisen toiminnon jäänne. Kumpikaan kuoppa ei ole pyyntikuoppa.

Kuoppa B

Pienempi, pyöreähkö kuoppa kiinni isomman vallissa. Pienessäkin selvät vallit. Pohjan halkaisija noin 0,5 m, reunoilla 1,5 – 1,7 m. Vallin leveys 1 m. Syvyys noin 1 m. Yhdessä kohtaa seinämässä kairanäytteessä nokea.

Ilmakuva seur. sivulla

Kuoppa A

1002 KUUSAMO KOURUNIITTY E

Ajoitus: historiallinen: nykyaika
Laji: tunnistamaton: kuoppa

305010 224
E i ny

Kartta: x: 7364 083 y: 4469 267 z: 175
p: 7365 829 i: 3603 510

Tutkijat: Chesnut, Decker ym. 1998 inventointi, Jussila & Poutiainen 2008 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Oulangan luontokeskuksesta 0,3 km lounaaseen, Oulankajoen sillasta 250 m SW.

Huomiot: P-PKM 148 (224).

Inv. 1998 Chesnut, Decker, Niskanen, Nunez, Rioux, Maijanen, Ylimaunu ja Wasilewski:

Kohde sijaitsee Kuusamon kirkolta n. 45 km pohjoiseen, Oulankajoen tutkimus-
aseman luona ylittävästä sillasta n. 250 m lounaaseen joen pohjoispuolisella kan-
kaalla. Paikalla on kaksi maa-/pyyntikuoppaa. Neliömäisen kuopan halkaisija on n.
3,5 m ja syvyys n. 100 cm. Soikean kuopan halkaisija on n. 1 - 2 m ja syvyys n. 60
cm. Kuoppien välinen etäisyys on n. 10 m.

Jussila & Poutiainen 2008:

Kuoppa A

Noin 10 m isommasta kuopasta. Pieni kuoppa, epämääräisen neliömäinen, hal-
kaisija 1,2 x1 m, syvyys vaihteleva mutta max. 0,5 m. Kuopan yhdellä sivulla maa-
kasa, 3x2 m, korkeus 0,3 m. Muistuttaa tyypillistä tuulenskaadon synnyttämää kuop-
paa maakasoineen. Luontainen kuoppa.

Kuoppa B:

Maalaji hiekka. Kuopan pohjalle 15 x 15 cm lapionpisto: turpeen alla alkavaa huuhtoutumiskerrosta tai sekoittunutta pintamaata (ruskean harmahtavaa hiekkaa) 15 cm, jonka alla vaaleanruskea hiekka, ei selvää luontaista podsolimaannosta. Ei myöskään nokea, hiiltä, kulttuurikerrosta tai muuta anomaliaa. Vallin laella turpeen alla ruskeahko hiekka, ei huuhtoutumiskerrosta ei normaalia podsolikerrosta. Ympäristöön tehdyissä pistoissa selvä podsoli havaittavissa. Päätelmä: kyseessä lie-
nee myöhäisen historiallisen ajan maarakenne, mahdollisesti rakennuksen pohja.

Kumpikaan kuoppa ei ole pyyntikuoppa. Kuopat hyvin nuoria.

Kartta s. 63. Ilmakuva edell. sivulla.

1003 KUUSAMO TALASSUO

Ajoitus: historiallinen: nykyaika
Laji: tunnistamaton: kuoppa

Ei myrsky.

Kartta: x: 7366 068 y: 4458 707
p: 7367 305 i: 3592 866

Tutkijat: Tero Pitkänen 2008 inventointi

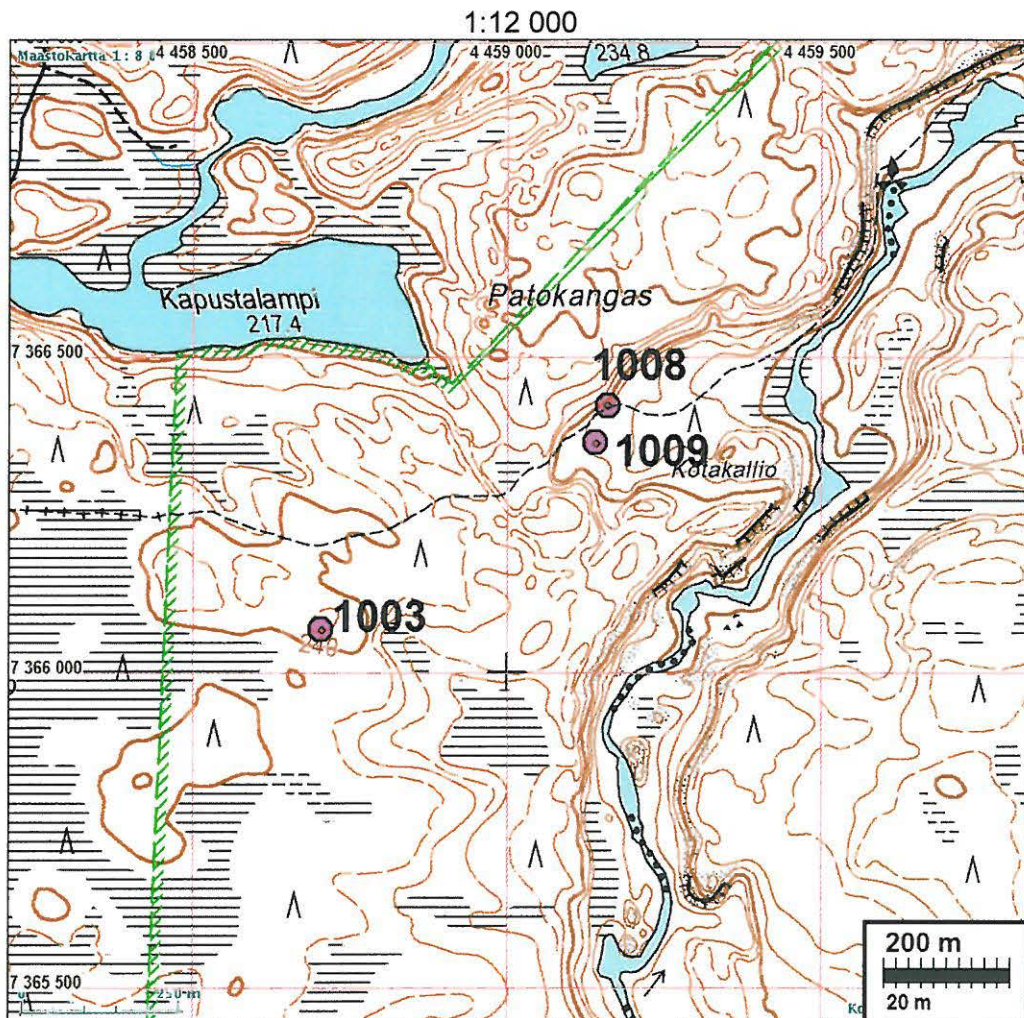
Sijainti: Paikka sijaitsee Oulangan luontokeskuksesta 11,0 km länteen, Aventojoen länsiosan länsipuolella.

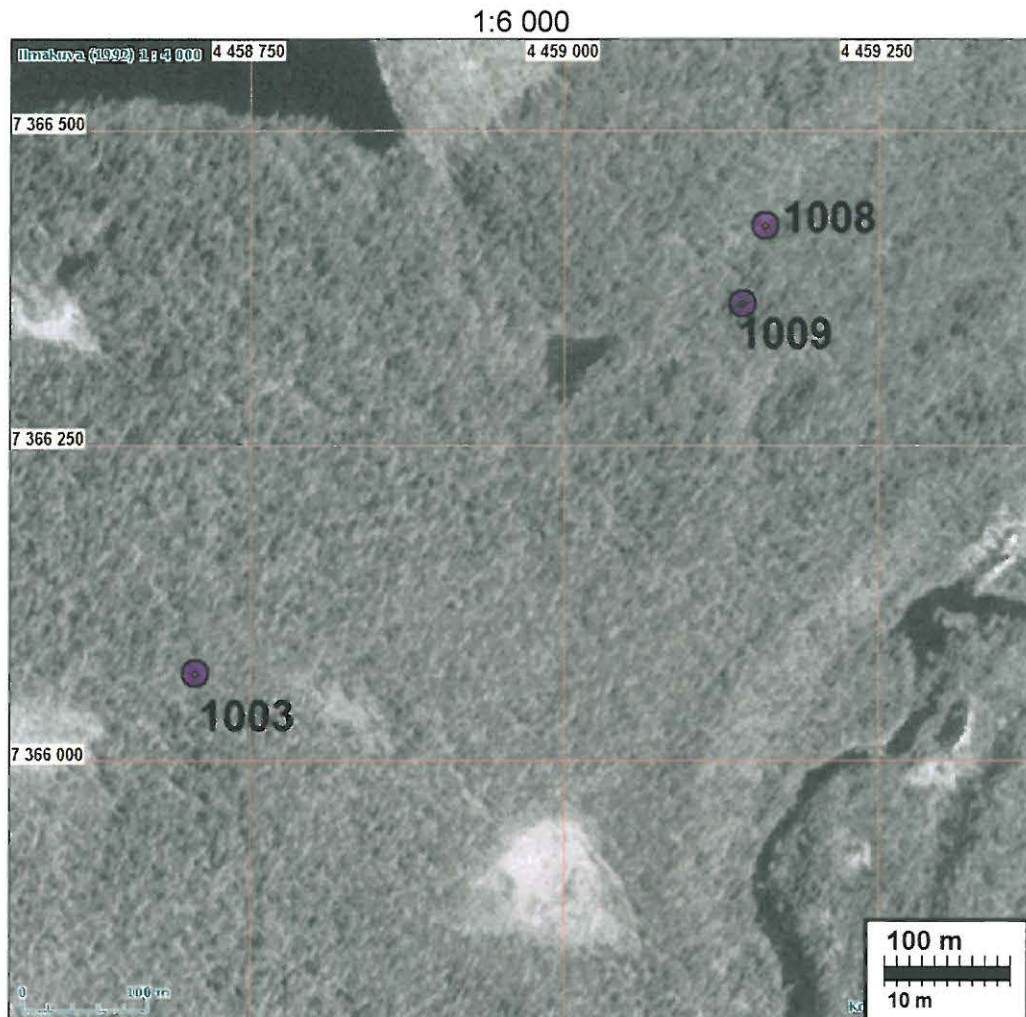
Huomiot: **Tero Pitkänen 2008, 1:**

Kuoppa A: 2,2 m x 2,6 m, syvyys 85 cm, kuoppa B: 1,0 m x 1,0 m, syvyys 30 cm. Maakuopat sijaitsevat Talassuon itäpuolella, 180 metriä Karhunkierrokselta etelään, pienen polun varrella. Kuoppa A on jyrkkäreunainen ja sen pohjalla on kiviä. Kuopan seinämissä on hiiltä. Kuopan eteläpuolella kahden metrin päässä on pienempi kuoppa (B).

Jussila 2008: Pitkäsen kuvauksen perusteella resentejä kuoppia.

Ilmakuva seur. sivulla

1004 KUUSAMO SAVILAMPI

Ajoitus: historiallinen: nykyaika
Laji: tunnistamaton: kuoppa

ti. my-uh.

Kartta: x: 7371 226 y: 4462 549 z: 188
p: 7372 642 i: 3596 456

Tutkijat: Tero Pitkänen 2008 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Oulangan luontokeskuksesta 9,9 km luoteeseen, Savilammen länsipuolella, joen eteläpuolella jyrkän rinteän yläpuolella.

Huomiot: **Pitkänen 2008, 2:**

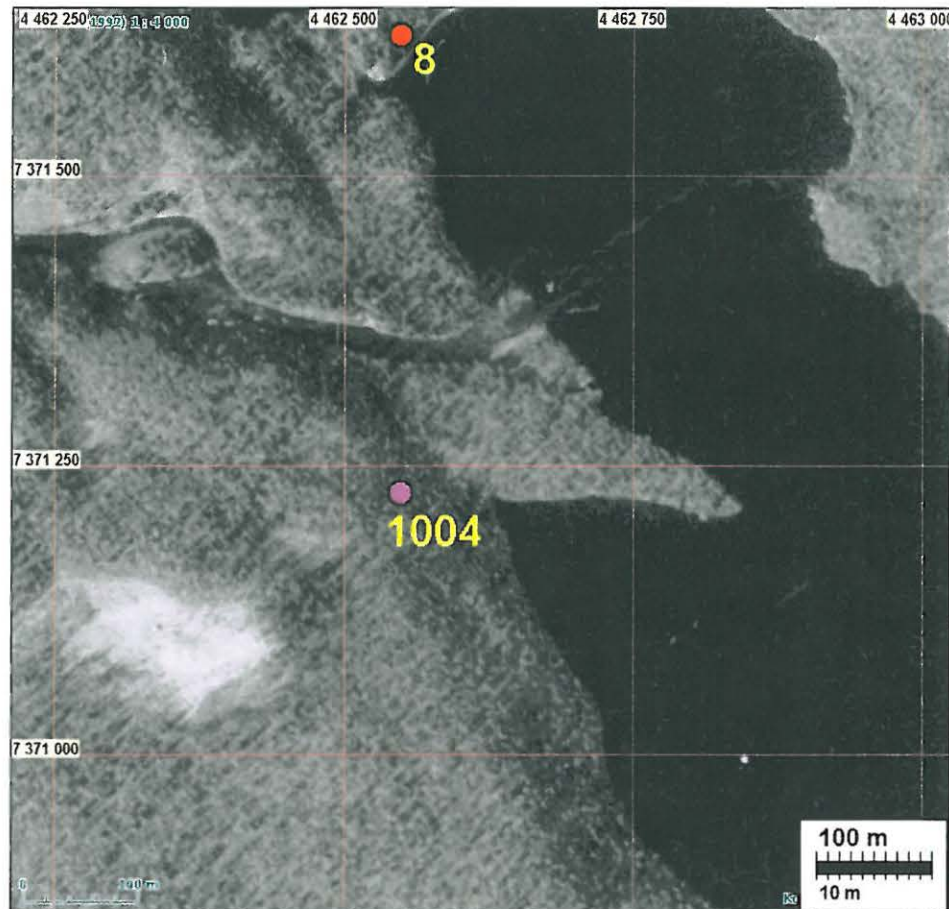
2 maakuoppaa. Mitat: A: halkaisija 2,2 m, syvyys 75 cm. B: 1,0 m X 2,0 m, syvyys 50 cm. Isompi kuoppa (A) sijaitsee karhunkierroksen varrella kohdassa, josta haarautuu polku Oulangan kanjonille. Tästä kohdasta haarautuu myös pienempi polku pohjoiseen päin, koilliseen viettävää rinnettä alaspäin. Kuoppa (A) sijaitsee tämän polun varrella kymmenen metriä karhunkierroksesta. Pienempi kuoppa (B) sijaitsee saman pienen polun varrella, isommasta kuopasta 20 metriä pohjoiseen.

Poutiainen & Jussila 2008:

Kuoppa. Halkaisija reunoilta 2 – 2,5 m, syvyys noin 1 m. Jyrkät reunat, matalat valit. Pohjalle suippeneva, pohja kivinen. Muodoltaan epäsäännöllisen pyöreähkö. Si-

jaitsee jyrkän rinteiden reunalla aivan polun varrella, joka erkaantuu Karhunkierroksen polulta (jonne matkaa noin 15 m) Maaperä alueella kivinen hiekka. Vallissa paksu turvekerros ja sen alla kivennäismaassa ohut alkava huuhtoutumiskerros. Vaikuttaa suhteellisen reserentiltä kuopalta jonka tarkoitus epämääräinen. Olisiko otettu maata polulle rinteessä? Ei mielestämme muinaisjäännös.

Kartta s. 34.

kuoppa

1005 KUUSAMO SAVILAMMENNIEMI

Ajoitus: historiallinen
Laji: raja: kivi

Ei raj-uk.

Kartta: 4 x: 7371 804 y: 4463 262
p: 7373 254 i: 3597 141

Tutkijat: Jussila & Poutiainen 2008 inventointi, Tero Pitkänen 2008 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Oulangan luontokeskuksesta 9,8 km luoteeseen, Savilammen koillispuolella, Savinajoen mutkan eteläpuolella, korkean mäen korkeimmalla kohdalla jokitörmän lähellä.

Huomiot: **Pitkänen 2008, 3**

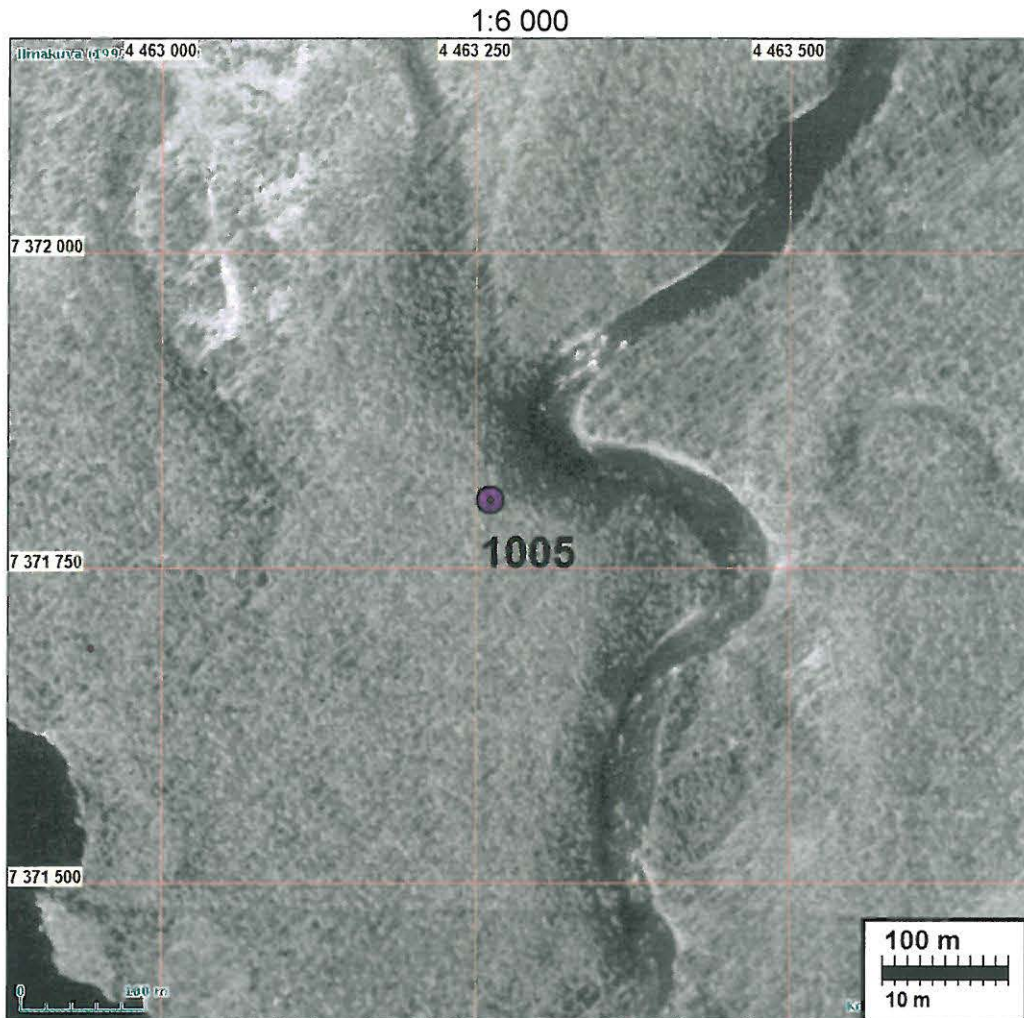
Kiviröykkiö/rajamerkki(?). Mitat: 1,8 m X 1,5 m, korkeus 45 cm. Kivirakenne sijaitsee Savilamminniemiessä, sen korkeimmalla kohdalla. Kohde sijaitsee Karhunkierroksella olevasta Savinajoki -nimisestä levähdyspaikasta 40 metriä kaakkoon, Savilamminniemen kärkeen johtavan polun varrella. Kiviröykkiö on soikean muotoinen ja pituus akseli on SW-NE -suuntainen. Rakenteen päädyissä on hieman isommat kivet, joiden välissä ja päällä on 2-3 kerrosta 20-30 cm halkaisijaltaan olevia luonnonkiviä. Kivirakenne on samankaltainen kuin alueen rajamerkeillä, mutta kyseisen pisteen kautta kulkevia rajoja en ole vanhoista kartoista tai muista lähteistä löytänyt.

Jussila & Poutiainen 2008:

mielestämme selvä ja tyypillinen vanha rajamerkki. Ei nykyistä rajaa. Yksittäiset, tilojen - vanhatkaan - rajamerkit eivät ole muinaisjäännöksiä. Tämä rajamerkki tuskin kovin vanha.

Kartta s. 34, ilmakehu seur. sivulla

1007 KUUSAMO KIUTAKANGAS 2

Ajoitus: historiallinen: nykyaika
Laji: tunnistamaton: kuoppa

Ei nykyrek.

Kartta: x: 7364 055 y: 4470 423
p: 7365 856 i: 3604 666

Tutkijat: Tero Pitkänen 2008 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Oulangan luontokeskuksesta 0,9 km itään, joen eteläpuolella.

Huomiot: **Pitkänen 2008, 5:**

kuoppa A: halkaisija 2,8 m, syvyys 45 cm. Kuoppa B: halkaisija 2,8 m, syvyys 45 cm. Kuoppa C: halkaisija 2 m, syvyys 20 cm. Maakuopat sijaitsevat Kiutakönkäältä 280 metriä itäkaakkoon, 15 metriä länteen Hiidenlammin luontopolulla olevalta info-
taululta. Maasto on mäntykangasta. Kuopat sijaitsevat 2–3 metrin päässä toisistaan. Ne ovat pyöreitä ja melko matalia. Yhteen kuoppaan tehty koepisto osoitti, että pintaturpeen alla oli hiiltä 2 cm, jonka alla oli noin 8 cm kerros vaaleaa soraa johon oli sekoittunut hiiltä. Soran alla oli hiekkainen pohjamaa. Vertailun vuoksi 10 metrin päähän kuopista tehdystä koepistosta paljastui normaali podsolimaannos eli turpeen alla oli 2 cm huuhtoutumiskerros, jonka alla hiekkainen pohjamaa

Poutiainen & Jussila 2008:

Kuvauksesta päätellen alle 100 v. (palamatonta puuta), mahdollisesti hiilihautoja. Muinaisjäännösstatus ei mielestäni näille kuopille sovi iästä riippumatta.

Kartta s. 66, ilmakekuva s. 67

1009 KUUSAMO PATOKANGAS 2

Ajoitus: historiallinen: nykyaika
Laji: tunnistamaton: kuoppa

Ei nykyaika

Kartta: x: 7366 362 y: 4459 142
p: 7367 620 i: 3593 286

Tutkijat: Tero Pitkänen 2008 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Oulangan luontokeskuksesta 10,6 km länteen.

Huomiot: **Pitkänen 2008, 7:**

Maakuopat sijaitsevat Karhunkierroksen Ristikallion päätepisteeltä Sallantieltä 1,7 km itään ja Aventojoesta 300 metriä länteen. Kohde Patokangas 1 sijaitsee noin 30 metriä koilliseen tästä kohteesta. Kuopat ovat jyrkän rinteän juurella, Karhunkierroksen kaakkoispuolella 10 metrin päässä polusta. Maasto on havupuumetsää. Kuopat sijaitsevat 2 metrin päässä toisistaan. Kuoppa A on soikea ja sen pituusakseli on NW–SE -suuntainen. Kuoppa B on suorakulmainen ja sen pituusakseli on NE–SW -suuntainen. Kuopan A ympärillä erottuu valli, jossa on pintaturpeen alla 20 cm hiekkakerros. Hiekkakerroksen alla on vanha huuhtoutumiskerros, jonka alla hiekkainen pohjamaa. Kuopan pohjalla on pintaturpeen alla lahonnutta puuta, jonka alla hiiltä. Kuopan B maannos on samankaltainen, tosin lahonnutta puuta ja hiiltä on kuopan pohjalla hieman vähemmän.

Jussila 2008:

Kuvauksesta päätellen alle 100 v.(palamatonta puuta), mahdollisesti hiilihautoja.

Kartta s. 66, ilmakekuva s. 67

1010 KUUSAMO SAARIPURO 2

Ajoitus: ajoittamaton
Laji: tunnistamaton: kuoppa (luontainen)

Ei nykyaika

Kartta: x: 7353 780 y: 4479 563
p: 7356 030 i: 3614 289

Tutkijat: Jussila & Poutiainen 2008 inventointi, Tero Pitkänen 2008 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Oulangan luontokeskuksesta 14,5 km kaakkoon, Kitkajoen pohjoispuolella.

Huomiot: **Pitkänen 2008, 9:**

Pyyntikuoppa sijaitsee 200 metriä etelään kohteesta Saaripuro 1 ja 220 metriä pohjoiseen Ylikodasta. Kuoppa on Karhunkierroksen itäpuolella, 10 metrin päässä polusta. Maasto on mäntykangasta. Kuoppa on samanlainen kuin kohteen Saaripuro

Missään kuopassa ei huuhtoutumiskerrosta. Joskaan alueella myöskään muualla ei ollut vertailunäytteissä kaikissa kohdissa huuhtoutumiskerrosta tai se oli heikosti muodostunut.

A Halkaisija noin 3x3 m, pyöreähkö, selvästi erottuva, ei valleja. Syvyys puolisen metriä. B edellisen vieressä, sitä hieman matalampi mutta selvästi erottuva. Halkaisijaltaan runsaat 3x3,5 m. C Pieni mutta selvästi erottuva kuoppa halkaisijaltaan 0,5 m ja syvyydeltään 0,3 m. Sen vieressä epäselvä mahdollinen kuopanne. D Matala (noin 0,3 m) mutta selvä kuopanne halkaisijaltaan 1,5 m. Kuopat vaikuttavat ihmisen tekemiltä, niiden funktio epäselvä - olisivatko maanottokuoppia? Ilmeisen nuoria.

Kartta s. 19, ilmakekuva s. 20.

1008 KUUSAMO PATOKANGAS 1

Ajoitus: historiallinen: nykyaika
Laji: tunnistamaton: kuoppa

Ei nykyaika.

Kartta: x: 7366 424 y: 4459 160
p: 7367 683 i: 3593 301

Tutkijat: Tero Pitkänen 2008 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Oulangan luontokeskuksesta 10,6 km länteen.

Huomiot: **Pitkänen 2008, 6:**

Maakuopat sijaitsevat Karhunkierroksen Ristikallion päätepisteeltä Sallantieltä 1,7 km itään ja Aventojoesta 300 metriä länteen. Kuopat sijaitsevat noin 30 metriä koilliseen kohteesta Patokangas 2. Kuopat ovat jyrkän rinteiden juurella, Karhunkierroksen kaakkoispuolella 7 metrin päässä polusta. Maasto on havupuumetsää.

Kuopat sijaitsevat 5 metrin päässä toisistaan. Kuoppa A on suorakulmainen ja sen pituus akseli on E-W -suuntainen. Kuoppa B on soikea ja sen pituus akseli on myös E-W -suuntainen. Kuoppiin tehdyistä koepistoista selvisi, että pintaturpeen alla oli paksusti hiiltä, osittain hiiltyntä puuta ja palamatonta puuta. Maa oli vielä roudassa kuopan pohjalla, joten tätä syvemmälle maannosta ei voitu tutkia.

Jussila 2008

1 pyyntikuopat, joten se on voinut kuulua samaan kokonaisuuteen. Kuoppa on halkaisijaltaan 2,0 m ja syvyydeltään 35 cm.

Jussila 2008:

luontainen kuoppa vanhalla tasaisella ja matalalla särkällä. Hienoa ja pehmeää hiekkaa maaperä. Ei mielestäni sovi pyyntikuopaksi millään kriteereillä. Tyypillinen särkkäkuoppa. Ei muinaisjäännös vaikka olisi ihmisen tekemä (jota en usko). Kaukana oletetusta toisesta pyyntikuoppakohteesta (paikka nro 5) eikä topografisesti tms. näytä liittyvän niihin mitenkään. Välissä puro ja jyrkkä rinne, etäisyyttäkin yli 200 m.

Kartta s. 26 ja ilmakuva s. 27.

1011 KUUSAMO RUVANNIEMI

Ajoitus: historiallinen: nykyaika
Laji: asuinpaikka: tupasija

ei nyk-aika

Kartta: x: 7367 257 y: 4464 556
p: 7368 774 i: 3598 652

Tutkijat: Tero Pitkänen 2008 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Oulangan luontokeskuksesta 5,8 km luoteeseen, Aventojoen suun pohjoispuolella.

Huomiot: **Pitkänen 2008, 11:**

A: x=7368774 y=3598652 z=165. B: x= 7368780 y=3598661, z=165

A: 5,0 x 5,0 m. Rakennus B: 6,0 x 6,0 m.

Rakennusten rauniot sijaitsevat Aventojoen pohjoisrannalla, 200 metriä Kirsulamesta länteen. Joen rannalla on niittyjä. Rakennus A sijaitsee yhden niityn koillis-kulmalla. Rakennus B sijaitsee A:sta 25 metriä itään. Maasto on sekametsää.

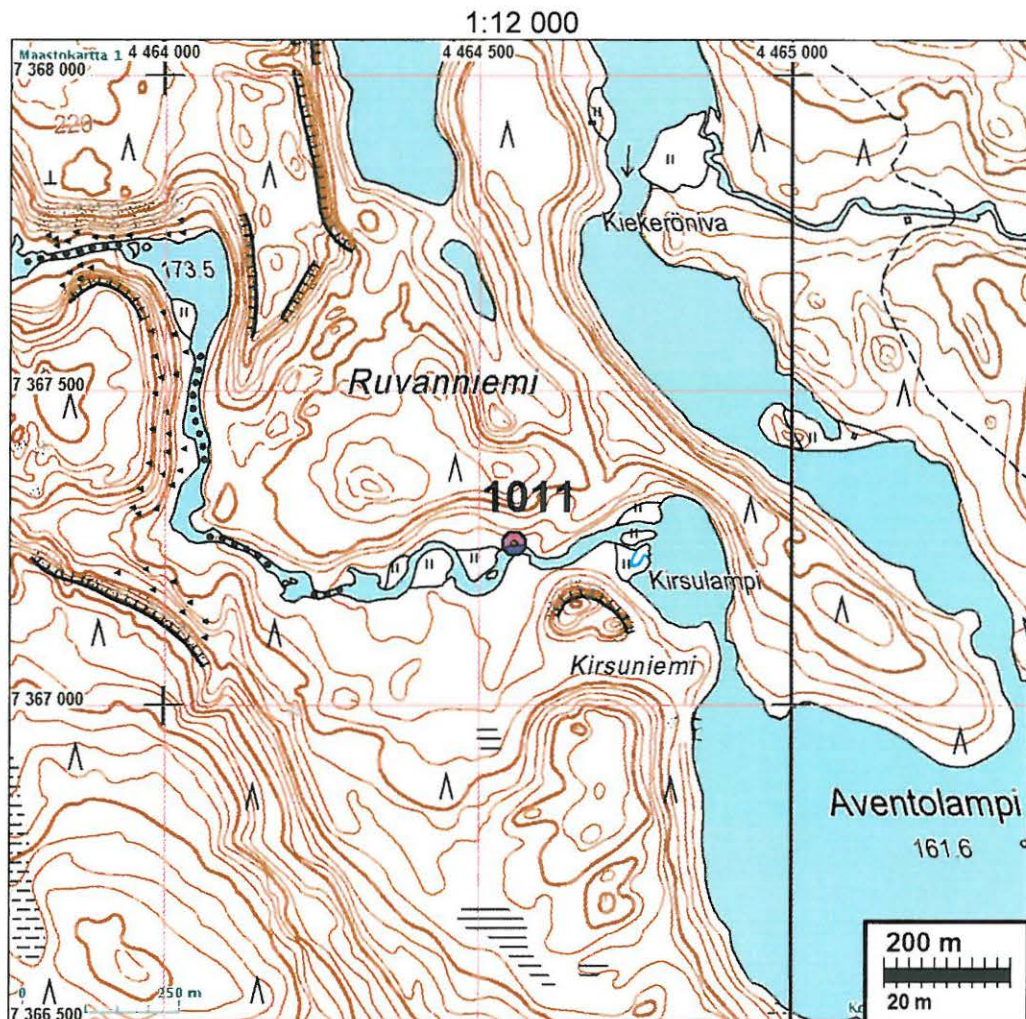
Rakennusten rauniot ovat suorakulmaisia ja molemmissa on kahdesta kolmeen hirsikertaa paikallaan. Lisäksi ympärillä makaa maassa muutamia lahoavia hirsisiä.

Paikallaan olevat hirret ovat myös pitkälle lahonneita. Raunioista kasvaa kohtuullisen isoja puita. Rakennus A:n sisällä on painanne. Molempien raunioiden ympärillä on muutamia maakuoppia parin metrin päässä raunioista. Rakennus A:n itäpuolella

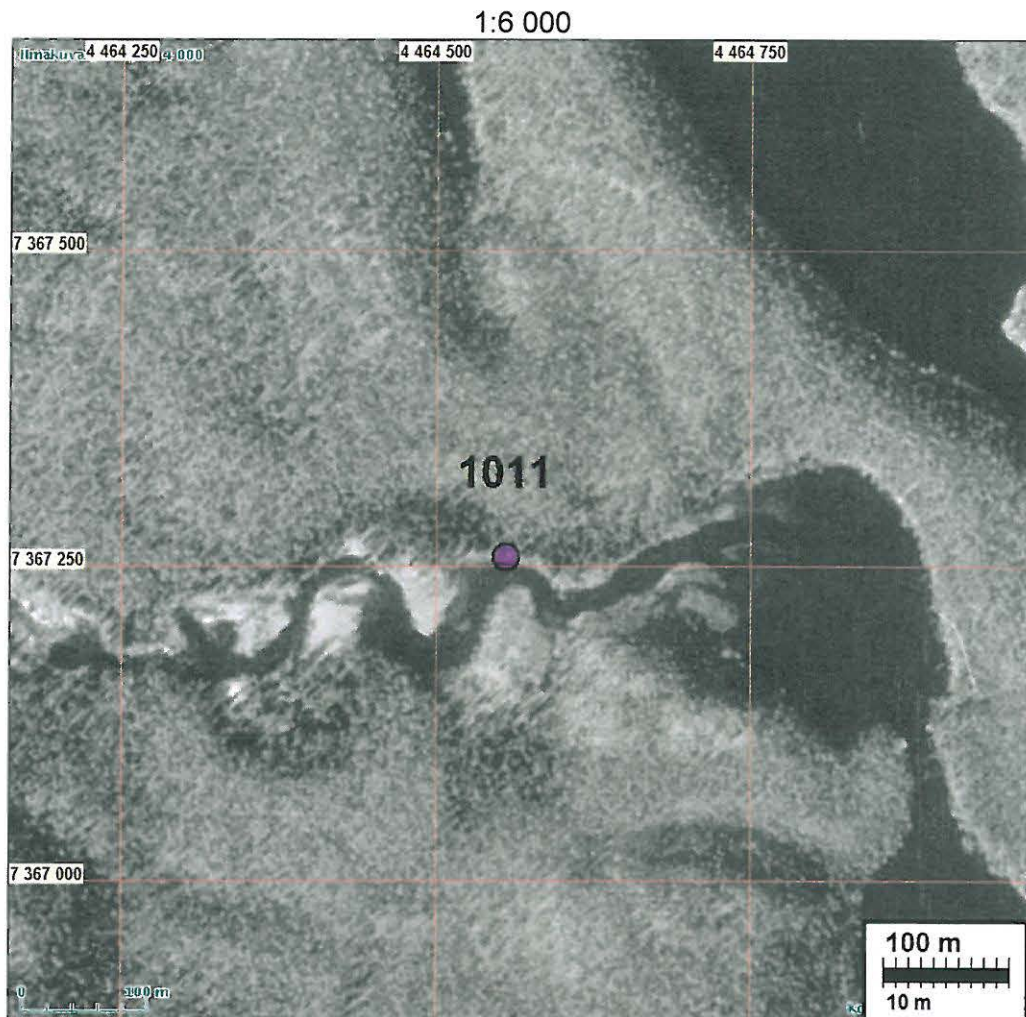
on suorakulmainen kuoppa kooltaan 1,2 x 0,5 m, ja syvyydeltään 20 cm. Länsipuolella on kaksi pyöreää kuoppaa, jotka ovat halkaisijaltaan 1,0 m ja syvyydeltään 50 cm. Rakennus B:n länsipuolella on yksi ja itäpuolella kaksi suorakulmaista kuoppaa, jotka ovat kooltaan 1,2 x 0,5 m ja syvyydeltään 40 cm. Ottaen huomioon läheiset niityt, rauniot ovat mitä ilmeisimmin niittysaunan/niittykämpän jäännökset. Maa-kuopat raunioiden ympärillä ovat luultavasti säilytyskuoppia.

Jussila 2008:

Säilyneet hirsikerrat osoittavat, että rakennuksien hylkäämisestä (arkeologisoitumisen alkamisesta) kulunut alle 100 v, joten ei muinaisjäännös.

Ilmakuva seur. sivulla

1012 KUUSAMO HARRIHAUTA

Ajoitus: historiallinen: nykyaika
Laji: tunnistamaton: kuoppa

Ei nykyaika.

Kartta: x: 7353 928 y: 4480 933
p: 7356 244 i: 3615 651

Tutkijat: Pitkänen T 2008 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Oulangan luontokeskuksesta 15,4 km kaakkoon.

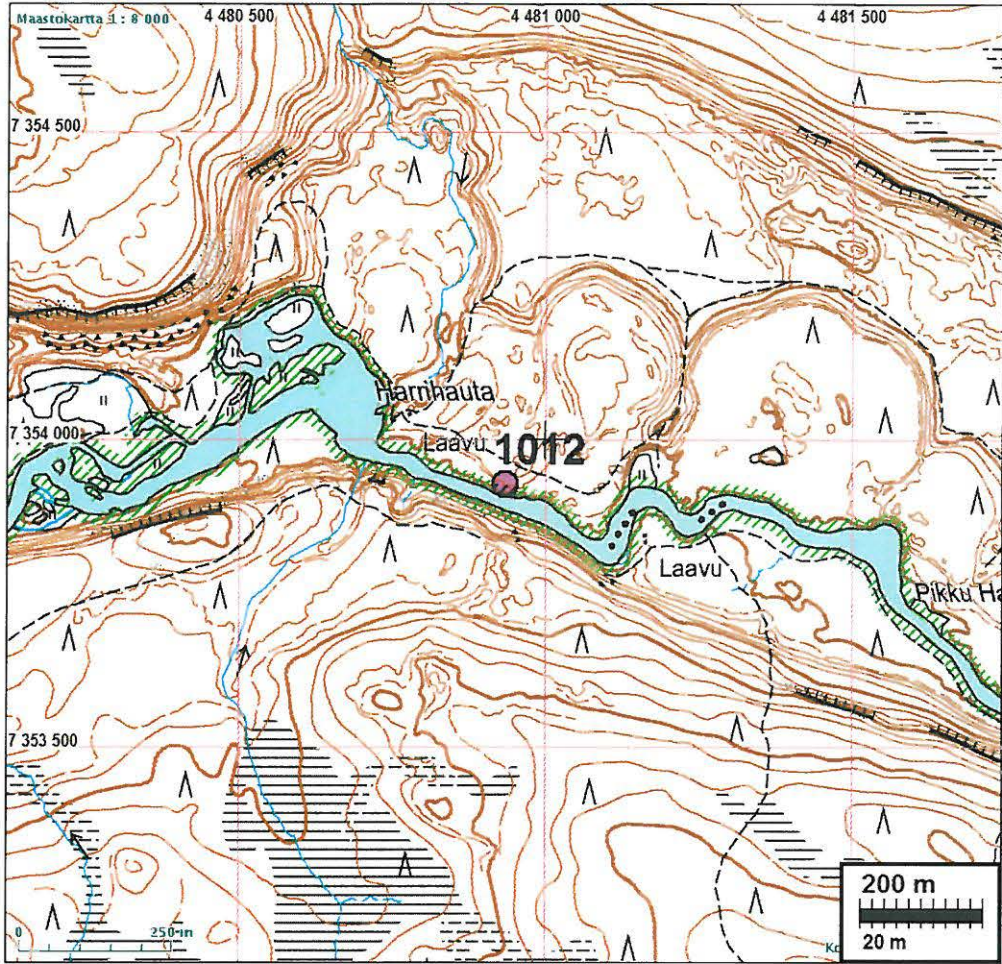
Huomiot: **Pitkänen 2008, 11:**

Maakuoppa sijaitsee Kitkanjoen varrella, Harrihaudan laavulta 200 metriä kaakkoon. Kuoppa on tehty pienelle polulle, joka myötäilee Kitkanjokea rantatörmän päällä. Maasto on kuivaa kangasta. Maakuopan pituus akseli on N-S-suuntainen ja se on jyrkkäreunainen. Kuopan pohjalle tehdyssä koepistosta kävi ilmi, että pohjalle oli muodostunut aavistuksen verran huuhtoutumiskerrosta. Kuopan reunoilla on pienet vallit. Kuoppa on tehty alun perin keskelle polkua, koska nykyään polku haa-rautuu kulkemaan kuopan molemmilta puolilta.

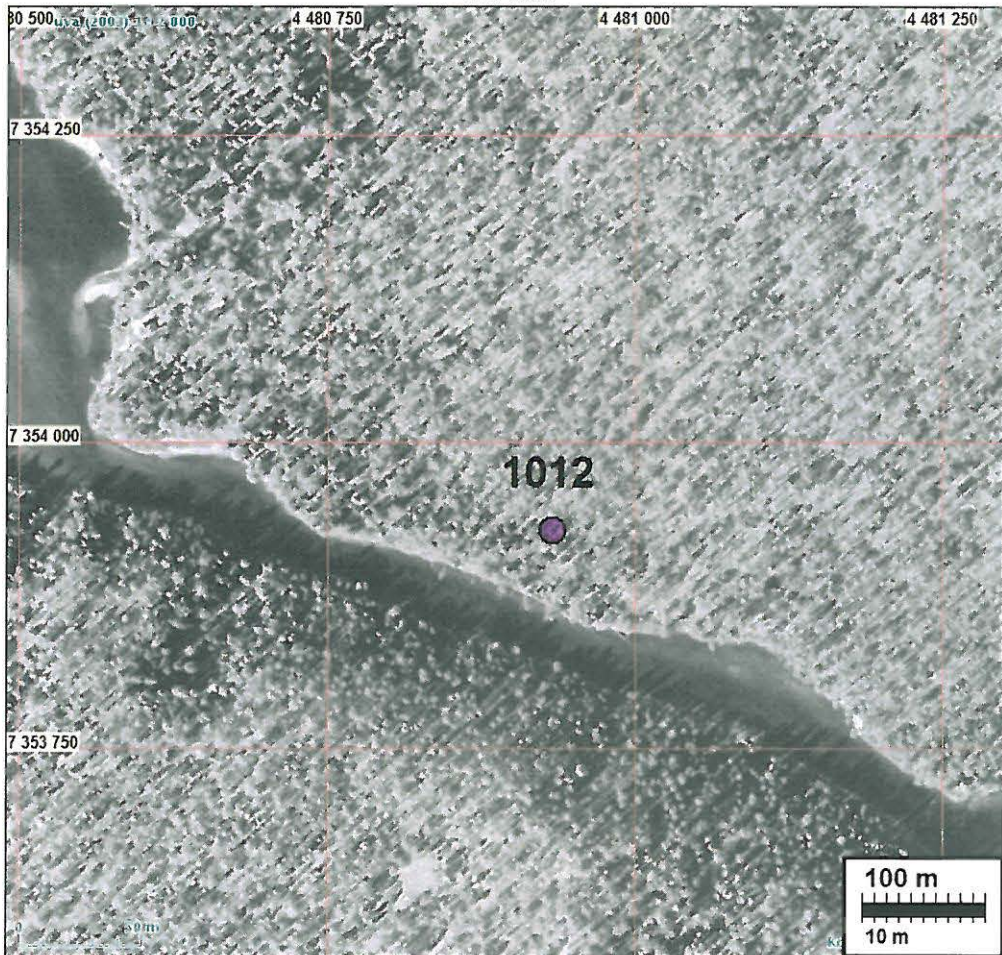
Jussila 2008:

Sijaintinsa ja kuvauksen perusteella ilmeisen nuori kuoppa. Olipa ikä mikä tahansa ei täytä mielestäni muinaisjäännöksen kriteereitä.

1:12 000

1:6 000

1013 KUUSAMO HEIKINNIEMI

Ajoitus: historiallinen: nykyaika
Laji: asuinpaikka: tupasija

Kartta: x: 7363 778 y: 4471 370 z: 145 ±1 m
p: 7365 625 i: 3605 625

Tutkijat: Jussila & Poutiainen 2008 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Oulangan luontokeskuksesta 1,9 km itään. Heikinniemen länsirannalla, joen itärannalla.

Huomiot: Hirsisen kämpän raunio jossa kaksi raunioitunutta ja jo täysin sammaleen peittämää kiuasta (Huomaa! sammaleen peitossa ja silti selvästi nuoria kiukaita, hylätty ehkä 30-50 v. sitten). Rehevä kuusivaltainen metsä matalalla jokitöyräällä. Ei kovin vanha - hirsiseinää vielä reilusti pystyssä. Ei vielä muinaisjäännös.

Kartta s. 56, ilmakekuva s.59

1014 KUUSAMO KOURULAMPI 1

Ajoitus: historiallinen
Laji: asuinpaikka: tupasija

Kartta: x: 7364 338 y: 4468 945 z: 163 ±1 m
p: 7366 068 i: 3603 176

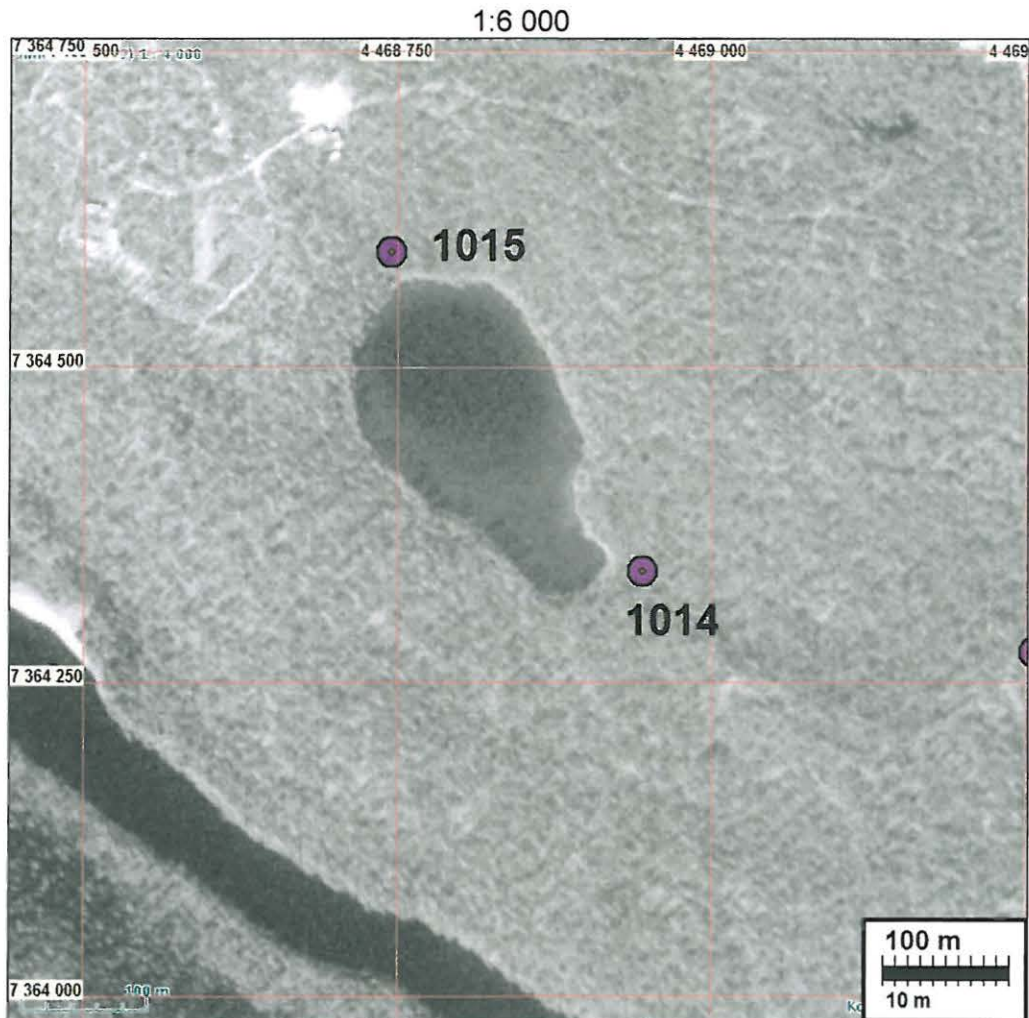
Tutkijat: Jussila & Poutiainen 2008 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Oulangan luontokeskuksesta 0,6 km länteen, Kourulammen kaakkoispäässä.

Huomiot: Hirsisen kämpän raunio. Ei kovin vanha - hirsiseinää vielä pystyssä. Ei vielä muinaisjäännös puoleen vuosisataan. Kourulammen kaakkoispäässä.

Kartta s. 63, ilmakekuva seur. sivulla

1015 KUUSAMO KOURULAMPI 2

Ajoitus: historiallinen
Laji: asuinpaikka: tupasija

Kartta: x: 7364 591 y: 4468 745 z: 163 ±1 m
p: 7366 311 i: 3602 964

Sijainti: Paikka sijaitsee Oulangan luontokeskuksesta 0,9 km länteen, Kourulammen luoteispäässä.

Huomiot: Hirsisen kämpän raunio. Ei kovin vanha - hirsiseinää vielä pystyssä. Ei vielä muinaisjäännös puoleen vuosisataan. Kourulammen luoteispäässä.

Kartta s. 63.

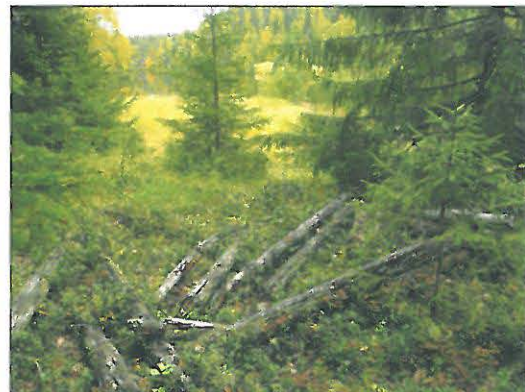
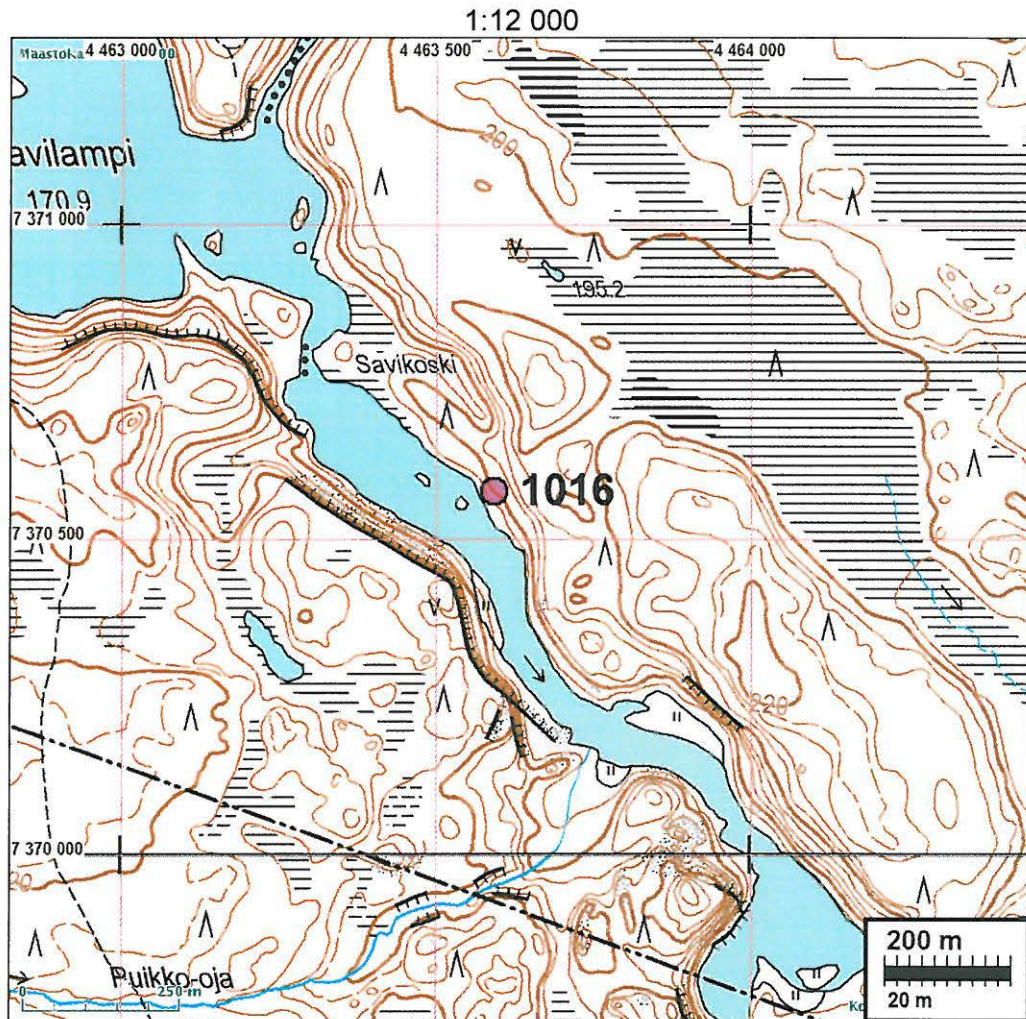
1016 KUUSAMO SAVIKOSKI S

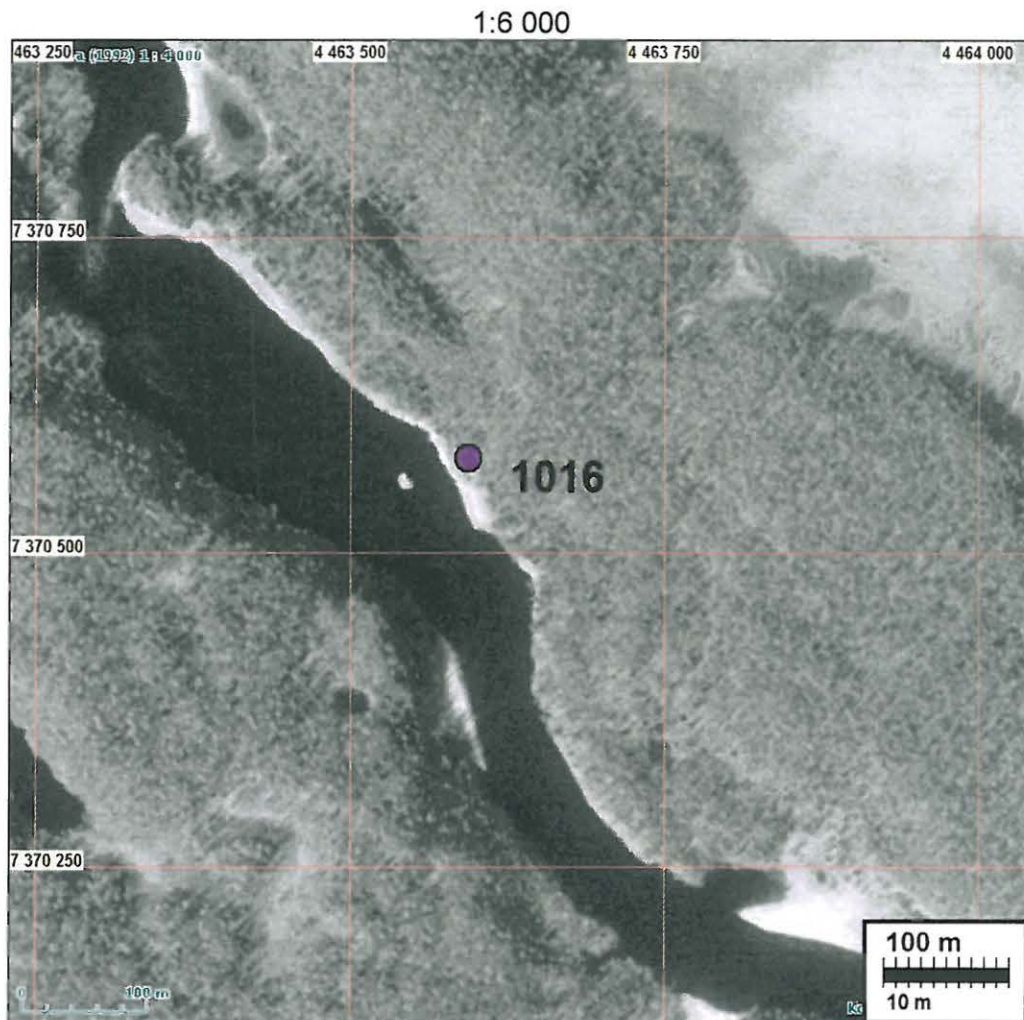
Ajoitus: historiallinen: nykyaika
Laji: maatalous: ladonraunio

Kartta: x: 7370 575 y: 4463 594 z: 175 ±1 m
p: 7372 042 i: 3597 531

Tutkijat: Jussila & Poutiainen 2008 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Oulangan luontokeskuksesta 8,7 km luoteeseen, joen itärannalla.
Huomiot: Hirsisen, pienen heinäladon jäänteet tai rauniot joen itärannalla. Hirret hujan hajan mutta hyvin säilyneet. Nuori jäännös. Ei muinaisjäännös.

1017 KUUSAMO ELIJOKI 1

Ajoitus: historiallinen
Laji: tunnistamaton: kuoppa

Ei myösk.

Kartta: x: 7378 016 y: 4469 268 z: 250 ±1 m
p: 7379 748 i: 3602 842

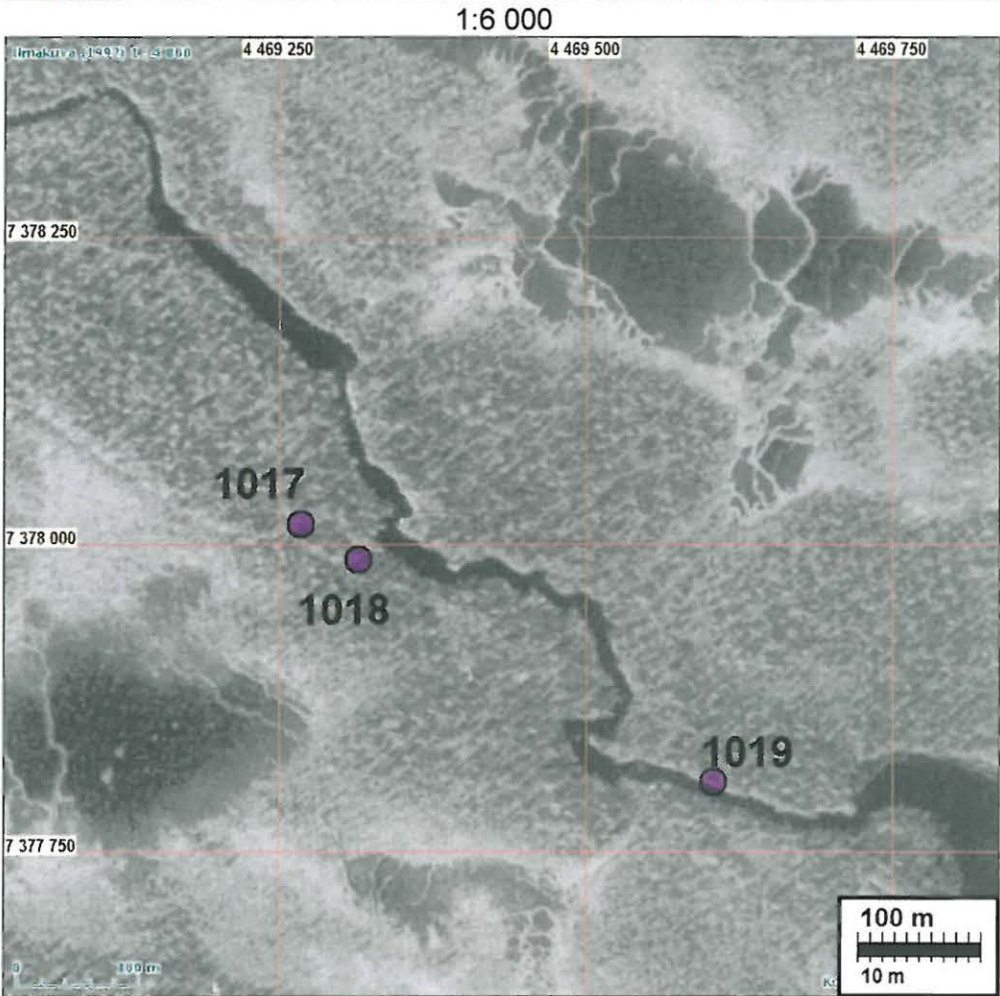
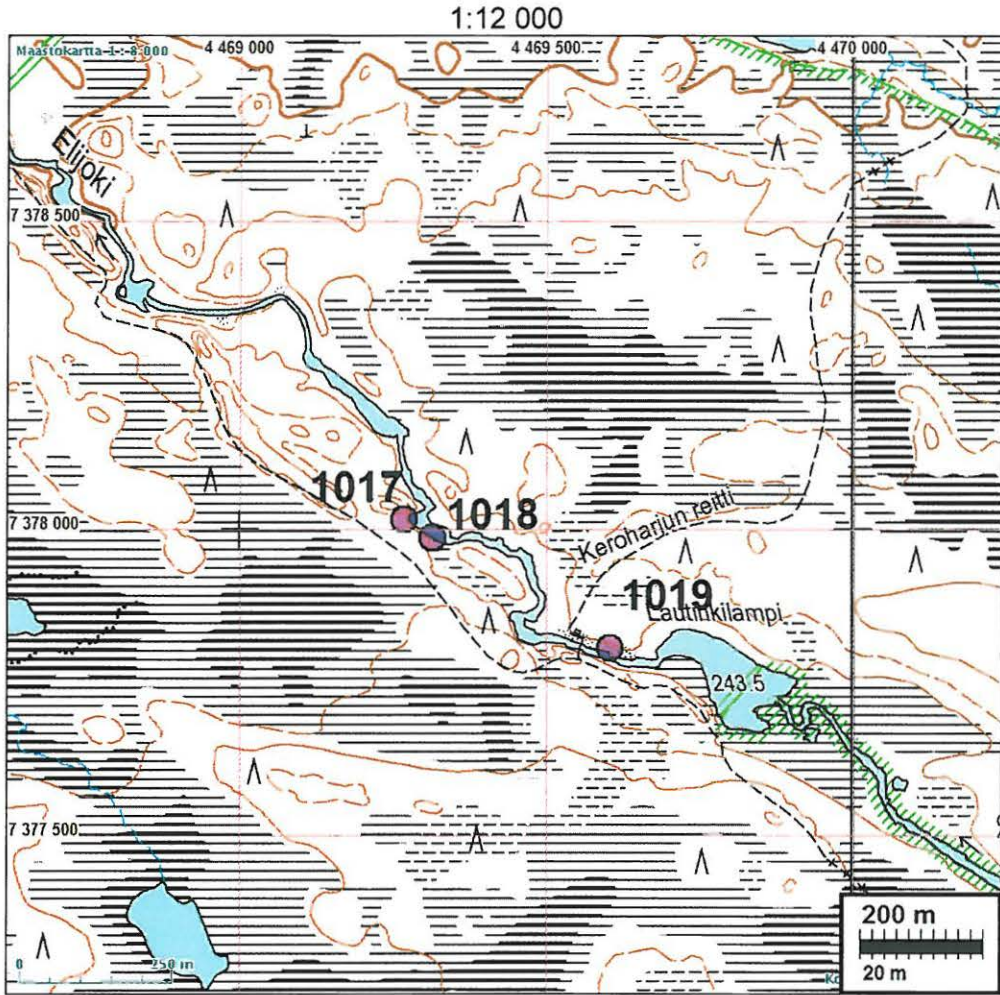
Tutkijat: Jussila & Poutiainen 2008 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Oulangan luontokeskuksesta 13,8 km pohjoiseen, Elijoen etelärannalla, Lautinkilammesta 460 m WNW.

Huomiot: Isohko maakuoppa matalalla jokitöyräällä. Halk. n. 4 m, ja n. 1 m syvä. Suppilomainen, pyöreä ja hieman epämuotoinen. Vaikuttaa ihmisen tekemältä mutta luontaisuus myös hyvin mahdollista paikan topografiaan nähden - tulvavirtaus voinut kovertaa koska "ränni" törmän halki joelle. Funktio täysin epäselvä jos ihmisen tekemä.

Kartta ja ilmakuva seur. sivulla.

1018 KUUSAMO ELIJOKI 2

Ajoitus: historiallinen
Laji: tunnistamaton: kuoppa

Kartta: x: 7377 987 y: 4469 315 z: 250 ±1 m
p: 7379 721 i: 3602 891

Elijoki.

Tutkijat: Jussila & Poutiainen 2008 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Oulangan luontokeskuksesta 13,8 km pohjoiseen., Elijoen etelärannalla, Lautinkilammesta 415 m WNW.

Huomiot: Isohko epämuotoinen maakuoppa joen rannalla, rantatörmällä. Halk. n. 4 m, ja kuopasta kaksi kaivantoa rantavallin läpi joelle. Kuopassa vetinen pohja. Olisiko sumpu - jos sellaisia yleensä tehty tällä tavalla? Toinen mahdollisuus on että kuoppa on luontainen tulvavirran tuotos matalaan jokitörmään, jolloin em. matalan vallin läpi menevät kaivannot virran tulo ja menoaukot.

Kartta ja ilmakuva s. 81.

1019 KUUSAMO LAUTINKILAMPI

Ajoitus: historiallinen: nykyaika
Laji: raja: kivi

Kartta: x: 7377 806 y: 4469 604 z: 250 ±1 m
p: 7379 554 i: 3603 188

Ei raj-merk.

Tutkijat: Jussila & Poutiainen 2008 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Oulangan luontokeskuksesta 13,6 km pohjoiseen Elijoen pohjoisrannalla, Lautinkilammen länsipäässä.

Huomiot: Pieni kivistä ladottu röykkiö, ilmeisesti vanha rajamerkki tai reittimerkki. Kivet eivät sammaloituneita - ei siis kovin vanha. Niin tai näin, ei muinaisjäänös.

Kartta ja ilmakuva s. 81.

1020 KUUSAMO PERUORPERÄVAARAN NW-PUOLI

Ajoitus: historiallinen: nykyaika
Laji: maatalous: ladonraunio

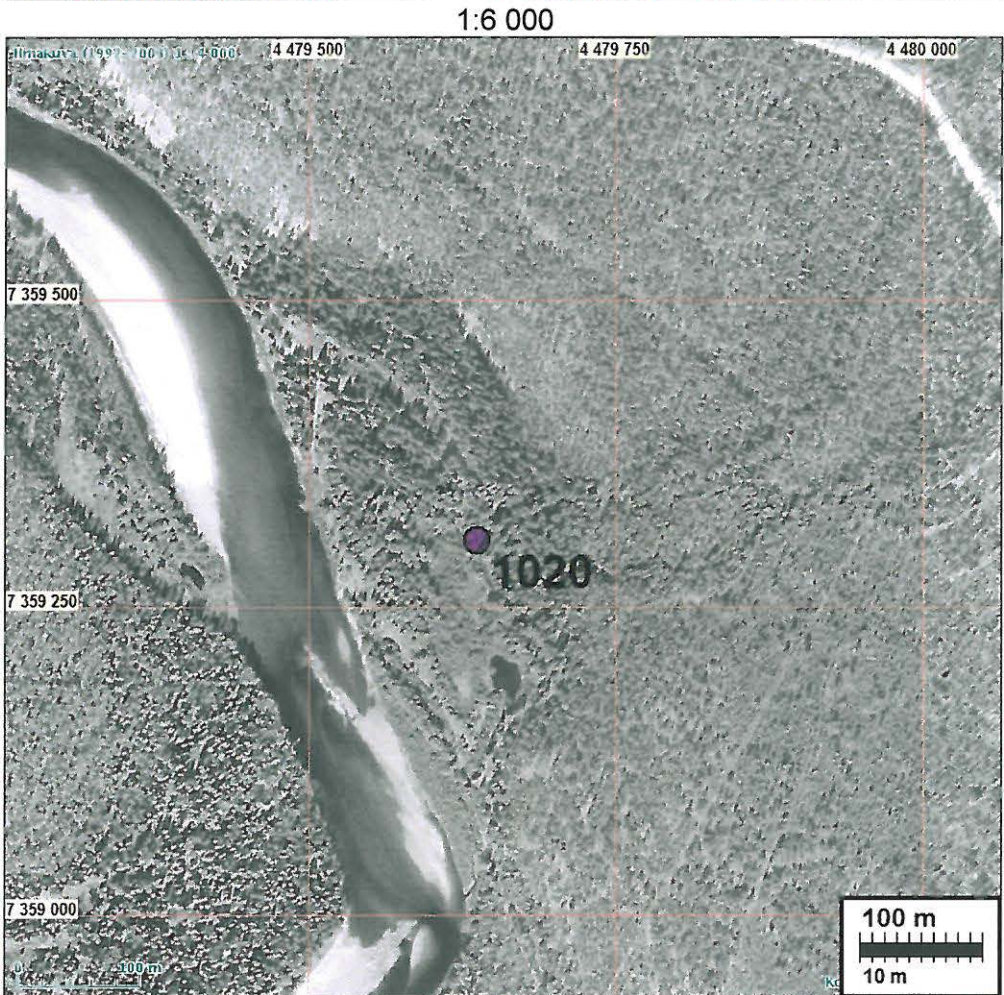
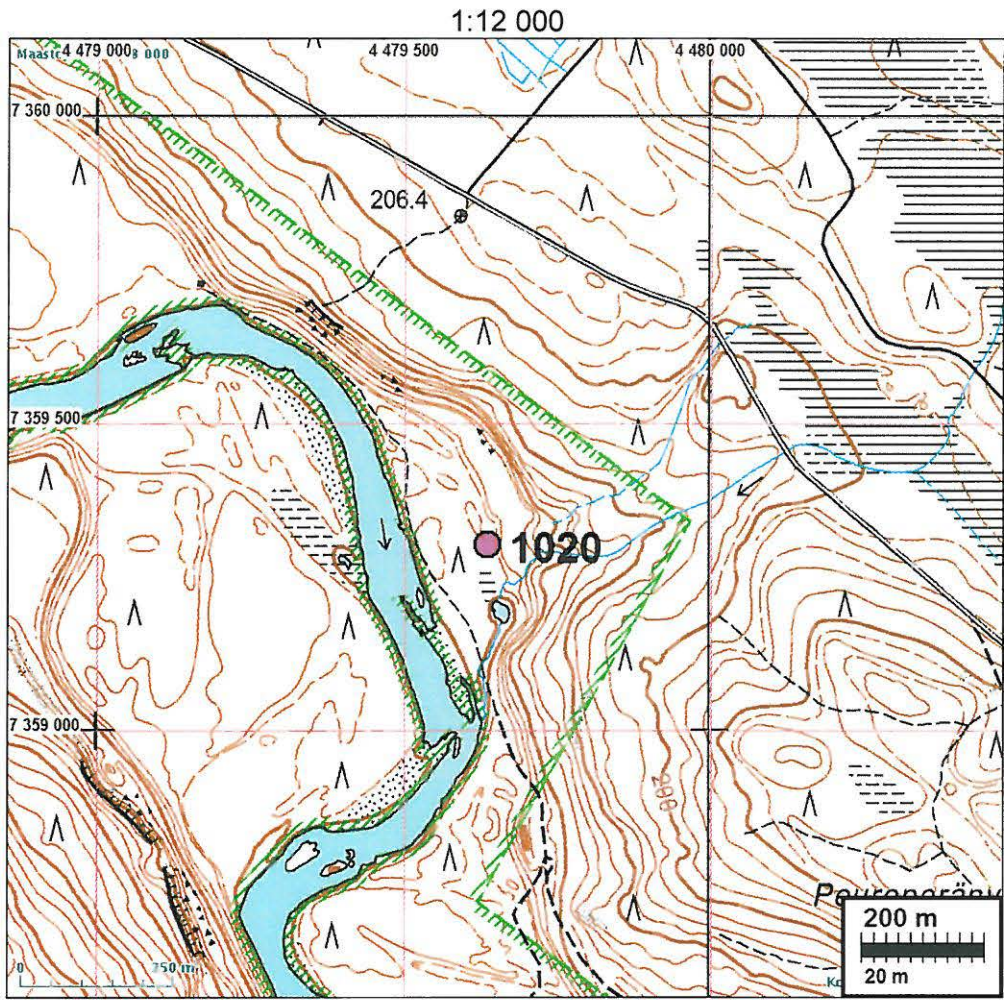
Kartta: x: 7359 304 y: 4479 637 z: 250 ±1 m
p: 7361 552 i: 3614 099

Tutkijat: Jussila & Poutiainen 2008 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Oulangan luontokeskuksesta 11,2 km itään, joen länsipuolella.

Huomiot: Hirsisen, pienen heinäladon jäänteet joen pohjoisrannalla, rannasta 100 m NE. Hirsret maatumatta. Ei muinaisjäänös.

Kartta ja ilmakuva seur. sivulla

1021 KUUSAMO NURMISAAREN RINNE W

Ajoitus: historiallinen
Laji: tunnistamaton: kuoppa

Kartta: x: 7362 491 y: 4475 153 z: 155 ±1 m
p: 7364 521 i: 3609 466

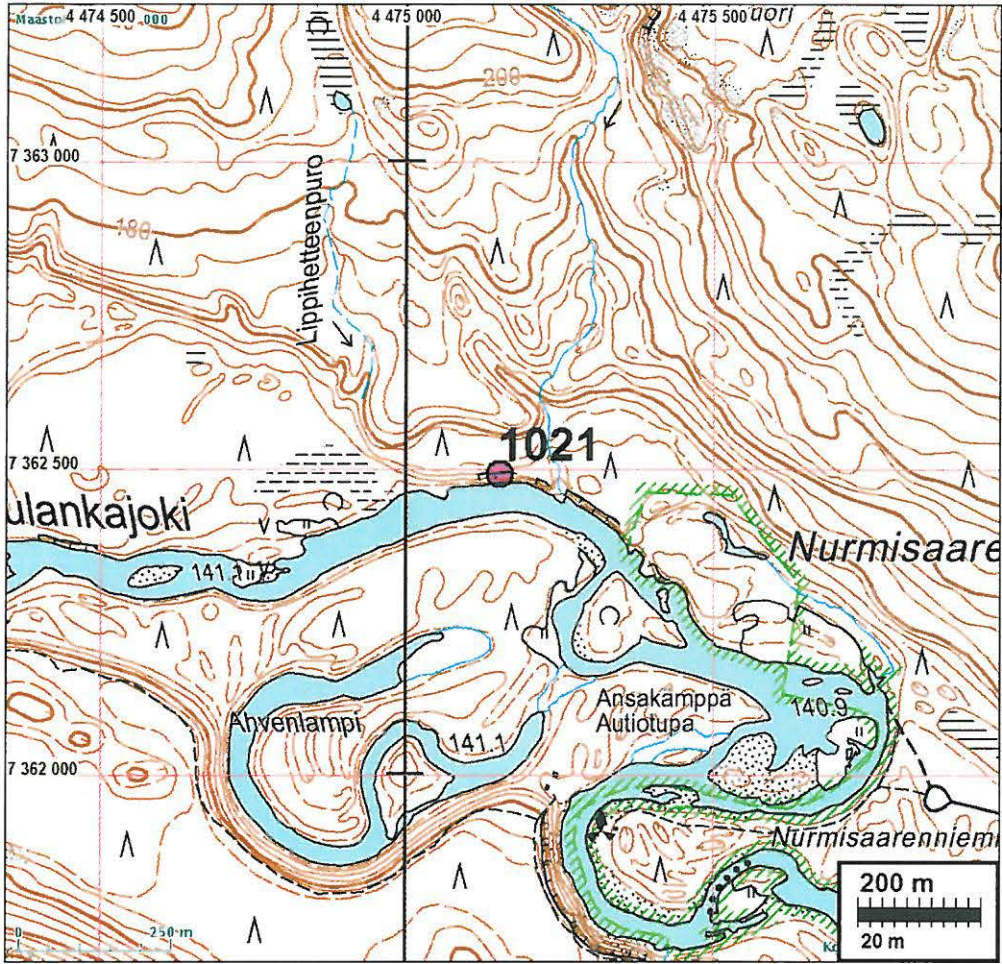
Tutkijat: Jussila & Poutiainen 2008 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Oulangan luontokeskuksesta 5,9 km itään, joen pohjoisrannalla Ansakämpän tasalla.

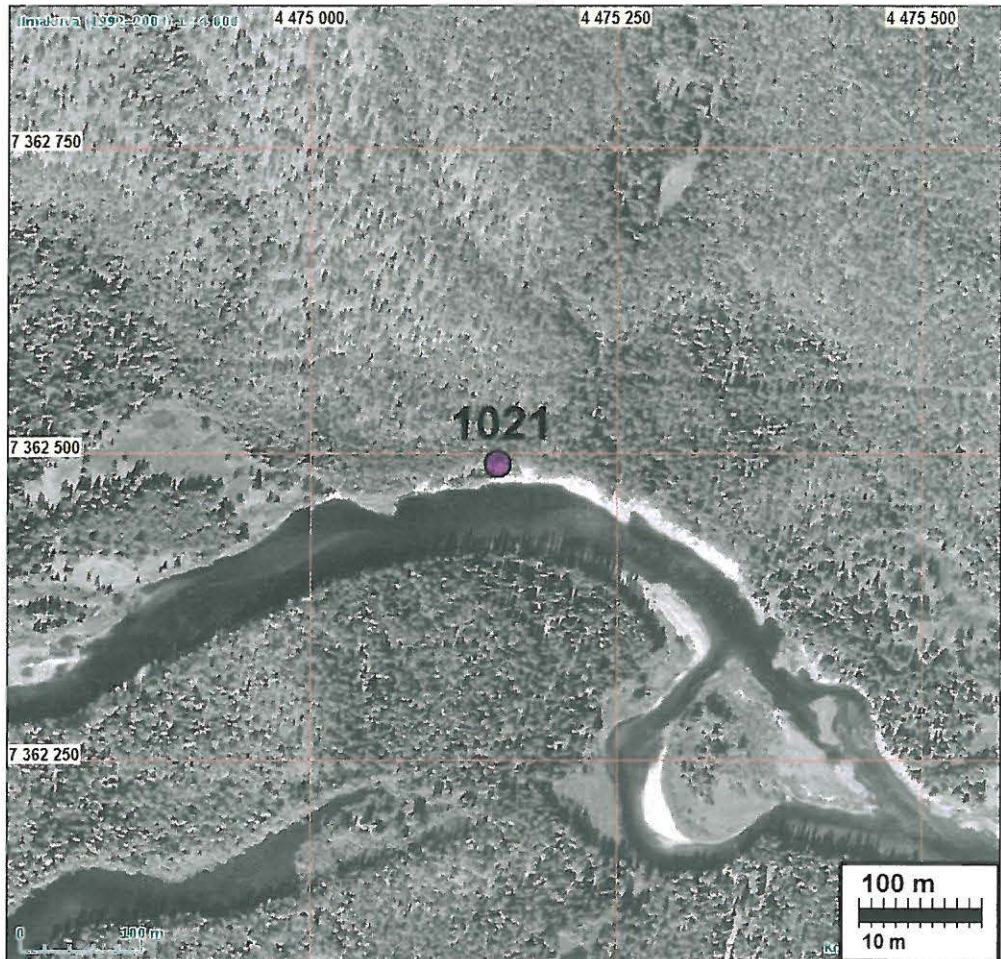
Huomiot: Jokeen laskevan jyrkän ja korkean - hyvin erodoituneen ja edelleen erodoituvan - avoimen törmän päällä on pieni maakuoppa, noin 1,2 m halk. ja 0,8 m syvä, jyrkkäseinäinen, ei podsolia - ilmeisesti aika nuori. Ei vaikuta luontaiselta. Funktio epäselvä. Ei voi olla pyyntikuoppa. Olisiko maata otettu tai jotain. Säilytyskuoppa? Jätetuoppa? Ei muinaisjäänös.

1:12 000

1:6 000

1022 KUUSAMO PUTAANKOSKI E

Ajoitus: historiallinen: nykyaika
Laji: raja: kivi

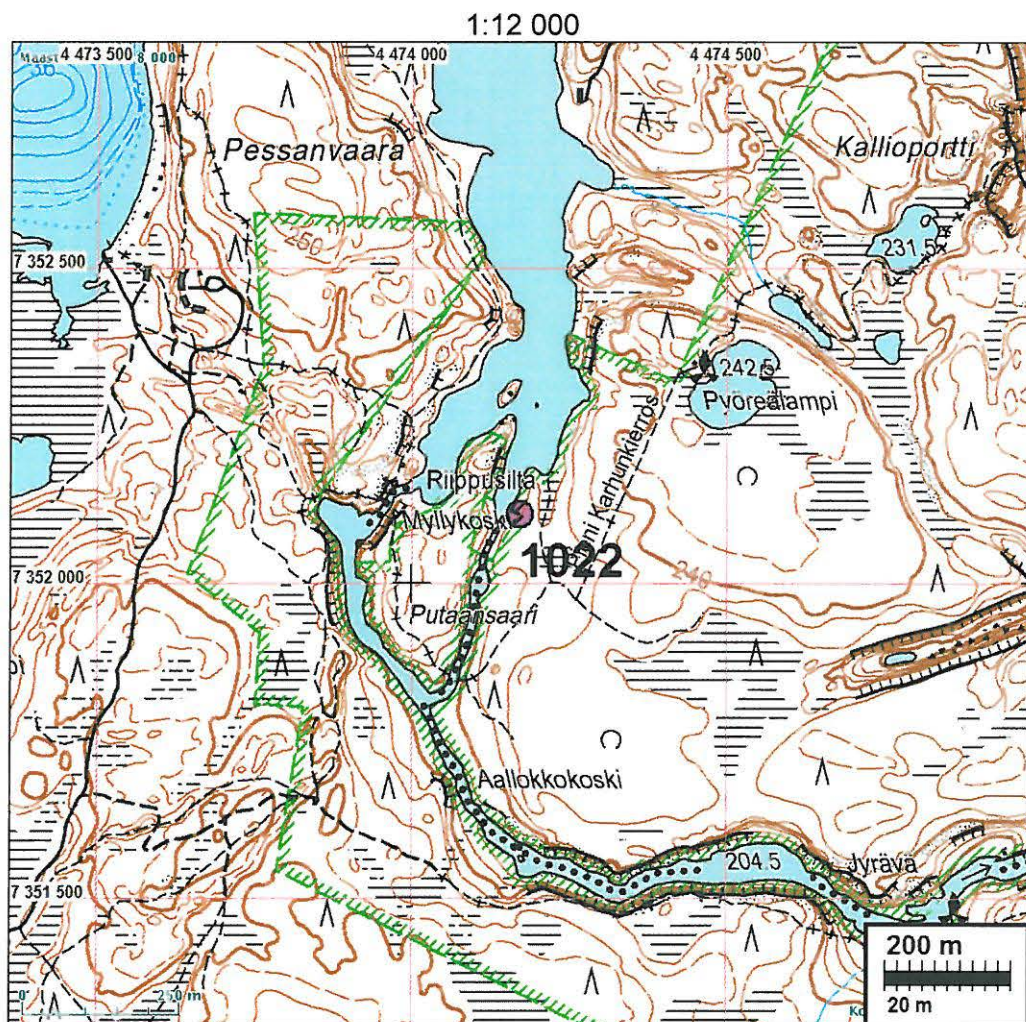
Kartta: x: 7352 110 y: 4474 170
p: 7354 103 i: 3608 982

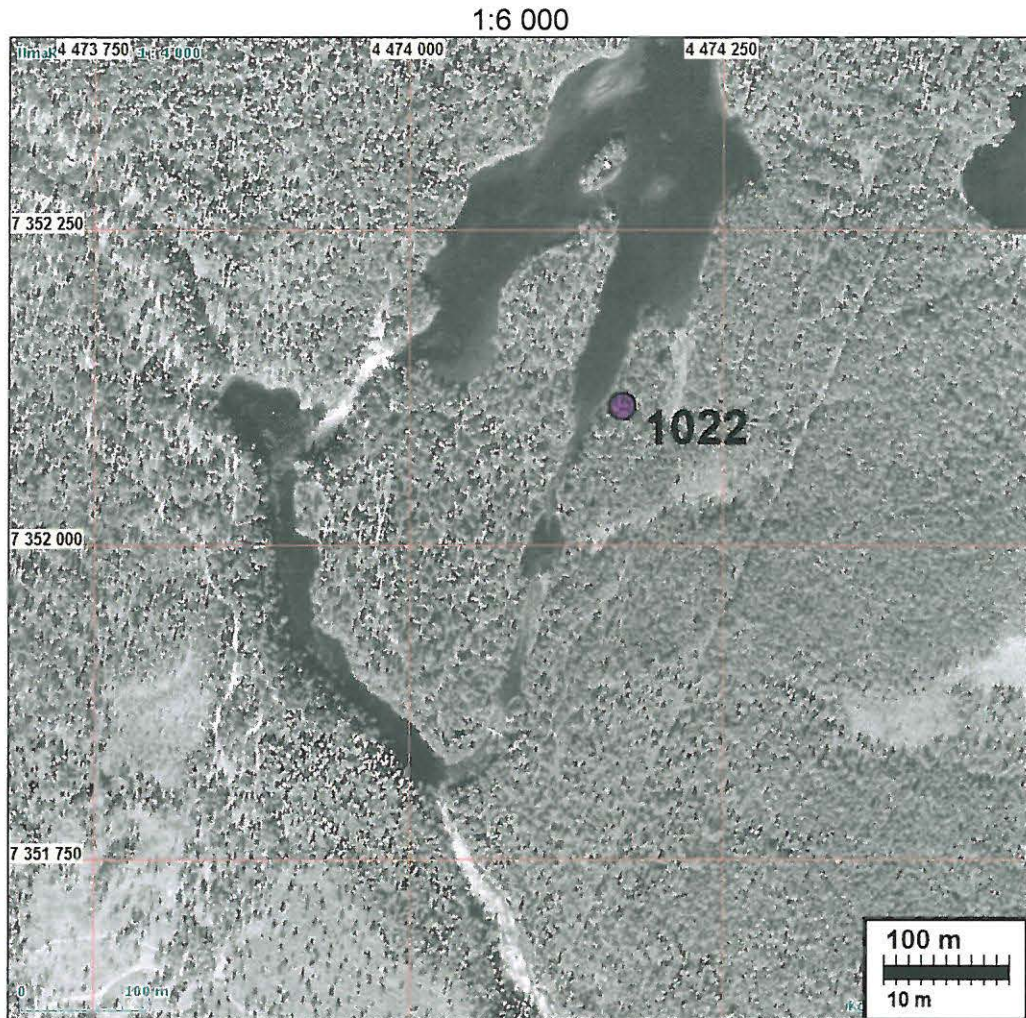
ti rajamerkki

Tutkijat: Jussila & Poutiainen 2008 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Oulangan luontokeskuksesta 13,0 km etelään, Kitkajoen suussa, myllykosken yläpään itärannalla.

Huomiot: Rajakivi. 0,5x0,3x0,15 m. Kyljessä kaiverrettuna numero 222. Kivi sijaitsee noin 6 m rantapenkan reunasta. Kivi nykyisellä tilarajalla (maastotietokanta helmikuussa 2009). Käytössä oleva rajamerkki.

1023 KUUSAMO MARJONIEMENTYVI

Ajoitus: historiallinen: nykyaika
Laji: tunnistamaton: kuoppa

Kartta: x: 7354 599 y: 4485 854
p: 7357 150 i: 3620 535

ei ny-uk.

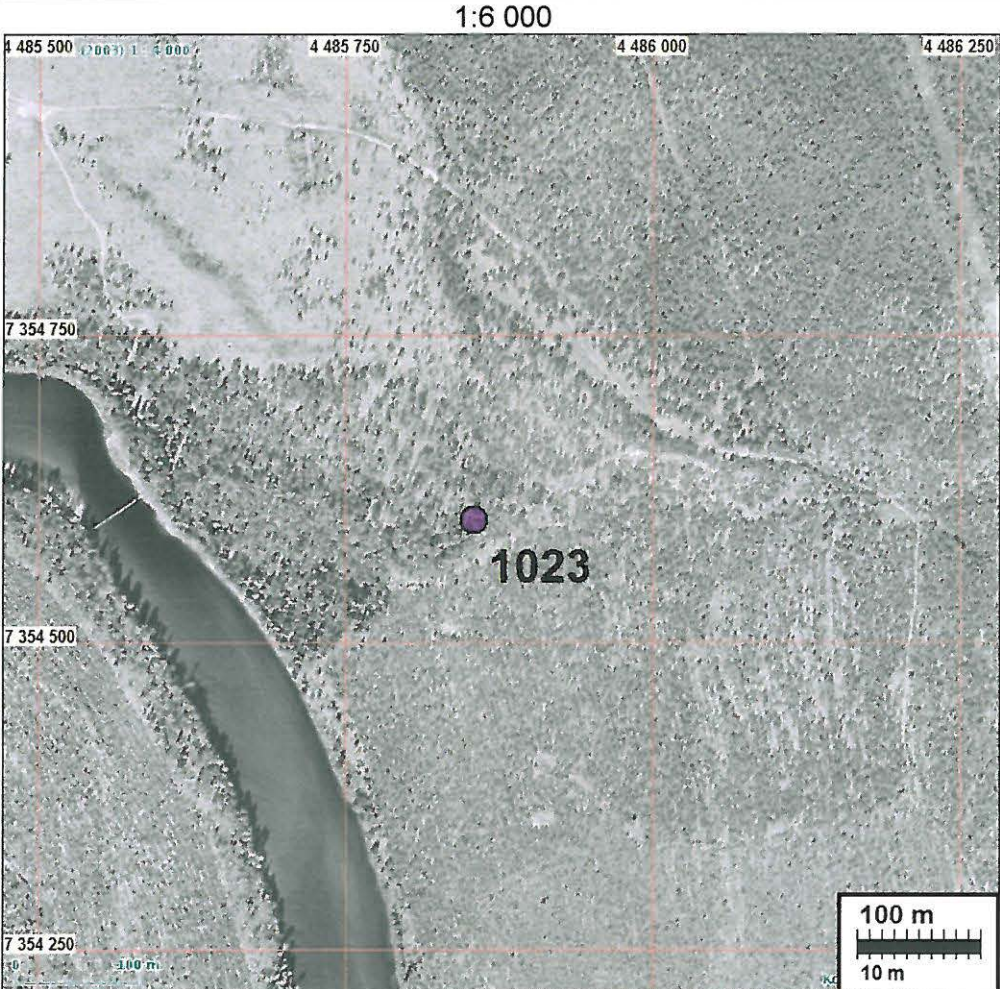
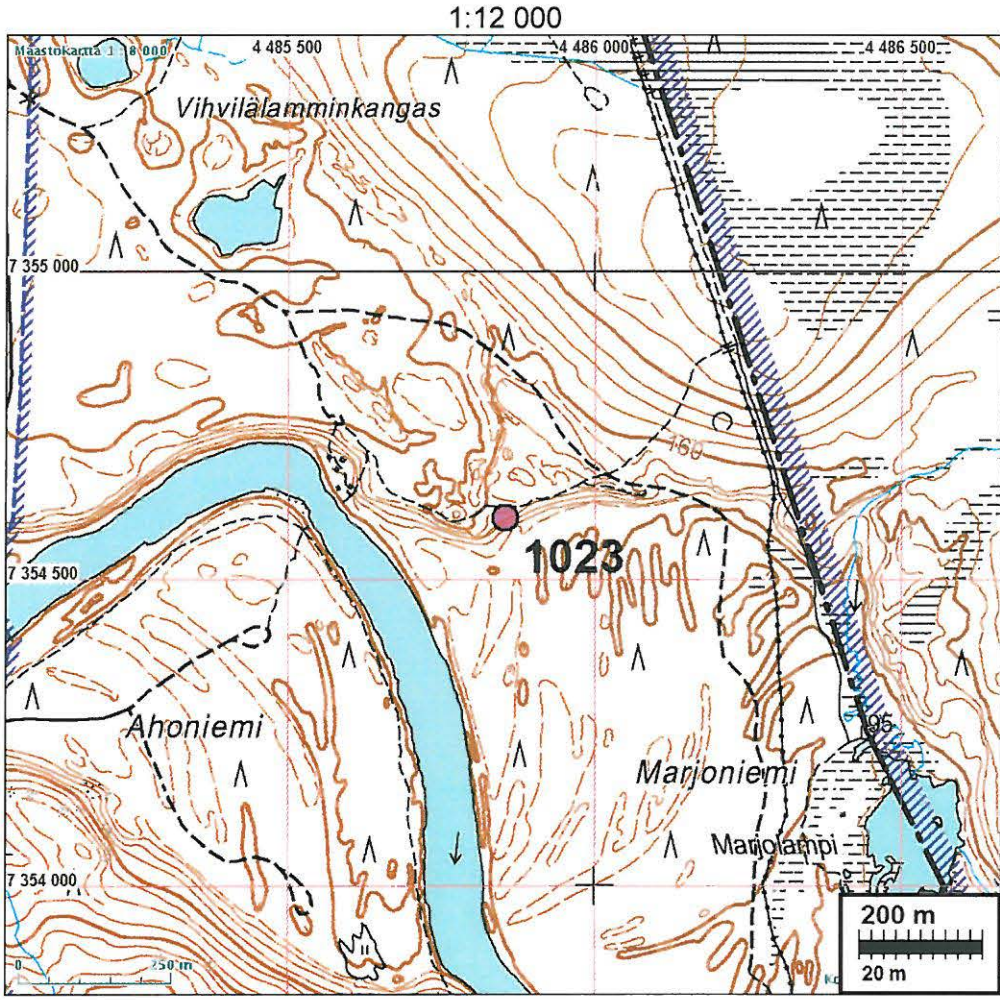
Tutkijat: Jussila & Poutiainen 2008 inventointi

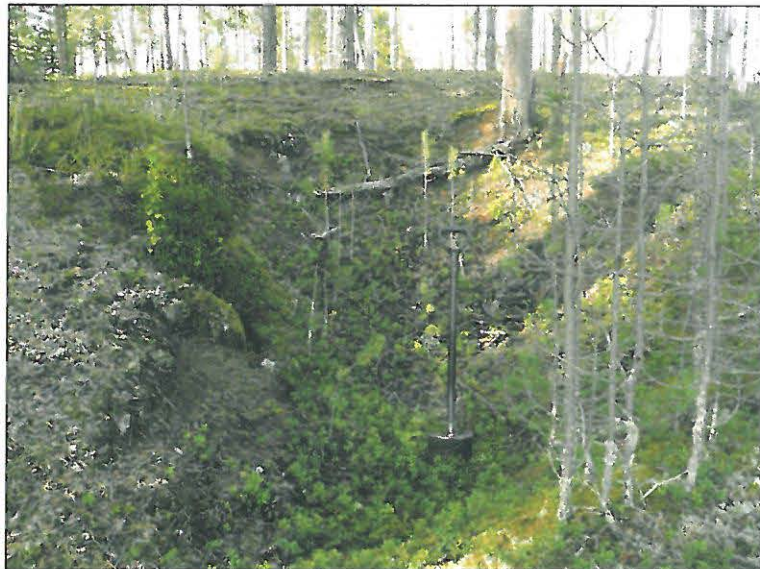
Sijainti: Paikka sijaitsee Oulangan luontokeskuksesta 19,0 km kaakkoon, rajavyöhykkeellä joen itäpuolella, joesta 190 m E, jyrkän ja korkean etelään laskevan rinteeseen yläreunalla rinteessä.

Huomiot: Kuoppa 5x4x0,5 m. Neliömäinen. Reunat sortuneet ja maata valunut kuoppaan. Ei selvää podsolia. Sijaitsee jyrkän rinteeseen yläosassa. Maalaji hiekka. Hyvin nuori kuoppa. Olisiko sota-ajan tuotteita? Voi olla saanut alkunsa myös isosta tuulenkaadosta.

Kartta ja ilmakuva seur. sivulla.

1024 KUUSAMO KITKAJOKI

Ajoitus: ajoittamaton

Laji: tunnistamaton: kuoppa (luontainen)

Ei myösk.

Kartta: x: 7353 943 y: 4479 807
p: 7356 205 i: 3614 525

Tutkijat: Jussila & Poutiainen 2008 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Oulangan luontokeskuksesta 14,5 km kaakkoon, Kitkajoen pohjoispuolella.

Huomiot: Kuoppa noin 2x2x0,5 m. Pyöreä, jyrkähköt reunat. Huuhtoutumiskerros noin 20 – 25 cm. Kuopassa hiiltä ilmeisesti palaneen juuren jäljiltä. Ei muita anomalioita, ei löytöjä. Maalaji hiekka. Lähellä toinen pyöreähkö kuopanne noin 2x2x0,3 m (7353930 4479791). Vaikuttavat luontaisilta "särkkäkuopilta". Eivät vaikuta pyyntikuopilta.

Kartta s. 26 ja ilmakuva s. 27.

1025 KUUSAMO RYTISUO

Ajoitus: historiallinen: nykyaika
Laji: maatalous: niitty lato

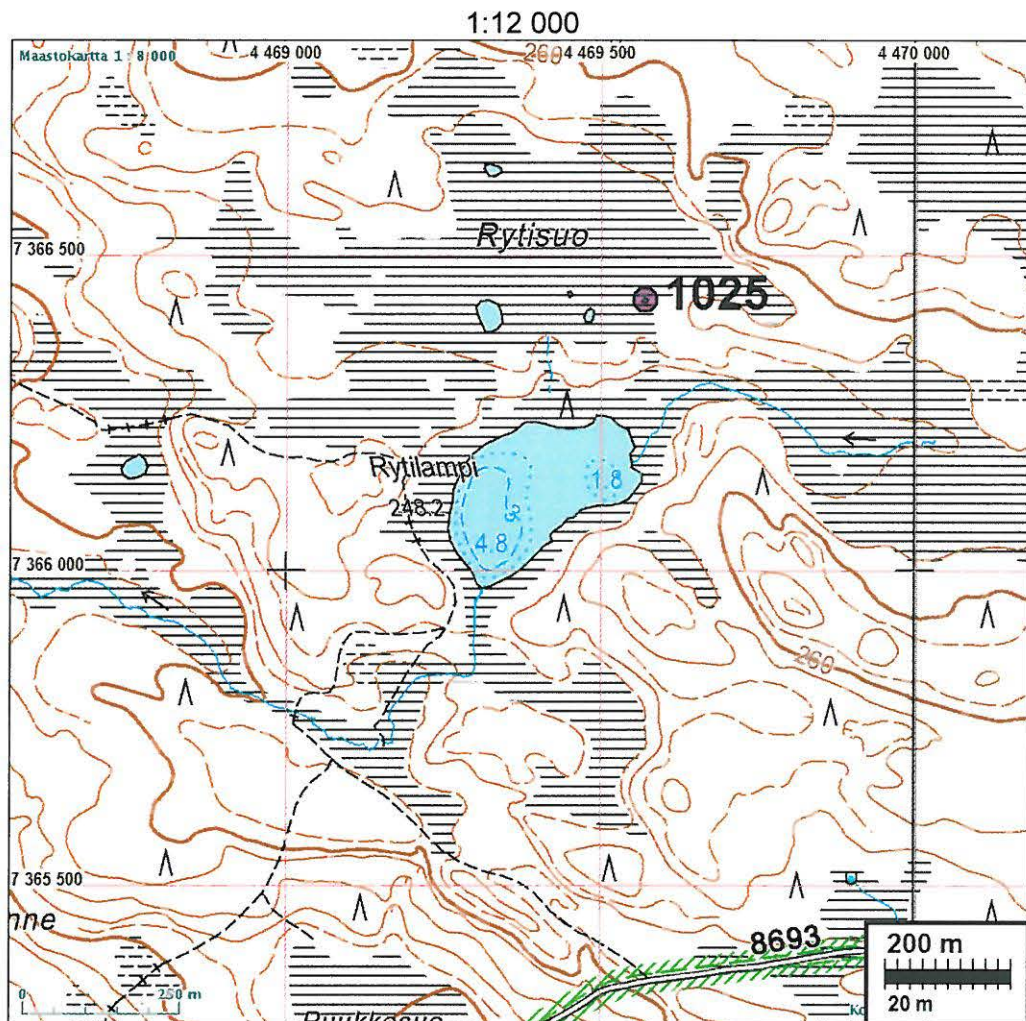
Kartta: x: 7366 429 y: 4469 569
p: 7368 187 i: 3603 699

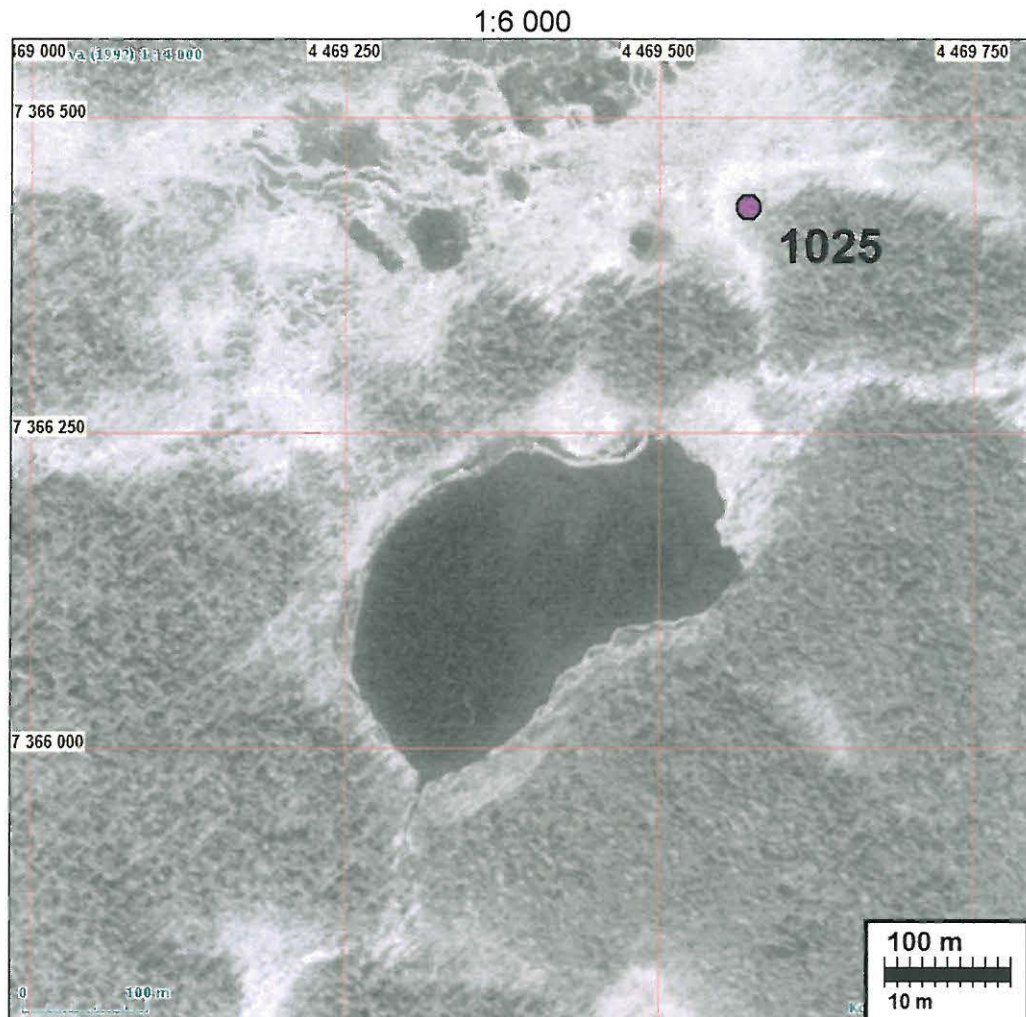
Sijainti: Paikka sijaitsee Oulangan luontokeskuksesta 2,2 km pohjoiseen, Ryttilammen pohjoispuolella.

Huomiot: MH 47467

Lato merkitty maastokarttaan (mml maastotietokanta 2009). MH:n tietokannan mukaan ladonjäänteissä kaiverruksia. Nuori, ei muinaisjäännös. Latoa ei tarkastettu v. 2008.

Ilmakuva seur. sivulla

1026 KUUSAMO KETTUKURU

Ajoitus: historiallinen

Laji: kulku: ylityspaikka

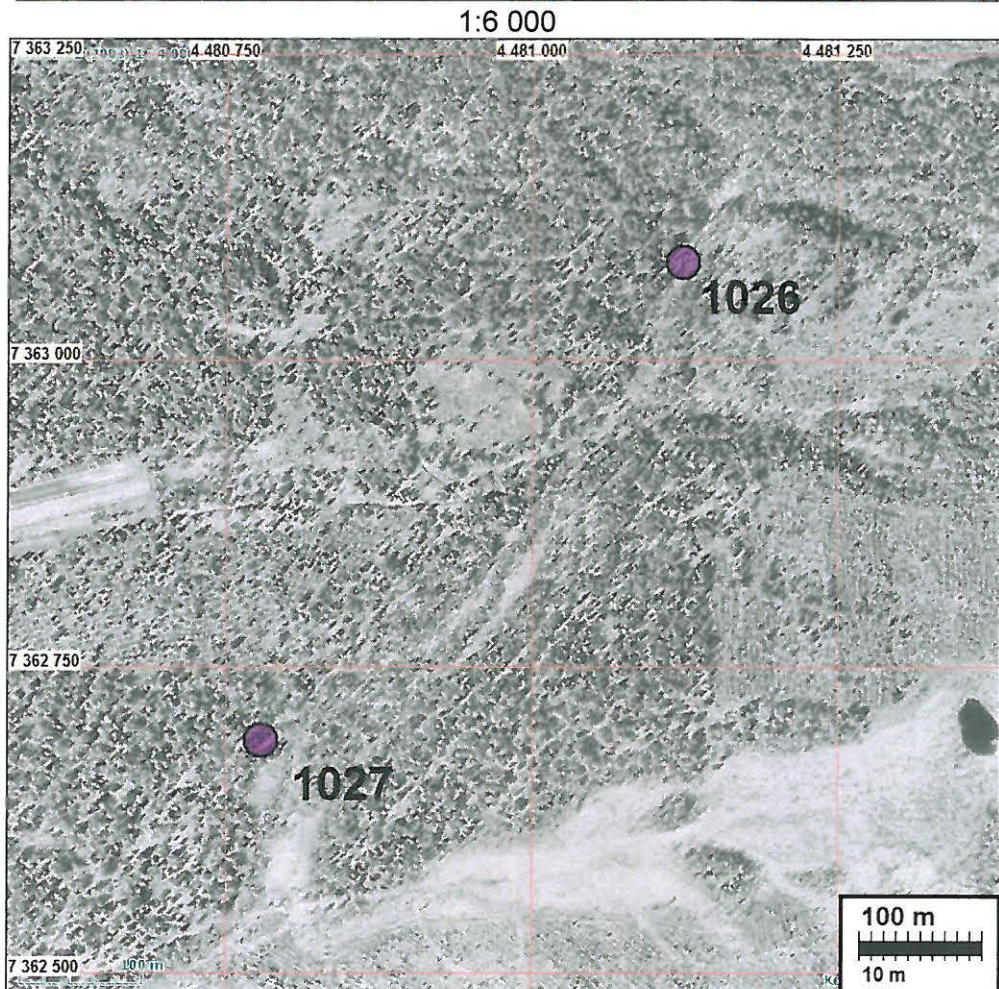
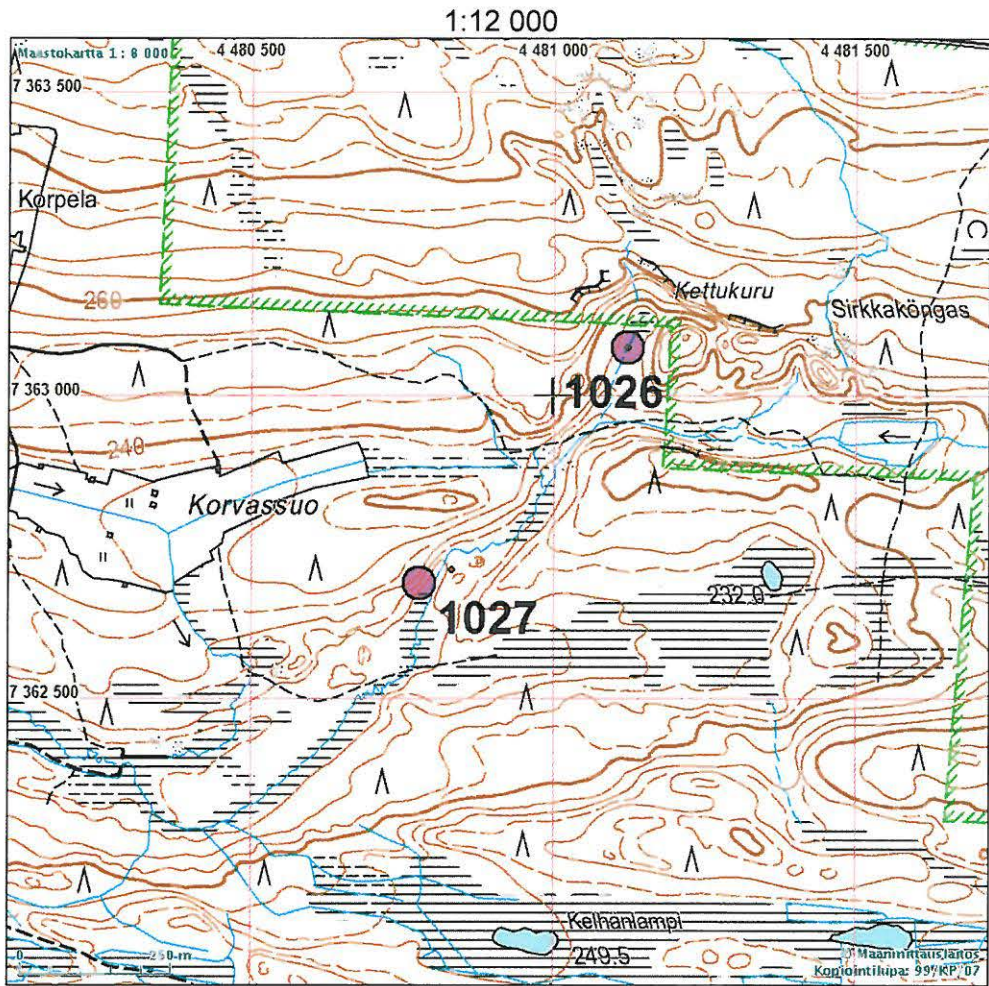
Kartta: x: 7363 080 y: 4481 123
p: 7365 396 i: 3615 402

Sijainti: Paikka sijaitsee Oulangan luontokeskuksesta 11,6 km itään, Korpelan talosta n. 100 m itään.

Huomiot: MH 47452.

Metsähallituksen Reiska-tietokannan mukaan paikalla on vanha silta. Paikkaa ei tarkastettu inventoinneissa 2008. Ei muinaisjäännös.

Kartta ja ilmakuva seur. sivulla.

1027 KUUSAMO KETTUKURUSTA ETELÄÄN

Ajoitus: historiallinen
Laji: aineksenotto: louhos

Kartta: x: 7362 690 y: 4480 779
p: 7364 989 i: 3615 077

Sijainti: Paikka sijaitsee Oulangan luontokeskuksesta 11,4 km itään, purovarressa.

Huomiot: MH 47455

Metsähallituksen Reiska-tietokannan mukaan paikalla on vanha louhos Paikkaa ei tarkastettu inventoinneissa 2008. Ei muinaisjäännös.

Kartta ja ilmakuva edell. sivulla.

1028 KUUSAMO UOPAJANNIEMI

Ajoitus: ajoittamaton
Laji: tunnistamaton: kuoppa

Kartta: x: 7361 668 y: 4479 508
p: 7363 908 i: 3613 856

1000016683

Mahdoll. myj.

Sijainti: Paikka sijaitsee Oulangan luontokeskuksesta 10,3 km itään, Uopajanniemen (kahden purolaakson välinen alue) kaakkoispäässä.

Huomiot: MH 47456

Metsähallituksen Reiska-tietokannan mukaan paikalla on pyyntikuoppa. Paikkaa ei tarkastettu inventoinneissa 2008. *Paikka olisi hyvä tarkastaa muinaisjäännöstuksen selvittämiseksi.*

Kartta ja ilmakuva seur. sivulla.

1029 KUUSAMO UOPAJANNIEMI SW

Ajoitus: historiallinen: nykyaika
Laji: kulku: ylityspaikka

Kartta: x: 7361 530 y: 4479 235
p: 7363 757 i: 3613 590

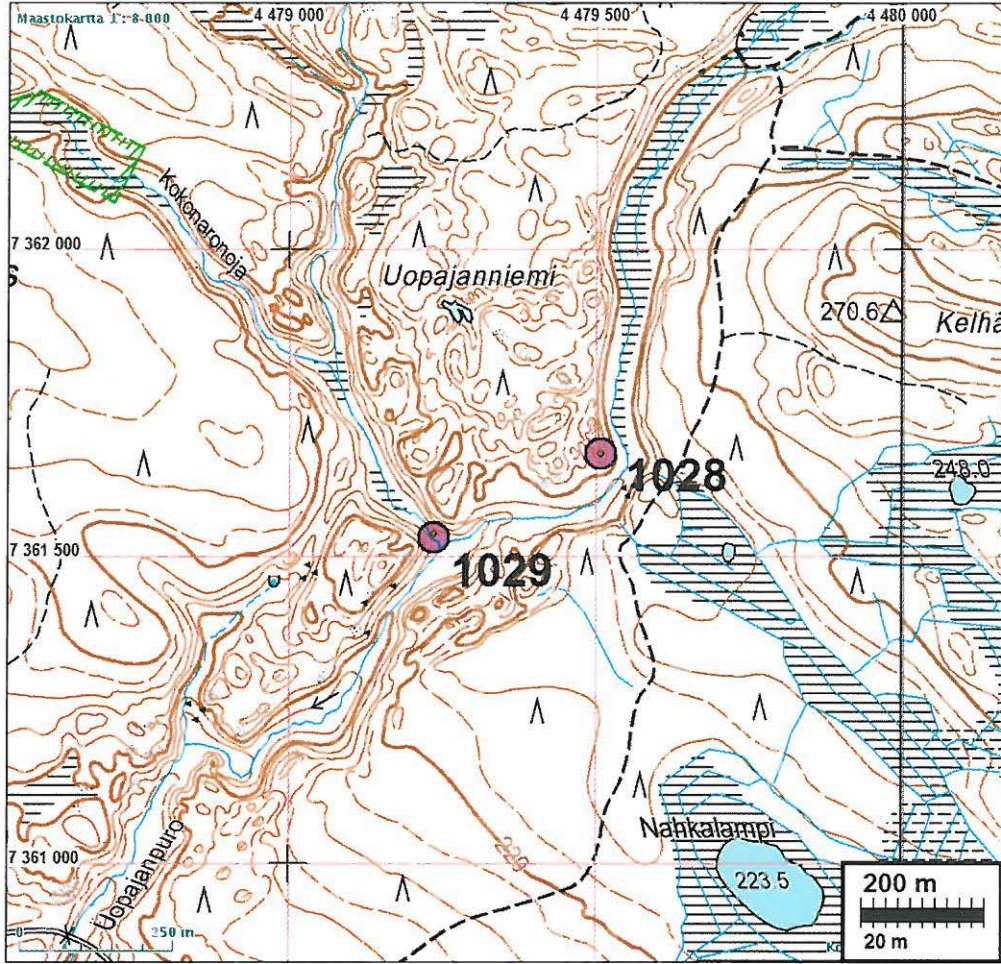
Sijainti: Paikka sijaitsee Oulangan luontokeskuksesta 10,1 km itään, Uopajanniemen lounaispuolella olevien purojen risteyksen luoteispuolella.

Huomiot: MH 47457

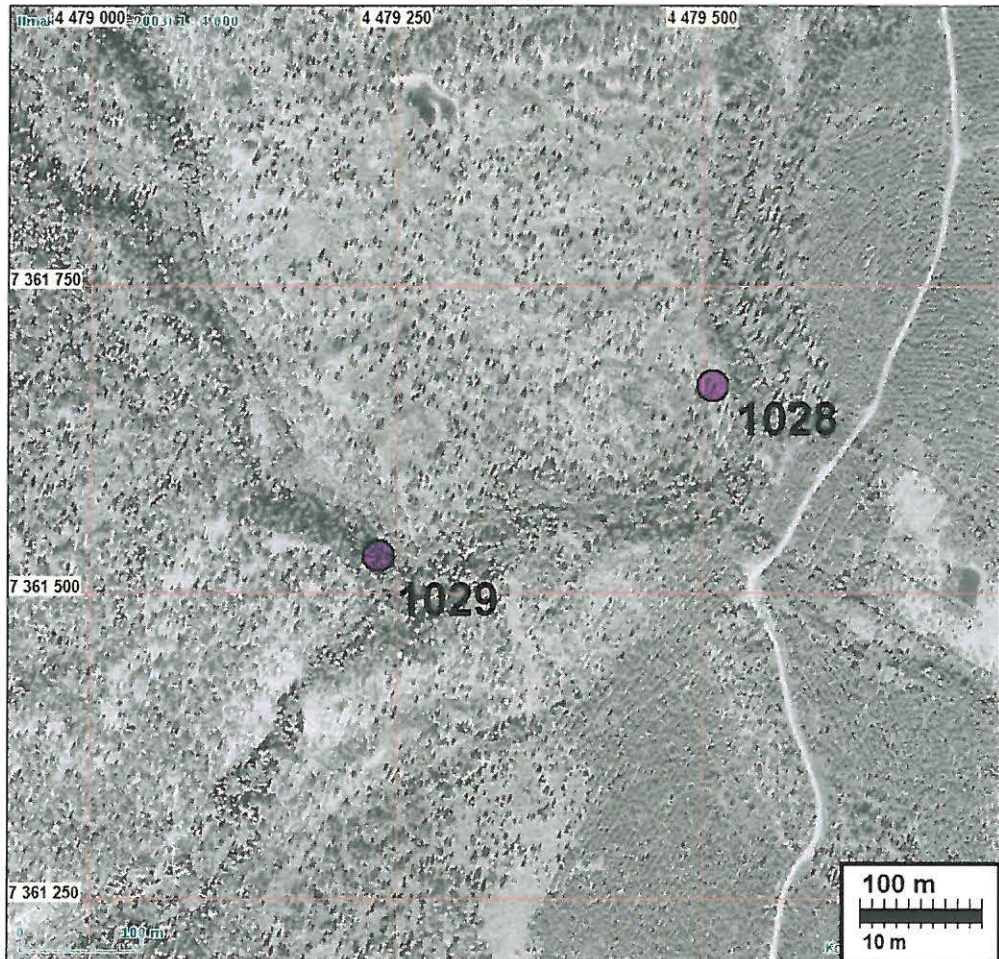
Metsähallituksen Reiska-tietokannan mukaan paikalla on tukkisilta ja muita siltarakenteita. Paikkaa ei tarkastettu inventoinneissa 2008. Ei muinaisjäännös.

Kartta ja ilmakuva seur. sivulla.

1:12 000

1:6 000

1030 KUUSAMO TULILAMPI W

Ajoitus: historiallinen: nykyaika
Laji: asuinpaikka: tupasija

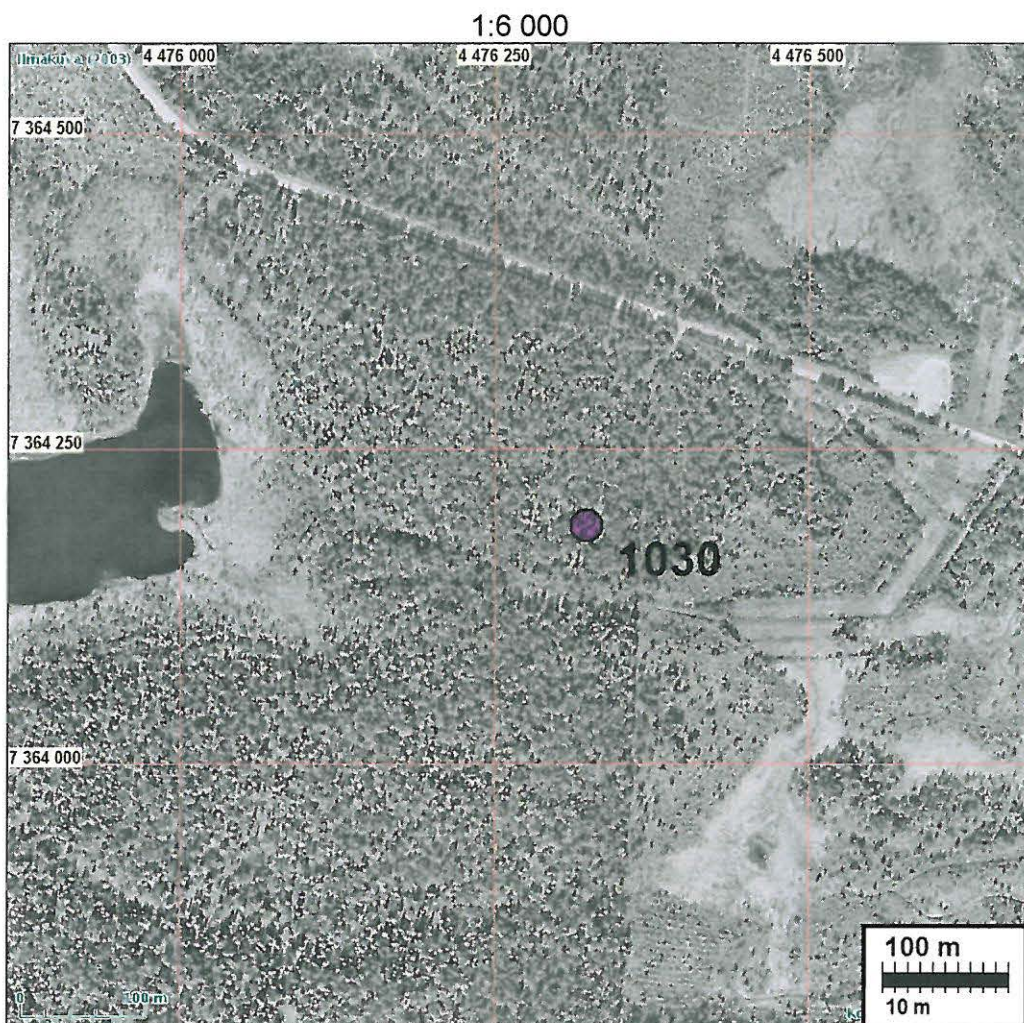
Ei nykyisellä.

Kartta: x: 7364 189 y: 4476 323
p: 7366 273 i: 3610 554

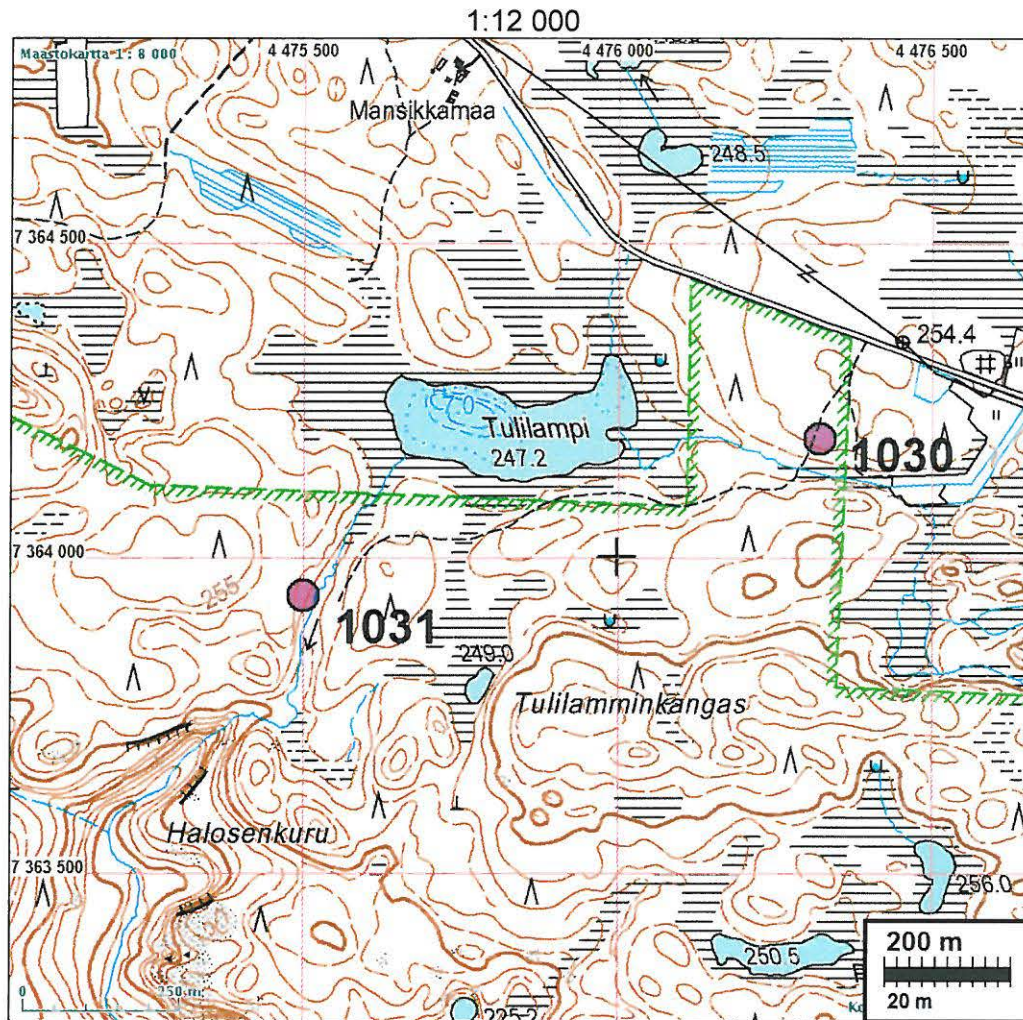
Sijainti: Paikka sijaitsee Oulangan luontokeskuksesta 6,8 km itään, Likasenvaaraan menevän tien eteläpuolella n. 80 m.

Huomiot: MH 47449
Metsähallituksen Reiska-tietokannan mukaan paikalla on rakennuksen jäänteet. Paikkaa ei tarkastettu inventoinneissa 2008. Ei muinaisjäännös.

Kartta seur. sivulla.

1031 KUUSAMO TULILAMPI S

Ajoitus: historiallinen
Laji: muu: poroerotuspaikka

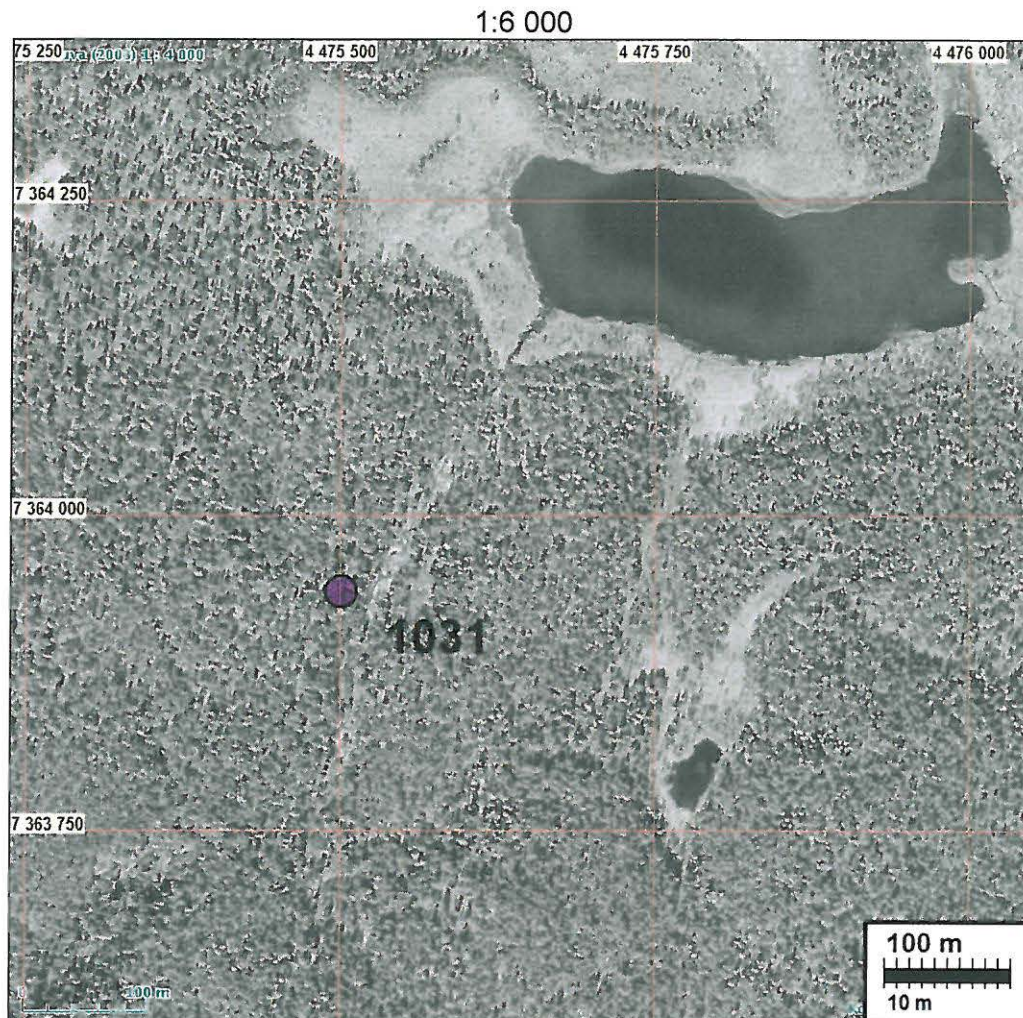
Ed. arvio.

Kartta: x: 7363 939 y: 4475 501
p: 7365 984 i: 3609 744

Sijainti: Paikka sijaitsee Oulangan luontokeskuksesta 6,0 km itään, Tulilammesta laskevan puron varrella, lammesta n. 140 m SSW.

Huomiot: MH 47450
Metsähallituksen Reiska-tietokannan mukaan paikalla on vanha poroerotuspaikka. Paikkaa ei tarkastettu inventoinneissa 2008. Ei muinaisjännös.

Ilmakuva seur. sivulla. Kartta yllä.

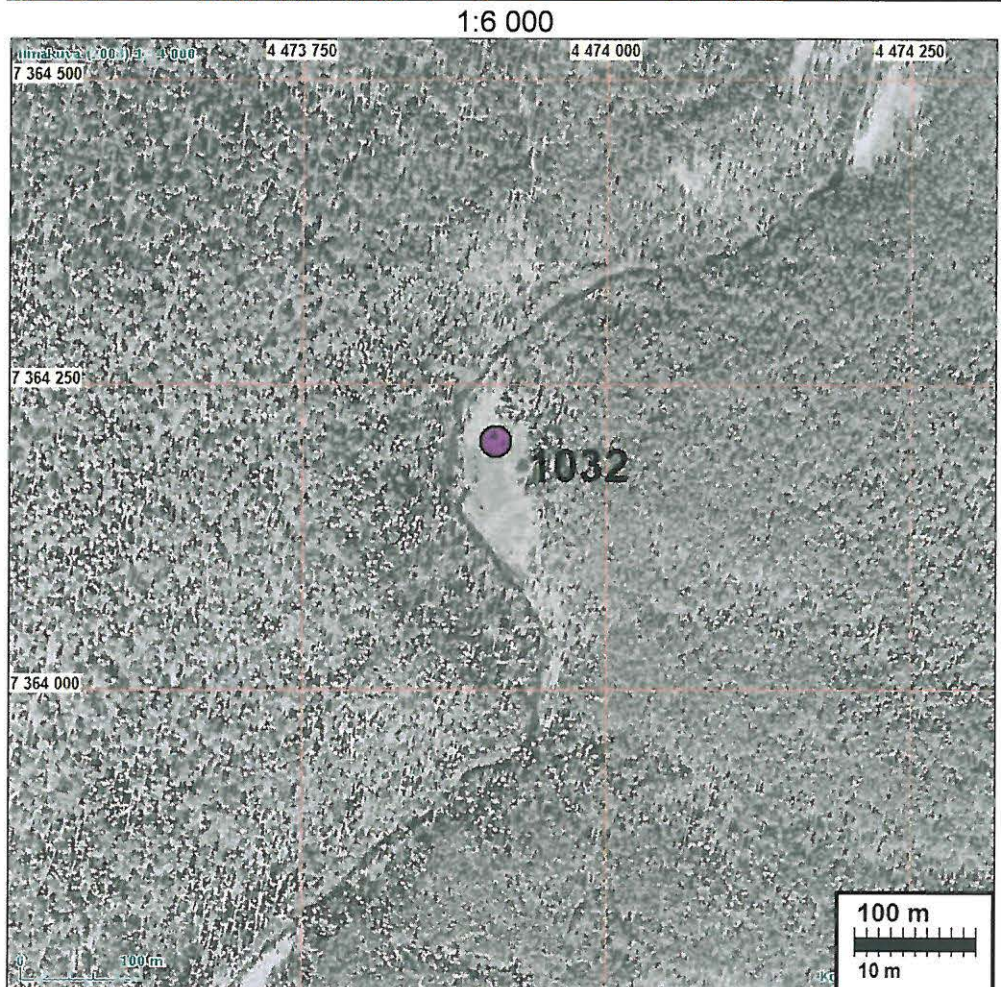
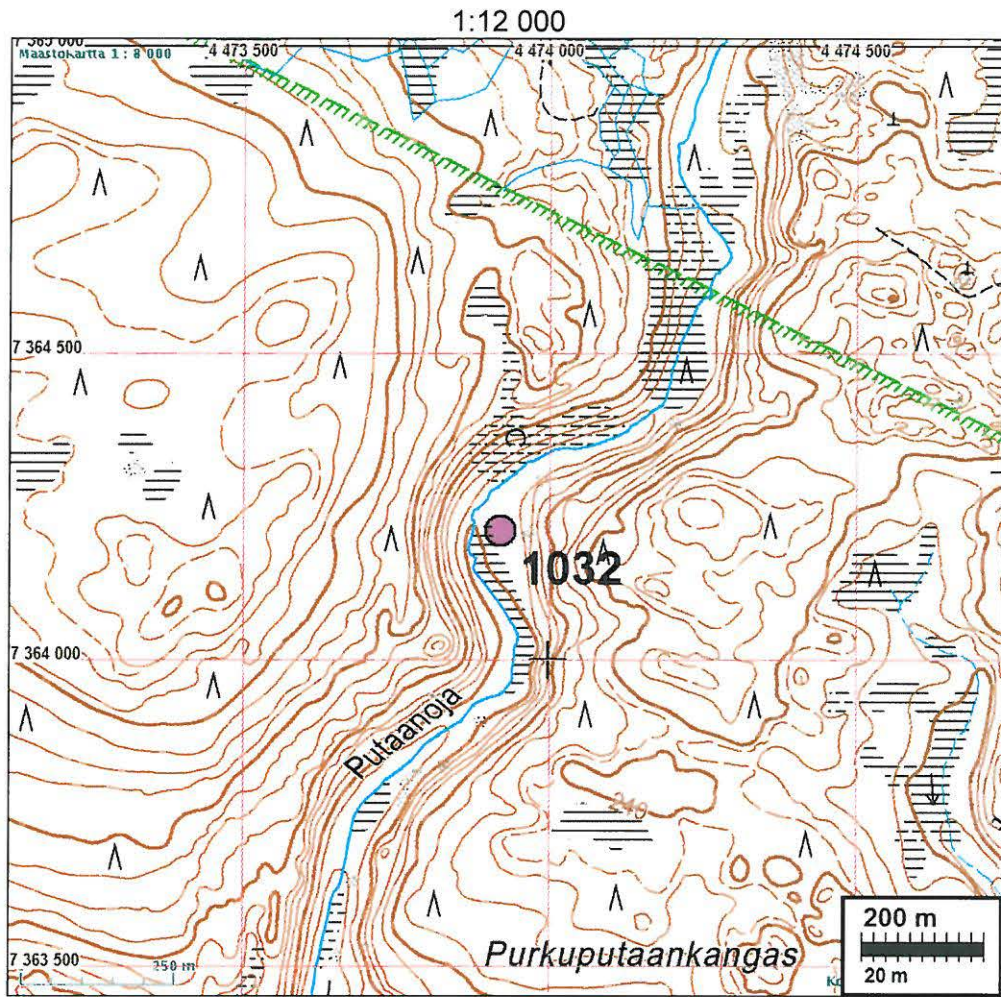
1032 KUUSAMO PUTAANOJA 1

Ajoitus: historiallinen: nykyaika
Laji: maatalous: niitty-ladon jääne

Kartta: x: 7364 203 y: 4473 895
p: 7366 171 i: 3608 127

Sijainti: Paikka sijaitsee Oulangan luontokeskuksesta 4,4 km itään, Putaanjoen itärannalla.
Huomiot: MH 47443
Metsähallituksen Reiska-tietokannan mukaan paikalla on niitty-ladon raunio. Paikkaa ei tarkastettu inventoinneissa 2008. Ei muinaisjäännös.

Kartta ja ilmakuva seur. sivulla.

1033 KUUSAMO PUTAANOJA 2

Ajoitus: historiallinen: nykyaika
Laji: asuinpaikka: niittysauna

Kartta: x: 7363 390 y: 4473 644
p: 7365 347 i: 3607 916

Sijainti: Paikka sijaitsee Oulangan luontokeskuksesta 4,2 km itään, Putaankönkään pohjoispuolella.

Huomiot: MH 47446
Metsähallituksen Reiska-tietokannan mukaan paikalla on saunan jäänteet. Paikkaa ei tarkastettu inventoinneissa 2008. Ei muinaisjäännös

Kartta ja ilmakeku seur. sivulla.

1034 KUUSAMO PUTAANOJA 3

Ajoitus: historiallinen: nykyaika
Laji: maatalous: niittyladon jäänteet

Kartta: x: 7363 440 y: 4473 636
p: 7365 396 i: 3607 905

Sijainti: Paikka sijaitsee Oulangan luontokeskuksesta 4,2 km itään, Putaankönkään pohjoispuolella.

Huomiot: MH 47447
Metsähallituksen Reiska-tietokannan mukaan paikalla on niittyladon jäänteet. Paikkaa ei tarkastettu inventoinneissa 2008. Ei muinaisjäännös

Kartta ja ilmakeku seur. sivulla.

1035 KUUSAMO PUTAANOJA 4

Rauh.lk: 3
Ajoitus: historiallinen
Laji: asuinpaikka: tupasija

Kartta: x: 7363 320 y: 4473 626
p: 7365 276 i: 3607 901

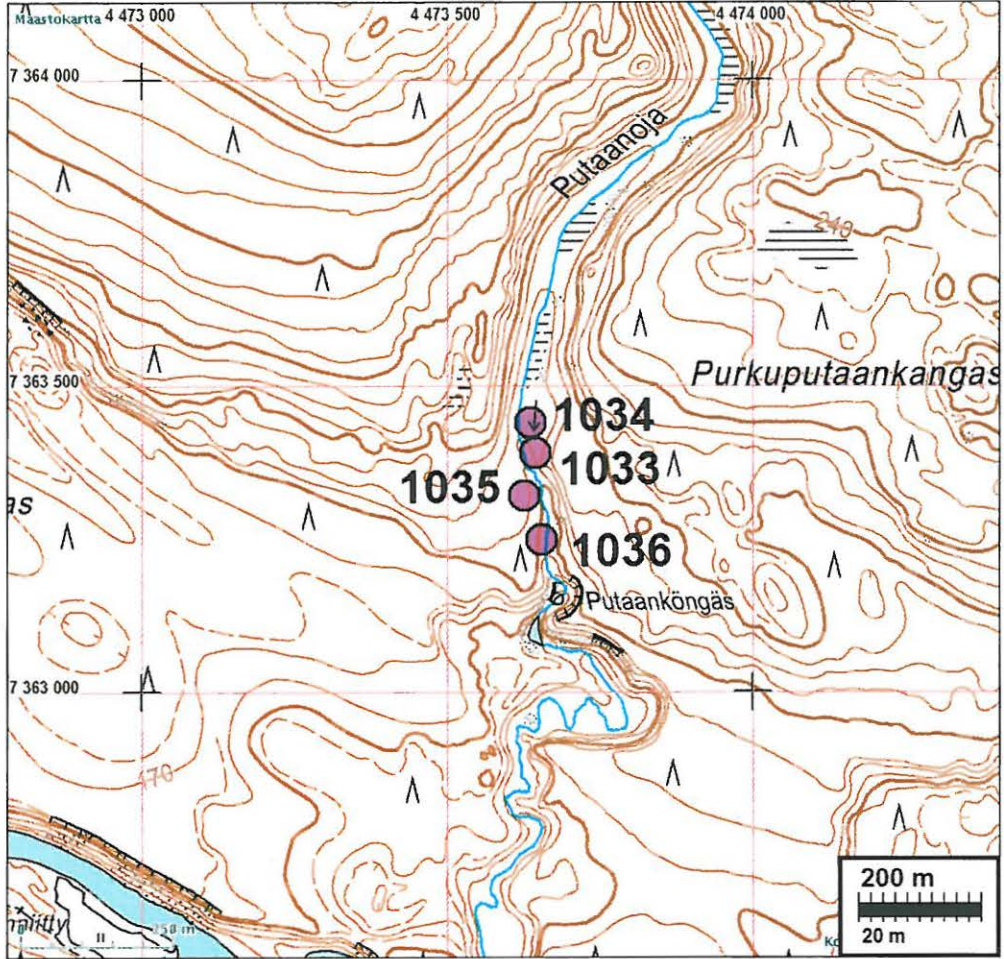
Sijainti: Paikka sijaitsee Oulangan luontokeskuksesta 4,2 km itään, Putaankönkään pohjoispuolella.

Huomiot: MH 47445
Metsähallituksen Reiska-tietokannan mukaan paikalla on piilopirtin jäänteet. Paikkaa ei tarkastettu inventoinneissa 2008. Paikan muinaisjäännösstatus epäselvä ja se olisi syytä tarkastaa.

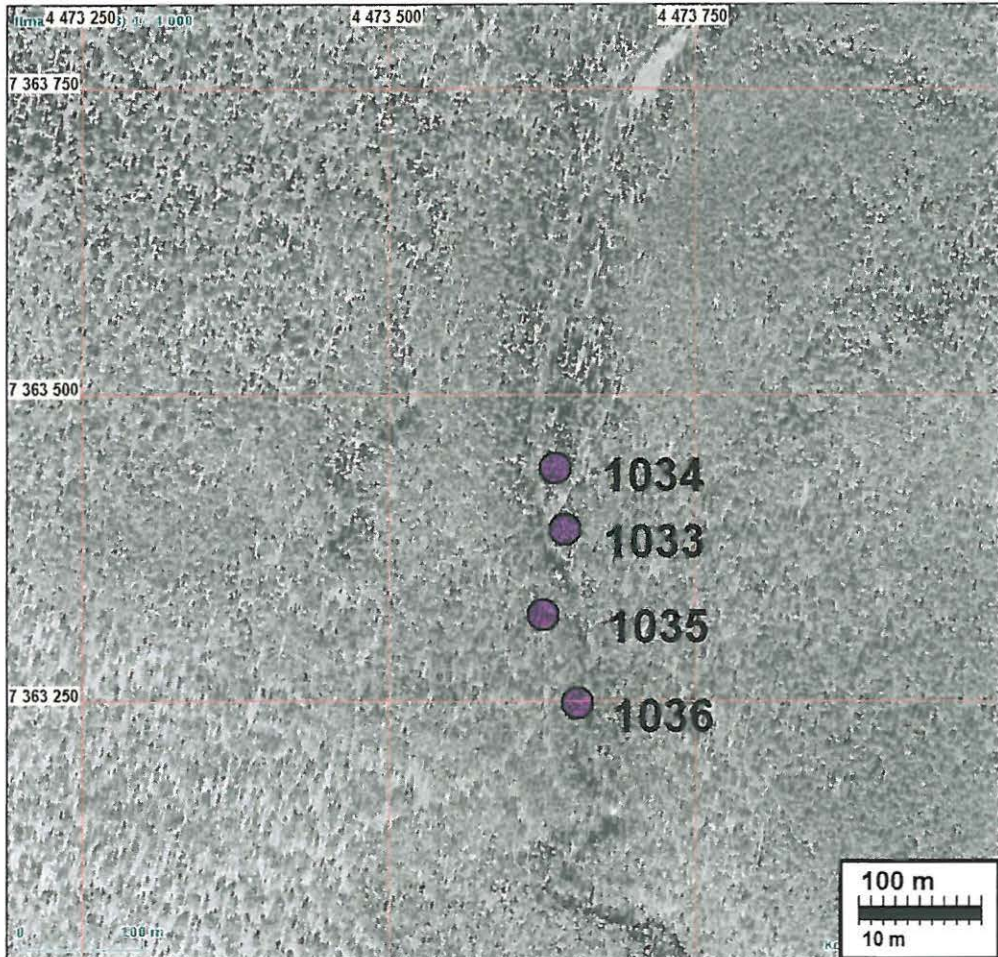
Kartta ja ilmakeku seur. sivulla.

10000 166811
mahdoll. uyt. vit.
Seni.

1:12 000

1:6 000

1036 KUUSAMO PUTAANOJA 5

Ajoitus: historiallinen: nykyaika
Laji: maatalous: mylly

1000016684
maatal. mylly (Kartta edell.)

Kartta: x: 7363 248 y: 4473 654
p: 7365 205 i: 3607 932

Sijainti: Paikka sijaitsee Oulangan luontokeskuksesta 4,2 km itään, Putaankönkään pohjoispuolella.

Huomiot: MH 47444
Metsähallituksen Reiska-tietokannan mukaan paikalla on myllyn rakenteita. Paikkaa ei tarkastettu inventoinneissa 2008. *Paikan muinaisjäännösstatus ehkä epäselvä ja se olisi syytä tarkastaa.*

Kartta ja ilmakeku edell. sivulla.

1037 KUUSAMO ANSAPURO

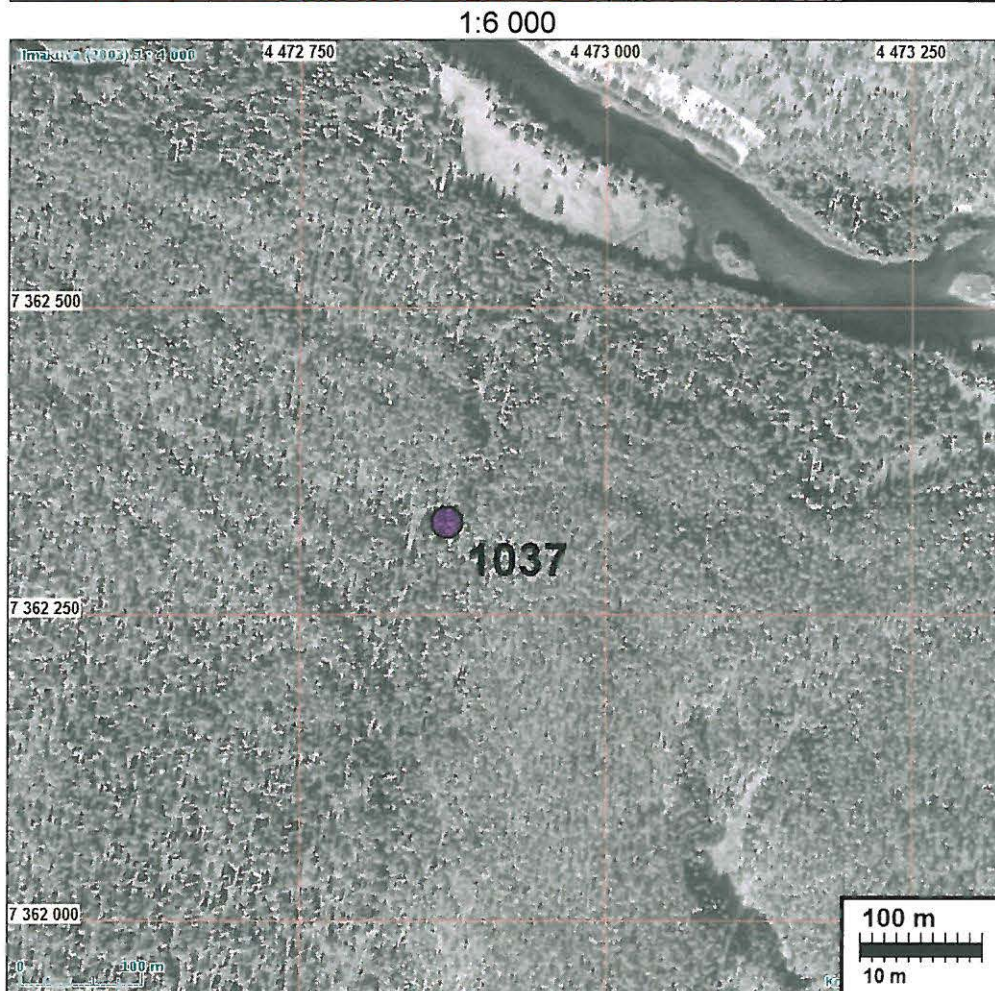
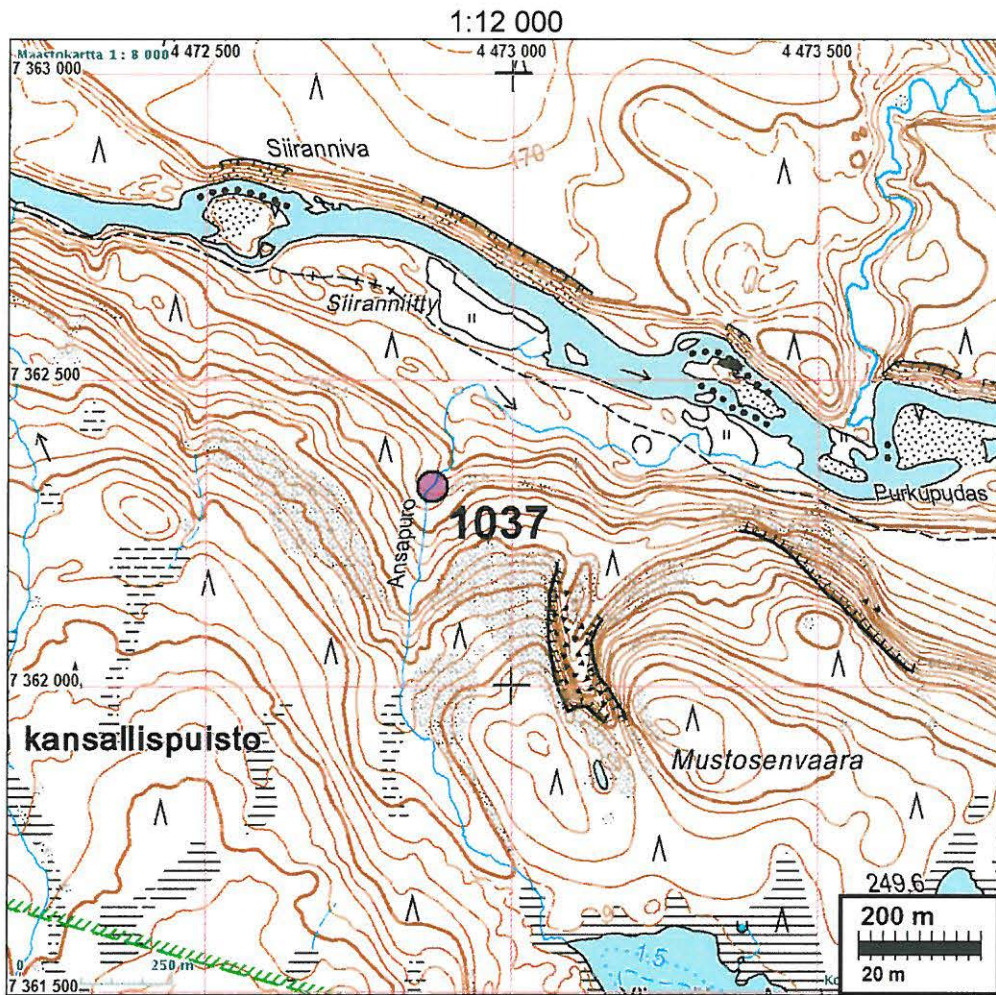
Ajoitus: historiallinen: nykyaika
Laji: kulku: ylityspaikka

Kartta: x: 7362 325 y: 4472 870
p: 7364 246 i: 3607 194

Sijainti: Paikka sijaitsee Oulangan luontokeskuksesta 3,8 km itään, joen eteläpuolella, joesta n. 150 m.

Huomiot: MH 47442
Metsähallituksen Reiska-tietokannan mukaan paikalla on vanhan sillan jäänteet. Paikkaa ei tarkastettu inventoinneissa 2008. Ei muinaisjäännös.

Kartta ja ilmakeku seur. sivulla

Liite Oulangan kansallispuiston ja Natura-alueen muinaisjäännösinventointiraporttiin v. 2008

Oulangan kansallispuiston muinaisjäännöstatuksesta poistettavat paikat

Timo Jussila ja Hannu Poutiainen

Kustantaja: Metsähallitus

Sisältö:

Selvitys	2
Kuopista	2
Poistettavat kohteet	4
Yleiskartta	4
KUUSAMO 207 JÄKÄLÄMUTKANLAMPI N	5
KUUSAMO 208 JÄKÄLÄNIEMI	6
KUUSAMO 209 JÄKÄLÄPALO W	7
KUUSAMO 210 ARONIEMI A	8
KUUSAMO 210 /2 ARONIEMI B	9
KUUSAMO 210 /3 ARONIEMI C	9
KUUSAMO 211 ARONIEMI W	9
KUUSAMO 212 UOPAJANPURO, LÄNSIKANGAS.....	11

KUUSAMO 213 UOPAJANPURO W A.....	12
KUUSAMO 213 /2 UOPAJANPURO W B.....	13
KUUSAMO 214 OULANGAN METSÄMAJA A.....	14
KUUSAMO 214 /2 OULANGAN METSÄMAJA B.....	15
KUUSAMO 214 /3 OULANGAN METSÄMAJA C	15
KUUSAMO 214 /4 OULANGAN METSÄMAJA D	15
KUUSAMO 215 NURMISAARENNIEMI SE.....	15
KUUSAMO 216 NURMISAARENNIEMI	16
KUUSAMO 219 HAARALAMMINKANGAS, MATARANIEMI	17
KUUSAMO 220 AMPUMAVAARA SW.....	18
KUUSAMO 221 PAATAMAKANGAS.....	19
KUUSAMO 222 PAATAMANKANGAS, PUTAANKÖNGÄS.....	20
KUUSAMO 225 HAARALAMPI.....	21
KUUSAMO 226 TALVILAMMENKANGAS.....	22
KUUSAMO 227 ISONIEMI	23
KUUSAMO 228 RUNSUNLAMPI.....	24
KUUSAMO 229 RUNSULAMPI SW	25
KUUSAMO 231 KIEKERÖNNIVA.....	26

Selvitys

Muinaisjäännösrekisterissä olevista v. 1998 Oulun Ylipoiston inventoinnissa raportoiduista muinaisjäännöksistä **20 kohdetta (26 eri paikkaa) todettiin inventoinnissamme v. 2008 olemattomiksi**: niitä ei ole olemassa. Usein ilmoitetulla havaintopaikalla voitiin todeta vain selvästi luontaisia enemmän tai vähemmän epämääräisiä, alueelle luonteenomaisia valleja, kuopanteita ja painanteita ja joissain paikoin ei havaittu mitään maastosta erityisesti erottuvaa raportissa mainittua maastonmuotoa. Kaksi näistä ennestään tunnetuista paikoista todettiin suhteellisen nuoriksi jäänteiksi, jotka eivät ole muinaisjäännöksiä, mutta ovat ihmistekoisia rakenteita. Ne on inventointikertomuksessa luetteloitu ns. muina havaintoina, kulttuurihistoriallisina jäänteinä. Yksi poistettavista kohteista koostuu ihmisen aikaansaamista kuopista mutta ne selvästi liittyvät viime vuosisadan lopulla tehdyn kulku-uran raivaukseen ja ovat eräänlaisia ”raivauskuoppia” joita ei mielestämme tule pitää kulttuurihistoriallisena jäänteenä. Sellaisia on kaikkialla teiden, polkujen ym. urien varrella. Lähes kaikki poistettavat muinaisjäännöspaikat ovat erilaisia ns. ”kuoppakohteita”. Kaksi v. 1998 ilmoitettua kvartsinlöytöpaikkaa, rekisterissä kivikautista asuinpaikkaa, todettiin olemattomiksi – näillä paikoilla ei ole mitään merkkejä esihistoriasta tms.. V. 1998 raportoidut paikat tutkittiin lähiympäristöineen perusteellisesti kahden (parissa tapauksessa kolmen) arkeologin yhteisvoimin koska haluttiin olla täysin yksiselitteisen varmoja kunkin paikan laadusta.

Luetellut poistettavat kohteet ovat muinaisjäännösrekisterissä. Tässä raportissa paikat on numeroitu muinaisjäännösrekisterin numerolla. Paikkojen ”Huomiot” –kappaleessa on 1. rivillä Pohjois-Pohjanmaan kiinteät muinaisjäännökset luettelon muinaisjäännösnumero, esim: **P-PKM** = *Pohjois-Pohjanmaan kiinteät muinaisjäännökset, osa 4. Pohjois-Pohjanmaan Liitto, 2003.* Samassa paikassa on metsähallituksen Reiska-tietokannan tunnusnumero, mikäli paikka on kyseisessä tietokannassa (sikäli kun tunnus on tiedossamme): Esim: MH 47444.

Kuopista

Suomen maankamara on täynnä ihmisen tekemiä erilaisia kuoppia ja luonnon ilmiöiden aiheuttamia kuopanteita, kuoppia, valleja rakenteita ym. Ihminen on aina tehnyt ja tekee edelleen mitä

erilaisempia kuoppia sadoista eri syistä alkaen "hullun töistä", laikutuskuopista, jätekuopista, maanottokuopista 1700-luvun kellarikuoppiin ja esihistoriallisiin pyyntikuoppiin sekä asumuspainanteisiin. *Yksittäinen kuoppa tai kuopparyhmä ei suinkaan ole automaattisesti muinaisjännös vaikka sen epäiltäisiin olevan sataa vuotta vanhempi.* Kuopan on sisällettävä informaatiota ja sillä on oltava tutkimuksellinen arvo tai muu merkitys kuin että se on olemassa. Yleisohje on, että "kuoppa" tms. rakenne on ns. "muu havainto" jos sen epäillään olevan vanha, mutta se on vähäinen ja sen funktio täysin tuntematon – on satunnainen. Resentit – nykyajan kuopat on jätettävä täysin huomiotta – niihin ei tule aikaansa tuhlata niin maastossa kuin raportoinnissa-kaan. Muutoin arkeologi ei muuta voi tehdä kuin rekisteröidä lähes joka hehtaarilla olevia maamme miljoonia kuoppia ja kasoja – ja siihen ei koulutettua arkeologia tarvita. *Kuoppaa ei saa sanoa esihistorialliseksi ellei ole osoitettavissa selviä todisteita tai perusteltuja oletuksia kuopan tai maarakenteen ajoituksesta.* Kuopan funktiota ei tule esittää ilman perusteluja.

Oulangan alueella on poikkeuksellisen paljon virtauksen ja tulvien aiheuttamia maarakenteita ja kuoppia. Niistä on lyhyt kuvaus valokuvineen varsinaisessa inventointiraportissa. Tässä kuvaan lyhyesti eräitä muita luonnollisia kuoppia:

Tuulenkaadon tekemä kuoppa, kaatunut ranka vielä turpeen alla havaittavissa.

Korkean veden rannassa kivien väliin kaluama allikkokuoppa.

Pieniä rankkasateen tekemiä kuoppia särkällä.

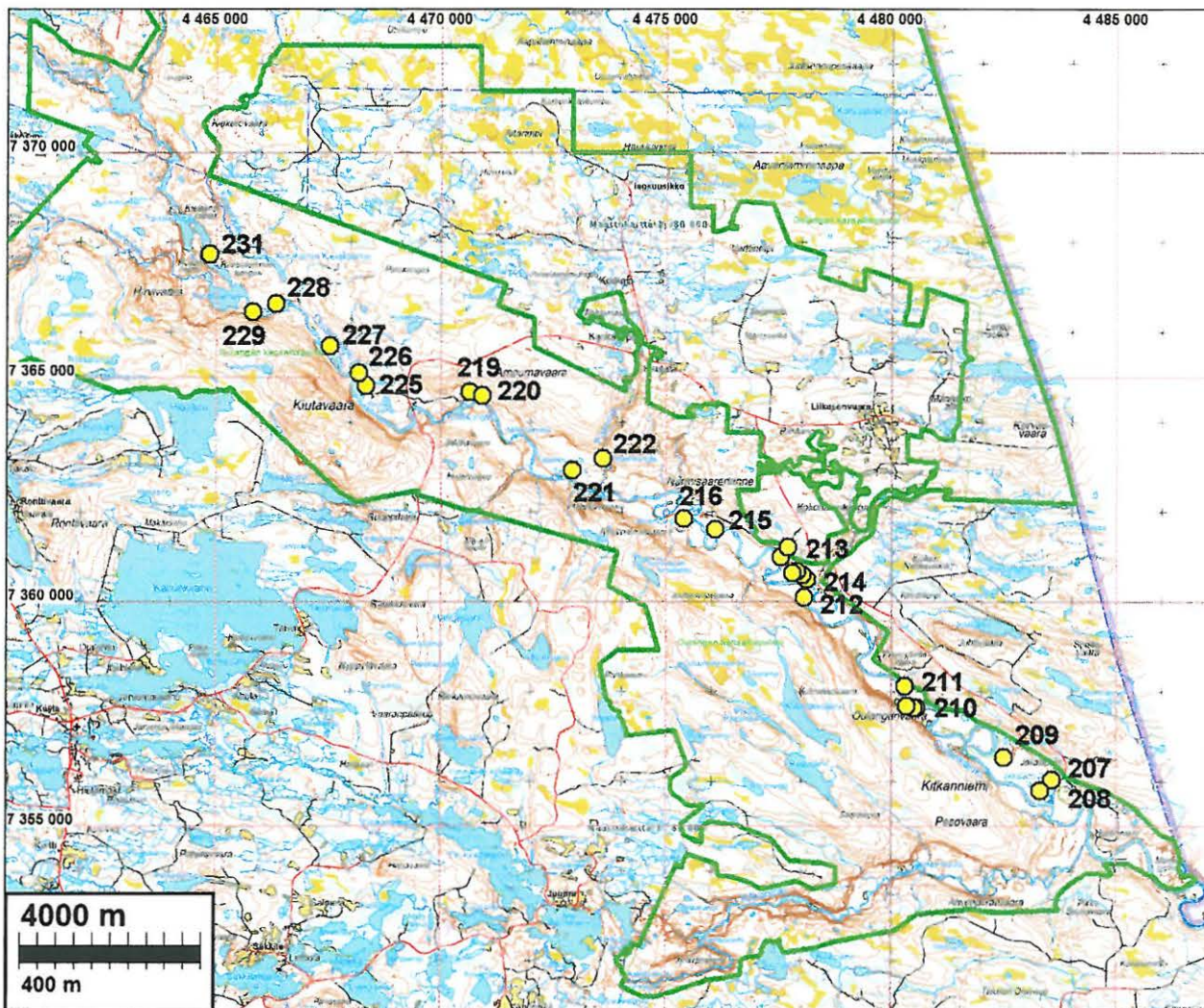

Kaivurin tekemä tavallista isompi laikutuskuoppa

* Pieksämäellä on eräässä Naarajärven saarella runsaasti erilaisia hyvin vanhoilta vaikuttavia ja jännittävän näköisiä kuoppia ja maarakenteita. Kun vielä saarella on ihan oikeakin kivikautinen asuinpaikka pidin painanteita ja rakenteita kivikautisina 1980-luvulla seutua inventoidessani (epäily kyllä oli kun niin kummallisia ja poikkeuksellisen näköisiä kuoppia ym.). Eräs paikallinen vanha isäntä kertoi sitten minulle, että 1920-luvulla saarella asusti kesäisin ns. "Hullu-Heikki" joka kaiveli aarteita ja rakenteli ties mitä mieleen juolahteli, käsittämättömiä touhuja ja että kaivannot ym. olivat Hullun Heikin jäljiltä. Siis eräänlainen "mentaalihistoriallinen" kohde...

Poistettavat kohteet

Yleiskartta

Poistettavat ennestään tunnetut muinaisjännökset.

KUUSAMO 207 JÄKÄLÄMUTKANLAMPI N

(905 010207)

Ajoitus: ajoittamaton
 Laji: muu: olematon
 Kartta: 4613 08 Juhtivaara x: 7356 033 y: 4483 567 z: 142,5
 p: 7358 473 i: 3618 182
 Tutkijat: Chesnut, Frachetti, Deck 1998 inventointi, Jussila & Poutiainen 2008 inventointi
 Sijainti: Paikka sijaitsee Oulangan luontokeskuksesta 16,3 km kaakkoon.
 Huomiot: **P-PKM 175, MH 48102.**

Inv. 1998 Chesnut, Frachetti, Decker, Nunez, Rioux, Taskinen ja Ylimaunu:
 Kuusamon kirkolta n. 42 km pohjoiskoilliseen, Oulankajoen Jäkälämutkanlammen pohjoisrannalla. Pikku Rytilammesta Oulankajokeen pohjoisesta laskevan puron rannalta Jäkäläniemeen johtavan metsäautotien pohjoispuolelta vesirajasta on löydetty muutamia asuinpaikkaan viittaavia kvartsi-iskoksia.

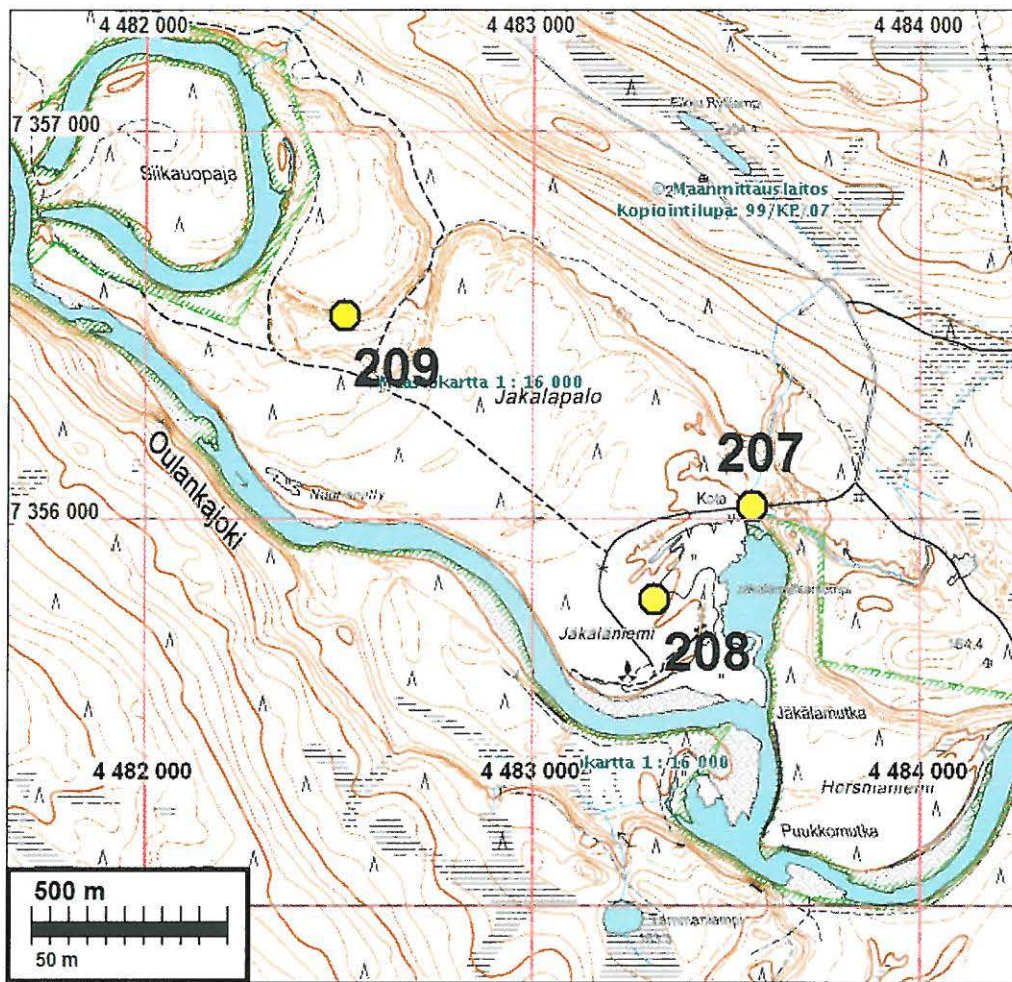
Jussila & Poutiainen 2008:

Alueella ei mitään muinaisjäännöstä. Paikalla ei havaittu kvartseja tms. Puron pohjalla luontaisia kvartseja (jokunen lohjennut) ja lähellä tien laidalla sepeliä. Alue tutkittiin perusteellisesti. Alueella kaivantoja ja aukinaista maata. Puro virtaa tässä harjanteen läpi jossa leikkauksessa runsaasti avointa maata. Siinä ei mitään esihistoriaan viittaavaa. Teimme harjanteelle koekuoppia havaitsematta mitään mainittavaa. Tutkimme myös lähialueen tien molemmin puolin koekuopittamalla ja silmävaraisesti havaitsematta mitään esihistoriaan viittaavaa.

Kartta seur. sivulla

puroa miltä kohden ilmoitettu kvartsihavaintoja tehdyn.

KUUSAMO 208 JÄKÄLÄNIEMI

Ajoitus: ajoittamaton
 Laji: muu: olematon
 Kartta: 4613 08 Juhtivaara x: 7355 793 y: 4483 317 z: 140
 p: 7358 221 i: 3617 943
 Tutkijat: Chesnut, Frachetti, Decke 1998 inventointi, Jussila & Poutiainen 2008 inventointi
 Sijainti: Paikka sijaitsee Oulangan luontokeskuksesta 16,2 km kaakkoon.
 Huomiot: **P-PKM 208.**

Inv. 1998 Chesnut, Frachetti, Decker, Nunez, Rioux, Taskinen ja Ylimaunu:
 Kohde sijaitsee Kuusamon kirkolta n. 42 km pohjoiskoilliseen, Oulankajoen pohjoisrannalla olevan Jäkäläniemen itäosassa. Metsäautotien ja Jäkälämutkanlammen puolivälissä, lammen rannasta n. 200 m länteen on maakuoppa, jonka ala on n. 4,5 x 6 m ja syvyys n. 100 cm.

Jussila & Poutiainen 2008:

Alueella ei todettu kuvaukseen sopivaa kuoppaa eikä mitään ihmistekoista maarakennetta. Koordinaattien osoittamassa kohdassa ja sen ympäristössä havaittiin tosin luontainen pitkänomainen painanne (leveys 4 – 5 m) kahden rantavallin välissä. Alueella on lisäksi useita vastaavanlaisia isompia ja pienempiä painanteita rantavallien välissä. Alue rantavallien ja niiden välisten laaksojen ja uomanpätkien kirjomaa. Alue on niin matalalla, että ei mahdollista kivikautiselle asuinpaikalle.

Alueen maastoa kohdalla missä ilmoitettu kuoppa.

KUUSAMO 209 JÄKÄLÄPALO W

205010209

Ajoitus: ajoittamaton

Laji: muu: olematon

Kartta: 4613 08 Juhtivaara x: 7356 523 y: 4482 517 z: 145
p: 7358 912 i: 3617 109

Tutkijat: Chesnut, Frachetti, Decke 1998 inventointi, Jussila & Poutiainen 2008 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Oulangan luontokeskuksesta 15,1 km kaakkoon.

Huomiot: **P-PKM 173.**

Inv. 1998 Chesnut, Frachetti, Decker, Nunez, Rioux, Taskinen ja Ylimaunu:

Kohde sijaitsee Kuusamon kirkolta n. 42 km pohjoiskoilliseen, Oulankajoen koillispuolisen Siikauopajasta n. 450 m kaakkoon. Jäkäläpalon länsiosassa olevan harjanteen pohjoisreunalla on yksi maakuoppa.

Jussila & Poutiainen 2008:

Paikalla ja alueella ei mitään kuoppia eikä mitään ihmisen tekemää maarakennetta (paitsi tie). Avointa harvaa mäntykangasta. Koordinaattien osoittamassa kohdassa ja sen ympäristössä ei havaittu minkäänlaista kuoppaa, vaikka aluetta kierrettiin useaan kertaan ja suhteellisen laajalla alueella. Siellä on kuitenkin useita matalia luontaisia painanteita. Aluetta myös koekuopitettiin, sekä tutkittiin lukuisat avoimet maaläiskät. Mitään ihmistoimintaan viittaavaa ei havaittu.

Kartta edell. sivulla

Maastonkohta missä ilmoitettu olevaksi kuoppa.

KUUSAMO 210 ARONIEMI A

305010210

Ajoitus: ajoittamaton
 Laji: muu: olematon
 Kartta: 4613 08 Juhtivaara x: 7357 640 y: 4480 580 z: 140
 p: 7359 935 i: 3615 120
 Tutkijat: Chesnut, Frachetti, Decke 1998 inventointi, Jussila & Poutiainen 2008 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Oulangan luontokeskuksesta 12,9 km kaakkoon.

Huomiot: **P-PKM 172. MH 48104.**

Inv. 1998 Chesnut, Frachetti, Decker, Nunez, Rioux, Taskinen ja Ylimaunu:

Kohde, maakuoppia/-painanteita, sijaitsee Kuusamon kirkolta n. 42 km pohjoiskoilliseen, Oulankajoen pohjoisrannalla. Aroniemen eteläosassa on kolme kuoppaa.

Itäisimmän (a) kuopan halkaisija on n. 1,5 m, keskimmäisen (b) ala on n. 2 x 3 m ja läntisimmän (c) halkaisija on n. 2 m. Syvyyttä kuopilla on n. 20 - 40 cm.

a) x = 7357 64, y = 4480 58, z = n. 140

b) x = 7357 63, y = 4480 51, z = n. 140

c) x = 7357 68, y = 4480 35, z = n. 140

Jussila & Poutiainen 2008:

Alueella ei ihmisen tekemiä kuoppia tms. rakenteita. Vanhalla särkällä aivan selvästi luontaisia valleja ja painanteita ym. Alue tutkittiin laajasti ja tarkoin. Alueella tehtiin kairauksia ja koekuoppia. Mitään esihistoriaan viittaavaa tai ihmistekoista ei havaittu.

A) Luontainen kuopanne. Kyseessä on nykyisen törmän takaisella rantavallilla oleva luontainen kuopanne. Siinä ei todettu huuhtoutumiskerrosta eikä podsolia – yläosassa vain heikosti alkavaa rikastumiskerrosta – kuten ei kuopan ympäristössäkään.

B) Noin 15-20 m matalalla aiemmalla rantatörmällä on pyöreähkö – joskin epämääräisen muotoinen - kuvaukseen sopiva kuoppa. Ei huuhtoutumiskerrosta, ei valleja. Myöskään ympäristössä ei huuhtoutumiskerrosta eikä podsolia.

C) Ei havaittu kuvaukseen sopivaa kuoppaa. Koordinaattitietojen mukaan kuopan pitäisi olla nykyisellä rantatörmällä (tai sitä edeltäneellä rantavallilla), mutta etsinnöistä huolimatta paikalla havaittiin vain matalia luontaisia painanteita, joita alueella ja koko jokilaaksossa siellä täällä runsaasti - kuten kuulukin olla.

KUUSAMO 210 /2 ARONIEMI B

Ajoitus: ajoittamaton
 Laji: muu: olematon
 Kartta: 4613 08 Juhtivaara x: 7357 630 y: 4480 510 z: 140
 p: 7359 922 i: 3615 051
 Tutkijat: Chesnut, Frachetti, Decke 1998 inventointi, Jussila & Poutiainen 2008 inventointi

KUUSAMO 210 /3 ARONIEMI C

Ajoitus: ajoittamaton
 Laji: muu: olematon
 Kartta: 4613 08 Juhtivaara x: 7357 680 y: 4480 350 z: 140
 p: 7359 964 i: 3614 889
 Tutkijat: Chesnut, Frachetti, Decke 1998 inventointi, Jussila & Poutiainen 2008 inventointi

Kartta seur. sivulla

"Kuoppien" AB maastoa.

KUUSAMO 211 ARONIEMI W

205 0102 11

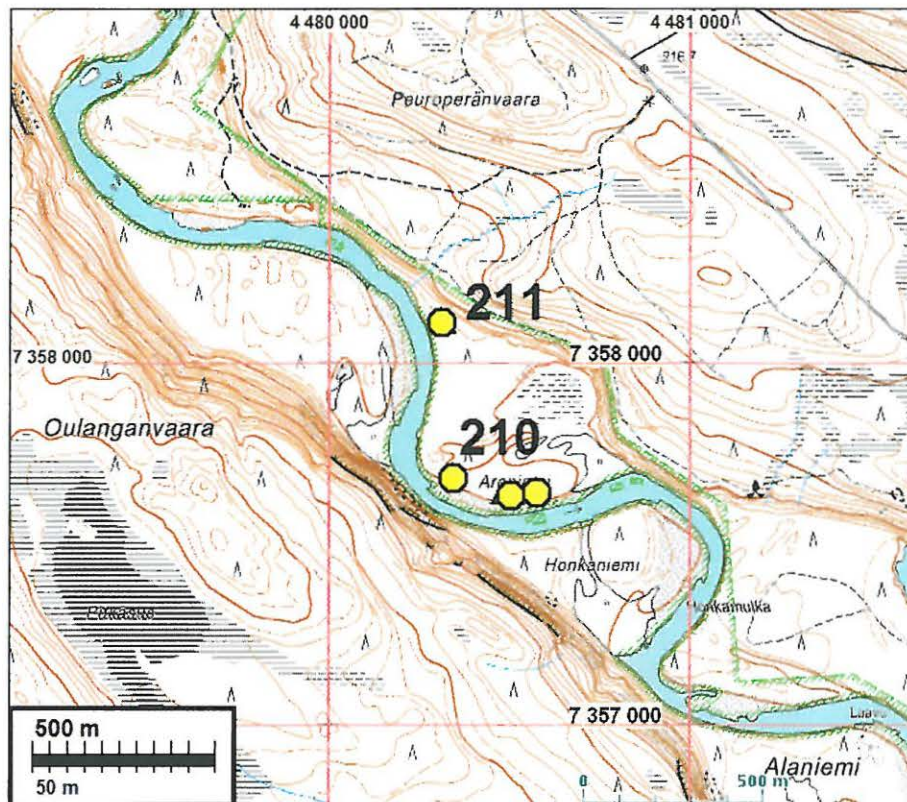
Ajoitus: ajoittamaton
 Laji: muu: olematon
 Kartta: 4613 08 Juhtivaara x: 7358 113 y: 4480 317 z: 140
 p: 7360 395 i: 3614 835
 Tutkijat: Chesnut, Frachetti, Decke 1998 inventointi, Jussila & Poutiainen 2008 inventointi
 Sijainti: Paikka sijaitsee Oulangan luontokeskuksesta 12,4 km kaakkoon.
 Huomiot: **P-PKM 171. MH 48105**

Inv. 1998 Chesnut, Frchetti, Decker, Nunez, Rioux, Taskinen ja Ylimaunu
 Kohde sijaitsee Kuusamon kirkolta n. 42 km pohjoiskoilliseen, Oulankajoen kaar-
 teen itärannalla Aroniemestä luoteeseen. Kankaalla n. 50 m rannasta on kuoppa,
 jonka halkaisija on n. 1,5 m ja syvyys n. 30 cm.

Jussila & Poutiainen 2008:

Alueella ei ihmisen tekemiä kuoppia tms. rakenteita. Vanhalla särkällä aivan selväs-
 ti luontaisia valleja ja painanteita, tuulenskaatojen jätteitä ym.. Ei kerta kaikkiaan mi-
 ttään ihmiseen viittaavaa - aivan normaalia luontaista maastoa ja topografiaa. Van-
 hoilla särkillä monin paikoin hyvin tumma podsol, jossa usein oli lähes musta kerros
 magnaani tms. mineraalisaostumaa. Likamaita ei missään havaittu tai edes epäilty.
 Todettiin paikalla vain luontaisia kuopanteita. Alue on vanhaan jokiuomaa ja ei esi-
 historiallisella korkeudella. Paikka on nykyisin suhteellisen matalan jokitörmän ja
 muinaisen korkean ja jyrkän törmän välisellä alueella, jolla on rantavalleja ja niiden
 välisiä matalampia kosteahkoja kohtia. Alueella on useita epämääräisen muotoisia
 luontaisia painanteita.

"kuopan" 211 maastoa

KUUSAMO 212 UOPAJANPURO, LÄNSIKANGAS

705010 212

Ajoitus: ajoittamaton
 Laji: muu: olematon
 Kartta: 4613 05 Juuma

x: 7360 094 y: 4478 077 z: 145
 p: 7362 266 i: 3612 502

Tutkijat: Chesnut, Frachetti, Decke 1998 inventointi, Jussila & Poutiainen 2008 inventointi

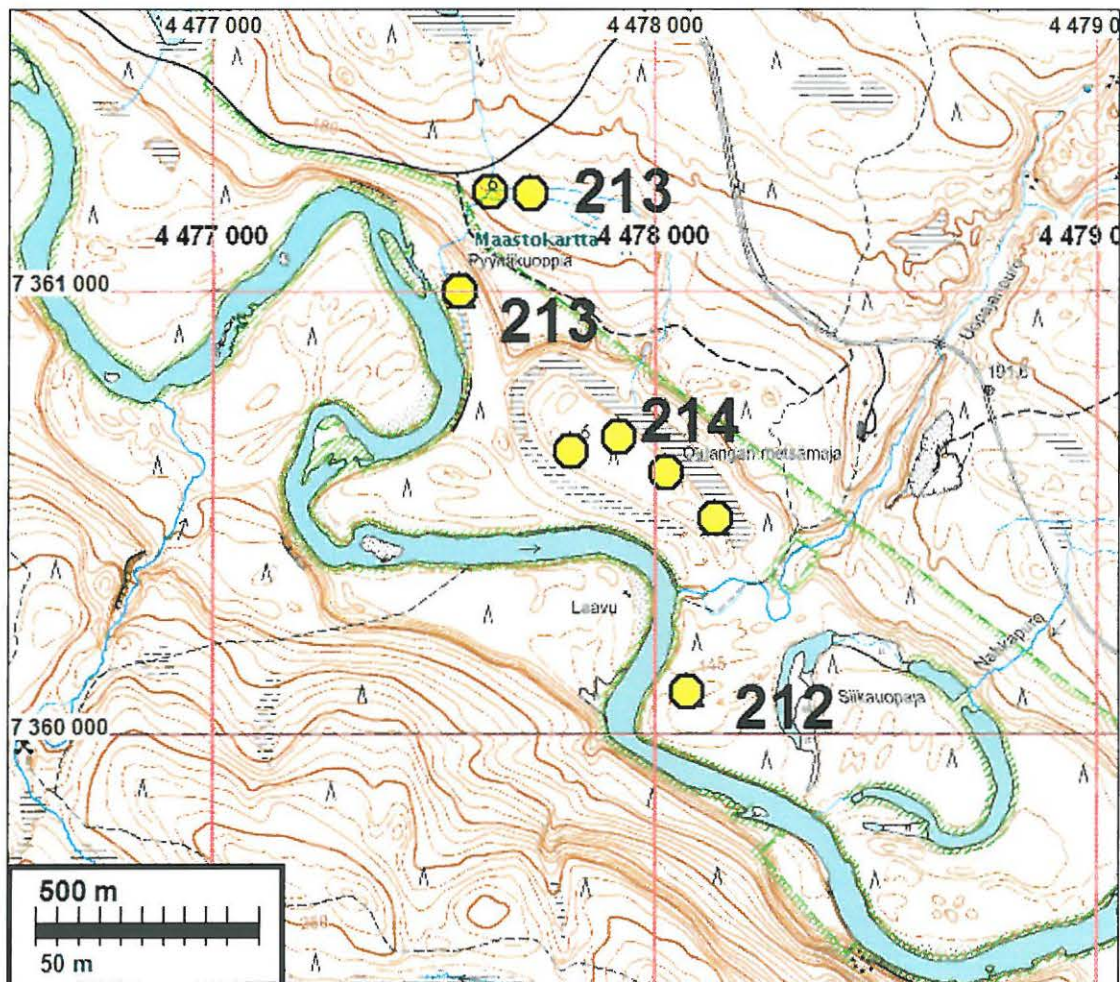
Sijainti: Paikka sijaitsee Oulangan luontokeskuksesta 9,5 km itään.

Huomiot: **P-PKM 168. MH 48106**

Inv. 1998 Chesnut, Frachetti, Decker, Nunez, Rioux, Taskinen ja Ylimaunu:
 Kohde, mahdollinen asuinpainanne sijaitsee Kuusamon kirkolta n. 43 km pohjois-koilliseen Siikauopajan länsipuolisella niemellä, Oulankajoen itärannalla. Uopajanpuron suusta hieman yli 200 m etelään ja joesta n. 60 m päässä kankaalla on painanne, jonka ala on n. 6 x 11 m ja syvyys n. 50 cm. Painanteeseen ei ole tehty koekuoppaa.

Jussila & Poutiainen 2008:

Alueella ei ihmisen tekemiä kuoppia tms. rakenteita. Vanhalla särkällä aivan selvästi luontaisia valleja ja vallien välisiä painannemaisia laaksoja. Tutkimme alueen laajasti yhdessä Leena Lehtisen kanssa havaitsematta mitään ihmistekoista. Paikka liian matalalla jotta siellä esihistoriaa voisi olla.

KUUSAMO 213 UOPAJANPURO W A

205010213

Ajoitus: ajoittamaton
 Laji: muu: olematon
 Kartta: 4613 06 Liikasenvaara x: 7361 000 y: 4477 560 z: 145
 p: 7363 147 i: 3611 942
 Tutkijat: 8 Chesnut, Frchetti, Dec 1998 inventointi, Jussila & Poutiainen 2008 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Oulangan luontokeskuksesta 8,7 km itään.

Huomiot: **P-PKM 166. MH 48108 a.**

Inv. 1998 Chesnut, Frchetti, Decker, Nunez, Rioux, Taskinen ja Ylimaunu:

Kohde sijaitsee Kuusamon kirkolta n. 43 pohjoiskoilliseen, Oulangan metsämajasta n. 950 m länsiluoteeseen, Oulankajoen koillisrannalla. Maakuopan lisäksi paikalla (a) on kaksi painannetta, joista on tavattu likamaata. Painanteiden ala on n. 3,5 x 5,5 m ja syvyys n. 30 cm. Näistä n. 250 m pohjoiseen purojen yhtymäkohdasta on tavattu kvartsi-iskoksia (b).

a) $x = 736100$, $y = 447756$, $z = n. 145$

b) $x = 736122$, $y = 447772$, $z = n. 175$

Jussila & Poutiainen 2008:

Alueella ei ihmisen tekemiä kuoppia tms. rakenteita. Vanhalla särkällä aivan selvästi luontaisia valleja ja painanteita ym.. Ei yhtään mitään ihmiseen viittaavaa!

Kuopat:

Luontainen painanne. Ei selviä valleja. Ounasjoen vanhan uoman törmällä aivan rannalla. Pohja 5 x 7, reunoista 6 x 8 m. Syvyys noin 0,5 m. Normaali podsoli. Pitkä sivu törmän suuntainen. Eteläpää näyttää selvemältä toisin kuin pohjoispää; maatuneet kannot ja kaatuneet puut haittaavat hahmottamista. On jossain määrin asuinpainannemainen, mutta eteläpää syvempi kuin pohjoispää, joka on myös epäselvempi. Tehtiin yksi lapionpisto/koekuoppa pohjalle – ei löytöjä eikä anomalioita. Muut alueella havaitut painanteet selvästi luontaisia törmän takana sekä tasanteen ja jyrkänteen liittymäkohdassa. Alueelle tyypillinen normaali luontainen maastonmuoto.

Kartta edell. sivulla

kuoppa eli "vallintakunen"

KUUSAMO 213 /2 UOPAJANPURO W B

705010213

Ajoitus: ajoittamaton
 Laji: muu: olematon
 Kartta: 4613 06 Liikasenvaara x: 7361 220 y: 4477 720 z: 175
 p: 7363 374 i: 3612 092
 Tutkijat: 8 Chesnut, Frachetti, Dec 1998 inventointi, Jussila & Poutiainen 2008 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Oulangan luontokeskuksesta 8,7 km itään.
 Huomiot: **P-PKM 166. MH 48108 b**
 Näistä n. 250 m pohjoiseen purojen yhtymäkohdasta on tavattu kvartsi-iskoksia (b).
 b) x = 7361 22, y = 4477 72, z = n. 175

Jussila & Poutiainen 2008:

Koordinaatti osoittaa liian itään, missä ei purojen yhtymäkohtaa. Alueella ei yhtään mitään ihmiseen viittaavaa. Maasto ei tyypillistä eikä oikein sopivaa kivikautiselle tms. asuinpaikalle. Laajalla alueella ei mitään asuinpaikkaan tai esihistoriaan viittaavaa. Paikka täysin outo ellei peräti mahdoton minkään ajan asuinpaikalle, korkeustaso sellainen että ei koskaan rantapaikka. Purossa on luontaisia kvartseja. Puron länsipuolelle ja aivan sen kupeeseen koekuoppia kiviseen moreenimaahan, niissä ei mitään, eikä missään muuallakaan.

Kartta edellä.

Purojen risteämäkohta taustalla heinikossa. Alla puronristys.

Purojen risteämäkohdan länsipuolista maastoa.

KUUSAMO 214 OULANGAN METSÄMAJA A

205010214

- Ajoitus: ajoittamaton
 Laji: muu: olematon
 Kartta: 4613 06 Liikasenvaara x: 7360 490 y: 4478 140 z: 157,5
 p: 7362 665 i: 3612 546
 Tutkijat: Chesnut, Frachetti, Decke 1998 inventointi, Jussila & Poutiainen 2008 inventointi
- Sijainti: Paikka sijaitsee Oulangan luontokeskuksesta 9,4 km itään.
 Huomiot: **P-PKM 167, MH 48107**
 Inv. 1998 Chesnut, Frachetti, Decker, Nunez, Rioux, Taskinen ja Ylimaunu:
 Kohde sijaitsee Kuusamon kirkolta n. 43 km pohjoiskoilliseen, Uopajanpuron Oulangan metsämajasta n. 500 m länteen. Vanhan uoman ympäröimällä saarekkeella on yksi mahdollinen asuinpainanne (a) ja ainakin viisi maa-/pyyntikuoppaa (b - d).
 a) x = 7360 49, y = 4478 14, z = 157,5 - 160
 b) x = 7360 59, y = 4478 03, z = 157,5 - 160
 c) x = 7360 67, y = 4477 92, z = 157,5 - 160
 d) x = 7360 64, y = 4477 81, z = 157,5 - 160

Jussila & Poutiainen 2008:

Alueella ei ihmisen tekemiä kuoppia tms. rakenteita. Ei pyyntikuoppia. Vanhalla särkällä aivan selvästi luontaisia valleja ja painanteita ym. aivan normaalia metsämaaston pinnanmuotoa. Paikalla on törmässä vanhan tuulenkaadon aiheuttama sortuma, jota ehkä tarkoitettu yhdeksi kuopaksi (B). Alueella ei mitään edes etäisesti pyyntikuoppia muistuttavia muodostumia saati rakenteita. Alueella koekuopittiin ja kairailtiin törmien reunoja, mutta mitään esihistoriaan tai ihmistoimintaan viittaavaa ei havaittu.

Kartta paikan 212 yhteydessä.

KUUSAMO 214 /2 OULANGAN METSÄMAJA B

Ajoitus: ajoittamaton
 Laji: muu: olematon
 Kartta: 4613 06 Liikasenvaara x: 7360 590 y: 4478 030 z: 157,5
 p: 7362 760 i: 3612 432
 Tutkijat: Chesnut, Frachetti, Decke 1998 inventointi, Jussila & Poutiainen 2008 inventointi

KUUSAMO 214 /3 OULANGAN METSÄMAJA C

Ajoitus: ajoittamaton
 Laji: muu: olematon
 Kartta: 4613 06 Liikasenvaara x: 7360 670 y: 4477 920 z: 157,5
 p: 7362 834 i: 3612 318
 Tutkijat: Chesnut, Frachetti, Decke 1998 inventointi, Jussila & Poutiainen 2008 inventointi

KUUSAMO 214 /4 OULANGAN METSÄMAJA D

Ajoitus: ajoittamaton
 Laji: muu: olematon
 Kartta: 4613 06 Liikasenvaara x: 7360 640 y: 4477 810 z: 157,5
 p: 7362 799 i: 3612 209
 Tutkijat: Chesnut, Frachetti, Decke 1998 inventointi, Jussila & Poutiainen 2008 inventointi

Oletettevasti kuoppa B, painauma törmässä, luontainen, ilmeisesti tuulenkaadon aikaansaama.

KUUSAMO 215 NURMISAARENNIEMI SE

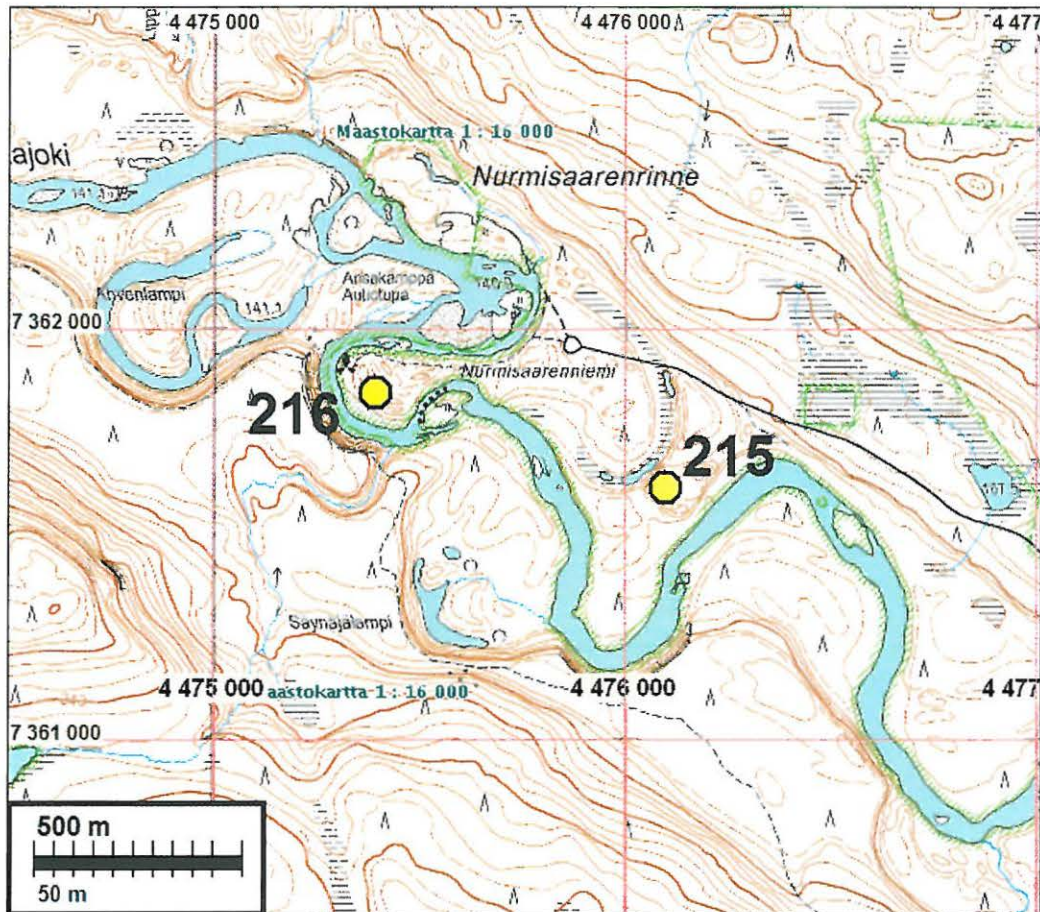
205010215

Ajoitus: ajoittamaton
 Laji: muu: olematon
 Kartta: 4613 06 Liikasenvaara x: 7361 613 y: 4476 098 z: 150
 p: 7363 689 i: 3610 452
 Tutkijat: Chesnut, Frachetti, Decke 1998 inventointi, Jussila & Poutiainen 2008 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Oulangan luontokeskuksesta 7,1 km itään.
 Huomiot: **P-PKM 165, MH 48114**
 Inv. 1998 Chesnut, Frachetti, Decker, Nunez, Rioux, Taskinen ja Ylimaunu:
 Paikalla yksi maa/pyyntikuoppa.

Jussila & Poutiainen 2008:

Tällä kankaalla ei ihmisen tekemiä kuoppia tms. rakenteita. Kankaalla normaalia pinnanmuoto jossa polveilua ja törmän reunassa sortumaa ym. Alue tutkittiin perusteellisesti mm. koekuoppittamalla. Pyyntikuoppia tms. ei alueella ole.

KUUSAMO 216 NURMISAARENNIEMI

305010216

Ajoitus: ajoittamaton
 Laji: muu: olematon
 Kartta: 4613 06 Liikasenvaara x: 7361 844 y: 4475 397 z: 145
 p: 7363 886 i: 3609 741

Tutkijat: Chesnut, Frachetti, Deck 1998 inventointi, Jussila & Poutiainen 2008 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Oulangan luontokeskuksesta 6,3 km itään.

Huomiot: **P-PKM 164. MH 48115.**

Inv. 1998 Chesnut, Frachetti, Decker, Nunez, Rioux, Taskinen ja Ylimaunu:
 Kohde sijaitsee Kuusamon kirkolta n. 44 km pohjoiskoilliseen, Oulankajoen koillisrannan Nurmisaarenniemen kärjen keskiosassa. Paikalla on kaksi kuoppaa, joiden halkaisija on n. 1,5 - 2 m ja syvyys n. 1,0 - 1,3 m.

Jussila & Poutiainen 2008:

Alueella ei ihmisen tekemiä kuoppia tms. rakenteita. Vanhalla särkällä aivan selvästi luontaisia valleja ja painanteita ym. Alueella ei mitään edes etäisesti pyyntikuoppia tai asumuspainanteita muistuttavia muodostumia saati rakenteita. Kuoppia ei havaittu missään niemen alueella.

KUUSAMO 219 HAARALAMMINKANGAS, MATARANIEMI

705010 237

Ajoitus: ajoittamaton
 Laji: muu: olematon
 Kartta: 4613 06 Liikasenvaara x: 7364 663 y: 4470 637 z: 182,5
 p: 7366 474 i: 3604 851
 Tutkijat: Chesnut, Decker ymt 1998 inventointi, Jussila & Poutiainen 2008 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Oulangan luontokeskuksesta 1,2 km itään.

Huomiot: **P-PKM 160. MH 48120**

Inv. 1998 Chesnut, Decker, Niskanen, Nunez, Rioux, Maijanen, Ylimaunu ja Wasilewski:

Kohde sijaitsee Kuusamon kirkolta n. 45 km pohjoiskoilliseen, Kiutakönkäästä koilliseen olevan Mataraniemen pohjoispuolella olevan jyrkänteen eteläpuolisella kankaalla, joesta n. 250 - 300 m pohjoiseen. Paikalla on yksi maa-/pyyntikuoppa.

Jussila & Poutiainen 2008:

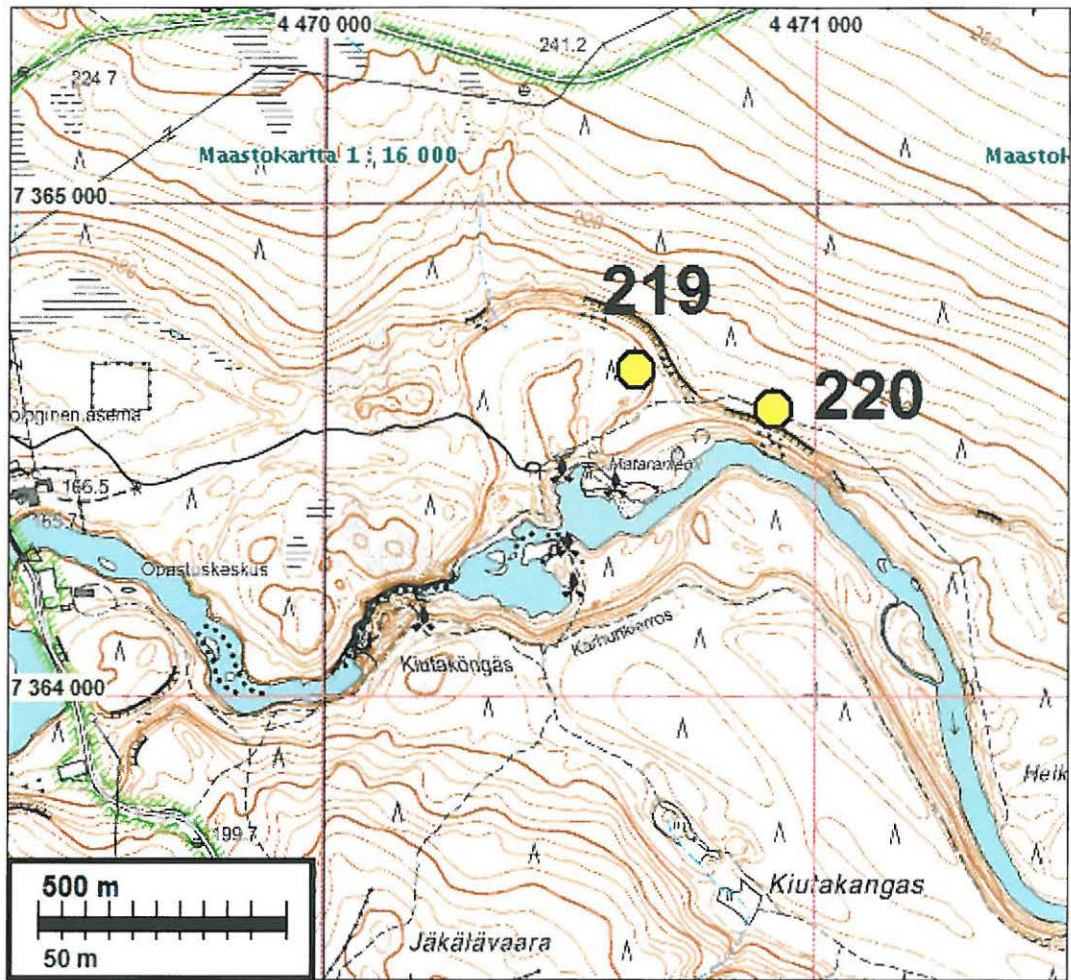
Paikalla rinteen juurella ihan normaali luontainen iso, n 20-30 m halk. soikeahko, virtauksen tekemä painanne vanhassa uomassa. Ei missään tapauksessa edes etäisesti muistuta mitään ihmisen tekemää. Ihan normaali maastonmuoto, jota jokilaaksossa joka paikassa ja paljon. Alueella laajemminkaan ei havaittu mitään ihmisen tekemää maarakennetta tms. Painanteeseen ja alueelle laajemminkin tehtiin runsaasti koekuoppia ja kairauksia. Painanteen lähellä ei mitään ihmistekoista, kauempana kivikautisia asuinpaikkoja.

Kartta seur. sivulla

laajentuma vanhan meanderin kupeessa, oletettavasti tarkoitettu kuoppa.

KUUSAMO 220 AMPUMAVAARA SW

205010220

Ajoitus: ajoittamaton
 Laji: muu: olematon
 Kartta: 4613 06 Liikasenvaara x: 7364 583 y: 4470 917 z: 185
 p: 7366 408 i: 3605 134
 Tutkijat: Chesnut, Decker, Niskanen 1998 inventointi, Jussila & Poutiainen 2008 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Oulangan luontokeskuksesta 1,5 km itään.

Huomiot: **P-PKM 161.**

Inv. 1998 Chesnut, Decker, Niskanen, Nunez, Rioux, Maijanen, Ylimaunu ja Wasilewski:

Kohde sijaitsee Kuusamon kirkolta n. 45 km pohjoiseen, Oulankajoen pohjoispuolisen Ampumavaaran lounaisrinteen alaosassa, joesta n. 100 m pohjoiseen. Kalliojyrkänteen yläpuolella on yksi maakuoppa.

Jussila & Poutiainen 2008:

Alueella ei ihmisen tekemiä kuoppia tms. rakenteita. Ei edes luontaisia selviä kuoppanteita. Normaalialue myhkyräistä metsämaata. Tuulenkaatoja. Alue "kontattiin" läpi kahden arkeologin voimin metri metriltä havaitsematta mitään maakuopan tapaista tms.

KUUSAMO 221 PAATAMAKANGAS

Ajoitus: ajoittamaton 205010221
 Laji: muu: olematon
 Kartta: 4613 06 Liikasenvaara x: 7362 940 y: 4472 920 z: 172,5
 p: 7364 862 i: 3607 214
 Tutkijat: Chesnut, Decker, Niskanen ym. 1998 , Jussila & Poutiainen 2008 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Oulangan luontokeskuksesta 3,6 km itään.

Huomiot: **P-PKM 162. MH 48118.**

Inv. 1998 Chesnut, Decker, Niskanen, Nunez, Rioux, Maijanen, Ylimaunu ja Wasilewski:

Kohde sijaitsee Kuusamon kirkolta n. 44 km pohjoiskoilliseen, Paatamakankaan keskiosassa, Oulankajoesta hieman yli 200 m pohjoiseen Siirannivan alapuolella. Paikalla on vallien ympäröimä asuinpainanne, jonka ala on n. 4,5 x 14 m ja syvyys n. 20 cm.

Jussila & Poutiainen 2008:

Tasaisella kankaalla ei yhtään mitään edes etäisesti ihmisen tai jonkun muun tekemää painannetta muistuttavaa rakenneta tms. Koordinaattien osoittamassa kohdassa tuskin havaittava laakea ja matala (ehkä 20 cm) kohouma kankaassa, muinaisella särkällä. Aivan normaali ja tavanomainen luontainen pinnanmuoto, johon ei normaalioloissa kiinnitä mitään huomiota. Alueella ei koekuopissa havaittu mitään mainittavaa. Ihan normaalia maastoa koko kankaan lakialue joka tarkoin syynättiin. Paikalta on Ounasjoen nykytörmälle, joka on korkea ja jyrkkä kulutustörmä – noin 180 m. Painanteen ja nykytörmän välinen alue on lähes tasaista, ilman minkäänlaisia törmäitä hyvin loivasti alaspäin viettävää kangasmaastoa.

Kartta seur. kohteen yhteydessä.

Laakea, matala painauma kankaalla.

KUUSAMO 222 PAATAMANKANGAS, PUTAANKÖNGÄS

705010222

Ajoitus: ajoittamaton
 Laji: muu: olematon
 Kartta: 4613 06 Liikasenvaara x: 7363 183 y: 4473 597 z: 180
 p: 7365 138 i: 3607 879
 Tutkijat: Chesnut, Decker, Niskanen 1998 inventointi, Jussila & Poutiainen 2008 inventointi
 Sijainti: Paikka sijaitsee Oulangan luontokeskuksesta 4,2 km itään.
 Huomiot: **P-PKM 163. MH 48116.**

Inv. 1998 Chesnut, Decker, Niskanen, Nunez, Rioux, Maijanen, Ylimaunu ja Wasilewski:

Kohde sijaitsee Kuusamon kirkolta n. 45 pohjoiskoilliseen, Putaanojan Putaankönkään länsirannalla Paatamakankaan itälaidalla. Paikalla on 5 - 6 pientä maakuoppaa polun lähellä. Kuopanteiden halkaisija on n. 0,4 - 1 m ja syvyys n. 20 - 40 cm.

Jussila & Poutiainen 2008:

Kuoppia ja polku-ura. Paikalla todettiin kohdetietojen mukaisesti 6 kuoppaa, jotka dokumentoitiin. Kuoppien mitat: A) 2 x 1, x 0,5 m, B) 1x1x0,3 m, C) 0,4x0,4x0,15 m, D) 0,8x0,8x0,3 m, E) 0,8x0,6x0,2 m, F) 2x1,2x0,5 m. Kuopat sijaitsevat polun vieressä, sen molemmin puolin, A – B sijaitsevat toisella ja C-F toisella puolella. Kuopista A sijaitsee törmän rinteeseen yläosassa, muut törmän päällä. Kohteen tarkastuksessa havaittiin, että törmän yläreunaa sekä sen alas ja sivulle viettävää rinnettä on "leikattu". Kivennäismaata ja kiviä pois kaivamalla ja siirtämällä on rinnettä loivennettu ja tasoitettu. Siten on saatu paikalle kapea pengermäinen tieura, jonka leveys on ylhäällä tasaisella osalla 2 m ja kaikkiaan 3-4 m, pituus noin 10 m. Polun / tieuran kahden puolen olevat kuopat liittyvät todennäköisesti tieuran tekemiseen historiallisella ajalla - ilmeisesti nykyajan. Maalaji paikalla on kivinen ja lohkarainen hiekka.

Alueella ei mitään edes etäisesti pyyntikuoppia tai asumuspainanteita muistuttavia muodostumia tai rakenteita tai muinaisjäännöksiksi katsottavia kuoppia.

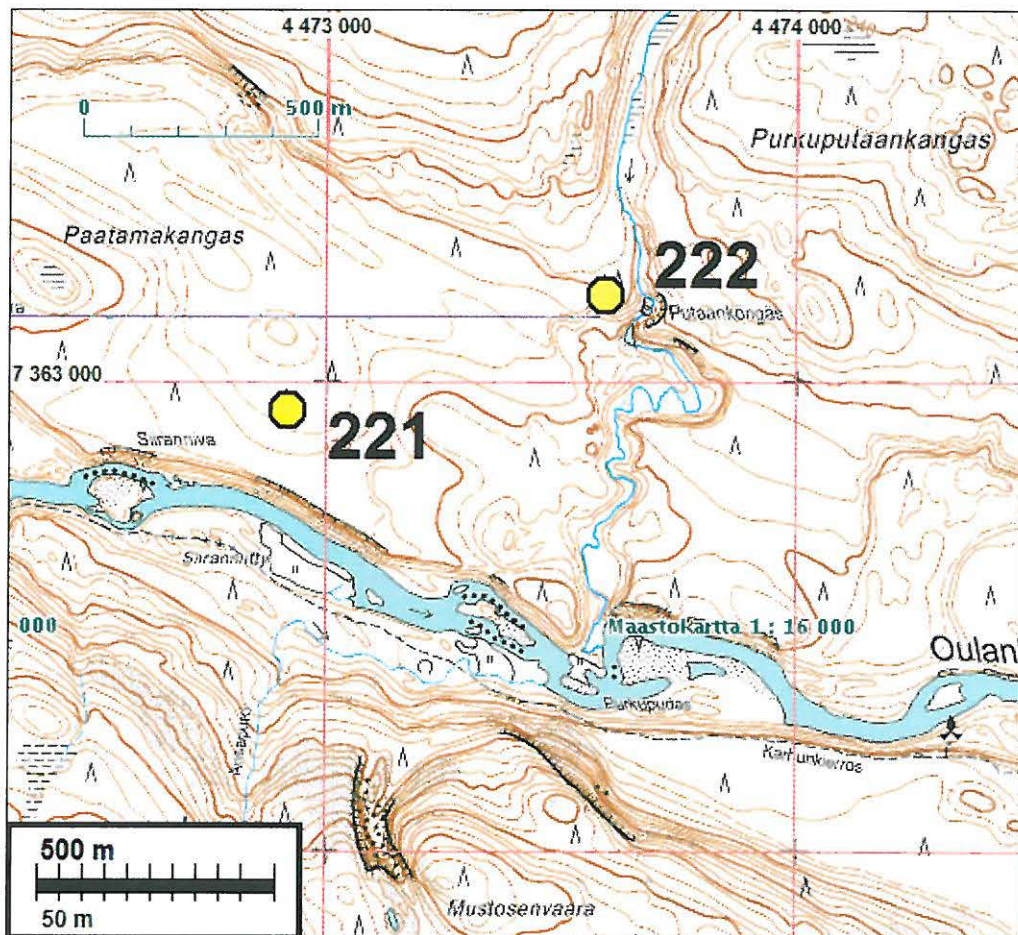
Kartta seur. sivulla.

polku ja polun varrella kuoppa (männyn juurella vas.).

polku ja polun varrella kuoppa (männyn juurella oik.).

KUUSAMO 225 HAARALAMPI

305 010 225

Ajoitus: ajoittamaton

Laji: muu: olematon

Kartta: 4613 03 Kiutavaara

x: 7364 803 y: 4468 327 z: 165

p: 7366 503 i: 3602 536

Tutkijat: Chesnut, Decker ymt 1998 inventointi, Jussila & Poutiainen 2008 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Oulangan luontokeskuksesta 1,3 km länteen.

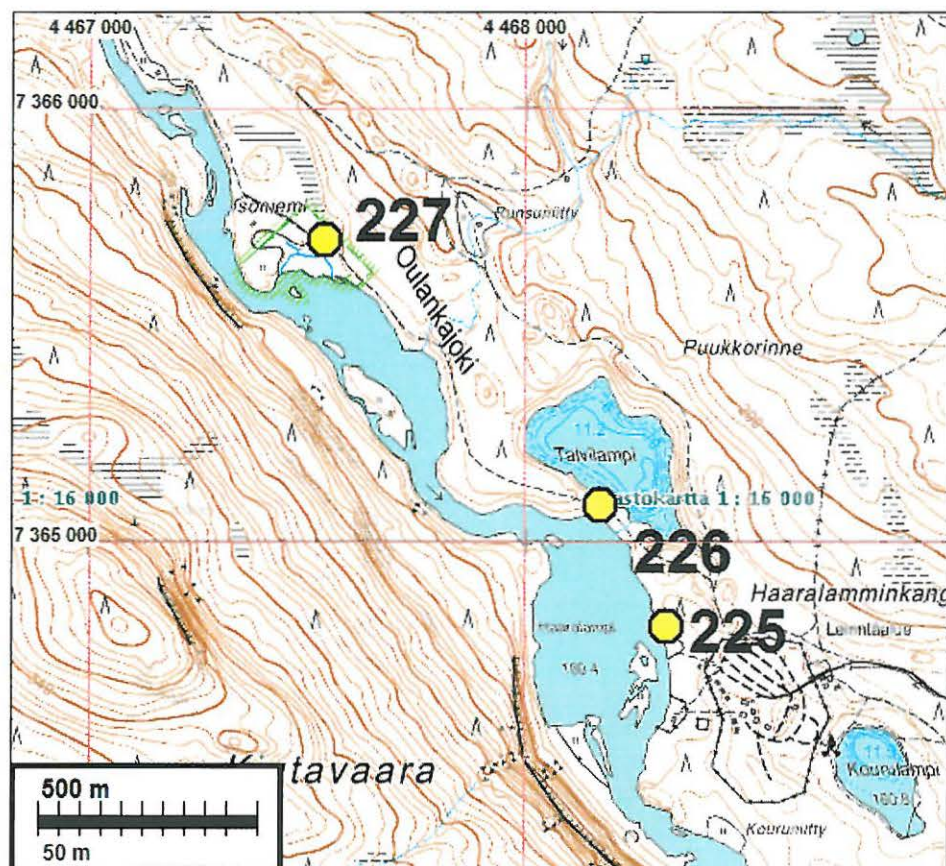
Huomiot: **P-PKM 147. MH 48150**

Inv. 1998 Chesnut, Decker, Niskanen, Nunez, Rioux, Maijanen, Ylimaunu ja Wasilewski;

Kohde sijaitsee Kuusamon kirkolta n. 45 pohjoiseen, Oulankajoen Haaralammen itärannan kankaalla, lammen ja leirintäalueen välissä. Paikalla on kaksi maakuoppaa. Kuoppien halkaisija on n. 1 m.

Jussila & Poutiainen 2008:

Alueella ei ihmisen tekemiä kuoppia tms. rakenteita. Alueella ei mitään edes etäisesti pyyntikuoppia tai asumuspainanteita muistuttavia mudostumia tai rakenteita. Ei edes luontaisia selviä kuopanteita. Normaalina myhkyräistä, moreenipohjaista ja melko kivistä metsämaata.

KUUSAMO 226 TALVILAMMENKANGAS

305 010 226

Ajoitus: esihistoriallinen

Laji: muu: olematon

Kartta: 4613 03 Kiutavaara

x: 7365 083 y: 4468 177 z: 162,5

p: 7366 776 i: 3602 373

Tutkijat: Chesnut, Decker, Niskane 1998 inventointi, Jussila & Poutiainen 2008 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Oulangan luontokeskuksesta 1,6 km luoteeseen.

Huomiot: **P-PKM 146.**

Inv. 1998 Chesnut, Decker, Niskanen, Nunez, Rioux, Maijanen, Ylimaunu ja Wasilewski:

Kohde sijaitsee Kuusamon kirkolta n. 45 km pohjoiseen, Oulankajoen Haaralammen ja sen pohjoispuolisen Talvilammen välisellä kannaksella. Paikalla on kaksi maakuoppaa. Pienemmän kuopan halkaisija on n. 0,6 m ja syvyys n. 20 cm. Isomman kuopan ala on n. 0,7 x 1,5 m ja syvyys n. 50 cm.

Jussila & Poutiainen 2008:

Alueella ei ihmisen tekemiä kuoppia tms. rakenteita. Alueella ei mitään edes etäisesti pyyntikuoppia tai asumuspainanteita muistuttavia muodostumia saati rakenteita. Normaalialue myhkyräistä ja kivistä metsämaata.

Paikalla on aivan polun varressa rinteessä pieni n. 40 cm syvä kuoppa joka selvästi luontainen vanha kivenkolon syntynyt allikkokuoppa. Ympäristöä koekuopitettiin mutta ei havaittu mitään mainittavaa.

Kartta edell. sivulla.

Pieni kuoppa polun varrella.

KUUSAMO 227 ISONIEMI

205010 227

Ajoitus: ajoittamaton
 Laji: muu: olematon
 Kartta: 4613 03 Kiutavaara x: 7365 694 y: 4467 538 z: 162,5
 p: 7367 355 i: 3601 705

Tutkijat: Chesnut, Decker ym:t 1998 inventointi, Jussila & Poutiainen 2008 inventointi
 Sijainti: Paikka sijaitsee Oulangan luontokeskuksesta 2,5 km luoteeseen.

Huomiot: **P-PKM 145.**

Inv. 1998 Chesnut, Decker, Niskanen, Nunez, Rioux, Maijanen, Ylimaunu ja Wasilewski:

Kohde sijaitsee Kuusamon kirkolta n. 46 km pohjoiseen, Oulankajoen Haaralamesta vajaan kilometrin ylävirtaan olevalla niemellä joen koillisrannalla. Paikalla on neljä maakuoppaa. Suurimman kuopan halkaisija on n. 2,5 - 3 m ja syvyys n. 75 cm. Muiden kuoppien halkaisija on n. 1 m.

Jussila & Poutiainen 2008:

Alueella ei ihmisen tekemiä kuoppia tms. rakenteita. Paikalla alava kosteikkoalue jonka läpi virtaa pieni puro jokeen. Paikalla lukuisia eri kokoisia kosteikkoallikoita liejussa, osa nyt kuivilla, alempana veden täyttämiä. Aivan luontaisia kaikki. Viereis-

tä harjannetta kuopitettiin ja aluetta tutkailtiin laasti silmänvaraisesti. Mitään mainittavaa ei havaittu.

kartta edellä paikan 225 yhteydessä

Allikkokuoppa mudassa ilmoitetulla kuopanpaikalla.

KUUSAMO 228 RUNSUNLAMPI

705010229
yhteyspaikka

Ajoitus: ajoittamaton
Laji: muu: olematon

Kartta: x: 7366 640 y: 4466 336
p: 7368 243 i: 3600 459

Tutkijat: Chesnut, Decker ym:t 1998 inventointi, Jussila & Poutiainen 2008 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Oulangan luontokeskuksesta 4,0 km luoteeseen.

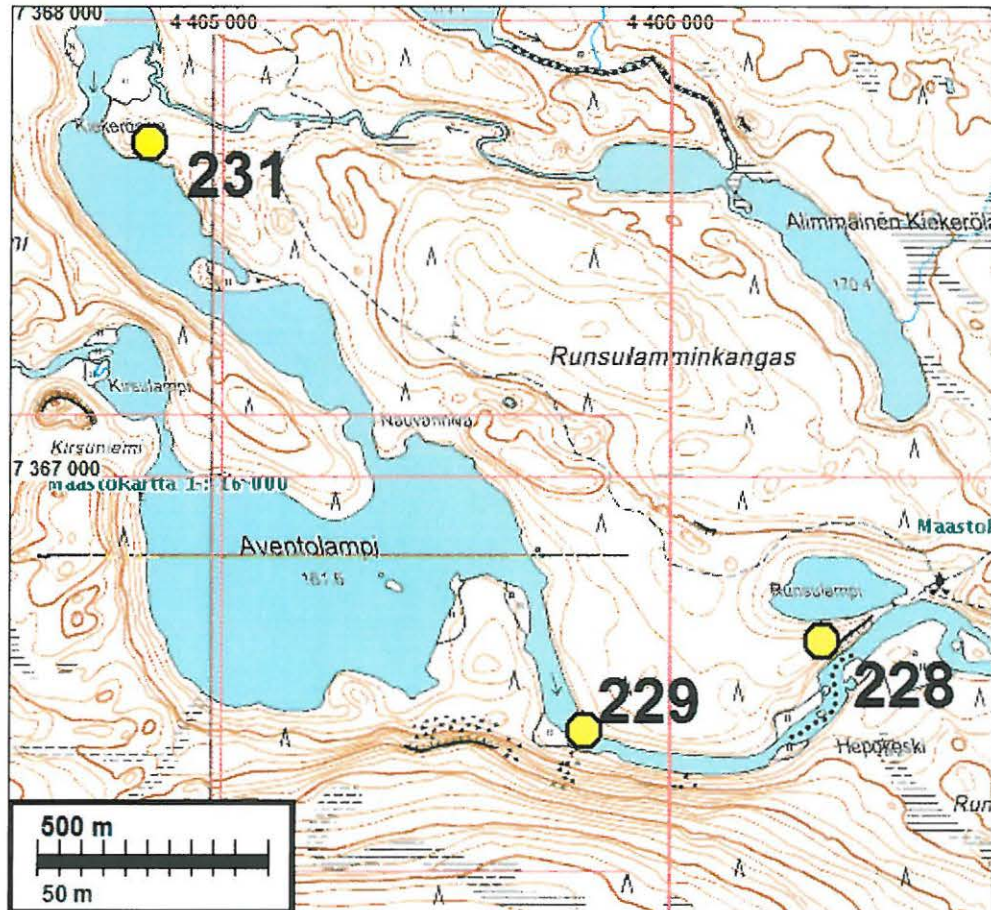
Huomiot: **P-PKM 143.**

Inv. 1998 Chesnut, Decker, Niskanen, Nunez, Rioux, Maijanen, Ylimaunu ja Wasilewski:

Paikalla on seitsemän maakuoppaa, halkaisija n. 1x1 - 1x2 m, syvyys n. 30 cm.

Jussila & Poutiainen 2008:

Kankaalla tällä alueella emme havainneet mitään sellaista maastonmuotoa, jota voisi sanoa kuopaksi. Alue tutkittiin tarkoin.

KUUSAMO 229 RUNSULAMPI SW

705010229

Ajoitus: ajoittamaton
 Laji: muu: olematon
 Kartta: 4613 03 Kiutavaara x: 7366 443 y: 4465 817 z: 165
 p: 7368 021 i: 3599 950

Tutkijat: Jussila & Poutiainen 2008 inventointi
 Sijainti: Paikka sijaitsee Oulangan luontokeskuksesta 4,3 km luoteeseen.
 Huomiot: P-PKM 142. **MH 48152.**

Inv. 1998 Chesnut, Decker, Niskanen, Nunez, Rioux, Maijanen, Ylimaunu ja Wasilewski:
 Kohde sijaitsee Kuusamon kirkolta n. 47 km pohjoiseen, Aventolammelta Oulanka-joen niskasta n. 350 m alavirtaan, heti joen pohjoisrannalla. Paikalla on maakuoppa, mahdollinen keittokuoppa, jonka halkaisija on n. 1,5 m ja syvyys n. 40 cm. Kuopan läheltä on tavattu myös jokunen palanut kivi.

Jussila & Poutiainen 2008:

Kivistä ja moreenista metsämaata. Ei mitään kuopaksi arveltavaa havaittu tällä paikalla, eikä lähialueella. Muutama koekuoppa ja kairaukset eivät antaneet mitään vihjetä mistään ihmistoiminnasta. Alueella rikkonaista moreenikiveä, palaneelta vaikuttavia kiviä ei havaittu missään.

kartta edell. sivulla

Oletetun kuopanpaikan maastoa.

KUUSAMO 231 KIEKERÖNNIVA

705 010 231

Ajoitus: esihistoriallinen

Laji: muu: olematon

Kartta: 4613 03 Kiutavaara

x: 7367 733 y: 4464 858 z: 170

p: 7369 264 i: 3598 930

Tutkijat: Chesnut, Decker ym:t 1998 inventointi, Jussila & Poutiainen 2008 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Oulangan luontokeskuksesta 5,8 km luoteeseen.

Huomiot: **P-PKM 141. MH 48153.**

Inv. 1998 Chesnut, Decker, Niskanen, Nunez, Rioux, Maijanen, Ylimaunu ja Wasilewski:

Kihde, maa-/pyyntikuoppa sijaitsee Valtionmaalla Oulangan alueella Kuusamon kirkolta n. 48 km pohjoiseen ja Aventolammesta n. 1 km pohjoisluoteeseen, Oulanka-joen Kiekerönnivan itärannan niemessä. Paikalla on yksi maakuoppa.

Jussila & Poutiainen 2008:

Alueella havaittiin luontainen kuoppa. Tuulenkaadon synnyttämä kuoppa 2 x 1 x 0,4 m. Sijaitsee rinteessä. Valli on kuopan yhdellä sivulla eli alarinteen puolella. Näitä on siellä täällä kansallispuistossa rinteillä ja törmillä. Havaittiin lähistöllä myös toinen luontainen, mainittava painanne. Korkean pienialaisen mäen laella pyöreähkö 2x2 m, matala 0,2 m, paksu turve, jonka alla paksu huuhtoutumiskerros hiekkaa, jossa rapautuneita ja rapautumattomia kiviä. Painanteessa ei vallejia. Luontainen. Muutoin myhkyräistä metsämaata kuten yleensäkin.

Kartta edell. sivulla.

Tuulenkaadon kuoppa.

Tuulenkaadon tai muutoin luontaisesti syntynyt kuoppa.
